Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vuonna 1987 voimaantulleeseen sijoitusrahastolakiin muutoksia, jotka perustuvat sekä kansallisiin tarpeisiin että kansainvälisiin velvoitteisiin. Sijoitusrahastotoimintaa sääntelee Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiivi (85/611/ETY), joka pantiin täytäntöön sijoitusrahastolakiin vuonna 1993 tehdyllä muutoksella Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaantulon yhteydessä. Vuonna 1994 sijoitusrahastolakia muutettiin tilintarkastuslain säätämisen yhteydessä. Vähäisempiä tarkistuksia ehdotetaan arvopaperimarkkinalakiin ja kaupparekisterilakiin.

Ehdotuksessa täsmennetään ja täydennetään sijoitusrahastodirektiivin pakottavien säännösten täytäntöönpanoa sijoitusrahastolaissa. Suomalaisten sijoitusrahastojen kansainvälisen kilpailukyvyn parantamiseksi ja ylläpitämiseksi ehdotetaan myös otettavaksi käyttöön eräitä sijoitusrahastodirektiivin valinnaisia säännöksiä. Näistä suuri osa koskee sijoitusrahaston sijoitustoimintaa ja lainanottoa koskevia rajoituksia.

Rahastoyhtiön voimassa olevan vähimmäispääomavaatimuksen rinnalle ehdotetaan valinnaista enimmäispääoman määrää. Sen mukaan rahastoyhtiö voisi luopua korottamasta osakepääomaansa sen saavutettua kymmenen miljoonan markan rajan. Samassa yhteydessä sijoitusrahastoille ehdotetaan vähimmäispääomaa ja osuudenomistajien vähimmäismäärää koskevan vaatimuksen säätämistä.

Toiminnan joustavoittamiseksi ja osuudenomistajien valinnanmahdollisuuden laajentamiseksi rahaston säännöissä ehdotetaan määritettäväksi useita nykyisin lain tasolla säädettyjä rahaston luonnetta muotoavia seikkoja. Tällaisia ovat rahaston voitto-osuus, sen jakaminen tai pääomittaminen sekä mahdollisuus laskea liikkeeseen murto-osaosuuksia.

Ehdotuksessa täsmennetään rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamismenettelyä sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston lakkauttamismenettelyä. Kansainvälisten esimerkkien pohjalta sijoitusrahastoille ehdotetaan oikeutta sulautua vastaavia sijoitustoiminnan periaatteita noudattavan yhden tai useamman sijoitusrahaston kanssa. Toisaalta sijoitusrahasto voisi myös jakautua.

Tarkoituksena on, että ehdotetut muutokset tulisivat voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

360206Z

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1

YLEISPERUSTELUT 3

1. Nykytila 3
   1.1. Sijoitusrahastojen toiminta Suomessa 3
   1.2. Sijoitusrahastolainsäädäntö 3
   1.3. Kansainvälinen tarkastelu ja ulkomainen lainsäädäntö 5
      1.3.1. Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiivi 5
      1.3.2. Sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpano Suomen lainsäädännössä 6
      1.3.3. Sijoitusrahastodirektiiviä koskeva muutoshanke 7
      1.3.4. Kansainvälinen vertailu 9
         1.3.4.1. Ranska 9
         1.3.4.2. Luxemburg 12
         1.3.4.3. Iso-Britannia 14
         1.3.4.4. Ruotsi 16

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset 18

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset 26

4. Asian valmistelu 26
   4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto 26
   4.2. Lausunnot 26

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 27
   5.1. Riippuvuus muista esityksistä 27
   5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista 28

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 29

1. Lakiehdotusten perustelut 29
   1.1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta 29
   1.2. Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta 75
   1.3. Laki kaupparekisterilain 14 §:n muuttamisesta 75

LAKIEHDOTUKSET 76

1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta 76

2. Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta 92

3. Laki kaupparekisterilain 14 §:n muuttamisesta 93

LIITTEET 94

Rinnakkaistekstit 94

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Sijoitusrahastojen toiminta Suomessa

Sijoitusrahastojen merkitys Suomen arvopaperimarkkinoilla on viime aikoina kasvanut. Kansainvälisesti katsottuna suomalaisten sijoitusrahastojen arvo on kuitenkin muihin sijoituksiin verrattuna varsin vaatimatonta. Esimerkiksi tilastoja johtavassa Amerikan Yhdysvalloissa on rahastoissa henkeä kohden yli 50 000 markkaa. Ruotsissa vastaava luku on yli 15 000 markkaa, kun taas Suomessa se on vajaat 1 300 markkaa. Korkojen lasku ja pörssikurssien nousu vuoden 1993 aikana ovat ohjanneet rahaa sijoitusrahastoihin huomattavasti aikaisempaa enemmän. Tuolloin rahastojen pääoma kiipesi lähes neljään miljardiin markkaan edellisvuoden alle miljardista markasta. Lisäksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä ETA-sopimus) johdosta voimaantulleet lainmuutokset, joiden seurauksena sijoitusrahastojen sijoituskohteiden valintamahdollisuuksia laajennettiin siten, että sijoitusrahastot voivat vapaasti sijoittaa varojaan sekä kotimaisiin että ulkomaisiin arvopapereihin, johti uusien sijoitusrahastotyyppien syntymiseen ja perustamiseen. Rahastot ovat erikoistuneet joko osakkeisiin tai velkakirjoihin taikka toimivat niin sanottuina yhdistelmärahastoina. Toisaalta rahaston varoja on voitu sijoittaa esimerkiksi tietyn maantieteellisen tai toimialaan perustuvan määritelmän mukaisesti.

Suomeen sijoittavien rahastojen pääoma oli huipussaan elokuun 1994 lopussa, jolloin rahastojen markkina-arvo oli 6,3 miljardia markkaa. Rahastojen tuotot eivät kuitenkaan yltäneet vuoden 1992 ja 1993 tasolle. Kun osakekurssit laskivat syksyllä 1994, sijoittajat siirsivät varojaan muualle, jolloin etenkin osakerahastot pienenivät. Suuri osa suomalaisista piensijoittajista ei ole mieltänyt rahastoja pitkäaikaisiksi sijoituskohteiksi. Toisaalta suursijoittajat, kuten eläkeyhtiöt, eivät tee sijoituksia sijoitusrahastoihin, vaan sijoittavat suoraan arvopapereihin. Lisäksi talletusten verovapaudesta on seurannut, että rahastot ovat menettäneet säännönmukaisesti sijoittajia aina juuri ennen vuodenvaihdetta.

Vuoden 1995 maaliskuun lopussa sijoitusrahastoja hallinnoi 14 rahastoyhtiötä. Vastaavana ajankohtana Suomessa toimi 41 rahastoa, joista 38 oli tehnyt tilinpäätöksen vuonna 1994. Suomalaisten rahastojen yhteenlaskettu pääoma oli tuolloin noin 5,4 miljardia markkaa ja huhtikuussa 1996 jälleen 6,3 miljardia markkaa erityisten korkorahastojen perustamisen myötä. Sijoitusrahastojen hallinnoimat varat muodostuvat pääosin kotitalouksien säästöistä, mutta myös erilaiset rahastot ja säätiöt ovat tehneet rahastosijoituksia. Vuoden 1995 elokuun alussa Suomessa markkinoitiin yleisölle kaikkiaan 96 ETA-valtiossa toimiluvan saaneen yhteissijoitusyritysen osuuksia niin sanotun yhden toimiluvan periaatteen perusteella. Vastaavaan ajankohtaan mennessä ei ollut myönnetty lupia muissa kuin ETA-valtioissa toimiluvan saaneille yhteissijoitusyrityksille tai sellaisille ETA-valtiossa toimiluvan saaneille yhteissijoitusyrityksille, joiden ei voida katsoa täyttävän sijoitusrahastodirektiivin edellytyksiä, markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa.

1.2. Sijoitusrahastolainsäädäntö

Sijoitusrahastolaki (480/87) annettiin 8 päivänä toukokuuta1987 ja se tuli voimaan syyskuun 1987 alusta. Siihen tehtiin ETA-sopimuksen edellyttämät muutokset 9 päivänä elokuuta 1993 annetulla ja vuoden 1994 alusta voimaantulleella lailla sijoitusrahastolain muuttamisesta (748/93). Lisäksi tilintarkastuslain (936/94) säätämisen yhteydessä sijoitusrahastolakiin tehtiin eräitä muutoksia 28 päivänä lokakuuta1994 annetulla ja vuoden 1995 alusta voimaantulleella lailla sijoitusrahastolain muuttamisesta (943/94). Rahoitustarkastus on antanut sijoitusrahastolain ja rahoitustarkastuslain (503/93) perusteella viisi määräystä, jotka koskevat sijoitusrahaston raportointia rahoitustarkastukselle, sijoitusrahaston tilinpäätöstä ja kirjanpitolain soveltamista sekä sen täydentämistä ja osavuosikertomusta, rahastoyhtiön kirjanpitoa ja

tilinpäätöstä ja sijoitusrahaston varojen sijoittamisesta vakioituihin ja muihin johdannaissopimuksiin. Lisäksi Helsingin Arvopaperipörssi Oy:n ohjesäännön C osan 1.2 kohtaan on otettu määräykset sijoitusrahastoluettelon ylläpitämisestä pörssissä.

Sijoitusrahastolain mukaan sijoitusrahastolla tarkoitetaan rahastoa, joka koostuu pääasiallisesti osakkeista ja muista arvopapereista, ja jonka omistavat siihen varojaan sijoittaneet henkilöt ja yhteisöt. Sijoitusrahasto ei itsessään ole oikeushenkilö, vaan eräänlainen yhteisomistussuhde, minkä vuoksi sitä hallinnoi rahastoyhtiö, joka on osakeyhtiö ja joka toimii rahaston puolesta ja sen nimissä. Rahastoyhtiö laatii muun muassa rahaston säännöt ja vahvistuttaa ne valvontaviranomaisena toimivalla rahoitustarkastuksella. Sijoitusrahastotoiminnan harjoittaminen on luvanvaraista. Valtiovarainministeriö myöntää yhtiölle hakemuksesta toimiluvan. Sijoitusrahaston varojen säilyttämisestä huolehtii säilytysyhteisö, joka voi olla suomalainen luottolaitos tai arvopaperinvälitysliike taikka ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori. Säilytysyhteisö voi käyttää ulkomaisia arvopapereita koskevien tehtävien hoitamisessa apunaan myös ulkomaisia luottolaitoksia. Lisäksi säilytysyhteisön tehtävänä on ottaa vastaan ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut.

Sijoitusrahastolain mukaan sijoitusrahaston varojen sijoittamisessa keskeisenä periaatteena on sijoitustoiminnasta aiheutuvien riskien hajauttaminen. Sen vuoksi laissa säädetään ne edellytykset, lähinnä tiettyä sijoituskohdetta koskevat enimmäisosuudet sijoitusrahaston varoista, joiden vallitessa riski katsotaan riittävästi hajautetuksi. Sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa sekä kotimaisiin että ulkomaisiin arvopapereihin. Arvopaperin luonteesta riippuu se, kuinka suuri osuus sijoitusrahaston kokonaisvaroista voidaan enimmäismääräisesti sijoittaa kuhunkin kohteeseen. Arvopaperit jaetaan eri ryhmiin sillä perusteella, käydäänkö niillä julkisesti kauppaa Suomessa tai vastaavassa ulkomaisessa vaihdantajärjestelmässä vai ei. Sijoitusrahastoilla on oikeus tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi sekä suojautuakseen valuuttakurssien vaihteluilta sijoittaa varojaan johdannaissopimuksiin. Rahoitustarkastus on antanut 27 päivänä joulukuuta 1995 määräyksen sijoitusrahaston varojen sijoittamisesta vakioituihin ja muihin johdannaissopimuksiin. Määräyksessä johdannaissopimukset jaetaan kahteen ryhmään sen perusteella, riippuuko johdannaissopimuksiin sijoittaminen sijoitusrahaston sääntömääräyksestä vai edellyttääkö johdannaissopimuksiin sijoittaminen erillistä rahoitustarkastuksen lupaa. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat vakioidut osakkeisiin ja osakeindekseihin kohdistuvat johdannaissopimukset sekä vakioidut korkojohdannaissopimukset. Toiseen ryhmään kuuluvat johdannaissopimukset luetellaan määräyksessä tyhjentävästi. Sijoitusrahasto ei saa ottaa luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten, eikä myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista. Pääsäännön mukaan sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta ei saa pantata.

Sijoitusrahaston velvollisuutena on laskea liikkeeseen osuuksiaan sekä lunastaa ne takaisin aina vaadittaessa. Lunastusvaatimuksia silmällä pitäen sijoitusrahastolla on oltava riittävät käteisvarat, minkä lisäksi sen on tarvittaessa myytävä arvopapereitaan velvollisuuksiensa täyttämiseksi. Lunastamisen on tapahduttava pääsäännön mukaan heti ja viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun lunastusvaatimus esitettiin rahastoyhtiölle, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä lupaa ylittää arvopapereiden myymiselle asetettua määräaikaa. Lunastus tapahtuu lunastuspäivän arvoon.

Sijoitusrahaston osuudenomistaja saa tuoton sijoitukselleen voitto-osuutena ja rahasto-osuuden arvonmuutoksena. Voitto-osuuden tulouttamisen perusteella sijoitusrahastot voidaan jakaa tuotto- ja kasvurahastoihin. Ensiksi mainittu jakaa vuosittain yli puolet vahvistetun taseen mukaisen voiton ja muun vapaan oman pääoman yhteismäärästä, josta on vähennetty taseen mukainen tappio. Kasvurahasto pääomittaa voitto-osuuden, joka realisoituu vasta, kun osuudenomistaja luopuu rahasto-osuudestaan.

Sijoitusrahaston ja rahastoyhtiön tilintarkastuksesta säädetään sekä tilintarkastuslaissa että sijoitusrahastolaissa. Tilintarkastuslaki on yleislaki, jossa säädetään tilintarkastajien kelpoisuusehdoista ja rekisteröinnistä, velvollisuudesta toimittaa tilintarkastus, tilintarkastuksen sisällöstä, tilintarkastajien riippumattomuudesta, tilintarkastusjärjestelmän ohjauksesta, kehittämisestä ja valvonnasta, muutoksenhausta valvontaelimen päätökseen sekä rangaistussäännöksistä ja vahingonkorvausvelvollisuudesta. Sijoitusrahastolaki täydentää erityislakina tilintarkastuslakia. Sijoitusrahastolain mukaan ainakin yhden rahas-

toyhtiön ja sijoitusrahaston tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai hyväksytty tilintarkastusyhteisö. Lisäksi sijoitusrahastolain mukaan rahoitustarkastuksen velvollisuutena on nimittää eräissä tilanteissa rahastoyhtiölle ja sijoitusrahastolle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja. Lain mukaan tilintarkastajan on jatkuvasti ja vähintään kerran kuukaudessa tarkastettava rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus sekä se, että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti.

Sijoitusrahastolla on osuudenomistajien kokous, jonka tehtävänä on muun muassa valita kolmannes rahastoyhtiön hallituksen jäsenistä. Lisäksi se valitsee rahastoyhtiölle ja sijoitusrahastolle vähintään yhden tilintarkastajan ja tälle varamiehen. Sijoitusrahaston varallisuuteen kuuluvien arvopapereiden tuottaman äänioikeuden käyttäminen yhtiökokouksessa edellyttää puolestaan sitä, etteivät osuudenomistajien rahastoyhtiön hallitukseen valitsemat jäsenet vastusta sitä.

Sijoitusrahastolaissa on eräitä yleisluontoisia määräyksiä siitä, miten sijoitusrahastotoiminnan luovuttaminen ja lopettaminen tapahtuu. Toistaiseksi sijoitusrahastot eivät ole voineet sulautua tai jakaantua. Sijoitusrahaston luonne huomioon ottaen on hyvin epätodennäköistä, että sijoitusrahasto menisi konkurssiin.

Rahastoyhtiön velvollisuutena on tiedottaa yleisölle harjoittamastaan sijoitusrahastotoiminnasta. Tiedottaminen toteutetaan lain mukaan julkistamalla jokaisesta rahastoyhtiön hallinnoimasta sijoitusrahastosta puolivuotiskatsaus, vuosikertomus sekä rahastoesite, joka on pidettävä ajan tasalla ja johon on liitettävä rahaston säännöt. Sijoitusrahastolakiin vuoden 1994 alussa voimaantulleella lailla tehdyn muutoksen mukaan vuosikertomuksen, puolivuotiskatsauksen ja rahastoesitteen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä. Sanottuja päätöksiä ei toistaiseksi ole annettu. Määräysten puuttumisen vuoksi sijoitusrahastodirektiiviä, ja samalla siltä osin niin sanottua sisämarkkinalainsäädäntöä, ei ole pantu kokonaisuudessaan täytäntöön Suomessa. Päätöksiä valmistellaan parhaillaan valtiovarainministeriössä.

Helsingin Arvopaperipörssi Oy pitää yllä sijoitusrahastoluetteloa sijoitusrahastolain mukaisista sijoitusrahastoista sekä ETA-alueella rekisteröidyistä yhteissijoitusyrityksistä ja välittää päivittäin tietoa niistä ja niiden rahasto-osuuksista. Luetteloon otetaan hakemuksesta ja siihen ottamisesta on tehtävä kirjallinen sopimus pörssin kanssa. Sopimus sisältää määräykset niistä tiedoista, joita rahastoyhtiö sijoituu toimittamaan pörssille. Sopimuksessa pörssi sitoutuu välittämään sopimuksen mukaisesti pörssiin toimitetut tiedot edelleen. Päätöksen luetteloonottamisesta ja siitä poistamisesta tekee pörssin toimitusjohtaja. Palvelu on maksullista.

ETA-sopimuksen tultua voimaan sijoitusrahastoilla on ollut Euroopan yhteisöjen neuvoston 20.12.1985 antaman sijoitusrahastodirektiivin eli *direktiivin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (85/611)* perusteella oikeus yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti markkinoida osuuksiaan yleisölle kaikissa ETA-valtioissa. Vastaavasti ETA-valtioissa toimiluvan saaneilla yhteissijoitusyrityksillä, jotka täyttävät direktiivin mainitsemat edellytykset, on ollut oikeus markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa. Muut ulkomaiset yhteissijoitusyritykset saavat markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa valtiovarainministeriön luvalla.

1.3. Kansainvälinen tarkastelu ja ulkomainen lainsäädäntö

1.3.1. Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiivi

Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiivi ja sen muuttamista koskeva neuvoston 22 päivänä maaliskuuta 1988 antama direktiivi (88/220/ETY) tulivat voimaan lokakuun 1989 alusta.

Sijoitusrahastodirektiivin tarkoituksena on luoda yhtenäiset kilpailuedellytykset ETA-alueella toimiluvan saaneille direktiivin edellytykset täyttäville yhteissijoitusyrityksille sekä taata osuudenomistajille tehokkaampi ja yhdenmukaisempi suoja. Direktiivi sääntelee yhteissijoitusyrityksen toimilupaa, rakennetta, toimintaa ja tiedonantovelvollisuutta sekä valvontaa.

Sijoitusrahastodirektiivin mukaisen yhteissijoitusyrityksen toiminnan tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen pääasiassa arvopapereihin riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen. Yrityksellä on kuitenkin oltava toiminnan edellyt-

tämät käteisvarat. Direktiiviä sovelletaan ainoastaan niin sanottuihin avoimiin yhteissijoitusyrityksiin, jotka lunastavat osuutensa aina vaadittaessa takaisin ja jotka hankkivat pääomansa markkinoimalla osuuksiaan ennalta rajaamattomalle ja yksilöimättömälle sijoittajapiirille.

Sijoitusrahastodirektiivin mukaan kukin ETA-valtio soveltaa direktiiviä alueellaan sijaitseviin yhteissijoitusyrityksiin. Yhteissijoitusyritys sijaitsee siinä valtiossa, jossa sitä hallinnoivan rahastoyhtiön kotipaikka on ja jossa myös sen pääkonttorin on sijaittava. ETA-valtio voi kuitenkin soveltaa niihin yhteissijoitusyrityksiin, joilla on kotipaikka sen alueella, kansallisia, direktiiviä ankarampia säännöksiä, mikäli ne ovat luonteeltaan yleisiä.

ETA-alueella toimiluvan saaneilla direktiivin edellytykset täyttävillä yhteissijoitusyrityksillä on oikeus markkinoida osuuksiaan muissa ETA-valtioissa niin sanotun yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti. Kotivaltion toimivaltaisen viranomaisen antamaa todistusta siitä, että kysymyksessä on direktiivin mukainen yhteissijoitusyritys, on pidettävä riittävänä osoituksena yhteissijoitusyrityksen luonteesta. Tällaisiin yhteissijoitusyrityksiin voidaan soveltaa ainoastaan isäntävaltion kansallisia markkinointia koskevia säännöksiä siltä osin, kun niistä ei ole säädetty direktiivissä. Direktiivi ei anna rahastoyhtiöille oikeutta perustaa sivukonttoreita toiseen ETA-valtioon. Sen vuoksi rahastoyhtiöiden on huolehdittava muilla keinoin osuuksien markkinoimisesta toisissa ETA-valtioissa, jollei kulloinkin kysymyksessä oleva ETA-valtio ole kansallisessa lainsäädännössään myöntänyt toisessa valtiossa toimiluvan saaneille rahastoyhtiöille oikeutta perustaa sivukonttoreita alueelleen.

1.3.2. Sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpano Suomen lainsäädännössä

Sijoitusrahastolakiin vuoden 1994 alusta voimaantulleella lainmuutoksella pantiin täytäntöön Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiivi. Tämän varmistamiseksi muutoksia tehtiin sijoitusrahastolain soveltamisalaan, rahastoyhtiön toimilupaa ja perustamista koskeviin edellytyksiin, säilytysyhteisön ja rahastoyhtiön sääntelyyn yleensä, sijoitusrahaston sijoituspolitiikkaa koskeviin ehtoihin, rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin sekä sijoitusrahaston velvollisuuksien ja viranomaistehtävien sääntelyyn.

Suomen ETA-jäsenyyden aikana syksyn 1994 kuluessa EFTA:n valvontaviranomainen *EFTA Surveillance Authority* (ESA) tutki Euroopan talousalueeseen kuuluvien EFTA-valtioiden sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpanon toteutumista. Valvontaviranomainen julkaisi alkuvuodesta 1995 kutakin tutkimaansa jäsenvaltiota koskevat erilliset tutkimustulokset sekä niistä koostetun yhteenvedon. Johtopäätöksissään ESA katsoo, ettei Suomi ole täysin pannut sijoitusrahastodirektiiviä täytäntöön. Raportin mukaan puutteet kohdistuvat sijoitusrahaston sijoituspolitiikkaa, osuudenomistajille ja valvontaviranomaisille annettavia tietoja sekä toimilupamenettelyä ja valvontaa koskeviin säännöksiin. Osa huomautuksista on aiheellisia ja ne on pyritty ottamaan huomioon tämän muutosehtotuksen yhteydessä. Toinen osa puolestaan viittaa sellaisiin direktiivin säännöksiin, jotka ovat jäsenvaltiolle valinnaisia ja jotka voidaan yksittäistapauksessa ottaa käytöön, mikäli sääntely katsotaan kansallisesti tarkoituksenmukaiseksi. Silloin kun mahdollisuus on otettu käyttöön, se on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön. Eräiltä osin ESA:n raportissa kiinnitettiin huomiota myös tällaisiin puutteisiin.

Sijoitusrahastodirektiivi sisältää noin 25 valinnaista säännöstä. Kaikkia niistä ei ole ollut mahdollista toteuttaa sijoitusrahastolaissa jo sen vuoksi, että osa tällaisista säännöksistä on niin sanottuja siirtymäsäännöksiä, joita ei enää ole ollut mahdollista soveltaa ETA-sopimuksen tullessa voimaan. Selvä enemmistö valinnaisista säännöksistä liittyy yhteissijoitusyrityksen sijoituspolitiikkaan. Sijoitusrahastolakia ei sen vuoksi, että siinä on toteutettu ainoastaan vähimmäisharmonisointi, ole aiemmin ulotettu direktiivin mukaiseen äärimmäiseen joustavuuteen. Siitä huolimatta sijoitusrahastojen sijoituspolitiikkaa on laajennettu direktiivin 22 artiklan 2 ja 3 kohdan mahdollistamalla tavalla, joista ensiksi mainittu antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden korottaa saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin sijoittamista koskevan rajoituksen yhdestä kahdeskymmenesosasta yhteen kymmenesosaan. Jälkimmäisen mukaan yhden kahdeskymmenesosan raja voidaan korottaa enintään 35 prosenttiin, kun rahaston varoja sijoitetaan sellaisiin arvopapereihin, jotka on laskenut liikkeeseen tai taannut direktiivissä tarkoitettu julkisyhteisö. Direktiivin 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta

yhden kahdeskymmenesosan säännöksestä voidaan myös poiketa artiklan 4 kohdan mukaisesti silloin, kun on kysymys sellaisen luottolaitoksen liikkeeseenlaskemista joukkovelkakirjoista, jolla on kotipaikka jossakin jäsenvaltiossa ja joka on lain mukaan erityisen velkakirjanhaltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen. Tällöin enimmäisrajaksi voidaan asettaa yksi neljäsosa yhteissijoitusyrityksen varojen määrästä. Direktiivin 23 artiklan 1 kohdan mukaan kaikista edellä mainituista rajoituksista voidaan vielä poiketa sijoitusrahaston sijoituspolitiikassa, kun rahastoyhtiön tarkoituksena on riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen sijoittaa kaikki sijoitusrahaston varat sellaisiin arvopapereihin, jotka on laskenut liikkeeseen tai taannut artiklan tarkoittama julkisyhteisö. Tämän lisäksi sijoitusrahastoilla on 21 artiklan mukaisesti oikeus suojautua valuuttakurssien vaihteluihin sisältyviltä riskeiltä sekä edistää muutoinkin tehokasta salkunhoitoa laissa ja rahoitustarkastuksen määräyksissä edellytetyillä ehdoilla. Sijoitusrahastot voivat myös direktiivin 19 artiklan 2 b kohdan mukaan sijoittaa varojaan sellaisiin velkasitoumuksiin, joita pidetään ominaisuuksiltaan arvopapereita vastaavina ja jotka muun muassa ovat siirrettäviä ja vaivatta rahaksi muutettavissa ja joiden arvo voidaan milloin tahansa tai ainakin direktiivin 34 artiklassa mainituin väliajoin täsmällisesti todeta. Tällaisiin velkasitoumuksiin voidaan kuitenkin sijoittaa enintään yksi kymmenesosa sijoitusrahaston varoista. Näiden sijoituspolitiikkaan liittyvien valinnaisten säännösten lisäksi sijoitusrahastolaissa on direktiivin 48 artiklan mukaisesti katsottu tarkoituksenmukaiseksi edellyttää, ettei ulkomainen yhteissijoitusyritys saa käyttää pelkästään kotivaltiossaan rekisteröityä toiminimeä, jos sen käyttäminen Suomessa olisi omiaan johtamaan yleisöä harhaan.

Toistaiseksi täytäntöönpanematta on 36 artiklan 2 a kohdan säännös, jonka mukaan jäsenvaltio voi antaa yhteissijoitusyritykselle luvan ottaa lainaa määrän, joka vastaa enintään yhtä kymmenesosaa yhteissijoitusyrityksen varoista ja jos lainaa otetaan yksinomaan väliaikaiseen tarkoitukseen. Sijoitusrahastoille ei myöskään ole annettu oikeutta poiketa sijoituspolitiikastaan riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen 26 artiklan 1 kohdan toisen kappaleen mukaisesti kuuden kuukauden ajan toimiluvan ja Suomen tapauksessa sijoitusrahaston sääntöjen vahvistamisesta. Lisäksi toimivaltaisille viranomaisilla ei ole 37 artiklan 2 b kohdan tarkoittamia valtuuksia määrätä rahasto-osuuksien lunastuksia keskeytettäväksi, silloin kun osuudenomistajien tai yleisön etu sitä vaatii. Direktiivin 25 artiklan 3 kohdassa määritetään monisäikeisesti jäsenvaltioiden oikeudesta luopua soveltamasta muun muassa äänivallan hankkimista koskevia rajoituksia, rajoitusta sijoittaa saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoihin sekä saman yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen osuuksiin. Jäsenvaltiot voivat lisäksi 56 artiklaan perustuvan toimivallan mukaan antaa rahastoyhtiöille luvan laskea liikkeeseen haltijalle osoitettuja todistuksia, jotka oikeuttavat sellaisiin muiden yhtiöiden arvopapereihin, jotka on asetettu nimetylle henkilölle sekä 34 artiklan mukaan antaa yhteissijoitusyritykselle luvan julkistaa osuuksien liikkeeseenlasku- ja lunastushinnat ainoastaan kerran kuukaudessa, silloin kun liikkeeseenlaskuja tai lunastuksia ei ole tapahtunut sanotun ajan kuluessa.

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat kesällä 1995 direktiivin 95/26/EY luottolaitosalan direktiivien 77/780/ETY ja 89/646/ETY, vahinkovakuutusalan direktiivien 73/239/ETY ja 92/49/ETY, henkivakuutusalan direktiivien 79/267/ETY ja 92/96/ETY, sijoituspalveluyritysten alan direktiivin 93/22/ETY sekä arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten (*yhteissijoitusyritysten*) alan direktiivin 85/611/ETY muuttamisesta toiminnan vakauden valvonnan tehostamiseksi. Tämä niin sanottu BCCI-direktiivi on julkaistu yhteisön virallisessa lehdessä 18 päivänä heinäkuuta 1995 (EYVL L 168). Direktiivin 6 artiklan mukaisesti sen noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset on saatettava voimaan viimeistään vuoden kuluessa julkaisupäivämäärästä. Direktiivin täytäntöönpanosta tullaan antamaan erillinen hallituksen esitys kevään 1996 kuluessa.

1.3.3. Sijoitusrahastodirektiiviä koskeva muutoshanke

Euroopan komissio julkaisi 2 päivänä maaliskuuta 1993 Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviehdotuksen COM(93)37 final - SYN 453, EYVL C 59, jolla ehdotettiin muutettavaksi sijoitusrahastodirektiiviä. Kesällä 1994 annettiin muutettu direktiiviehdo-

tus *COM(94)329 final — COD 453, 20.7.1994 Amended proposal for a European Parliamant and Council Directive amending directive 85/611/EEC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS).* Ehdotuksen sisällön lisäksi sen käsittelytapa oli muuttunut yhteispäätösmenettelyn mukaiseksi.

Direktiiviehdotuksen keskeinen sisältö laajentaisi sijoitusrahastodirektiivin soveltamisalaa. Toteutuessaan ehdotus johtaisi siihen, että aikaisemmin eurooppalaisen yhtenäisnormiston ulottumattomissa toimineet, mutta direktiivissä tarkoitettua sijoitusrahastotoimintaa läheisesti muistuttavaa toimintaa harjoittaneet yhteissijoitusyritykset tulisivat direktiivin edellyttämän sääntelyn piiriin. Tällaisia yhteissijoitusyrityksiä olisivat *käteisrahastot*, joiden tarkoituksena on sijoittaa kaikki hallinnoimansa varat luottolaitosten talletuksiin, *rahasto-osuusrahastot*, joiden varat sijoitetaan yksinomaan toisten yhteissijoitusyritysten osuuksiin sekä *markkinointirahastot*, jotka markkinoivat toisen yhteissijoitusyrityksen, niin sanotun hallinnointirahaston osuuksia erityisen sopimuksen perusteella. Markkinointirahastoja koskeva ehdotus ei edellyttäisi jäsenvaltioita ryhtymään lainsäädäntötoimenpiteisiin, vaan se olisi luonteeltaan harkinnanvarainen.

Direktiiviin ehdotetaan lisättäväksi sekä arvopaperin että rahamarkkinavälineen määritelmät vaihtelevien ja jäsenvaltioiden toisistaan poikkeavien tulkintojen vuoksi. Johdannaissopimukset rajattaisiin sekä arvopaperin että rahamarkkinavälineen käsitteen ja maksuvälineet arvopaperin käsitteen ulkopuolelle.

Ehdotuksessa asetettaisiin katto sijoitusrahastojen käteisvarojen määrälle. Sen mukaan yhteissijoitusyritys voisi sijoittaa korkeintaan yhden neljäsosan hallinnoimistaan varoista luottolaitosten talletuksiin. Rajoitus ei koskisi käteisrahastoja eikä muita yhteissijoitusyrityksen hallussa satunnaisesti olevia rahaksi muutettavia varoja. Lisäksi direktiiviehdotuksessa tarkennetaan johdannaissopimuksiin, kuten optioihin ja termiineihin, sijoittamista. Sen mukaan yhteissijoitusyritys voisi sijoittaa hallinnoimiaan varoja johdannaissopimuksiin ja käydä kauppaa sellaisilla johdannaissopimuksilla, joiden kohde-etuutena on arvopaperi tai valuutta, jos yrityksellä on johdannaissopimuksista aiheutuvien todellisten tai oletettavissa olevien riskien kattamiseksi riittävästi varoja.

Huomattavaa vaikutusvaltaa koskevaa säännöstä, jota sovelletaan sijoitettaessa yhden yhtiön osakkeisiin, ehdotetaan täsmennettäväksi. Legaalipresumptiona olisi niin sanotun liputusdirektiivin (Neuvoston direktiivi tiedoista, jotka on julkistettava, kun huomattava osuus pörssiyhtiöstä on hankittu tai luovutettu, 88/627/ETY) mukaisesti laskettava yhden kymmenesosan osuus äänivallasta. Jäsenvaltio voisi yhtäältä asettaa määräosuuden alemmaksi kuin kymmeneen prosenttiin ja toisaalta sallia yhteissijoitusyritykselle mahdollisuuden osoittaa, että määräosuus on ylitetty ilman tarkoitusta käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa.

Yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinointia koskevia määräyksiä ehdotetaan muutettavaksi sen varmistamiseksi, ettei jäsenvaltioiden kansallisilla säädöksillä voida millään tavoin estää toisissa jäsenvaltioissa rekisteröityjen sijoitusrahastodirektiivin mukaisten yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinoimista kulloinkin kysymyksessä olevassa jäsenvaltiossa. Lisäksi riittäisi, että markkinointiaineisto olisi julkistettava sijoittajien kohdevaltiossa helposti ymmärtämällä kielellä, eikä siis enää yhdellä jäsenvaltion virallisista kielistä.

Sijoitusrahastodirektiivin vaatimuksesta, jonka mukaan säilytysyhteisön kotipaikan tai toimipaikan, jos sen kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, on oltava siinä jäsenvaltiossa, jossa rahastoyhtiöllä on kotipaikka, ehdotetaan luovuttavaksi. Säilytysyhteisönä voisi sen perusteella, että palveluja saa tarjota vapaasti toimipaikkaa perustamatta, toimia myös luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, jonka toimilupaan sisältyy oikeus tarjota säilytys- ja hoitopalvelua. Säilytysyhteisön valvonnasta olisivat vastuussa rahastoyhtiötä valvovat viranomaiset.

Muutetun direktiiviehdotuksen yksityiskohtainen käsittely aloitettiin syyskuun 1994 alussa neuvoston asiantuntija- ja finanssineuvoskokouksissa. Lokakuussa osoittautui kuitenkin mahdottomaksi sopia neuvoston yhteisestä kannasta. Käteisrahastoja koskeva direktiiviehdotuksen osa oli koko käsittelyn ajan hyvin kiistanalainen. Lisäksi säilytysyhteisön kotipaikkaa koskevan sääntelyn lieventämistä koskevaa ehdotusta siten, ettei säännös estäisi Rooman sopimuksen mukaista oikeutta palveluiden vapaaseen tarjoamiseen, vastusti määrävähemmistö jäsenvalti-

oista. Vastustus perustui lähinnä viranomaisvalvontaan liittyviin ongelmiin. Edelleen ehdotusta jäsenvaltioiden valinnaisesta oikeudesta säätää markkinointi- ja hallinnointirahastoista pidettiin epäselvänä. Käsitykset siitä, mikä on tämän valinnaisen oikeuden sisältö ja mikä on sen suhde yhden toimiluvan periaatteeseen, vaihtelivat suuresti.

Neuvosto on 22 päivänä marraskuuta 1994 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Euroopan raha-asiain instituutilta (ERI) perustamissopimuksen 109 f (6) artiklan mukaista mielipidettä direktiiviehdotuksen vaikutuksista rahoituslaitosten ja -markkinoiden vakauteen. Mielipiteessään CON/94/8 (27.7.1995) ERI otti kantaa kahteen kysymykseen: 1) käteis- ja rahamarkkinarahastojen vaikutus rahoitusmarkkinoihin sekä luottolaitosten rahoitukseen ja 2) uusien rahastotyyppien vakauteen sinänsä. ERI hyväksyisi sinänsä käteisrahastot, mutta epäilee, sopivatko ne direktiivin tarkoittaman sijoitusrahaston käsitteen piiriin. Direktiivin mukaiset rahastot sijoittavat arvopapereihin. ERI ehdottaa, että direktiivi edellyttäisi yhteissijoitusyritysten tiedottavan markkinointiaineistossaan, etteivät käteisrahastosijoitukset kuulu talletussuojan piiriin. Lausunnossa todetaan lisäksi, että rajoitukset säilytysyhteisön valinnalle ovat perustamissopimuksen ja pankkidirektiivien vastaisia ja hyväksyttävissä ainoastaan siihen saakka, kun säilytysyhteisöjen toiminnan harmonisoinnista on säädetty erikseen. Lausunnossa kehotetaan neuvostoa harkitsemaan uudelleen markkinointirahastojen vaikutuksia rahoitusjärjestelmän vakauteen lähinnä harmonisoimattoman verotusjärjestelmän seurauksena. Säännellyn katon asettamista sijoitusrahastojen johdannaissopimussijoituksille ERI pitää rahoitusjärjestelmän vakauden näkökulmasta arvokkaana tavoitteena.

Direktiiviehdotusta ei käsitelty neuvoston asiantuntijatyöryhmässä keväällä 1995 ja maaliskuussa talous- ja valtiovarainministereiden neuvosto päätti pyytää komissiolta uuden ehdotuksen, joka sisältäisi niitä aikaisemman ehdotuksen osia, joiden osalta eteneminen näyttää mahdolliselta. Lisäksi ehdotuksesta haluttiin poistettavaksi eräitä teknisluontoisia epäjohdonmukaisuuksia.

Euroopan komissio on tiedustellut eräiltä jäsenvaltioilta niistä reunaehdoista, joilla mahdollinen muutettu direktiiviehdotus tultaisiin hyväksymään. Suomi ei ole ollut mukana sanotussa yhteydenpidossa. Komissio on lisäksi kutsunut koolle sijoitusrahastodirektiivin mukaisen yhteyskomitean huhtikuun 1 päiväksi 1996 sen selvittämiseksi, millä edellytyksillä ja toisaalta millä tavoin jatkovalmisteluissa olisi realistista edetä.

1.3.4. Kansainvälinen vertailu

Sijoitusrahastolakia valmisteltaessa 1980-luvun puolivälissä samoin kuin sitä muutettaessa ETA-sopimuksen velvoitteiden mukaiseksi valmistelutyössä ei yksityiskohtaisesti kiinnitetty huomiota vastaavaan lainsäädäntöön ulkomailla. Koska esityksen eräänä tavoitteena on huolehtia siitä, että suomalaisten sijoitusrahastojen kilpailukyky säilyy yhteismarkkinoilla, valmistelutyössä on tutkittu volyymiltään johtavien Länsi-Euroopan sijoitusrahastovaltioiden yhteissijoittamista koskevaa lainsäädäntöä. Pohjoismaiseen kehitykseen perehdyttiin vertaamalla Ruotsin arvopaperirahastolakia sijoitusrahastolakiin. Ruotsin arvopaperirahastolaki oli alunperin mallina Suomen sijoitusrahastolaille.

Seuraavassa kuvataan yleisesti Luxemburgin, Ranskan, Ison-Britannian ja Ruotsin yhteissijoittamista koskevaa lainsäädäntöä. Vertailu perustuu 30 päivänä kesäkuuta 1995 julkistettuun työryhmämuistioon (VM 1995:20) "Eurooppalaisen sijoitusrahastolainsäädännön vertailua". Tässä yhteydessä esitetään vain pääkohtia edellä mainitusta selvityksestä.

1.3.4.1. Ranska

Ranskassa sijoitusrahastotoiminta alkoi kehittyä voimakkaasti 1960-luvun loppupuolella vuoden 1963 lain sallittua vaihtuvapääomaiset sijoitusyhtiöt. Samanaikaisesti aloittivat toimintansa myös ensimmäiset niin sanotut avoimet sijoitusrahastot. Jo 1970-luvulla Ranskassa aloittivat toimintansa tietyille aloille, kuten raaka-aineisiin, kiinteistöihin, jalometalleihin tai tietylle maantieteelliselle alueelle erikoistuneet rahastot.

Rahastotoiminta on Ranskassa kehittynyt 1980-luvulla eksponentiaalisesti. Vuonna 1990 sanottu kehitys oli nostanut Ranskan Amerikan Yhdysvaltojen jälkeen toiseksi suurimmaksi ja suurimmaksi eurooppalaiseksi rahastovaltioksi. Raju kasvu oli seurausta pankkitoiminnan ja arvopaperimarkkinoiden vapautumisesta sekä taloudellisesta ja poliittisesta epävarmuudesta 1980-luvun loppupuolella. Rahastojen kehittymistä vauhditti

myös lainmuutos, joka kielsi pankkeja maksamasta korkoa alle kolmen kuukauden talletuksille, minkä seurauksena syntyi suuri joukko rahamarkkinarahastoja. Vuoden 1994 lopussa rahamarkkinarahasto oli selkeästi hallitsevin rahastotyyppi Ranskassa. Rahastojen suosiota on lisännyt myös ranskalaisten yksityishenkilöiden perinteisesti epäluuloinen suhtautuminen suoraan arvopaperisijoittamiseen. Lisäksi sijoitusrahastodirektiivin voimaantulo johti yritykseen parantaa Ranskan kilpailukykyä kansainvälisenä raha- ja pankkikeskuksena ulkomaalaisille edullisen verotuksen muodossa. Rahastot ovat yleisesti suosittu eläkesäästämisen muoto Ranskassa.

Ranskalainen yhteissijoitusyritystoiminta perustuu vuoden 1988 lakiin (*loi No 88-1201 du 23 décembre 1988 relative aux organismes de placement collectif en valeurs mobilières et portant des fonds communs de créances*). Lakia on täydennetty yhtäältä sitä seuranneilla asetuksilla sekä toisaalta valvontaviranomaisen, *Commission des Opérations de Boursen* (COB) antamilla määräyksillä, ohjeilla ja päätöksillä.

Yhteissijoitusyritykset jaetaan Ranskassa kahteen ryhmään: arvopapereihin sijoittavat ja muut yhteissijoitusyritykset. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat sijoittavat esimerkiksi kiinteistöihin ja raaka-aineisiin. Yhteissijoitusyrityslaki sääntelee ainoastaan arvopapereihin sijoittavia yhteissijoitusyrityksiä, jotka jaetaan edelleen kahteen ryhmään sen perusteella, sovelletaanko niihin sijoitusrahastodirektiiviä vai ei.

Yhteissijoitusyrityslain mukaan arvopapereihin varansa sijoittava yhteissijoitusyritys toimii joko vaihtuvapääomaisena sijoitusyhtiönä (ranskaksi *Société d'Investissement à Capital Variable* eli SICAV) tai yleisenä sijoitusrahastona. Yhteissijoitusyrityksen puolesta ja sen nimissä toimii hallinnointiyhteisö (ranskaksi *société de gestion*). Koska hallinnointiyhteisöltä edellytetään ainoastaan, että se on oikeushenkilö, SICAV voi periaatteessa toimia omissa nimissään. Käytännössä myös SICAV:illa on erillinen hallinnointiyhteisö.

Yhteissijoitusyrityksille on Ranskassa säädetty vähimmäisalkupääoma. Sijoitusrahaston varallisuuden on sen perustamishetkellä oltava vähintään 2,5 miljoonaa ja SICAV:in vähintään 50 miljoonaa Ranskan frangia. Hallinnointiyhteisön vähimmäispääomaksi on säädetty 500 000 frangia tai 0,5 prosenttia sen hallinnoiman varallisuuden arvosta, mutta pääoman ei kuitenkaan tarvitse olla enempää kuin viisi miljoonaa frangia.

Yhteissijoitusyritys perustetaan hallinnointi- ja säilytysyhteisön välisellä sopimuksella. Näiden tehtävänä on laatia COB:n asettamat vähimmäisedellytykset täyttävät säännöt. Sääntöihin on muun muassa otettava määräys siitä, onko yhteissijoitusyritys perustettu toistaiseksi vai tietyksi määräajaksi sekä se alkupääoman määrä, joka yhteissijoitusyrityksellä on oltava hallussaan sen perustamishetkellä. Säännöissä on edelleen määrättävä yhteissijoitusyrityksen voitto-osuuksien jakamisesta sekä osuuksien merkitsemisessä ja takaisinostossa noudatettavista menettelytapasäännöistä.

Yhteissijoitusyrityksen varat on pidettävä yhden säilytysyhteisön hallussa. Säilytysyhteisönä voi toimia ainoastaan talousministeriön luetteloon hyväksytty oikeushenkilö. Listalla mainitaan *Banque de France*, talletuskassat, luottolaitokset, pörssiyhteisöt sekä vakuutuslaitokset. Säilytysyhteisön kotipaikan on oltava Ranskassa ja säilytysyhteisö voidaan vaihtaa ainoastaan tuomioistuimen päätöksellä.

Sijoituspolitiikkansa perusteella toisistaan eroavia ranskalaisia arvopapereihin sijoittavia yhteissijoitusyrityksiä on kahdeksanlaisia: yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti EU:n alueella osuuksiaan markkinoimaan oikeutettu yhteissijoitusyritys, rahamarkkina-, riski-, henkilöstö-, velkakirja-, rahastoosuus-, takuu- sekä termiiniyhteissijoitusyritys. Yhteissijoitusyrityslaki rakentuu siten, että se määrittää ensin SICAV:ia ja kaikkia rahastoja koskevat yhteiset säännökset sekä kaikkia yhteissijoitusyrityksiä koskevat yleiset määräykset ja kuvaa sitten yksittäisiä rahastomalleja. Ranskassa ei tunneta sateenvarjorahastoja, joten saman hallinnointiyhteisön hallinnoimien sijoitusrahastojen välillä ei voida siirtyä vero- tai kuluseuraamuksitta.

Ranskan yhteissijoitusyrityslaissa ei ole omaksuttu sijoitusrahastodirektiivin sijoituspolitiikkaa enimmäismääräisen joustavasti. Laki sallii esimerkiksi sijoitukset sellaisiin arvopapereihin, joilla käydään kauppaa jonkin kolmannen valtion säännellyillä ja säännöllisesti toimivilla markkinoilla, mutta rajaa niiden kolmansien valtioiden ryhmää, joiden markkinapaikoista valinta voidaan suorittaa. Tällaisia valtioita ovat sellaiset Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) jäsenvaltiot, joita COB ei ole määräyksillään sulkenut valintaoikeuden ulkopuolelle. Liik-

keeseenlaskijakohtaista rajaa on Ranskassa korotettu yhden kymmenesosan sijasta aina 35 tai 100 prosenttiin asti, kun sijoituskohteena on julkisyhteisön liikkeeseen laskema tai takaama arvopaperi. Samanaikaisesti liikkeeseenlaskijoiden piiriä on rajattu siten, että edellä tarkoitettuja julkisyhteisöjä ovat OECD:n jäsenvaltiot, EU:n jäsenvaltioiden paikalliset julkisyhteisöt sekä sijoitusrahastodirektiivin tarkoittamat kansainväliset julkisyhteisöt. Ranska ei ole käyttänyt jäsenvaltiolle sijoitusrahastodirektiivin muuttamista koskevassa direktiivissä (88/220/ETY) myönnettyä oikeutta korottaa yhden kymmenesosan sääntöä enintään yhteen neljäsosaan, kun kysymyksessä on jäsenvaltiossa kotipaikan omaavan luottolaitoksen liikkeeseen laskema joukkovelkakirja. Yhteissijoitusyritykselle on laissa määritetty mahdollisuus antaa arvopapereitaan lainaksi. Lainausoikeus on kuitenkin rajoitettu kolmeen kahdeskymmenesosaan yhteissijoitusyrityksen varallisuuden määrästä. Yhteissijoitusyrityslain mukaan yhteissijoitusyritys voi myös lainata arvopapereita. Arvopapereiden lainaksiotto-oikeus on rajoitettu yhteen kymmenesosaan yhteissijoitusyrityksen varallisuuden määrästä. Lisäksi yhteissijoitusyritys voi ottaa sijoitusrahastodirektiivin määrittämissä rajoissa käteisluottoa.

Yhteissijoitusyrityslaissa mainittu arvopaperin määritelmä on vuodesta 1988 mahdollistanut rahamarkkinarahastoille oikeuden markkinoida osuuksiaan ETA-alueella yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti. Rahaston luokittelu arvopaperirahastoksi tai varsinaiseksi rahamarkkinarahastoksi, joka voi toimia ainoastaan kansallisesti, perustuu rahaston sijoituspolitiikan määritykseen, joka kansallisesti toimivilla rahastoilla on joustavampi.

Yhteissijoitusyrityslaissa määrätään yksityiskohtaisesti lain tarkoittamien yhteissijoitusyritysten uudelleenjärjestelystä, sulautumisesta ja jakautumisesta. Säännösten mukaan toimenpide edellyttää COB:n lupaa. Yhteissijoitusyrityksistä SICAV voi olla uudelleenjärjestelyn kohteena toisen tai useamman SICAV:in sekä kaikkien muiden rahastojen paitsi riski-, termiini- tai rahasto-osuusrahaston kanssa. Ominaisuuksiltaan samanlaiset rahastot, myös riski-, termiini- ja rahasto-osuusrahastot, voivat uudelleenjärjestäytyä toistensa kanssa. SICAV voi fuusioitua kaikkien muiden yhteissijoitusyritysten kanssa ja kaikki arvopapereihin sijoittavat yhteissijoitusyritykset voivat jakautua. Muunlaiset järjestelyt ovat kiellettyjä. Edellä mainituista toimenpiteistä päättää hallinnointiyhteisö. Toimenpide on rekisteröitävä tuomioistuimessa ja julkaistava kuukautta ennen sen suorittamista *Bulletin des annonces légales obligatoires* -nimisessä julkaisussa. Lisäksi osuudenomistajille on ilmoitettava suoritettavan toimenpiteen sisällöstä, uudelle hallinnointiyhteisölle suoritettavista maksuista sekä toimenpiteen verovaikutuksista. Ilmoitus on tehtävä joko yksilöllisesti kirjeitse tai kaikille osuudenomistajille suunnatun tiedotuslehden välityksellä. Toimenpiteestä on lisäksi ilmoitettava yhteissijoitusyrityksen tilintarkastajille viimeistään 45 vuorokautta ennen päätettyä toimeenpanopäivää, sillä tilintarkastajien tehtävänä on laatia raportti toimenpiteen suorittamista koskevista ehdoista. Raportti on toimitettava osuudenomistajille viimeistään 15 vuorokautta ennen toimeenpanopäivää. Sulautumisen yhteydessä sellainen velkoja, joka katsoo, että yhteissijoitusyritys on sulautumista koskevassa ilmoituksessaan ilmoittanut etuoikeusjärjestyksen väärin siten, että velkojalle on määrätty todellista myöhäisempi etuoikeus, voi estää fuusion toteutumisen. Tämän on tapahduttava viimeistään 15 vuorokautta ennen toimeenpanopäivää. Osuuksien liikkeeseenlasku sekä takaisinosto on keskeytettävä hallinnointiyhteisön päätöksellä viimeistään 15 vuorokautta ennen toimeenpanopäivää. Osuudenomistajilla on kolme kuukautta aikaa saada osuutensa lunastetuksi kuluitta. Erityisenä uudelleenjärjestelynä mainitaan tilanne, jossa sijoitusrahasto on saavuttanut 500 miljoonan Ranskan frangin suuruisen pääoman. Hallinnointiyhteisön on edellytyksen täytyttyä ryhdyttävä toimenpiteisiin uuden yhtäläistä sijoituspolitiikkaa harjoittavan sijoitusrahaston perustamiseksi.

Yhteissijoitusyrityksen rahaksimuuttaminen perustuu joko vapaaehtoisuuteen tai pakottavaan normiin. Yhteissijoitusyritys on muutettava rahaksi, kun sen varallisuuden määrä on laskenut alle COB:n määräyksissä mainitun vähimmäismäärän, eikä tilannetta ole pystytty korjaamaan 30 vuorokauden kuluessa. SICAV:in varallisuuden vähimmäismääräksi on säädetty 25 miljoonaa frangia ja rahaston miljoona frangia. Varallisuuden arvon laskettua alle vähimmäismäärän yhteissijoitusyrityksen on keskeytettävä osuuksien tai osakkeiden takaisinosto. Keskeyttämisestä on tehtävä ilmoitus COB:lle, joka

valvoo myös rahaksimuuttoa. Rahaksimuuton ehdot ja sitä koskeva menettelytapa ilmenevät yhteissijoitusyrityksen säännöistä. Rahaksimuuttajana toimii joko säilytysyhteisö tai hallinnointiyhteisö. Vaihtoehtoisesti kaikki osuudenomistajat voivat hakea tuomioistuimelta rahaksimuuttajan määräämistä. Osuudenomistajilla ei ole oikeutta muutoin käynnistää yhteissijoitusyrityksen rahaksimuuttoa. Toimenpiteen aluksi tilintarkastaja arvioi yhteissijoitusyrityksen varallisuuden ja laati rahaksimuuton edellytyksiä käsittelevän raportin, joka toimitetaan osuudenomistajille ja COB:lle.

1.3.4.2. Luxemburg

Luxemburgissa yhteissijoitusyritystoiminta on Euroopan toiseksi suurinta. Se on kuitenkin vielä varsin nuorta, sillä ensimmäinen sijoitusrahasto perustettiin Luxemburgiin vasta vuonna 1959. Kehitys on ollut voimakasta erityisesti 1980-luvulla, jolloin Luxemburgista kehittyi ulkomaista sijoituspääomaa houkutteleva niin sanottu verokeidas.

Luxemburgin voimassa oleva yhteissijoitusyrityslaki on vuodelta 1988 (*loi du 30 mars 1988 relative aux organismes de placement collectif*). Se on jaettu neljään osaan seuraavasti: 1) sijoitusrahastodirektiivin sääntelyn piiriin kuuluvat yhteissijoitusyritykset, 2) muut luxemburgilaiset yhteissijoitusyritykset, 3) ulkomaiset yhteissijoitusyritykset ja 4) kaikkia yhteissijoitusyrityksiä koskevat yleiset säännökset.

Luxemburgin kaupallisia yhtiöitä koskeva laki määrittää useita mahdollisuuksia yhteissijoitusyrityksen ulkoiselle muodolle. Sen perusteella sijoitustoiminnan harjoittaja voi valita toiminnalleen sellaisen oikeudellisen rakenteen, joka vastaa parhaiten sijoitustoiminnalle kussakin tapauksessa asetettuja tavoitteita. Yhteissijoitusyrityksen sijoitus- ja lainanottopolitiikka sekä avoimmuus ja oikeudellinen muoto määräävät, kuuluuko se sijoitusrahastodirektiivin soveltamisalan piiriin.

Sijoitusrahastodirektiivin soveltamisalaan kuuluvan yhteissijoitusyrityksen on oltava oikeudelliselta muodoltaan joko rahastoyhtiö-sijoitusrahasto, vaihtuvapääomainen sijoitusyhtiö tai muu kuin vaihtuvapääomainen sijoitusyhtiö. Sijoitusrahastoa hallinnoi rahastoyhtiö ja sijoitusyhtiötä yhtiön hallitus yhtiöjärjestyksen määräysten mukaisesti. Rahastoyhtiö voi toimia joko osakeyhtiömuodossa, osuuskuntana tai kommandiittiosakeyhtiönä. Sen vähimmäispääomaksi on säädetty viisi miljoonaa Luxemburgin frangia. Rahastoyhtiö laatii sijoitusrahaston säännöt ja julkistaa ne virallisessa lehdessä sekä toimittaa ne alioikeuteen rekisteröitäväksi. Laki sisältää säännöiltä edellytettävät vähimmäisvaatimukset. Rahastoyhtiön rinnalla voi toimia yritys, jonka yksinomaisena tehtävänä on rahastoyhtiön neuvominen. Voidakseen toimia neuvovana yhteisönä yritystä vaaditaan sijoittamaan tietty prosentuaalinen ja määrällinen osuus osakepääomansa määrästä palvelemaansa rahastoyhtiöön sekä Luxemburgin valtion joukkovelkakirjalainoihin. Hallinnointi- ja neuvontakulujen enimmäismäärälle on asetettu kattosääntö.

Luxemburgilaisen yhteissijoitusyrityksen säilytysyhteisön on oltava pankki. Riippuen siitä, mihin ryhmään yhteissijoitusyritys luetaan, sovellettavaksi tulevat erilaiset säilytysyhteisöä koskevat normit. Sijoitusrahastodirektiivin sääntelyn piiriin kuuluvan yhteissijoitusyrityksen säilytysyhteisöllä on oltava kotipaikka Luxemburgissa tai sen säilytysyhteisön on oltava sellaisen pankin sivukonttori, jonka kotipaikka on toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Muun luxemburgilaisen yhteissijoitusyrityksen säilytysyhteisönä voi toimia myös sellaisen pankin sivukonttori, jonka kotipaikka on kolmannessa valtiossa. Ulkomaisella yhteissijoitusyrityksellä ei ole velvollisuutta osoittaa säilytysyhteisöä Luxemburgista.

Yhteissijoitusyrityksen vähimmäissijoituspääomaksi on säädetty 50 miljoonaa Luxemburgin frangia, joka on saavutettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rahastoyhtiö sai toimiluvan. Säännösten tarkoituksena on pyrkiä estämään niin sanottujen haamurahastojen synty ja olemassaolo.

Sijoitusrahastossa voi kokonaisten osuuksien rinnalla olla myös murto-osaosuuksia. Äänioikeutta osuudenomistajien kokouksessa voidaan kuitenkin käyttää ainoastaan kokonaisella osuudella. Yhteissijoitusyrityksen osuudet voidaan listata Luxemburgin arvopaperipörssissä.

Yhteissijoitusyritystoimintaa valvoo *Institut Monétaire Luxemburgeois* (IML). Vahvistaessaan yhteissijoitusyrityksen perustamisasiakirjat sekä johdon, säilytysyhteisön ja tilintarkastajan valinnan IML myöntää yhteissijoitusyritykselle toimiluvan. IML pitää yhteissijoitusyrityksistä listaa. Lisäksi tieto toimiluvan myöntämisesta ja siten myös lis-

taamisesta julkistetaan virallisessa lehdessä.

Luxemburgissa on omaksuttu sijoitusrahastodirektiivin sijoitus- ja lainanottopolitiikka enimmäismääräisen joustavasti sellaisille yhteissijoitusyrityksille, jotka kuuluvat sanotun direktiivin soveltamisalan piiriin. Tehokkaan salkunhoidon edistämiseksi yhteissijoitusyritys voi tehdä erilaisia johdannais- ja arvopaperilainaussopimuksia. Lainaussopimuksia voidaan kuitenkin tehdä ainoastaan tunnustetun selvitysyhteisön järjestämän vakioidun lainausjärjestelmän tai arvopaperilainaukseen erikoistuneen ensiluokkaisen rahoituslaitoksen kautta. Vakuuden on oltava lainatun arvopaperin sopimuksentekohetken arvoa vastaava. Arvopaperilainaus ei saa ylittää puolta rahaston arvopaperisijoitusten määrästä eikä lainaussopimuksia voida tehdä 30 vuorokautta pidemmiksi ajanjaksoiksi.

Kansallisesti toimivilta yhteissijoitusyrityksiltä ei edellytetä direktiivin mukaista sijoituspolitiikkaa. IML on 21 päivänä tammikuuta 1991 antamallaan kiertokirjeellä määrännyt tällaisten yhteissijoitusyritysten sijoituspolitiikan yleisehdot. Niiden perusteella yhteissijoitusyritykset voidaan jakaa arvopapereihin, riskipääomaa, hyödykkeisiin, futuureihin ja/tai optioihin ja kiinteistöihin sijoittaviin yhteissijoitusyrityksiin. Sijoituspolitiikkaa koskevien rajoitusten lisäksi muille kuin arvopapereihin sijoittaville kansallisesti toimiville yhteissijoitusyrityksille on asetettu myös eräitä yhteissijoitusyrityksen hallintoa koskevia erityisvaatimuksia. Määräysten perusteella yhteissijoitusyrityksen varallisuuden hallinnoimisesta vastaavilta toimihenkilöiltä edellytetään erityistä asiantuntemusta kulloinkin kysymyksessä olevalta erityisalalta, kuten riskisijoittamisesta, futuuri- ja optio- sekä hyödykekaupasta tai kiinteistösijoittamisesta.

Luxemburgin yhteissijoitusyrityslaki säätää yhteissijoitusyrityksen purkamisesta ja rahaksimuutosta erityisen yksityiskohtaisesti. Lähtökohtana on yhteissijoitusyrityksen purkaminen ja vasta toissijaisena toimenpiteenä tulee kysymykseen sen siirtäminen toisen rahastoyhtiön hallinnoitavaksi. Menettely perustuu joko vapaaehtoisuuteen tai viranomaisen päätökseen. Vapaaehtoinen rahaksimuutto pannaan vireille sijoitusyhtiön yleiskokouksen tai sijoitusrahaston osuudenomistajien kokouksen päätöksellä, kun yhteissijoitusyrityksen nettovarallisuuden arvo on vähentynyt alle laissa määrätyn alarajan, rahaston säännöissä mainittu määräaika on kulunut umpeen, rahastoyhtiö on joutunut konkurssiin eikä sen tilalle ole saatu uutta rahastoyhtiötä, yhteissijoitusyritys on ollut vapaaehtoisen toimenpiteen johdosta vailla rahastoyhtiötä tai säilytysyhteisöä kahden kuukauden ajan, valvontaviranomainen on peruuttanut yhteissijoitusyrityksen toimiluvan tai kun säilytysyhteisö on joutunut konkurssiin eikä sen tilalle ole saatu uutta säilytysyhteisöä. Viranomaispäätöksellä yhteissijoitusyritys puretaan silloin, kun joko rahasto- tai sijoitusyhtiön toimilupa on peruutettu tai sitä ei ole sille milloinkaan annettu. Aloitteen yhtiön purkamisesta tekee omasta aloitteestaan tai IML:n pyynnöstä toimiva virallinen syyttäjä. Siihen asti, kunnes tuomioistuin on antanut ratkaisunsa asiassa, IML:lla on oikeus ottaa osaa kaikkiin yhteissijoitusyrityksen hallintoa koskeviin toimiin.

Purkamismenettely on riippuvainen siitä, onko se käynnistetty vapaaehtoisesti vai viranomaisen aloitteesta. Vapaaehtoisessa rahaksimuutossa toimenpiteen suorittavat yhteissijoitusyrityksen esityksestä IML:n hyväksymät selvitysmiehet. Viime kädessä tuomioistuin määrää rahaksimuuttajat. Tuomioistuimessa tapahtuva rahaksimuuttaminen etenee siten, että alioikeus nimittää yhden tai useamman selvitysmiehen sekä niin sanotun raportoivan tuomarin ja päättää menetelmän, jonka mukaan rahaksimuuttaminen on suoritettava. Lisäksi tuomioistuin määrää selvitysmiehille suoritettavien palkkioiden ja kulukorvausten määrän. Rahaksimuuttomenetelmää voidaan muuttaa tuomioistuimen myöhemmällä päätöksellä joko tuomioistuimen tai selvitysmiehen aloitteesta. Tuomioistuin päättää menettelyn lopullisella purkamispäätöksellä. Lakkauttamis- ja rahaksimuuttopäätös sekä päätös rahaksimuuton loppumisesta on julkistettava virallisessa lehdessä sekä kolmessa laajalevikkisessä sanomalehdessä, joista yhden on oltava luxemburgilainen. Julkistamisesta huolehtii selvitysmies. Ilmoituksessa tiedotetaan lisäksi siitä, missä menettelyä koskeva asiakirjaaineisto on säilytettävänä sekä niitä varoja koskevista toimenpiteistä, joihin on ryhdytty sen vuoksi, että varoja ei vielä ole voitu toimittaa niiden oikeille omistajille. Vapaaehtoisessa rahaksimuutossa edellä tarkoitettu tuomioistuinvaihe jää pois.

1.3.4.3. Iso-Britannia

Yhteissijoitusyritystoiminta on aikoinaan

1800-luvulla alkanut Isossa-Britanniassa. Nykyisin yhteissijoittaminen Isossa-Britanniassa on hyvin monipuolista. Sen lainsäädäntö mahdollistaa erilaisten sijoitusperiaatteiden toteuttamisen.

Ison-Britannian sijoitustoimintaa sääntelee vuoden 1986 sijoituspalvelulaki (*Financial Services Act*). Siinä omaksuttu yhteissijoitusyrityksiä koskeva sääntely on kaksitasoista siten, että laki sääntelee yhteissijoitusyritysten rakennetta, mutta delegoi lähes kaiken muun päätösvallan valvontaviranomaiselle, kauppa- ja teollisuusministeriölle, joka vuorostaan on siirtänyt suurimman osan toimivallastaan arvopaperi- ja sijoitusneuvostolle (*The Securities and Investments Board*, jatkossa SIB). SIB on puolestaan hyväksynyt itsesääntelyjärjestöjä, jotka sääntelevät sekä erityyppistä sijoitustoimintaa että sijoitustoiminnan piiriin kuuluvia muita osa-alueita. *Common law* -järjestelmälle ominaista on, että erityisesti SIB:n antamat määräykset ovat hyvin yksityiskohtaisia ja käsittelevät sellaisia meillä perinteisesti yksityisoikeudessa säänneltyjä pääasiassa sopimusoikeudellisia kysymyksiä, jotka ovat olennaisia yhteissijoitustoiminnan toteuttamiseksi. Toisaalta tarkkojen ja yksityiskohtaisten määräysten tarkoituksena on tehokas sijoittajansuoja.

Pääsäännön mukaan Isossa-Britanniassa yhteissijoitustoimintaa voidaan harjoittaa tulemalla jonkin itsesääntelyjärjestön hyväksymäksi yhteissijoitusyritykseksi ja noudattamalla sen sääntöjä. Toimilupaa voidaan hakea myös SIB:ltä, mutta käytännössä tämä vaihtoehto on osoittautunut poikkeukseksi. Eräissä tapauksissa yhteissijoittaminen on mahdollista myös ilman toimilupaa. Veroinsentiivin vuoksi toimilupaa vailla toimivat pääasiassa eläke- ja hyväntekeväisyysrahastot.

Ulkomaiset yhteissijoitusyritykset, joilla on oikeus markkinoida osuuksiaan Isossa-Britanniassa, jaetaan sijoituspalvelulaissa kolmeen ryhmään: 1) sijoitusrahastodirektiivin edellytykset täyttävät toisessa EU:n jäsenvaltiossa perustetut yhteissijoitusyritykset, 2) sellaiset kolmansissa valtioissa toimiluvan saaneet yhteissijoitusyritykset, joiden kotivaltion laisäädännön valvontaviranomainen katsoo tarjoavan riittävän suojan sijoittajalle, ja 3) muut ulkomaiset yhteissijoitusyritykset, joille valvontaviranomainen myöntää yksittäistapauksessa hakemuksesta markkinointiluvan.

Yhteissijoitustoimintaa harjoitetaan Isossa-Britanniassa joko sijoitus- tai osuustrustin muodossa. Sijoitustrusti on kiinteäpääomainen sijoitusyhtiö, joka sijoittaa varojaan muun muassa arvopapereihin ja kiinteistöihin, ja joka ei nauti oikeutta markkinoida osuuksiaan yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti ETA-alueella. Osuustrusti uudempana yhteissijoittamisen muotona rakentuu anglosaksiselle kaksoisomistusoikeuteen perustuvalle trustikäsitteelle. Osuustrusti perustetaan rahastoyhtiön ja omaisuudenhoitajan välisellä trustisopimuksella, jonka vähimmäissisältö ilmenee SIB:n määräyksistä. Trustille ominaisesta kaksoisomistusoikeudesta johtuu, että omaisuudenhoitajaa pidetään rahaston omistajana, joka on vastuussa rahaston hallinnosta. Osuudenomistajan omistusoikeus sitä vastoin perustuu varallisuuden muodostamiin etuuksiin. Rahastoyhtiö puolestaan myy ja ostaa takaisin trustiosuudet ja päättää osuustrustin sijoituspolitiikasta. Omaisuudenhoitajalla tarkoitetaan käytännössä säilytysyhteisöä. Omaisuudenhoitaja kuvaa kuitenkin osuvammin käytössä olevaa institutiota, sillä omaisuudenhoitajan tehtävät ovat säilytysyhteisön tehtäviä laajemmat.

SIB:n määräysten perusteella yhteissijoitusyrityksen sijoituspolitiikassa voidaan noudattaa yhdeksää vaihtoehtoista mallia. Yhteissijoitusyritys voi sijoittaa tarkempien määräysten puitteissa arvopapereihin, rahamarkkinavälineisiin, futuureihin ja optioihin, suurella riskillä johdannaisiin, kiinteistöihin, merkintäoikeuksiin, rahasto-osuuksiin tai tiettyyn toiseen yhteissijoitusyritykseen. Lisäksi mistä tahansa edellä mainituista yhteissijoitusyrityksistä voidaan koota niin sanottu sateenvarjorahasto. Toimiluvan saaneista osuustrusteista arvopaperi-, merkintäoikeus- ja sateenvarjorahasto voivat harjoittamansa sijoituspolitiikka huomioonottaen markkinoida trustiosuuksiaan ETA-alueella.

Iso-Britannia on toteuttanut sijoitusrahastodirektiivin mahdollistaman arvopaperirahastojen sijoituspolitiikan laajennuksen ainoastaan osittaisena siten, että niiden kolmansien valtioiden piiriä, joiden liikkeeseenlaskemiin tai takaamiin arvopapereihin arvopaperirahaston varoja voidaan sijoittaa rajoituksetta, on kavennettu. Siten rahaston sijoituskohteena voivat olla Australian, Japanin, Kanadan, Norjan, Sveitsin, Uuden-Seelannin tai Yhdysvaltojen liikkeeseenlaskemat tai takaamat arvopaperit.

Niillä rahastoilla, joilla on kotipaikka Isossa-Britanniassa, on markkinointirahastoja lukuunottamatta oikeus edistää tehokasta omaisuudenhoitoa, jollei trustisopimuksessa ole muusta sovittu, nykyaikaisia johdannaisiin ja valuuttoihin perustuvia menettelytapoja hyväksikäyttäen. Säännökset pyrkivät kuitenkin varmistamaan, ettei puhdasta spekulaatiota pidetä tehokkaana salkunhoitona, vaan että toiminnan tarkoituksena on valvoa riskiä. Hinnankorotusstrategiaa voidaan käyttää ainoastaan, jos rahasto voi kohtuullisesti odottaa saavansa siitä etuja. Tämän vuoksi tehokkaalta salkunhoidolta edellytetään, että seuraavat ehdot täyttyvät: liiketoimen on oltava taloudellisesti sopiva, kokonaan katettu ja sen tavoitteena on oltava pienentää rahaston riskiä, alentaa siihen kohdistuvia kustannuksia tai edistää molemmilla tavoin rahaston etua tai, että siitä aiheutuu rahastolle riskitöntä tai alhaisella riskitasolla olevaa etua lisäpääoman tai tuoton muodossa. Liiketoimi on katettava yksilöllisesti ja yleisesti teoreettiseen enimmäisriskiin.

Rahasto-osuusrahastoja lukuun ottamatta rahastot voivat rajattomasti harjoittaa arvopaperilainausta osana sijoitustoimintaansa. Arvopaperilainausta voidaan käyttää muun muassa osana tehokasta salkunhoitoa. Arvopaperilainauksen edellytyksenä on ensinnäkin se, että lainauksen kohteena oleva varallisuus on arvopaperi, toiseksi se, että omaisuudenhoitaja on viranomaisvalvonnan alainen luotonantaja, kolmanneksi se, että sopimusehdot ovat SIB:n määräysten mukaiset ja omaisuudenhoitajan hyväksymät ja neljänneksi se, että pantiksi luovutettava vakuus on omaisuudenhoitajan hyväksymä, riittävä ja riittävän nopea. Vastapuolen on oltava viranomaisvalvonnan kohteena oleva tai *Commissioners of Inland Revenuen* hyväksymä henkilö. Pantti on riittävä vain, mikäli sen arvo ylittää lainattavien arvopapereiden arvon niiden luovutushetkellä ja mikäli se on siirretty omaisuudenhoitajan tai tämän puolesta toimivan haltuun. Pantin on oltava käteistä, käteisen luontoista varallisuutta, valtion tai muun julkisyhteisön liikkeeseen laskema arvopaperi, talletustodistus, remburssi tai TALISMAN-järjestelmän (arvopaperien selvitys) liikkeeseenlaskema lyhytaikainen luovutuskelpoinen todistus. Panttia pidetään riittävän nopeana, jos se on luovutettu ennen arvopaperin luovuttamista tai sen luovutushetkellä ja viimeistään luovutuspäivän liikeajan loppuun mennessä. Omaisuudenhoitajan tehtävänä on huolehtia, että pantin arvo pysyy aina lainatun arvopaperin arvoa suurempaa.

Osuustrustilla on periaatteessa yhdenlaisia osuuksia, mutta sillä voi kuitenkin trustisopimuksen perusteella olla samanaikaisesti sekä tuotto- että kasvuosuuksia. Lisäksi osuudet voidaan jakaa murto-osiin. Trustiosuusrekisterinpitäjällä, jona toimii omaisuudenhoitaja, ei kuitenkaan ole velvollisuutta merkitä enempää kuin neljä yhteisomistajaa kullekin osuudelle.

Trustiosuudenomistajalle on annettava hänen pyynnöstään osuustodistus. Todistus voidaan jättää antamatta, mikäli trustisopimuksessa mainitut erityisehdot täyttyvät. Osuudet voivat olla rekisteri- tai haltijaosuuksia. Rekisteriosuudenomistajalle annetaan osuustodistus, joka on nimenomaisesti hänelle asetettu. Haltijaosuustodistus sitä vastoin ilmaisee ainoastaan sen määrän trustiosuuksia, joita kysymyksessä oleva todistus ilmentää. Haltijapaperi voidaan vaihtaa rekisteriosuuteen ja päin vastoin.

Trustiosuuksien liikkeeseenlasku ja takaisinosto voidaan keskeyttää korkeintaan neljäksi viikoksi. Keskeytys voidaan toimeenpanna, mikäli sen voidaan katsoa olevan olemassaolevien ja hypoteettisten tulevien osuudenomistajien edun mukaista. Näyttäisi siltä, että mikä hyvänsä osuudenomistajien edun mukainen peruste täyttäisi keskeyttämisedellytykset.

Osuustrusteilla on oltava osuudenomistajien kokous. Ne tilanteet, joissa osuudenomistajien kokouksen myötävaikutusta edellytetään, on lueteltu tyhjentävästi. Määräykset koskevat sellaisia osuustrusteja, joilla on oikeus markkinoida osuuksiaan ETA-alueella. Osuudenomistajien kokous on kutsuttava koolle päättämään trustisopimuksen muutoksista, poikkeuksista osuustrustin sijoituspolitiikkaan, sen sulautumisesta toisen osuustrustin kanssa, siihen kohdistettavasta uudelleenjärjestelystä ja rahastoyhtiön vaihtamisesta.

SIB:n määräykset kattavat osuustrustin sulautumista, uudelleenjärjestelyä ja lakkauttamista koskevat yksityiskohtaiset säännökset. Sulautumisessa osuustrustin kaikki varat yhdistetään toisen osuustrustin varoihin. Sitä vastoin uudelleenjärjestelyssä osa osuustrustin varoista siirtyy yhdelle tai useammalle yhteissijoitusyritykselle. Osuustrusti on puolestaan lakkautettava, kun sen toimilupa on peruutettu, kun osuustrusti on perustettu

määräajaksi ja sanottu määräaika on kulunut umpeen, kun osuustrusti sulautuu toiseen tai kun uudelleenjärjestelyn tuloksena omaisuutta luovuttavan osuustrustin kaikki varat ovat joutuneet toimenpiteen kohteeksi.

Poikkeuksellisesti lakkautettavan osuustrustin varallisuus voidaan jättää muuttamatta rahaksi. Menettely edellyttää osuudenomistajien välistä sopimusta. Sen osapuolina voi olla myös ainoastaan osa osuudenomistajista. Toimenpide toteutetaan siten, että kullekin sopimuksen osapuolelle luovutetaan tämän osuutta vastaava määrä osuustrustin varoja. Samanaikaisesti osuustrustin varoja haltuunsa saanut osuudenomistaja velvoitetaan vastaamaan kysymyksessä olevaan osuuteen suhteellisesti kohdistuvista lakkautettavan osuustrustin velvoitteista ja kuluista. Jakamatta jääneet varat muutetaan rahaksi ja jaetaan niille osuudenomistajille, jotka eivät ole sopimuksen osapuolina.

1.3.4.4. Ruotsi

Ruotsin voimassa oleva arvopaperirahastolaki (*Lag on värdepappersfonder*) on säädetty vuonna 1991. Siihen on myöhemmin tehty ETA-sopimuksen aiheuttamat muutokset. Arvopaperirahastolaissa ovat kaikkia sijoitusrahastoja koskevat yleiset säännökset. Tämän lisäksi erityislainsäädännöllä on säädetty jokamiehenrahastoista, joihin sovelletaan arvopaperirahastolakia, milloin erityislaki ei toisin määrää. Lisäksi rahoitustarkastus (*Finansinspektionen*), joka valvoo rahastotoimintaa Ruotsissa, on antanut yleismääräyksen arvopaperirahastojen toiminnasta (FFFS 1993:16).

Arvopaperirahastolain perusteella Ruotsissa voidaan myös rahoitustarkastuksen erityisluvalla harjoittaa sellaista elinkeinotoimintaa, jota ei pidetä rahastotoimintana arvopaperirahastolain tarkoittamassa mielessä, mutta jossa tarjotaan yleisölle mahdollisuus omistaa ja hallinnoida arvopapereita ja muita rahoitusvälineitä (ruotsiksi *finansiella instrument*). Edellytyksenä on, että hallinnoimisesta vastaava toimielin on valvonnanalainen. Tällä tavoin kansalliselta pohjalta toimivat esimerkiksi rahamarkkinarahastot.

Ruotsissa yhteissijoitustoimintaa voidaan harjoittaa ainoastaan rahastoyhtiö-sijoitusrahasto -rakenteella. Arvopaperirahastolaki rajaa sijoitustoimintaa harjoittavat sijoitusyhtiöt ja osuuskunnat soveltamisalansa ulkopuolelle. Rahastoyhtiö on osakeyhtiö, jonka osakepääoman on oltava vähintään miljoona Ruotsin kruunua. Rahastoyhtiöllä on oikeus antaa tietty osa toiminnastaan toisen hoidettavaksi. Mikäli tällaisia toimeksiantoja annetaan tai niitä on tarkoitus antaa, niistä, niiden laajuudesta ja luonteesta sekä olosuhteista, joissa niitä annetaan, on tehtävä yksityiskohtainen selvitys rahoitustarkastukselle ja neuvonantajan yhteystiedot on mainittava rahastoesitteessä.

Rahoitustarkastus myöntää rahastoyhtiölle (ruotsiksi *fondbolag*) toimiluvan. Edellytyksenä on, että osakeyhtiö on perustettu, sen hallinnoimien rahastojen säännöt ovat hyväksyttävät ja että yhtiö on ominaisuuksiltaan sopiva (ruotsiksi *lämplig*) harjoittamaan rahastotoimintaa. Luvasta ilmenevät ne ehdot, joita toiminnassa on noudatettava. Rahoitustarkastuksen on annettava päätöksensä toimilupa-asiassa kuuden kuukauden kuluessa sen vireilletulosta. Jos päätöstä ei ole annettu säädetyssä määräajassa, hakija voi pyytää kamarioikeudelta (ruotsiksi *kammarrätten*) selvityksen siitä, onko asiaa tarpeettomasti viivytetty. Tuomioistuimen ainoana tehtävänä on ratkaista, onko hakemus kypsä ratkaistavaksi. Jollei rahoitustarkastus ole tehnyt päätöstään kuuden kuukauden kuluessa kamarioikeuden selvityksen julkistamisesta, toimilupahakemus katsotaan hylätyksi. Milloin tuomioistuin katsoo, ettei hakemus ole vielä valmis ratkaistavaksi, hakijalla on oikeus milloin tahansa saattaa selvityshakemus uudelleen kamarioikeuden käsiteltäväksi.

Rahoitustarkastuksen on peruutettava rahastoyhtiön toimilupa, milloin yhtiön osakepääomasta on menetetty kolmasosa, eikä sitä ole saatu katetuksi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia havaittiin. Rahoitustarkastus voi määrätä, että päätös astuu voimaan välittömästi. Milloin rahastoyhtiön katsotaan syyllistyneen lainvastaiseen toimintaan tai sitä ei enää pidetä soveliaana harjoittamaan sijoitusrahastoimintaa, rahoitustarkastus voi joko peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan tai vaihtoehtoisesti antaa rahastoyhtiölle varoituksen.

Sijoitusrahaston säännöt ja niiden muutokset hyväksyy rahoitustarkastus. Hyväksyessään rahaston sääntöjen muutoksen rahoitustarkastus voi määrätä, jos muutoksen katsotaan olevan osuudenomistajien näkökulmasta olennainen, että uudet säännöt tulevat voimaan tietyn ajan, korkeintaan kolmen kuukauden kuluttua. Rahaston sääntöjen muutta-

misesta on tiedotettava. Tiedotustapa ilmenee rahaston säännöistä. Olennaisesta muutoksesta on kuitenkin ilmoitettava rahoitustarkastuksen määräämällä tavalla osuudenomistajille. Tiedottaminen on edellytys sille, että sääntömuutos hyväksytään.

Rahaston säännöissä määrätään rahastoosuuksien liikkeeseenlasku- ja lunastushintojen laskemisesta. Säännöissä on lisäksi oltava määräykset siitä, miten osuuden panttaus suoritetaan. Edelleen voitonjaosta määrätään aina rahaston säännöissä. Rahastoosuuden arvo on määritettävä ja julkistettava sopivalla tavalla jatkuvasti ja vähintään kerran viikossa.

Arvopaperirahastolain lähtökohtana on rahasto, jonka sijoituspolitiikka on yhdenmukainen sijoitusrahastodirektiivin kanssa siten, että rahasto voi yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti markkinoida osuuksiaan ETA-alueella. Rahastojen sijoitustoimintaa koskevia määräyksiä on osittain laajennettu sijoitusrahastodirektiivin mahdollistamalla tavalla. Rahastoyhtiöllä on arvopaperirahastolain perusteella mahdollisuus tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi sekä suojautumiseksi valuuttakurssien vaihteluihin sisältyviltä riskeiltä sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja johdannaissopimuksiin. Johdannaissopimusten käyttöaikomuksesta on mainittava rahastoyhtiön toimilupahakemuksessa. Hakemuksessa on ilmoitettava, mitä erityistä kokemusta yhtiöllä on johdannaissopimusten tekemisestä. Siinä on lisäksi mainittava ne markkinat, joilla johdannaissopimuksia on tarkoitus tehdä sekä se selvitysyhteisö, jonka palveluksia yhtiö aikoo käyttää. Hakemuksessa on vielä yksilöitävä ne riskinarvioimismenetelmät, joita rahastoyhtiö aikoo käyttää. Johdannaissopimusten käyttölaajuus ja -tarkoitus on mainittava rahaston säännöissä. Johdannaissopimuksiin ei saa samanaikaisesti olla sijoitettuna kuin korkeintaan yksi viidesosa rahaston varojen arvosta.

Rahastoyhtiö voi tehdä hallinnoimansa rahaston varoihin kuuluvasta arvopaperista arvopaperilainaussopimuksen. Arvopaperilainaussopimusten tekemistä on kuitenkin rajoitettu siten, että korkeintaan puolet rahaston varojen määrästä voi samanaikaisesti olla mainittujen sopimusten kohteena. Sopimuksen on oltava vakioitu ja arvopaperi voidaan lainata ainoastaan turvaavaa vakuutta vastaan. Välittäjänä voidaan käyttää arvopaperinvälittäjää (ruotsiksi *värdepappersinstitut*) tai viranomaisvalvonnan alaista ulkomaista rahoituslaitosta (ruotsiksi *utländskt finansiellt institut*).

Rahaston lakkauttamisesta ja sen siirtämisestä toisen rahastoyhtiön hallinnoitavaksi määrätään rahaston säännöissä. Samassa yhteydessä ilmoitetaan siitä, milloin ja miten osuudenomistajille tiedotetaan asiasta. Rahaston hallinnon siirtäminen edellyttää rahoitustarkastuksen lupaa. Siirto tai lakkauttaminen voi tapahtua aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua päätöksen julkistamisesta. Rahoitustarkastus voi kuitenkin hyväksyä luovutuksen tapahtuvaksi jo aikaisemmassa vaiheessa. Säilytysyhteisön on välittömästi ryhdyttävä hoitamaan rahaston hallinnointia, milloin rahoitustarkastus on peruuttanut rahastoyhtiön toimiluvan, rahastoyhtiö on selvitystilassa tai se on asetettu konkurssiin. Säilytysyhteisöllä on vastaava velvollisuus, jos rahastoyhtiö haluaa lopettaa sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisen.

Rahastoyhtiöllä on rahoitustarkastuksen luvalla oikeus yhdistää rahastoja tai jakaa yksittäinen rahasto. Yhdistämislupa voidaan myöntää, jos toimenpiteen katsotaan olevan osuudenomistajien edun mukainen, yhdistettävien rahastojen sijoituspolitiikka ja rahaston säännöt vastaavat toisiaan eikä yhdistämistä voida muutoinkaan pitää sopimattomana. Lupa rahaston jakamiseen voidaan myöntää, mikäli toimenpidettä voidaan pitää osuudenomistajien edun mukaisena. Rahastoyhtiön on ilmoitettava rahastoyhtiön luvasta osuudenomistajille välittömästi. Yhdistäminen ja jakaminen voidaan toteuttaa aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua toimenpidettä tarkoittavan luvan myöntämisestä.

Säilytysyhteisön vaihtamisesta ei ole mainintaa laissa. Siitä ei ole myöskään säädetty määrättäväksi rahaston säännöissä.

Jokamiehen säästämiseen (ruotsiksi *allemanssparande*) saa osallistua Ruotsissa pysyvästi asuva henkilö. Jokamiehen säästämismuotoja on kaksi; jokamiehensäästötili (ruotsiksi *allemanssparkonto*) tai jokamiehenrahasto (ruotsiksi *allemansfond*), johon hän saa sijoittaa korkeintaan 2 000 kruunua kuukaudessa. Säästäjällä voi olla ainoastaan yksi jokamiehensäästötili, minkä lisäksi hän voi sijoittaa korkeintaan kahteen jokamiehenrahastoon. Jokamiehenrahastoja on kahdenlaisia; yleiset jokamiehenrahastot ja yrityskohtaiset jokamiehenrahastot.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Pääosa ESA:n raportin huomautuksista kohdistuu sijoitusrahastodirektiivin sääntelemän yhteissijoitusyrityksen sijoituspolitiikan täytäntöönpanon onnistumiseen sijoitusrahastolaissa.

Raportin mukaan sijoitusrahastojen oikeutta sijoittaa saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoihin sekä saman yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen osuuksiin sijoitusrahastodirektiivin 25 artiklan 2 kohdan toisen ja kolmannen luetelmakohdan edellyttämällä tavalla ei ole säännelty. Sijoitusrahasto saa omistaa enintään kymmenesosan edellä tarkoitetuista joukkovelkakirjoista ja osuuksista. Lisäksi sijoitusrahastoille tulisi taata direktiivin 25 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu oikeus olla noudattamatta edellä mainittuja rajoituksia hankinnan toteuttamishetkellä, jos tuolloin ei voida laskea joukkovelkakirjojen yhteismäärää taikka liikkeeseen laskettujen arvopapereiden nettomäärää.

Raportissa viitataan myös direktiivin 36 artiklan 1 kohdan toisen alakohtaan, jonka mukaan rahastoyhtiö saa siitä huolimatta, ettei se tavanomaisissa olosuhteissa ilman erityistä lupaa saa ottaa lainaa sijoitusrahaston lukuun, hankkia ulkomaista valuuttaa luotonvälityksen avulla. Lisäksi 41 artiklan 2 kohdan mukaan, vaikka rahastoyhtiö ei saa myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista eikä taata niillä kolmannen sitoumuksia, tämä ei kuitenkaan estä rahastoyhtiötä hankkimasta sijoitusrahastolle arvopapereita, joita ei ole täysin maksettu.

Direktiivin 26 artikla on raportin mukaan kokonaisuudessaan panematta täytäntöön. Sen 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan rahastoyhtiön ei tarvitse noudattaa sijoitusrahaston sijoituspolitiikan periaatteita käyttäessään rahaston varoihin kuuluviin arvopapereihin liittyviä merkintäoikeuksia. Merkintäoikeuksien käyttämisestä johtuvaa sijoitusrajoitusten ylittämistä koskee sijoitusrahastolain 37 §:n 7 momentin säännös, jonka mukaan rahoitustarkastus voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen pykälässä säädetyistä sijoitusrajoituksista esimerkiksi silloin, kun sijoitusrajat on ylitetty merkintäoikeuksien käyttämisen takia. Säännös ei aivan vastaa direktiivin tarkoitusta. Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan rahastoyhtiölle voidaan antaa lupa kuuden kuukauden kuluessa sijoitusrahaston sääntöjen vahvistamisesta poiketa direktiivin 22 ja 23 artiklassa tarkoitetuista sijoituspolitiikan rajoituksista. Edellytyksenä on kuitenkin, että riskin hajauttamisen periaatteesta huolehditaan. Säännös on luonteeltaan valinnainen. Artiklan 2 kohdan mukaan, rahastoyhtiön on pidettävä myyntitoimintansa ensisijaisena tavoitteena tilanteen korjaamista osuudenomistajien edut huomioon ottavalla tavalla, jos 1 kohdassa tarkoitetut rajoitukset on ylitetty rahastoyhtiöstä riippumattomista syistä taikka merkintäoikeuksien käyttämisen takia. Myös tästä menettelystä säädetään sijoitusrahastolain 37 §:n 7 momentissa. Kaikki edellä mainitut direktiivin säännökset ehdotetaan pantavaksi täytäntöön sellaisenaan.

Sijoitusrahastodirektiivin yhteissijoitusyrityksille määrittämä oikeus markkinoida osuuksiaan toisissa ETA-valtioissa perustuu valvonnalliselta osaltaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten väliseen yhteistoimintaan (49 ja 52 art.). Isäntävaltion valvontaviranomaisen intressissä on valvoa, että osuuksien markkinoiminen sen toimivallan piirissä tapahtuu lainmukaisesti. Sen vuoksi sijoitusrahastodirektiivissä säädetään, että ennen kuin yhteissijoitusyritys ryhtyy markkinoimaan osuuksiaan muussa ETA-valtiossa kuin siinä, jossa sille on myönnetty toimilupa, sen on toimitettava isäntävaltion toimivaltaiselle viranomaiselle lähinnä osuuksien markkinoimiseen liittyviä asiakirjoja sekä tiedot markkinoimiseen liittyvistä muista käytännön järjestelyistä (44-46 art.). Ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimisen valvonta on osittain riippuvaista siitä, millaisiin toimenpiteisiin yhteissijoitusyrityksen kotivaltion toimivaltainen viranomainen on ryhtynyt suhteessa mainittuun yhteissijoitusyritykseen. Koska isäntävaltion toimivaltaisen valvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kotivaltiossaan sijoittajansuojan toteutumista, sen intressissä on saada tietoonsa sellaiset yhteissijoitusyritystä koskevat tiedot, joilla on merkitystä osuuksien markkinoimisessa. Voimassa olevaan sijoitusrahastolakiin ei sisälly säännöksiä ulkomaisille toimivaltaisille viranomaisille tehtävistä ilmoituksista. Yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimisen kannalta merkityksellisenä tietona on sijoitusrahastodirektiivin 37 artiklan 3 kohdassa pidetty sitä, että yhteissijoitusyritys on joko laissa tai yhteissijoitusyrityksen säännöissä säädetyissä tapauksissa ja niissä ilmaistun menettelyn mukaisesti keskeyttänyt väliaikaisesti osuuksiensa lunastamisen. Direktiivin 52 artiklan 3 kohdassa valvontaviranomaisen toimeenpanema osuuksien lunastuksen keskeyttäminen rinnastetaan 37 artiklan 3 kohdassa tar-

koitettuun toimenpiteeseen. Lisäksi osuuksien markkinoimiseen vaikuttavana seikkana on pidetty yhteissijoitusyrityksen toimiluvan peruuttamista tai muuta vakavaa toimenpidettä. Koska tällaisella tiedolla on merkitystä sekä olemassa oleville että potentiaalisille osuudenomistajille, siitä on ilmoitettava isäntävaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jotta tällä olisi mahdollisuus ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin toimivaltansa piiriin kuuluvien sijoittajien suojelemiseksi. Ilmoitus tehdään kaikkien niiden ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa yhteissijoitusyrityksen osuuksia on markkinoitu. Voimassa olevan lain ja siihen ehdotettavien muutosten vuoksi rahastoyhtiöt, säilytysyhteisöt sekä valtioneuvosto ja rahoitustarkastus velvoitetaan tietyissä tilanteissa tekemään direktiivin edellyttämät ilmoitukset. Rahastoyhtiöiden toimilupia myöntävänä viranomaisena valtioneuvostolle ehdotetaan asetettavaksi sanottu velvollisuus, kun se on peruuttanut sellaisen rahastoyhtiön toimiluvan, jonka hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia on markkinoitu yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti ETA-alueella. Rahoitustarkastukselle tehtävä kuuluu silloin, kun se on määrännyt sijoitusrahaston osuuksien lunastuksen keskeytettäväksi joko omasta tai rahastoyhtiön aloitteesta sijoitusrahaston lakkauttamiseksi. Rahastoyhtiön on puolestaan huolehdittava ilmoitusmenettelystä, kun se on saanut rahoitustarkastukselta oikeuden keskeyttää määräaikaisesti hallinnoimansa sijoitusrahaston osuuksien lunastamisen sen vuoksi, ettei sillä ole ollut mahdollisuutta säädetyn ajan kuluessa muuttaa rahaksi rahaston varoihin kuuluvia arvopapereita tehtyjen lunastusvaatimusten tyydyttämiseksi. Vastaavasti rahastoyhtiön velvollisuutena on keskeyttää osuuksien lunastaminen niissä tilanteissa, joissa sijoitusrahaston arvo tai sen osuudenomistajien määrä on vähentyt alle laissa säädetyn tai rahaston säännöissä määrätyn vähimmäismäärän. Rahasto-osuuksien lunastaminen keskeytyy automaattisesti, kun säilytysyhteisö ryhtyy eräissä erityistapauksissa hallinnoimaan rahastoa. Sen vuoksi edellä mainitun ilmoituksen tekee säilytysyhteisö. Sijoitusrahastolaissa ei katsota tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa säädettäväksi, että rahaston säännöissä voitaisiin määrätä niistä tilanteista, joissa rahaston osuuksien lunastaminen voitaisiin keskeyttää, sekä tällaisessa tilanteessa noudatettavasta menettelystä. Tältä osin sijoitusrahastodirektiivin valintamahdollisuus ehdotetaan jätettäväksi käyttämättä.

Sijoitusrahastolakiin ehdotetaan lisäksi täydentävää säännöstä, jonka mukaan rahasto-osuudenomistajan asemaa pyritään parantamaan siten, että osuudenomistaja voi itse valita sen, hakeeko hän korvausta suoraan säilytysyhteisöltä vai rahastoyhtiön välityksellä. Kumpaakaan vaihtoehtoa ei pidetä ensisijaisena. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiivin 9 artiklaan.

Markkinoiden toiminnan kannalta erityisen tärkeää on varmistaa sijoitusrahastojen toimintaa kuvaavan tiedon saanti. Tämä on tärkeää niin olemassa oleville kuin potentiaalisille sijoittajille. Tasapuolinen tiedonsaanti on markkinoiden tehokkaan toiminnan ja sijoittajansuojan edellytys. Rahastoyhtiöille asetettua tiedonantovelvollisuutta ehdotetaan laajennettavaksi. Voimassa olevan lain mukaan rahasto-osuudenarvo on laskettava kunakin arkipäivänä. Osuuden arvon julkistamisesta ei sitä vastoin ole säännöksiä nykyisessä sijoitusrahastolaissa. Sijoitusrahastodirektiivin 34 artikla edellyttää kuitenkin, että julkistaminen tapahtuu aina, kun osuuksia lasketaan liikkeeseen ja lunastetaan sekä eräitä erityisestä syystä myönnettäviä poikkeuksia lukuunottamatta vähintään kerran kahdessa viikossa.

Sijoitusrahastodirektiivin valinnaiset säännökset sääntelevät pääosin sijoitusrahaston sijoituspolitiikkaa. Niiden asettamissa rajoissa jäsenvaltioilla on mahdollisuus kansallista tarkoituksenmukaisuusharkintaa noudatten päättää sijoitusrahastojen sijoituspolitiikan joustavuudesta ja toisaalta siitä, miten sijoitusrahastot voivat ominaispiirteiltään erota toisistaan. Osa säännöksistä liittyy rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuuteen. Sijoitusrahastolaissa ehdotetaan pyrittäväksi mahdollisimman joustavaan sääntelyyn suomalaisten sijoitusrahastojen kansainvälisen kilpailukyvyn varmistamiseksi. Joustavuutta ei kuitenkaan tavoitella voimassa olevassa laissa omaksutun osuudenomistajien turvallisuuden kustannuksella. Joustavuus edellyttää laajennettua tiedonantovelvollisuutta ja siten rahastoyhtiön harjoittaman sijoitusrahastotoiminnan läpinäkyvyyttä.

Sijoitusrahastolain mukaan rahastoyhtiö voi rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin edistääkseen tehokasta omaisuudenhoitoa sijoittaa sijoitusrahaston varoja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/88) tarkoitettuihin vakioituihin johdannaissopimuksiin. Lisäksi rahoitustarkastuksen luvalla vastaavia varoja voidaan sijoittaa 36 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita koskeviin sekä valuutta- ja korkoriskin suojaamista tarkoittaviin johdannaissopimuksiin. Sään-

tely perustuu sijoitusrahastodirektiivin 21 artiklan valtuutukseen. Toimintaa säännellään sijoitusrahastolain valtuutussäännöksen perusteella rahoitustarkastuksen määräyksillä. Lainsäädännön täsmentämiseksi ja rahoitustarkastuksen harkintavallan selventämiseksi 21 artiklan täytäntöönpano ehdotetaan toteutettavaksi aiempaa tarkemmin lain tasolla. Jotta sääntely voisi vastata alan nopeaan ja jatkuvaan kehitykseen, rahoitustarkastukselle ehdotetaan edelleen annettavaksi määräyksenantovaltuus, joka on kuitenkin aikaisempaa rajoitetumpi. Lakiin ehdotetaan kahdentasoista sääntelyä siten, että edellä tarkoitettujen sijoituskohteiden valinnan mahdollisuus perustuu niiden käyttötarkoitukseen. Tässä tarkoitettuihin sopimuksiin sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa joko suojautumistarkoituksessa tai tehokkaan omaisuudenhoidon edistämistarkoituksessa. Myös hyväksyttävät välineet jaotellaan ryhmiin sen perusteella, onko rahoitustarkastuksella niistä määräyksenanto-oikeus vai ei. Sijoittajan tuntemusta sijoitusrahastoon liittyvistä riskeistä ehdotetaan edistettäväksi vaatimuksella tiedottaa johdannaissopimusten käyttötarkoituksesta ja -laajuudesta sekä riskinarvioimismenetelmistä.

Sijoitusrahastodirektiivin 21 artikla, jossa määritellään tehokkaan omaisuudenhoidon käsite, ei kuvaa yksiselitteisesti sitä, millaisia keinoja jäsenvaltiot voivat periaatteen nojalla soveltaa. Siitä huolimatta esimerkiksi arvopaperilainaus- ja takaisinostosopimuksia on pidetty erinomaisena esimerkkinä mainitun menetelmän hyväksikäyttämisestä. Osallistumalla lainaustoimintaan rahasto voi saada arvopapereilleen lisätuottoa. Samanaikaisesti markkinoiden toiminta vakautuu, likviditeetti paranee ja luottamus niitä kohtaan lisääntyy. Takaisinostosopimukset puolestaan antavat sijoitusrahastolle mahdollisuuden vapauttaa väliaikaisesti pääomaa, joka on sitoutuneena arvopapereihin. Näistä syistä sijoitusrahastoille ehdotetaan tiettyjen rajoitusten ja tiedonantovelvollisuuden puitteissa oikeutta tehdä arvopaperilainaus- ja takaisinostosopimuksia sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista.

Voimassa olevan lain mukaan rahoitustarkastus on hakemuksesta voinut myöntää rahastoyhtiölle oikeuden sijoittaa sijoitusrahaston kaikki varat yksinomaan tiettyjen julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin. Lupa on myönnetty määräajaksi. Sijoitusrahastolaki ja sijoitusrahastodirektiivi eivät tunne sanottua rajoitusta. Sijoitusrahastodirektiivin mukainen sijoitusrahaston varojen sijoittaminen sanottuihin arvopapereihin ei ole luonteeltaan määräaikaista. Sen vuoksi direktiivin 23 artiklan tarkoittaman mahdollisuuden varmistamiseksi sijoitusrahastolaissa ehdotetaan säädettäväksi niistä edellytyksistä, joiden vallitessa sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa edellä tarkoitettuihin arvopapereihin. Luvan määräaikaisuuden poistamisella pyritään mahdollistamaan sijoitusrahastojen pitkäjänteinen toiminta. Ehdotuksen mukaan luvan myöntää valtioneuvosto.

Sijoitusrahastolaissa on pantu täytäntöön sijoitusrahastodirektiivin 22 artiklan 1—4 kohdan mukaiset osittain pakottavat ja osittain vapaaehtoiset säännökset sijoitusrahaston varojen sijoittamiseen liittyvästä riskin hajauttamisen periaatteesta sekä siitä poikkeamisesta säännöksissä tarkoitetuissa olosuhteissa. Jos 22 artiklan 2-4 kohdassa tarkoitettu joustavuus otetaan käyttöön, saman artiklan 5 kohta edellyttää lisärajoituksen asettamista. Sen mukaan, jotta sijoitusrahastojen riskin hajauttamisen periaate toteutuisi, 1—4 kohdassa tarkoitettujen saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin tehtyjen sijoitusten yhteenlaskettu määrä ei saa ylittää 35 prosenttia sijoitusrahaston varojen määrästä. Toisaalta 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita ei oteta huomioon sovellettaessa 2 kohdassa tarkoitettua neljän kymmenesosan sääntöä. Koska 5 kohdan tarkoittamasta velvollisuudesta ei toistaiseksi säännellä, siitä ehdotetaan otettavaksi säännökset sijoitusrahastolakiin.

Sijoitusrahastolain 37 §:n 6 momentissa säädetään sijoitusrahaston varojen sijoittamisesta saman rahastoyhtiön hallinnoimaan sijoitusrahastoon. Pääsäännön mukaan tällaiset sijoitukset ovat kiellettyjä. Poikkeuksen muodostavat sijoitukset niin sanottuihin erikoisrahastoihin. Säännöksellä on pyritty panemaan täytäntöön sijoitusrahastodirektiivin 24 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta. Täytäntöönpano ei kuitenkaan ole täydellinen. Sen vuoksi lakia on täydennettävä siten, että rahastoyhtiöön rinnastetaan myös sellainen toinen rahastoyhtiö, jonka kanssa rahastoa hallinoivalla rahastoyhtiöllä on yhteinen liikkeenjohto, joissa molemmissa sama taho käyttää määräysvaltaa tai joita yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde. Yhdenmukaisen sääntelyn varmistamiseksi säännökset on lisäksi tarpeen ulottaa myös

saman rahastoyhtiön tai siihen rinnastettavan rahastoyhtiön hallinnoiman yhteissijoitusyrityksen osakkeisiin.

Voimassa olevan lain mukaan rahastoyhtiö ei saa ottaa luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten. Sijoitusrahastodirektiivin 36 artiklan 2 kohta puolestaan antaa jäsenvaltiolle oikeuden sallia luotonotto, kuitenkin enintään yhteen kymmenesosaan rahaston varojen määrästä, kun se tapahtuu väliaikaista tarkoitusta varten. Rahastoyhtiöille ehdotetaankin oikeutta direktiivin puitteissa rahoittaa sijoitusrahastotoimintaansa tiettyjen edellytysten vallitessa rahoitustarkastuksen luvalla. Luotonottotarve saattaa olla ajankohtaista pyrittäessä takaamaan sijoitusrahaston likviditeetti olosuhteissa, jotka eivät ole otolliset sijoitusrahaston arvopapereiden myymiselle.

Rahastojen erityispiirteet saattavat johtaa siihen, ettei sijoittajansuoja kaikissa tapauksissa edellytä kerran viikossa tapahtuvaa osuuden arvon julkistamista. Sijoitusrahastodirektiivin 34 artikla antaakin jäsenvaltioille oikeuden joustaa tilanteissa, joissa osuudenomistajien etu ei vaarannu. Sen vuoksi rahoitustarkastuksen poikkeusluvalla voitaisiin kaksinkertaistaa julkistamisvelvollisuuden väliaika. Julkistamisesta ei kuitenkaan voitaisi kokonaan luopua.

Voimassa olevan lain mukaan kaikilla suomalaisilla sijoitusrahastoilla on harjoittamansa sijoituspolitiikka huomioonottaen oikeus markkinoida osuuksiaan ETA-alueella. Sijoitusrahastodirektiivi asettaa eräitä vaatimuksia, joiden täytyttyä markkinointi voidaan aloittaa. Nämä edellytykset mainitaan muutettavaksi ehdotetussa 2 §:n 3 momentissa, jossa säännellään ETA-alueella toimiluvan saaneen yhteissijoitusyrityksen oikeutta ryhtyä markkinoimaan osuuksiaan Suomessa. Lainkohdassa mainitaan erityisesti kotivaltion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus siitä, että sijoitusrahasto on sijoitusrahastodirektiivin mukainen. Lainsäädännössä ehdotetaan määritettäväksi rahoitustarkastus suomalaiseksi viranomaiseksi, joka antaa sanotun todistuksen.

Sijoitusrahastolaki on perinteisesti koskenut pääasiassa arvopapereihin sijoittavia rahastoja, jotka jatkuvasti hankkivat varansa rajoittamattomalta sijoittajien joukolta ja jotka lunastavat osuudet takaisin vaadittaessa. Lisäksi sijoitusrahastojen on edellytetty noudattavan laissa määritettyä sijoituspolitiikkaa eräiden valinnanmahdollisuuksien puitteissa. Rahoitusmarkkinoiden nopea kehitys ja toisaalta pienten ja keskisuurten yritysten rahoitustarve ja sitä kautta työllistämisnäkökohdat sekä kiinteistömarkkinoiden elvyttäminen ovat luoneet paineita vaihtoehtoisten rahoitusmahdollisuuksien kehittämiselle. Jotta sijoitusrahastolailla ei tarpeettomasti haitattaisi kehitystä, lain puitteissa tulisi voida hyväksyä nykyisten sijoitusrahastojen rinnalla toimivia niin sanottuja erikoisrahastoja. Vahvistaessaan tällaisen sijoitusrahaston säännöt valtioneuvoston olisi kuitenkin otettava huomioon osuudenomistajien edut sekä se, ettei rahasto ole yleisen edun vastainen. Eräistä sijoitusrahastolain pakottavista säännöksistä olisi rahastojen erikoisluonne huomioonottaen voitava luopua. Erikoisrahastotoiminta edellyttäisi normaalia laajempaa tiedonantovelvollisuutta rahaston luonteesta sekä sen harjoittamasta sijoituspolitiikasta. Erikoisrahastojen osuuksia ei voida markkinoida ETA-alueella sijoitusrahastodirektiivin tarkoittamalla tavalla.

Voimassa olevan lain 2 §:ssä säädetään ulkomaisten yhteissijoitusyritysten oikeudesta markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa. Ulkomaiset yhteissijoitusyritykset jaetaan kahteen ryhmään. Perusteena jaolle on yhteissijoitusyrityksen harjoittaman sijoitustoiminnan luonne sekä se, missä valtiossa sille on myönnetty toimilupa. Lainkohdassa pannaan ensinnäkin täytäntöön sijoitusrahastodirektiivin velvoite sallia jäsenvaltiossa sijaitsevien, direktiivissä tarkoitettua yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten osuuksien pitäminen kaupan toisessa jäsenvaltiossa. Toiseksi siinä otetaan kantaa muiden kuin direktiivin mukaisten ulkomaisten yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinoimiseen Suomessa. Koska 2 §:n nykyistä sanamuotoa on pidetty vaikeasti tulkittavana, ehdotuksen tarkoituksena on selkeyttää sitä. Lisäksi lainkohdan piiriin tulisi saattaa myös sellainen ulkomaisten yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinoiminen, joka on suunnattu rajatulle ja yksilöidylle ryhmälle. Merkitystä ei tulisi myöskään olla sillä, kuka huolehtii markkinoinnista, vaan periaatetta tulisi soveltaa yhdenmukaisesti kaikkiin alalla toimiviin.

Sijoitusrahastolain 2 §:n 2 momentissa ehdotetaan lueteltavaksi tyhjentävästi ne sijoitusrahastolain säännökset, joita voidaan soveltaa lainkohdan tarkoittamiin yhteissijoitusyrityksiin. Muutoin yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimiseen sovelletaan samoja markkinointia koskevia säännöksiä

kuin sijoitusrahastojen osuuksien markkinoimiseen.

Sijoittajansuojan tarkoituksenmukainen toteutuminen eri tilanteissa edellyttää, että sekä sijoitusrahastojen että yhteissijoitusyritysten on käytettävä rahoitustarkastuksen sitä vaatiessa osuuksien markkinoinnissa suomen tai ruotsin kieltä.

Terveen ja toimivan kilpailun kannalta ongelmallisena on pidetty esimerkiksi markkinatilanteeseen tai taloudelliseen tarpeeseen perustuvaa toimilupaharkintaa. Sen vuoksi päätettäessä rahastoyhtiön toimiluvan myöntämisestä voidaan luopua vaatimasta sen toiminnan yleisen edun mukaisuutta. Toimiluvan myöntämisen ehdoksi asetetaan sen sijaan rahastoyhtiön luotettavan sijoitustoiminnan harjoittamiselle edellytettävien taloudellisten toimintaedellytysten ja hallinnon lisäksi se, että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaisesti.

Rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen hyväksyy valtiovarainministeriö ratkaistessaan rahastoyhtiön toimilupahakemusta. Lisäksi samasta tehtävästä huolehtii osaltaan myös kaupparekisteriviranomainen. Tällainen päällekkäinen menettely on monimutkainen ja aiheuttaa epäselvyyttä hakijoiden keskuudessa siitä, miten ja missä järjestyksessä hakemukset eri viranomaisille tulisi tehdä. Menettelyn yksinkertaistamiseksi ehdotetaan, että yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevat hakemukset osoitetaan suoraan kaupparekisteriviranomaiselle, jolle asetetaan velvollisuus hankkia hakemuksesta valtioneuvoston ja rahoitustarkastuksen lausunto.

Sijoitusrahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden osakepääomaa koskeva säännös on laadittu aikana, jolloin Suomessa ei vielä ollut sijoitusrahastotoimintaa. Riittävän vakavaraisuuden osoittamiseksi rahastoyhtiöllä tulee voimassa olevan lain mukaan olla vähintään miljoonan markan osakepääoma. Sitä on kuitenkin korotettava rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen varallisuuden kasvaessa. Ulkomaisesta lainsäädännöstä saadut kokemukset ovat asettaneet kyseenalaiseksi sen, voidaanko rahastoyhtiöiden osakepääoman jatkuvaa korottamista pitää tarkoituksenmukaisena kaikissa tilanteissa. Tämän vuoksi sijoitusrahastolakiin ehdotetaan ehdollista sääntöä, joka mahdollistaisi yhtiöjärjestysmääräyksin enimmäisosakepääoman määrän rajaamisen vähintään kymmeneen miljoonaan markkaan, jonka jälkeen osakepääomaa ei enää tarvitsisi korottaa. Säännöksen perusteella rahastoyhtiön osakepääoma voitaisiin määrittää joustavasti kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla yhtiön yhtiöjärjestyksessä. Lisäksi ehdotetaan, että rahoitustarkastus voisi tapauskohtaisesti erityisestä syystä myöntää poikkeuksen kymmenen miljoonan markan vaatimuksesta.

Rahoitusmarkkinoiden tehokkuuden sekä sijoittajansuojan näkökulmasta markkinoilla ei tulisi olla sellaisia varallisuusmassoja, joilla ei ole todellisia mahdollisuuksia saavuttaa niiden käytölle asetettuja tavoitteita. Sijoitusrahastoille on esimerkiksi Luxemburgissa katsottu mahdolliseksi määrittää sellainen vähimmäiskoko, joka on edellytyksenä niiden menestykselliselle toiminnalle. Sen vuoksi ehdotetaan, että sijoitusrahastolla on aina oltava varoja vähintään kymmenen miljoonan markan arvosta. Sijoitusrahaston katsottaisiin kuitenkin olevan perustamisvaiheessa, kunnes kuusi kuukautta on kulunut rahaston toiminnan aloittamisesta. Tänä aikana rahastolle tulisi kerätä vaadittava alkupääoma. Kohtuuttomien sekä tarpeettomien lakkauttamis- ja sulautumismenettelyjen välttämiseksi rahoitustarkastus voisi erityisestä syystä myöntää rahastolle lisäaikaa pääoman kartuttamista varten.

Sijoitusrahastotoiminta on määritelmän mukaisesti luonteeltaan rajoittamattomalta sijoittajien joukolta kerättyjen varojen yhteistä sijoittamista. Sijoitusrahastoja ei tulisi voida käyttää välineenä jonkin muun tarkoitusperän saavuttamiseksi. Sen vuoksi sijoitusrahastolla tulisi aina olla vähintään 50 osuudenomistajaa. Erilaisille sijoitusajatuksille rakentuvien sijoitusrahastojen perustamista ja toimintaa ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista estää silloin, kun voidaan osoittaa, ettei toiminnan yksinomaisena tarkoituksena ole esimerkiksi verotuksen kiertäminen.Tämän vuoksi rahoitustarkastus voisi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 50 osuudenomistajan vähimmäisvaatimuksesta.

Sekä rahastoyhtiön osakepääomaa että sijoitusrahaston varojen ja osuudenomistajien vähimmäismäärää koskevat säännökset perustuvat kansalliseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Sijoitusrahastodirektiivin 5 artiklassa edellytetään ainoastaan, että rahastoyhtiöllä on käytössään riittävät taloudelliset voimavarat, jotta se kykenee hoitamaan tehokkaasti liiketoimintaansa sekä vastaamaan sitoumuksistaan.

Sijoitusrahastolaissa ehdotetaan siirryttä-

väksi laissa nimenomaisesti määritettyä sisäpiiriä koskevasta kaupankäyntirajoituksesta arvopaperimarkkinalaissa (495/89) tarkoitettuun ilmoitusvelvollisuuteen. Käytännön esimerkkien seurauksena henkilöiden ja yhteisöjen tai säätiöiden piiriä, joita sanottu velvollisuus koskee, ehdotetaan tarkennettavaksi. Voimassa oleva säännös on epätarkoituksenmukainen, koska se on kattanut sellaisia henkilöryhmiä, joilla ei todellisuudessa ole ollut mahdollisuutta saada käsiinsä sisäpiirisäännöksen tarkoittamaa tietoa. Rahastoyhtiötä sekä sen osakkeenomistajaa ja näiden määräysvallassa olevaa muuta yhteisöä kuin eläkekassaa ja muuta säätiötä kuin eläkesäätiötä koskevasta kiellosta omistaa rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia ei ehdoteta luovuttavaksi.

Sijoitusrahastojen yksilöllisyyttä voidaan yksinkertaisimmin edistää siten, että rahastoyhtiöille annetaan mahdollisuus entistä vapaammin määrittää sijoitusrahaston luonne rahaston säännöissä laissa asetettujen reunaehtojen puitteissa. Samalla voidaan varmistaa tarkoituksenmukaiset ja joustavat lainsäädännölliset edellytykset sijoitusrahastotoiminnan kansainvälisen kilpailukyvyn ylläpitämiseksi. Vapaus aiheuttaa puolestaan lisääntyneen tiedonantovelvollisuuden.

Sijoitusrahaston luonteen joustava muovaaminen voi ehdotuksen mukaan tapahtua esimerkiksi jo aiemmin kuvatun sijoituspolitiikan vapaammalla määrittelemisellä. Lisäksi rahaston jakama voitto-osuus voidaan ehdotuksen mukaan määrittää vapaasti ja rahasto voi esimerkiksi pyrkiä vuosittaiseen tasaiseen voitonjakoon. Vaikka pääsäännön mukaan sijoitusrahaston osuudet ovat aina joko tuotto- tai kasvuosuuksia, sijoitusrahastolla voisi jatkossa olla sekä tuotto- että kasvuosuuksia samanaikaisesti. Rahasto-osuudet voitaisiin puolestaan tarvittaessa jakaa murto-osiin. Osuudenomistajien yhdenvertainen kohtelu edellyttää kuitenkin, että yksittäisen sijoitusrahaston rahasto-osuuksilla on ainoastaan yksi jakaja. Lisäksi rahasto-osuuden lunastaminen voisi sääntömääräyksen perusteella tapahtua joko käteisellä rahalla tai rahaston varoihin kuuluvilla arvopapereilla ja tarvittaessa sen ohessa käteisellä rahalla. Rahasto-osuuden luonnetta ja sijoitusrahaston voitonjakoa koskevat säännökset kuuluvat jäsenvaltioiden kansallisen toimivallan piiriin. Sijoitusrahastodirektiivi edellyttää, että rahasto-osuudet lunastetaan takaisin sijoitusrahaston varoilla vaadittaessa. Lähtökohtana on rahastosijoituksen likvidisyys. Direktiivi ei kuitenkaan aseta vaatimuksia siitä, miten lunastustoimenpide voidaan suorittaa.

Sijoitusrahastolain 17 §:ssä luetellaan sijoitusrahaston sääntöjen sisällölliset vähimmäisvaatimukset. Muualle lakiin ehdotettujen muutosten vuoksi luetteloa on laajennettava. Lisäksi lainkohdan täydentäminen 2 momentilla, jossa luetellaan ne asiat, jotka on mainittava säännöissä, kun rahaston on tarkoitus käyttää hyväkseen muualla laissa säädetty valintamahdollisuus, selkeyttää normistoa ja helpottaa säännösten luettavuutta.

Sijoitusrahaston sääntöjä koskevat säännökset ovat luonteeltaan kansallista lainsäädäntöä. Sijoitusrahastodirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa todetaan, että sijoitusrahastolle voidaan antaa toimilupa ainoastaan, jos toimivaltaiset viranomaiset ovat hyväksyneet rahaston säännöt. Sääntöjen vähimmäissisältöä ei ole määritelty.

Sijoitusrahastolaissa ehdotetaan osittain laajennettavaksi ja osittain supistettavaksi rahoitustarkastuksen sijoitusrahastotoimintaa koskevaa määräyksenanto-oikeutta. Määräyksenanto-oikeuden laajentaminen on tarkoituksenmukaista sen vuoksi, että lain tasolla ei voida riittävän joustavasti, täsmällisesti ja tarkoituksenmukaisesti määritellä kaikkia yksityiskohtaisia edellytyksiä ja käytännössä esiintulevia tilanteita.

Rahoitustarkastuksen määräyksenanto-oikeus laajenisi siten, että rahoitustarkastus voisi tarpeen mukaan antaa tarkempia määräyksiä rahasto-osuuden arvon laskemisesta. Käytännössä määräykset koskisivat lähinnä sitä, miten rahaston varoihin kuuluvat eri varallisuuserät arvostetaan. Lisäksi rahoitustarkastus voisi antaa tarkempia määräyksiä ETA-valtiossa toimiluvan saaneen yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimisen aloittamiseksi Suomessa tehtävän ilmoituksen sisällöstä tietyiltä osin. Rahoitustarkastus antaa myös tarkemmat määräykset rahastoyhtiön oikeudesta tehdä lainaus- ja takaisinostosopimuksia sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista ulkomailla tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi sekä sijoittaa sijoitusrahaston varoja myös muihin kuin vakioituihin johdannaissopimuksiin sekä johdannaissopimuksiin muussa kuin ETA-valtiossa toimivan ulkomaisen optioyhteisön välityksellä.

Rahoitustarkastus on antanut voimassa olevan lain perusteella määräyksen sijoitusrahaston varojen sijoittamisesta vakioituihin ja

muihin johdannaissopimuksiin. Sijoitusrahastodirektiivin mukaan yhteissijoitusyrityksen varoja voidaan sijoittaa johdannaissopimuksiin suojautumistarkoituksessa sekä tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi. Lainsäädännön täsmentämiseksi ja rahoitustarkastuksen harkintavallan selventämiseksi sallituista toimenpiteistä edotetaan otettavaksi nykyistä tarkemmat säännökset sijoitusrahastolakiin. Voimassa olevassa laissa omaksuttu menettely, jonka mukaan rahoitustarkastus myöntää yksittäistapauksissa luvan tehdä muita kuin vakioituja johdannaissopimuksia, ehdotetaan säilytettäväksi. Tällaisia johdannaissopimuksia voidaan tehdä sekä Suomessa että ulkomailla. Vastaavilta osin määräyksenanto-oikeus pysytetään rahoitustarkastuksella. Lisäksi rahoitustarkastus voi määritellä sen, milloin johdannaissopimusta tarkoittavan liiketoimen yhteydessä liiketoimesta todennäköisesti aiheutuva riski on katettu enimmäismääräisesti.

Rahastoyhtiöiden ylläpitämän sijoitusrahastokohtaisen osuusrekisterin julkisuus on osoittautunut sekä sijoittajien että rahastoyhtiöiden kannalta ongelmalliseksi. Koska pääosa rahastosijoituksista tulee kotitalouksilta, osuusrekisterin tiedot kuvaavat lähinnä yksityishenkilöiden ja -talouksien taloudellista asemaa. Julkisuuden merkitystä onkin tässä yhteydessä arvioitava nimenomaan mainitun ryhmän näkökulmasta. Julkisuus merkitsee henkilön tiedollisen itsemääräämisoikeuden poissulkemista. Suhteessa muihin yksityisen henkilön käyttämiin säästö- ja sijoituskeinoihin, erityisesti pankkitalletuksiin, ero on huomattava, koska pankkitalletuksia koskevat asiakastiedot on säädetty rangaistuksen uhalla salassapidettäväksi. Tämä saattaa osaltaan vaikuttaa sijoituspäätöksen tekemiseen. Toisaalta lopputulos voi muodostua sijoittajan kannalta ennalta-arvaamattomaksi erityisesti silloin, kun pankkitalletuksiin talletettuja varoja ohjataan samaan konserniin kuuluvaan sijoitusrahastoon. Jälkimmäisessä sijoitusmuodossa omaisuutta koskevat tiedot ovatkin julkisia päin vastoin kuin yleensä asioitaessa pankin konsernin kanssa. Esitys osuusrekisterin julkisuudesta luopumiseksi on tarpeen tietosuojasäännösten yhtenäistämiseksi tavallisimpien yksityisen sijoittajan käytössä olevien sijoitusmuotojen osalta. Viranomaisille on kuitenkin varattava mahdollisuus saada osuusrekisteristä tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamista varten.

Rahastoyhtiö ei voi kaikissa tilanteissa hoitaa sijoitusrahaston hallinnointiin liittyviä tehtäviä itse tarkoituksenmukaisella tavalla. Esimerkiksi silloin, kun sijoitusrahaston varoja on tarkoitus sijoittaa sellaisilla markkinoilla, joista katsotaan parhaimman asiantuntemuksen olevan rahastoyhtiön ulkopuolella, osuudenomistajien edun mukaista saattaa olla hankkia tarvittavat tiedot ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Vastaavasti rahastoyhtiö ei voi tai sen ei kannata hoitaa kaikkia hallinnointitehtäviä itse. Voimassa oleva laki ei estä rahastoyhtiötä hankkimasta sanottuja palveluja. Rahastoyhtiön vastuukysymysten selventämiseksi on kuitenkin aiheellista ottaa tällaisesta oikeudesta ja siihen liittyvistä velvoitteista nimenomainen maininta lakiin. Sijoitusrahastodirektiivi ei aseta sille estettä.

Sijoitusrahastojen sijoitustoimintaan liittyviä säännöksiä ehdotetaan osittain joustavoitettavaksi ja osittain tarkennettavaksi. Pääosa sijoituspolitiikan sääntelystä toteutetaan sijoitusrahastodirektiivin pakottavan tai vapaaehtoisen täytäntöönpanon yhteydessä. Kansallista tarkoituksenmukaisuusharkintaa on kuitenkin tarpeellista soveltaa eräiltä osin. Niinpä ehdotuksessa määritetään 37 §:n 2 momentissa tarkoitettu liikkeeseenlaskija kirjanpitolain konsernikäsitteen mukaisesti. Toisaalta sijoitusrahaston varojen panttaamisoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi, jotta sijoitusrahastoilla olisi tosiasiallinen mahdollisuus sijoittaa varojaan myös vakioimattomiin johdannaissopimuksiin.

Säilytysyhteisön käsitettä ehdotetaan laajennettavaksi kattamaan osittain arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:ssä mainitut arvopaperinvälittäjät, joita ovat sekä kotimaiset että ulkomaiset sijoituspalveluyritykset, kotimaiset luottolaitokset ja ulkomaiset luotto- ja rahoituslaitokset. Viranomaisvalvonnan kannalta on kuitenkin tarkoituksenmukaista rajata ulkomaiset säilytysyhteisönä toimivat arvopaperinvälittäjät sellaisiin yhteisöihin, joilla on sääntömääräinen kotipaikka ETA-alueella. Lisäksi edellytetään, että säilytysyhteisö on sijoittautunut Suomeen.

Säilytysyhteisön kotipaikkaa koskevat säännökset vastaavat sijoitusrahastodirektiivissä säänneltyjä edellytyksiä (8 art. 1 kohta). Kansalliseen harkintaan on kuitenkin jätetty se, mitkä yhteisöt voivat toimia säilytysyhteisönä (8 art. 3 kohta).

Sijoitusrahastolaissa säädetään tilintarkastajien velvollisuudeksi jatkuvasti ja vähintään kerran kuukaudessa tarkastaa rahastoosuuden arvon laskennan oikeellisuus ja se,

että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti. Rahastoyhtiöiden tilintarkastajat ovat nostaneet esille kysymyksen siitä, voidaanko nykyisin ennalta-arvattavaa tarkastusten toimittamista ja toisaalta niiden toistumistiheyttä pitää tarkoituksenmukaisena.

Sijoitusrahastolaissa ehdotetaan tilintarkastajille suurempaa liikkumavaraa harkittaessa tarkastusten ajankohtaa. Suoritettavien tarkastusten määräksi ehdotetaan sitä vastoin kiinteää kolmea tarkastuskertaa, joiden on ajoituttava vuosikertomuksen ja puolivuosikatsauksen väliselle ajalle. Yhden tarkastuksista olisi tapahduttava juuri ennen vuosikertomuksen ja puolivuosikatsauksen julkaisemista. Muutos mahdollistaisi jatkuvat, ennalta-arvaamattomat tarkastukset ja saavuttaisi siten paremmin tilintarkastukselle asetettuja tavoitteita.

Sijoitusrahastolaissa on säädetty sijoitusrahastotoiminnan luovuttamisesta ja lopettamisesta. Lakiin ei kuitenkaan ole otettu säännöksiä sijoitusrahaston sulautumisesta tai jakautumisesta. Tämän vuoksi lakia on tulkittu siten, ettei sijoitusrahasto voi sulautua tai jakautua. Käytännössä on kuitenkin esiintynyt tilanteita, joissa sijoitusrahastojen sulautuminen olisi voinut olla tarkoituksenmukaisempi ratkaisu kuin esimerkiksi rahaston lakkauttaminen tai sen siirtäminen sellaisen rahastoyhtiön hallinnoitavaksi, joka jo hallinnoi vastaavia sijoitustoiminnan periaatteita noudattavaa rahastoa. Lisäksi sijoitusrahastotoiminnan uudelleenjärjestelyistä on kansainvälisissä esimerkeissä säädetty yksityiskohtaisemmin kuin Suomen voimassa olevassa lainsäädännössä.

Sijoitusrahastolakiin ehdotetaan otettavaksi nykyisen 8 luvun rinnalle kolme uutta lukua, joissa säädetään sijoitusrahastotoiminnan uudelleenjärjestelyistä. Luvussa 8 säädetään sijoitusrahastohallinnon luovuttamisesta rahastoyhtiöltä toisen rahastoyhtiön hallinnoitavaksi. Luku 8 a määrittää edellytykset sijoitusrahaston sulautumiselle toisen yhtäläisiä sijoitustoiminnan periaatteita noudattavan sijoitusrahaston kanssa. Luvussa 8 b säädetään sijoitusrahaston jakautumisesta ja luvussa 8 c rahastoyhtiön sekä sijoitusrahaston lakkauttamisesta.

Sijoitusrahastotoiminnan uudelleenjärjestelyille olisi ominaista korostetusti valvonnallinen näkökulma. Viranomaisvalvonnan tarkoituksena olisi huolehtia siitä, ettei rahaston osuudenomistajien ja velkojien etu kärsi toimenpiteestä. Sekä sijoitusrahastohallinnon luovuttamiseen että sijoitusrahastojen sulautumiseen ja jakautumiseen edellytetään rahoitustarkastuksen lupaa. Hakemuksen, jolle on asetettu sisällölliset vähimmäisvaatimukset, tarkoituksena on antaa valvontaviranomaiselle riittävä kuva suunnitellun toimenpiteen seuraamuksista. Kahdessa viimeksi mainitussa tapauksessa hakemukseen on liitettävä riippumattomana asiantuntijana toimivan yhden tai useamman tilintarkastajan lausunto jakautumis- tai sulautumissuunnitelman sisällön laadun ja laajuuden riittävyydestä arvioitaessa siirtyviä varoja ja vastuita sekä vastikkeen arvoa ja sen jakoa. Lisäksi menettelylle on ominaista selkeät määräaikasäännökset, joiden rikkominen johtaa menettelyn vireilläolon lakkaamiseen ja joilla pyritään suojaamaan osuudenomistajia sijoitukseen liittyvältä pitkitetyltä epävarmuudentilalta. Sijoitusrahastojen sulautuminen on vaihtoehto rahaston lakkauttamiselle. Sijoitusrahaston varojen sulauttaminen toisen vastaavia sijoitustoiminnan periaatteita noudattavan rahaston varoihin saattaa useassa tapauksessa olla kokonaisuuden kannalta järkevämpi vaihtoehto kuin rahaston lakkauttaminen. Suurten arvopaperierien ilmaantumista yhtäkkiä rahoitusmarkkinoille ei voida pitää tavoiteltavana.

Ehdotuksen mukaan rahastoyhtiön toimilupa voidaan peruuttaa joko rahastoyhtiön hakemuksesta tai viranomaisaloitteisesti. Edellytykset toimenpiteen käynnistämiseksi luetellaan tyhjentävästi ehdotetuissa säännöksissä. Toimiluvan viranomaisaloitteinen peruuttaminen luonnehditaan ehdotuksessa kahdella tavoin: toimilupa peruutetaan ja rahastoyhtiö voi halutessaan jatkaa toimintaansa tavallisena osakeyhtiönä tai toimiluvan peruuttaminen johtaa yhtiön purkamiseen ja toiminnan lakkaamiseen. Jälkimmäisessä tapauksessa seuraamukseen liittyy sanktionomainen piirre. Tapauksissa, joissa rahastoyhtiö asetetaan konkurssiin tai selvitystilaan, ehdotetaan noudatettavaksi voimassa olevaa periaatetta, jonka mukaan säilytysyhteisön on ryhdyttävä väliaikaisesti huolehtimaan rahastoyhtiön hallinnoimista sijoitusrahastoista.

Sijoitusrahaston lakkauttaminen voitaisiin ehdotuksen mukaan käynnistää rahastoyhtiön tai viranomaisen aloitteesta. Esityksessä luetellaan tyhjentävästi ne tilanteet, joissa rahaston lakkauttaminen tulee kysymykseen. Jos viranomainen käynnistää menettelyn, se huolehtii myös sen loppuunsaattamisesta.

Riittävän tiedonsaannin lisäksi tiedon oikeellisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Sen vuoksi on edellytettävä, että mikäli osuuden arvon julkistamisessa on tapahtunut olennainen virhe, se on pyrittävä oikaisemaan mahdollisimman nopeasti. Kaikkia virheitä ei ole tarkoituksenmukaista oikaista. Ratkaisuvalta virheen olennaisuudesta ehdotetaan annettavaksi rahoitustarkastukselle.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on lisätä yleistä luottamusta sijoitusrahastotoimintaan parantamalla sijoittajansuojaa ja selkeyttämällä sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisen edellytyksiä ja valvontaa. Lisäksi sijoitusrahastoille tarjotaan mahdollisuus toimia samanaikaisesti sekä kasvu- että tuottorahastona. Esityksen tarkoituksena on edesauttaa toiminnan laajentumista ja samalla oman pääoman ehtoisen rahoituksen kanavoitumista yritystoimintaan, mikä osaltaan parantaa yritystoiminnan harjoittamisen edellytyksiä. Koska on oletettavaa, että suuri osa rahastoista muuttaa sääntöjään siten, että osuudenomistajalla on mahdollisuus itse päättää siitä, maksetaanko osuuteen liittyvä voitto-osuus vuosittain osuudenomistajalle vai pääomitetaanko se, esitys lisää erityisesti henkilöstörahastojen kiinnostusta sijoitusrahastoista varteenotettavana sijoitusvaihtoehtona. Lainsäädännön saattamisella yleiselle eurooppalaiselle tasolle pyritään takaamaan suomalaisten sijoitusrahastojen kilpailukyky sijoitusvaroista Suomessa.

Ehdotus on omiaan lisäämään rahoitustarkastuksen tehtäviä. Koska rahoitustarkastuksen toimintaa rahoitetaan valvottavilta perittävillä valvontamaksuilla, esityksellä ei tulisi olla vaikutuksia rahoitustarkastuksen taloudelliseen asemaan. Uusista suoritettavista toimenpiteistä voidaan määrätä uusi erillinen toimenpidemaksu. Siten esityksen taloudelliset vaikutukset vyörytetään pääsääntöisesti rahastoyhtiöille ja muille valvottaville.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Sijoitusrahastolain muuttamiseen tähtäävä valmistelu aloitettiin valtiovarainministeriössä virkatyönä syyskuussa 1994. Ehdotuksen valmistelussa on kiinnitetty erityisesti huomiota sijoitusrahastolain saattamiseen kansainvälisesti nykyaikaiseen muotoon. Tavoitteena on ollut lainsäädännön tason nostaminen keskeisten EU-valtioiden tasolle sekä suomalaisten sijoitusrahastojen kilpailukyvyn ja turvallisuuden parantaminen. Keskeisenä valmisteluaineistona on sen vuoksi ollut valtiovarainministeriön työryhmämuistiosarjassa 30 päivänä kesäkuuta 1995 julkaistu Euroopan sijoitusrahastolainsäädännön vertailua koskeva selvitys (työryhmämuistio 1995: VM 20) Ranskan, Luxemburgin, Ison-Britannian ja Ruotsin voimassa olevasta yhteissijoittamista koskevasta lainsäädännöstä. Lisäksi valmistussa on otettu huomioon EFTA:n valvontaviranomaisen ESA:n virkamiesten lokakuun 1994 Helsingin-vierailun perusteella laatima raportti sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpanon toteutumisesta sijoitusrahastolaissa.

Esitystä valmisteltaessa Suomen Pankki, rahoitustarkastus ja Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry osallistuivat valmistelutyöhön esittämällä omia huomioitaan valmistelluista ehdotuksista.

4.2. Lausunnot

Lakiehdotuksista ja sen yksityiskohtaisista perusteluista pyydettiin kesällä 1995 lausunto 45 eri viranomaiselta ja järjestöltä. Niistä lausunnon antoivat Arvo-osuusyhdistys, kauppa- ja teollisuusministeriö, kilpailuvirasto, kuluttaja-asiamies, kuluttajavirasto, oikeusministeriö, patentti- ja rekisterihallitus, rahoitustarkastus, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Pankki, tietosuojavaltuuttettu, työministeriö, valtiokonttori, valtiovarainministeriön vero-osasto, verohallitus, AKAVA r.y, Ammattitilintarkastajat r.y, Arvopaperivälittäjien Yhdistys r.y, Helsingin Arvopaperipörssi Osuuskunta, HTM-tilintarkastajat r.y, Keskuskauppakamari, KHT-yhdistys, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto r.y, Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oy, Osuuspankkien Keskusliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Kiinteistöliitto r.y, Suomen Lakimiesliitto, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Sijoitusrahastoyhdistys r.y, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto.

Esitettävää lainsäädäntömuutosta pidettiin lausunnoissa yleisesti tarpeellisena. Niissä

kiinnitettiin erityisesti huomiota sijoitusrahastojen turvallisuuteen sijoituskohteena, sillä sijoitusrahasto-osuuksia markkinoidaan nykyisin yleisesti piensijoittajille. Asian ajankohtaisuuden vuoksi lausunnonantajat ovat kiinnittäneet huomiota nimenomaan sijoitusrahastojen oikeuteen sijoittaa johdannaissopimuksiin. Monet viranomaiset ja elinkeinoelämää edustavat etujärjestöt kiinnittivät erityisesti huomiota esityksen mahdollisiin kustannusvaikutuksiin. Erityisesti todettiin, että rahoitustarkastukselle on taattava riittävät voimavarat sekä riittävästi aikaa valmistautua esityksessä sille kohdistettujen tehtäven hoitamiseen. Ehdotuksista tarpeellisina pidettiin erityisesti sijoitusrahaston hallinnon luovutusta, sen sulautumista ja jakautumista koskevia uusia säännöksiä. Sääntelyn saattamista nykyisen kehityksen edellyttämälle tasolle pidettiin tarkoituksenmukaisena. Eräät lausunnotantajat esittivät muutosehdotuksia yksittäissäännöksistä. Esityksessä on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon lausunnoissa esitetyt huomautukset.

Lausunnonantajille varattiin myös mahdollisuus arvioida tarvetta kiinteistöihin kohdistuvaa yhteistä sijoittamista tarkoittavan sääntelyn valmistelemiseksi. Eräissä eurooppalaisissa valtioissa tällaisista kiinteistörahastoista on säädetty sijoitusrahastolakiin verrattavassa lainsäädännössä. Lausuntopyynnössä viitattiin Suomen Itsenäisyyden Juhlavuoden Rahaston kesällä 1995 julkaisemaan tutkimukseen, jossa on selvitetty sitä, millaisia edellytyksiä olisi perustaa Suomeen kiinteistösijoittamiseen erikoistuneita rahastoja ja muita vastaavia yhteissijoittamisen muotoja. Sanottu tutkimus perustuu ulkomaisille kokemuksille ja se keskittyy tarkastelemaan syitä kiinteistörahastotoiminnan hyvälle ja huonolle menestymiselle. Lähtökohtaisesti kiinteistörahastoajatusta pidettiin myönteisenä. Erilaisia näkemyksiä esitettiin siitä, tulisiko rahaston olla sijoitusrahastolain mukaisesti pääomaltaan vaihtuva, vai kiinteä. Jatkovalmistelun yhteydessä on pääsääntöisesti kannatettu kiinteäpääomaista kiinteistörahastoa vaihtuvapääomaiseen rahastoon liittyvien rahaston likviditeettiä, osuuksien lunastamista, omaisuuden arvostusta, toiminnan valvontaa, sen hallinnointia ja sijoittajille annettavan tiedonlaatua koskevia ongelmien vuoksi.Toisaalta on katsottu, että kiinteistösijoitusyhtiöistä Suomessa saatujen kokemusten vuoksi voidaan pitää tärkeänä, että lainsäädännöllä mahdollistettaisiin sekä kiinteäpääomaiset että vaihtuvapääomaiset kiinteistörahastot, jotka ajoituksen ja ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat hyvin Suomen ohuille ja epälikvideille kiinteistömarkkinoille.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sijoituspalveluyrityksistä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 7/96 v.p.) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Arvopaperimarkkinalain muutosta koskevassa ehdotuksessa Suomen Pankille ehdotetaan oikeutta vahvistaa muun julkisen kaupankäynnin säännöt raha- ja joukkovelkakirjamarkkinoilla, milloin kysymys on sen toimintaan liittyvien tehtävien hoitamisesta ja kun kaupankäynnin osapuolina ovat ammattisijoittajat. Sijoitusrahastodirektiivin mukaan sijoitusrahaston varat on pääasiassa sijoitettava julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin. Jos Suomen Pankki vahvistaa rahamarkkinoille ehdotuksen mukaiset säännöt, sijoittajapohja rahamarkkinoilla laajenee muun muassa sen vuoksi, että rahoitustarkastus voi vahvistaa säännöt direktiivin mukaisille rahamarkkinarahastoille.

Valtiovarainministeriössä valmistellaan parhaillaan hallituksen esitystä Eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta sekä muuksi arvopaperikaupan selvitystoimintaa koskevaksi lainsäädännöksi. Ehdotuksessa määritetään muun muassa arvopaperilainaus- ja takaisinostosopimukset sekä ehdotetaan selvitysyhteisön toiminta luvanvaraiseksi. Sijoitusrahastolain muuttamista koskevan esityksen viittaukset edellä tarkoitettuun esitykseen perustuvat edellä mainittujen sopimusten oikeudelliseen luonteeseen. Sijoitusrahastolain muuttamista koskevassa ehdotuksessa ei myöskään edellytetä, että selvitysyhteisöllä tulisi olla toimilupa. Sen vuoksi ei ole estettä sille, että rahoitustarkastus vakioisi tai hyväksyisi tietyssä selvitys- tai optioyhteisössä selvitettävät arvopapereiden lainaus- tai takaisinostosopimukset heti sijoitusrahastolain muutosten tultua voimaan.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n jäsenvaltiot ovat vuonna 1961 solmineet kaksi sopimusta, joiden tavoitteena on palvelujen ja pääoman liikkeiden vapauden edistäminen ja joilla näitä tavoitteita on pyritty toteuttamaan rahoitusmarkkinoiden kannalta. Nämä sopimukset, jotka tunnetaan yleisesti nimellä pääomakoodit, ovat palvelu- (*Code of Liberalisation of Current Invisible Operations*) ja pääoman liikkeiden koodi (*Code of Capital Movements*). Koodien soveltamisalaa on viimeksi laajennettu vuonna 1992.

Palvelukoodin keskeinen tavoite on jäsenvaltioiden välisten palvelujen tarjonnan vapauttaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos vapautettavaan palveluun tarvitaan jäsenvaltiossa toimilupa tai viranomaishyväksyntä, se on myönnettävä toisesta sopimusvaltiosta olevalle yhteisölle automattisesti. Periaatteena on sopimusvaltioiden suosituimmuusasema, joten vapauttamistoimenpiteen on yhdenvertaisesti koskettava kaikkia sopimusvaltiota. Koodi ei kuitenkaan estä EU:n kaltaisia järjestelmiä, joissa vapauttaminen voidaan toteuttaa siinä sovittua laajemmin. Vapauttamista voidaan rajoittaa ainoastaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden perusteella. Jäsenvaltiolla on lisäksi oikeus estää lakien kiertämiseen tähtäävä toiminta, jota harjoitetaan vapauttamissääntöjen turvin. Palvelukoodin liitteen A osassa E, jossa luetellaan sellaiset rahoituspalvelut, jotka on tarkoitus vapauttaa, mainitaan myös sijoitusrahastotoiminta (*collective investment securities*). Sopimuksen perusteella tällaisten palvelujen markkinointia voidaan säännellä isäntävaltiossa. Rahoituspalveluja tarjoavan tytäryhtiön ja sivukonttorin perustamista toisen sopimusvaltion alueelle koskee palvelukoodin A liitteen II liite. Liitteen yleisessä osassa todetaan, että kotimaisia ja toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevia liitteessä tarkoitettuja rahoituspalveluyrityksiä on kohdeltava yhdenmukaisesti, eikä toisesta sopimusvaltiosta kotoisin olevan sivukonttorin tai edustuston perustamiseen saa soveltaa ankarampia vaatimuksia kuin kotimaisiin saman alan rahoituspalveluyrityksiin. Lisäksi siinä mainitaan periaatteet, joiden mukaan edustustojen perustaminen ja toiminta on sallittava. Koska suomalaisella rahastoyhtiöllä ei voi sijoitusrahastolain perusteella olla sivukonttoria tai muuta edustustoa, palvelukoodi ei edellisen perusteella aseta estettä tällaisen oikeuden eväämiselle myös ulkomaisilta rahastoyhtiöiltä. Sen sijaan ulkomaisella rahastoyhtiöllä tai yhteissijoitusyrityksellä on oikeus perustaa suomalainen tytäryhtiö harjoittamaan sijoitusrahastotoimintaa tai siihen olennaisesti liittyvää toimintaa Suomessa. Pääoman liikkeiden koodi puolestaan perustuu ajatukselle, jonka mukaan kotimaisessa ja ulkomaisessa omistuksessa olevia varoja ei voida asettaa eri asemaan. Varat tulee voida muuttaa käteiseksi missä tahansa valtiossa ja siirtää valtiosta toiseen. Sijoitusrahastolaki ei aseta koodin tarkoittamia esteitä ulkomaisessa omistuksessa oleville varoille kansalaisuudesta riippumatta.

GATS (*General Agreement on Trade in Services*)-sopimus, joka laajentaa kansainvälisen kaupan vapauttamisen palveluihin, joihin kuuluvat myös rahoituspalvelut, joita ovat lähinnä pankki- ja vakuutuspalvelut sekä arvopaperikauppaan ja sijoitus- ja pörssitoimintaan liittyvät palvelut, allekirjoitettiin huhtikuussa 1994. Samanaikaisesti perustettiin maailman kaupan järjestö WTO (*World Trade Organisation*). GATS-sopimus tuli voimaan kesäkuussa 1995 ja se vapauttaa palvelut, joilla tarkoitetaan XXVIII artiklan mukaan palvelun tuottamista, jakelua, markkinointia, myyntiä sekä toimittamista ja joita tarjotaan joko suoraan rajan yli sopimusvaltiosta toiseen tai sijoittautumalla toisen sopimusvaltion alueelle. Palveluja voidaan sopimuksen perusteella tarjota myös siten, että palvelun tarjoajaa edustaa toisessa sopimusvaltiossa luonnollinen henkilö.

Kuten OECD:n pääomakoodit, GATS-sopimus perustuu suosituimmuusperiaatteelle. Sen lisäksi, että sopimuksen V artikla sallii EU:n kaltaisen syvemmän yhdentymiskehityksen, se antaa sopimusvaltioille oikeuden muiden sopimusvaltioiden suostumuksella poiketa suosituimmuusperiaatteesta.

GATS-sopimus sisältää kaksi rahoituspalvelujen tarjoamista koskevaa liitettä. Näissä sopimusvaltioille on annettu oikeus poiketa joistakin sopimuksen asettamista velvoitteista. Jäsenvaltiot saavat myös ylläpitää säännöksiä, joissa ulkomaisia yrityksiä kohdellaan eri tavoin kuin kotimaisia yrityksiä. Tällaisten säännösten on kuitenkin perustuttava varovaisuussyihin, kuten rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseen ja sijoittajansuojaan. Palvelualoilla, jotka on kirjattu erityisten sitoumusten listaan siinä mainituin

edellytyksin ja rajoituksin, on myönnettävä toisesta sopimusvaltiosta peräisin oleville palveluille ja palvelujen tarjoajille kaikkien palvelujen tarjoamiseen vaikuttaville toimenpiteille vähintään yhtä hyvä kohtelu kuin kotimaisille palveluille ja niiden tarjoajille. Sijoitusrahastotoiminnan osalta Suomi on merkinnyt erityisten sitoumusten listaan huomautuksen, jonka mukaan ulkomaisten rahastoyhtiöiden sivukonttorit eivät saa hallinnoida suomalaisia sijoitusrahastoja.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä säädetään lain keskeisistä määritelmistä. Pykälän 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että sijoitusrahastolla tarkoitettaisiin sellaista rahastoa, joka koostuu pääasiallisesti arvopapereista ja jonka omistavat siihen sijoittaneet henkilöt, yhteisöt ja säätiöt. Koska muitakaan arvopapereita ei määritelmässä luetella, eikä osake ole enää sijoitusrahaston sijoituskohteena erityisasemassa, osakkeen erilliselle mainitsemiselle ei ole perustetta. Sijoitusrahastolakiin tehtyjen, ETA-sopimuksesta aiheutuneiden muutosten seurauksena sijoitusrahastot voivat sijoittaa tasavertaisesti julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin osakkeisiin ja muihin arvopapereihin. Suomalaiset sijoitusrahastot ovat siten arvopaperirahastoja. Jottei toisaalta syntyisi aiheetonta epäselvyyttä säätiöiden oikeudesta sijoittaa sijoitusrahastoosuuksiin, pykälän 1 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että säätiöt luetaan henkilöiden ja yhteisöjen tavoin sijoitusrahaston mahdollisten omistajien piiriin. Lisäksi säätiön käsite kattaa tässä yhteydessä eläkesäätiölain (1774/95) mukaiset eläkesäätiöt ja yhteisön käsite vakuutuskassalain (1164/92) mukaiset eläkekassat.

Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi 1 kohtaa vastaavasti siten, että sijoitusrahastotoiminnalla tarkoitetaan varojen hankkimista yleisöltä sijoitusrahastoon ja hankittujen varojen sijoittamista edelleen pääasiallisesti arvopapereihin. Lisäksi sijoitusrahastotoiminnalla tarkoitetaan sijoitusrahaston hallintoa.

Pykälän 3 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että rahastoyhtiö määritetään suomalaiseksi osakeyhtiöksi, jonka tarkoituksena on harjoittaa sijoitusrahastotoimintaa.

Pykälän 4 kohdassa määritetään säilytysyhteisön käsite, jota ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan hallituksen esityksessä laiksi sijoituspalveluyrityksistä sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi ehdotettua arvopaperinvälittäjän määritelmää. Ehdotuksen mukaan arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu arvopaperinvälittäjä on yläkäsite, jonka piiriin kuuluvat sijoituspalveluyritykset, ulkomaiset sijoituspalveluyritykset, luottolaitokset sekä ulkomaiset luotto- ja rahoituslaitokset. Viranomaisvalvonnan kannalta on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että säilytysyhteisönä toimimisen oikeutta ei laajenneta vastaamaan arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n mukaista arvopaperinvälittäjän käsitettä kokonaisuudessaan. Sen vuoksi säilytysyhteisön käsitettä ehdotetaan rajattavaksi 40 §:ssä. Säilytysyhteisön tehtävänä on voimassa olevan lain tavoin säilyttää sijoitusrahaston varat sekä vastaanottaa ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut.

Pykälän 5 kohdassa määritellään rahastoosuuden omistaja. Jotta säätiöt saatettaisiin yhdenvertaiseen asemaan yhteisöjen ja hen-

kilöiden kanssa, 5 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että rahasto-osuuden omistajalla tarkoitetaan henkilön ja yhteisön lisäksi myös säätiötä. Samalla rahasto-osuuden määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että osuuden murto-osan hallinta saa pääsääntöisesti aikaan kaikki ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka koskevat kokonaista rahasto-osuutta.

Pykälän 6 kohdassa ehdotetaan määritettäväksi yhteissijoitusyritys. Sillä tarkoitetaan ulkomaista sijoitusrahastoa ja siihen rinnastettavaa ulkomaista yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa yritystä. Tällaisen muualla kuin Suomessa toimiluvan saaneen yhteissijoitusyrityksen sijoitustoiminnan luonne saattaa poiketa huomattavasti kotimaisten arvopapereihin sijoittavien sijoitusrahastojen sijoituspolitiikasta. Yhteissijoitusyritys saattaa siten sijoittaa esimerkiksi raaka-aineisiin, muihin hyödykkeisiin tai kiinteistöihin. Yhteissijoitusyrityksen oikeudellinen muoto saattaa myös vaihdella oikeusjärjestelmästä toiseen. Toimintaa voidaan harjoittaa esimerkiksi vaihtuvapääomaisen sijoitusyhtiön muodossa. Vastaavasti yhteissijoitusyrityksen pääoma saattaa olla kiinteä. Ollakseen niin sanottu avoin (englanniksi *open end*) yhteissijoitusyritys, joka lunastaa osuutensa vaadittaessa takaisin osuudenomistajalta ja jonka potentiaalista sijoittajapiiriä ei ole yksilöity tai rajattu, kiinteäpääomaisen yhteissijoitusyrityksen on varmistuttava edellä mainittujen edellytysten täyttymisestä viime kädessä ulkopuolisten palveluiden avulla. Yhteissijoittaminen voi myös perustua etuuksiin (englanniksi *beneficial ownership*), kuten esimerkiksi Isossa-Britanniassa toimiva osuustrusti (englanniksi *unit trust*).

Pykälän 7 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että sijoitusrahasto-osuuteen, jota ei voimassa olevan lain mukaan pidetä sijoitusrahastolain mukaisena arvopaperina, rinnastetaan ulkomaisten yhteistä sijoitustoimintaa sijoitusrahastotoiminnan periaatteiden mukaisesti harjoittavien yritysten osuudet. Määritelmää koskevan poikkeuksen laajentaminen on tarpeen, jotta sitä periaatetta, jonka mukaan sijoitusrahaston varojen sijoittamista muiden sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin on rajoitettu voimassa olevan lain 37 §:n 3 momentissa, ei voitaisi kiertää esimerkiksi perustamalla sellainen sijoitusrahasto, joka 36 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella sijoittaisi yksinomaan sellaisiin ulkomaisten yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten osuuksiin, jotka ovat julkiseen kaupankäyntiin rinnastuvassa vaihdantajärjestelmässä kaupankäynnin kohteena rahaston säännöissä mainituissa valtioissa. Osuutta pidetään yläkäsitteenä, joka käsittää sekä osakkeet että osuudet sijoitusrahastossa tai yhteissijoitusyrityksessä oleviin varoihin.

Pykälän uudessa 8 kohdassa ehdotetaan määritettäväksi johdannaissopimus. Sen mukaan johdannaissopimuksella ymmärretään kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/88) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua vakioitua tai muuta sopimusta, jonka kohde-etuutena on arvopaperi, valuutta, korko, hyödyke, johdannaissopimus tai tällaisen kohde-etuuden hinnankehitystä kuvaava tunnusluku.

Pykälään lisättävässä 9 kohdassa ehdotetaan määriteltäväksi rahasto-osuus siten, että se kattaa kokonaisen osuuden rinnalla myös sitä pienemmät murto-osaiset osuudet. Ehdotus on tarpeen, koska kokonaisista ja murto-osaisista osuuksista ehdotetaan eräitä erikseen mainittavia poikkeuksia lukuunottamatta säädettävän yhdenmukaisesti.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 kohta, jonka mukaan yhteissijoitusyrityksen kotivaltiolla tarkoitetaan valtiota, jossa yhteissijoitusyritys on saanut toimiluvan.

2 §. Pykälän 2 *momenttia* ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että oikeus markkinoida yhteissijoitusyrityksen osuuksia ETA-alueella yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti koskisi ainoastaan sellaisia sijoitusrahastoja tai niihin rinnastettavia yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä, jotka ominaisuuksiltaan täyttävät ne vaatimukset, jotka sijoitusrahastodirektiivissä asetetaan. Siitä, täyttääkö yhteissijoitusyritys sijoitusrahastodirektiivin edellytykset, päättävät kysymyksessä olevan yhteissijoitusyrityksen kotivaltion toimivaltaiset viranomaiset.

Voimassa olevan 2 momentin mukaan yhteissijoitusyritykseen, joka on saanut toimiluvan toisessa ETA-valtiossa, ei sovelleta niitä sijoitusrahastolain säännöksiä, jotka koskevat rahastoyhtiötä ja sijoitusrahastoa. Sääntelyn selkeyttämiseksi 2 momentissa ehdotetaan lueteltavaksi ne sijoitusrahastolain säännökset, joita jo nykyisin sovelletaan lainkohdan tarkoittamiin yhteissijoitusyrityksiin. Nämä säännökset ovat 4 §:n 3 momentti, joka koskee kieltoa käyttää harhaanjohtavaa toiminimeä, sekä 67 a §, jossa säädetään toimenpiteistä siltä varalta, ettei ulkomainen yhteissijoitusyritys noudata toiminnassaan

4 §:n 3 momentin kieltoa.

Uudessa 2 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi osuuksien markkinoinnissa käytettävästä kielestä. Sääntely koskee sekä sijoitusrahastoja että yhteissijoitusyrityksiä. Säännökseen ehdotetaan viitattavaksi tässä yhteydessä. Lisäksi 67 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi toimenpiteistä sellaisissa tapauksissa, joissa yhteissijoitusyritys on ryhtynyt markkinoimaan osuuksiaan Suomessa ennen 2 §:n 4 momentissa mainitun määräajan päättymistä tai 2 §:n 5 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä. Myös 69 §:n 5 kohdan rangaistussäännöstä on sovellettava mainitunlaisiin yhteissijoitusyrityksiin 2 b §:n, 4 §:n 3 momentin ja 67 a §:n tarkoittamissa tapauksissa.

Voimassa olevan lain 2 §:n 3 momentin mukaan sijoitusrahastodirektiivin tarkoittamien yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinoimisessa yleisölle on noudatettava lainkohdassa tarkoitettua menettelyä. Koska sijoitusrahastodirektiivi ei rajaa markkinointisääntöjen soveltamista koskemaan yksinomaan edellä määritettyjä tilanteita, vaan direktiivissä säännellään osuuksien pitämisestä yleensä kaupan toisessa jäsenvaltiossa (44 art.), 2 momenttiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan lainkohdan tarkoittamien yhteissijoitusyritysten osuuksien kaikenlaiseen markkinointiin sovelletaan pääsääntöisesti yhdenmukaisia säännöksiä. Ehdotuksen tarkoituksena on muun muassa estää sijoittajan suojaksi säädettyjen menettelysäännösten kiertäminen esimerkiksi siten, että yhteissijoitusyritys tarjoaa osuuksiaan nimenomaisesti rajatulle sijoittajaryhmälle. Direktiivi edellyttää, että sen soveltamisalan piiriin kuuluvien yhteissijoitusyritysten tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen. Direktiivissä ei kuitenkaan määritetä yleisön käsitettä. Niin sanottujen sisämarkkinadirektiivien tarkoituksena on aikaansaada yksi yhtenäinen markkina-alue Eurooppaan. Näin ollen kullakin sijoitusrahastolla ja yhteissijoitusyrityksellä voi ETA-alueella olla ainoastaan yksi yleisö. Se, millä tavoin sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys lähestyy tämän yleisön eri sijoittajaryhmiä, ei saisi vaikuttaa potentiaalisille sijoittajille annettavien tietojen laatuun tai laajuuteen. Siten esimerkiksi suoramarkkinointia on arvioitava kuten mitä tahansa muuta markkinointia. Kustakin sijoitusrahastosta ja yhteissijoitusyrityksestä on sen vuoksi annettava yhdenmukaiset tiedot koko ETA-alueella sekä olemassa oleville sijoittajille että sellaisiksi aikoville.

Sijoitusrahastodirektiivin mukaan sen valtion toimivaltainen viranomainen, jossa sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys sijaitsee eli jossa sen kotipaikka on, valvoo mainittua sijoitusrahastoa tai yhteissijoitusyritystä (49 art. 3 kohta). Siten kotivaltion viranomainen valvoo sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen toimintaa yleensä koko ETA-alueella. Direktiivissä on kuitenkin säädetty poikkeus tästä pääsäännöstä. Poikkeus koskee direktiivin 44—48 artiklassa tarkoitettua toimintaa ja sen mukaan osuuksien pitämistä kaupan toisessa jäsenvaltiossa 44 artiklassa tarkoitetulla tavalla valvoo kuitenkin isäntävaltio. Mainitun artiklan 4 kohdassa edellytetään, että toimivaltaisilla viranomaisilla on tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat toimivaltuudet.

Direktiivin 47 artiklan mukaan yhteissijoitusyrityksen on pitäessään osuuksiaan kaupan toisessa ETA-valtiossa kuin siinä valtiossa, jossa sillä on kotipaikka, julkistettava ne asiakirjat ja annettava ne tiedot, jotka sen on julkistettava kotivaltiossaan yhdellä kysymyksessä olevan toisen valtion virallisella kielellä. Sijoitusrahastodirektiivissä on määritelty vähimmäisedellytykset osuudenomistajille annettavia tietoja koskevista vaatimuksista (46 art.). Yhteissijoitusyrityksen on julkistettava rahastoesite, vuosikertomus jokaiselta tilivuodelta sekä puolivuotiskatsaus tilikauden ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta. Lisäksi tällaisia yhteissijoitusyrityksen kotivaltiossa julkistettavia tietoja ovat ainakin osuuksien liikkeeseenlaskuu- ja lunastushinnat (34 art.). Rahastoesitteessä on mainittava ainakin direktiivin A liitteessä mainitut tiedot, joiden perusteella sijoittajat voivat luotettavasti arvioida heille tarjottua sijoitusta. Lisäksi yhteissijoitusyrityksen sääntöjä tai yhtiöjärjestystä pidetään rahastoesitteen osana. Ne voidaan kuitenkin sijoitusrahastodirektiivissä mainittua menettelyä noudattaen toimittaa osuudenomistajille tai tarjota heidän saatavilleen erikseen. Rahastoesitteen keskeiset tiedot on pidettävä ajan tasalla. Vuosikertomukseen puolestaan on sisällytettävä tase tai varoja ja velkoja koskeva selvitys, tilikauden yksityiskohtainen tuloslaskelma, tilikauden toimintakertomus, direktiivin B liitteessä mainitut tiedot sekä kaikki muut sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida yhteissijoitusyrityksen toiminnan ke-

hitystä ja sen tulosta. Puolivuotiskatsaukseen taas on sisällytettävä ainakin B liitteen I—IV luvussa mainitut tiedot. Siinä tapauksessa, että yhteissijoitusyritys on maksanut välivoitto-osuuden tai ehdottaa sen maksamista, luvuista on käytävä ilmi puolivuotiskauden tulos verojen jälkeen sekä maksettu tai ehdotettu välivoitto-osuus.

Edellä kuvattu tiedonantovelvollisuus on vähimmäisedellytys. Milloin direktiivin tarkoittaman yhteissijoitusyrityksen kotivaltio on direktiivin 1 artiklan 7 kohdan perusteella asettanut alueellaan sijaitseville yhteissijoitusyrityksille sellaisia tiedonantovelvollisuutta koskevia vaatimuksia, jotka ovat ankarampia kuin sijoitusrahastodirektiivin 46 artiklassa säädetään, myös tällaiset tiedot on julkistettava Suomessa olemassa oleville osuudenomistajille sekä osuuksien markkinoimisen yhteydessä (47 art.). Jotta rahoitustarkastus voisi tehokkaasti valvoa sitä, että yhteissijoitusyritys täyttää 47 artiklassa tarkoitetun velvollisuutensa ja sitä, ettei toimintaa voida pitää arvopaperimarkkinalain 2 luvun 1 §:n tai sijoitusrahastolain 4 §:n 3 momentin vastaisena, yhteissijoitusyrityksen on toimitettava rahoitustarkastukselle kaikki ne tiedot ja asiakirjat, jotka sen on sijoitusrahastodirektiivin ja kotivaltionsa lainsäädännön perusteella annettava ja julkistettava. Potentiaalisten osuudenomistajien näkökulmasta tällaiset tiedot ja asiakirjat ovat markkinointiaineistoon verrattavia. Koska direktiivi edellyttää, että julkistettava tieto on päivitettävä, mainituissa tiedoissa ja asiakirjoissa tapahtuneet muutokset on osuuksien liikkeeseenlasku- ja lunastushintaa lukuun ottamatta toimitettava rahoitustarkastukselle tiedoksi.

Voimassa olevassa 3 momentissa edellytetään, että sijoitusrahastodirektiivin edellytykset täyttävän, ETA-valtiossa toimiluvan saaneen yhteissijoitusyrityksen on voidakseen aloittaa osuuksiensa markkinoimisen yleisölle Suomessa, toimitettava rahoitustarkastukselle kotivaltionsa toimivaltaisen viranomaisen antama todistus siitä, että se on saanut toimiluvan kotivaltiossaan. Sijoitusrahastodirektiivin vaatimusten täyttäminen edellyttää aina, että yhteissijoitusyritykselle on myönnetty toimilupa (4 art.). Tämän vuoksi momentin 1 kohdassa ei ole tarpeen edellyttää, että rahoitustarkastukselle toimitettavassa todistuksessa todetaan, että yhteissijoitusyritykselle on myönnetty toimilupa. On huomattava, että pykälän 3 momentissa tarkoitettu hakemus tehdään yhteissijoitusyrityksen, eikä esimerkiksi osuuksien markkinoimisesta huolehtivan palveluntarjoajan nimissä (46 art. ensimmäinen luetelmakohta).

Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan rahoitustarkastukselle on markkinointi-ilmoituksen yhteydessä toimitettava rahastoesite, uusin vuosikertomus ja mahdollisesti sen jälkeen julkistettu puolivuotiskatsaus. Koska sijoitusrahastodirektiivin mukaan yhteissijoitusyrityksen voidaan edellyttää toimittavan osuudenomistajille ja sellaisiksi aikoville myös kaikki muut asiakirjat ja tiedot, jotka sen on julkistettava kotivaltiossaan sekä kaikissa niissä muissa ETA-valtioissa, joissa se markkinoi osuuksiaan (47 art.), pykälän 3 momentin 3 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että edellä tarkoitetut asiakirjat ja tiedot on julkistettava myös suomalaisille osuudenomistajille ja sellaisiksi aikoville. Valvonnallisista syistä vastaava aineisto on toimitettava myös rahoitustarkastukselle.

Pykälän 3 momentin 4 kohdan mukaan rahoitustarkastukselle on annettava tiedot järjestelyistä yrityksen rahasto-osuuksien markkinoimiseksi Suomessa. Momentin 5 kohdan mukaan rahoitustarkastukselle on toimitettava tiedot maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille. Momentin 6 kohdan mukaan yhteissijoitusyrityksen tiedonantovelvollisuutta ehdotetaan laajennettavaksi kattamaan sijoitusrahastodirektiivissä tarkoitetut tiedot järjestelyistä, joiden avulla yhteissijoitusyrityksen osuudet lunastetaan Suomessa. Momentin 7 kohdan mukaan rahoitustarkastukselle on annettava tiedot siitä, miten ja missä annetaan saataville tiedot, jotka yhteissijoitusyritys on velvollinen antamaan (45 art.). Lisäksi momenti 8 kohta edellyttää muun markkinointiaineiston toimittamista. Lainkohdan tarkoituksena on suojata suomalaisia sijoittajia huolehtimalla sijoitusrahastodirektiivin 45 artiklan mukaisten edellytysten toteutumisesta. Säännökset eivät saa kuitenkaan johtaa siihen, että yhteissijoitusyrityksen edellytetään tosiasiallisesti jollain tavoin sijoittautuvan Suomeen.

Talouselämän monivivahteisuuden ja nopean sekä ennalta-arvaamattoman kehityksen vuoksi 45 artiklassa tarkoitettujen edellytysten toteutumisesta on käytännössä mahdotonta säätää laissa kaikenkattavasti. Sen vuoksi pykälän *4 momentissa* ehdotetaan rahoitustarkastukselle oikeutta antaa tarkempia määräyksiä sille pykälän 3 momentin 4—8 kohdan perusteella tehtävän ilmoituk-

sen sisällöllisistä vaatimuksista Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että lainkohdan 2—8 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa kulloinkin tapahtuneet muutokset on viipymättä toimitettava rahoitustarkastukselle tiedoksi. Tällainen muutos on esimerkiksi sateenvarjorahastoon kuuluvan uuden aiemmassa ilmoituksessa mainitsemattoman alarahaston osuuksien markkinoimisen aloittaminen Suomessa. Momentin 1 kohdan mukaisesti tiedon siitä, ettei yhteissijoitusyritys enää täytä 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia tai että yhteissijoitusyrityksen toimilupa on peruutettu, on sijoitusrahastodirektiivin mukaan velvollinen toimittamaan sen jäsenvaltion viranomainen, jossa yhteissijoitusyritys sijaitsee (52 art. 3 kohta). Tätä tarkoitusta silmällä pitäen jäsenvaltioiden on huolehdittava tarpeellisesta keskinäisestä yhteistoiminnasta ja luovutettava toisilleen tätä tarkoitusta varten kaikki tarpeelliset tiedot (50 art. 1 kohta).

Pykälän *5 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi nykyisin 4 momentissa säädetystä ajankohdasta, jolloin 2 momentissa tarkoitettu yhteissijoitusyritys voi aloittaa osuuksiensa markkinoimisen Suomessa. Tämä voi tapahtua aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua siitä, kun yhteissijoitusyritys on tehnyt rahoitustarkastukselle pykälän 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen edellyttäen, että hakijan toimenpiteet ovat vastanneet 3 momentin edellytyksiä.

Toimivaltaiselle viranomaiselle tehtävän ilmoituksen kielivaatimuksista ei ole määrätty sijoitusrahastodirektiivissä. Kuitenkin 47 artiklassa mainitut tiedot on annettava ja julkistettava yhdellä isäntävaltion virallisella kielellä. Pykälän 3 momenttiin ehdotetuissa muutoksissa rahoitustarkastukselle ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot ja asiakirjat on jaettu kahdeksaan ryhmään. Näistä 2 ja 3 kohdan asiakirjat vastaavat 47 artiklassa tarkoitettuja asiakirjoja. Sitä vastoin näihin asiakirjoihin ei voida lukea valvontaviranomaiselle toimitettavaa todistusta siitä, että yhteissijoitusyritys on sijoitusrahastodirektiivin mukainen, yhteissijoitusyrityksen markkinointiaineistoa tai toimenpiteitä maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille. Sijoitusrahastodirektiivi ei yksiselitteisesti määritä sitä, voidaanko osa edellä mainituista asiakirjoista ja tiedoista edellyttää toimitettavaksi suomen tai ruotsin kielellä jo ilmoitusvaiheessa. Vaatimusta ei voida asettaa ainakaan yhteissijoitusyrityksen kotivaltion toimivaltaisen viranomaisen antamalle todistukselle, eikä tiedoille maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille. Sen vuoksi lainkohdassa ehdotetaan, että ainoastaan pykälän 3 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut asiakirjat on ilmoitusvaiheessa toimitettava rahoitustarkastukselle suomeksi tai ruotsiksi.

Pykälään ehdotetaan uutta *6 momenttia*, johon siirretään voimassa olevan lain 5 momentin säännös. Samalla säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että ETA-alueen ulkopuolella toimiluvan saaneeseen yhteissijoitusyritykseen rinnastetaan myös muu kuin pykälän 2 momentissa tarkoitettu ETA-valtiossa toimiluvan saanut yhteissijoitusyritys. Säännös koskisi siten esimerkiksi niin sanottua sateenvarjorahastoa, jonka kaikki alarahastot eivät täytä sijoitusrahastodirektiivin edellytyksiä. Lisäksi lainkohtaa ehdotetaan sovellettavaksi myös sellaisiin yhteissijoitusyrityksiin, jotka toimivat täysin vailla toimilupaa. Lupaa edellytettäisiin aiemmasta käytännöstä poiketen kaikkeen 6 momentin tarkoittamien yhteissijoitusyritysten osuuksien tarjoamiseen potentiaalisille sijoittajille Suomessa, jolloin ilman valtioneuvoston lupaa tapahtuva osuuksien markkinoiminen tulee rangaistavaksi. Eroa ei tehtäisi sille, kuka huolehtii markkinoimisesta tai millaisen palvelun yhteydessä lainkohdan tarkoittamien yhteissijoitusyritysten osuuksia tarjotaan asiakkaille.

Yhtenäisyyden vuoksi lainkohdan tarkoittamiin yhteissijoitusyrityksiin ehdotetaan sovellettavaksi lähtökohtaisesti samoja markkinointi- ja tiedonantosäännöksiä kuin 2 momentissa tarkoitettuihin yhteissijoitusyrityksiin. Lisäksi tällaista yhteissijoitusyritystä koskee, mitä 2 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoinnissa noudatettavasta kielivaatimuksesta. Valtioneuvosto voi kuitenkin erityisestä syystä myöntää poikkeuksen molemmista edellä mainituista edellytyksistä. Peruste poikkeusluvan myöntämiselle saattaisi olla esimerkiksi se, että yhteissijoitusyrityksen osuuksia tarjotaan yhteissijoitusyrityksen sääntöjen tai yhtiöjärjestyksen mukaan ainoastaan rajatulle sijoittajien piirille, jonka yleisen elämänkokemuksen mukaan voidaan olettaa ymmärtävän rahastoesitteen, vuosikertomuksen ja puolivuotiskatsauksen alkukieltä tai muuta sellaista kieltä, jolle alkuperäiset edellä mainitut asiakirjat on jo käännetty.

Koska Suomessa tarjotaan tällä hetkellä ulkomaisten yhteissijoitusyritysten osuuksia

rajatulle ja yksilöidylle potentiaaliselle sijoittajaryhmälle, tällaisen toiminnan sopeuttaminen uusiin säännöksiin edellyttää siirtymäaikaa.

Suomalaisten rahastojen tasapuolisten kansainvälisten kilpailuedellytysten takaamiseksi lupaa osuuksien markkinoimiseen ei voitaisi myöntää esimerkiksi sellaiselle yhteissijoitusyritykselle, joka on saanut toimiluvan tai jonka kotipaikka on niin sanotussa verokeidasvaltiossa. Tämä johtuu siitä, ettei Suomen viranomaisilla ole käytännössä mahdollisuutta luotettavaan tiedonsaantiin rahastoosuuksista ja niiden tuotosta, eikä siten myöskään tehokkaaseen verovalvontaan. Toiminta voi hakeutua määrätyntyyppisiin valtioihin myös muiden sellaisten tekijöiden vuoksi, jotka saattavat vääristää kilpailua. Yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoiminen Suomessa on perusteltua torjua myös siksi, että sijoitusta voidaan käyttää tarkoitukseen, jossa varoja siirretään turvaan konkurssivelkojilta, ja siksi, että yhteissijoitusyritykseen tehtävän sijoituksen kautta on mahdollista häivyttää rikollisella toiminnalla saatujen varojen alkuperä. Lupaa ei myöskään voida myöntää, ellei yhteissijoitusyrityksen kotivaltion lainsäädännön katsota tarjoavan vähintään Suomen lainsäädännön mukaista tasoa vastaavaa suojaa suomalaiselle sijoittajalle. Tällöin huomiota on kiinnitettävä yhteissijoitusyrityksen sijoituspolitiikkaan ja sen valvonnan toteutumiseen sekä valvontaviranomaisten välisen yhteistyön tosiasialliseen olemassaoloon. Milloin markkinointilupaa haetaan sellaisen sateenvarjorahaston osuuksien markkinoimiselle, jonka kaikki alarahastot eivät täytä sijoitusrahastodirektiivin edellytyksiä, lupa voidaan myöntää ainoastaan koko rahastolle. Tämä johtuu siitä, että sateenvarjorahastolle on luonteenomaista sijoittajan mahdollisuus siirtyä kuluitta alarahastosta toiseen minä hetkenä hyvänsä. Ehdotuksella pyritään takaamaan rahastojen yhdenvertainen kohtelu.

2 a §. Rahastoyhtiön oikeutta ryhtyä markkinoimaan sen hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia ulkomailla ei ole säännelty voimassa olevassa laissa. Kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaan ETA-alueen ulkopuolisissa valtioissa osuuksia voidaan markkinoida ainoastaan, jos siitä on sovittu erikseen valtiosopimuksessa tai jos isäntävaltio on muutoin kansallisin toimenpitein antanut siihen mahdollisuuden. Pykälän *1 momentin* mukaan ETA-alueella sijoitusrahaston osuuksia voidaan sijoitusrahastodirektiivin nojalla markkinoida aina, kun osuuksia liikkeeseenlaskeva sijoitusrahasto täyttää sijoitusrahastodirektiivin edellytykset. Muihin kuin direktiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin on puolestaan sovellettava kuvattuja kansainvälisen oikeuden periaatteita.

Myöskään siitä menettelystä, johon rahastoyhtiön on ryhdyttävä, ennen kuin se aloittaa hallinnoimansa sijoitusrahaston osuuksien markkinoimisen ETA-alueella, ei ole olemassa tarkempia säännöksiä. Sijoitusrahastodirektiivistä kuitenkin johtuu, että menettely on lähtökohtaisesti yhdenmukainen 2 §:n 3 momentissa säädetyn menettelyn kanssa. Jottei syntyisi aiheetonta epäselvyyttä siitä, mikä viranomainen on Suomessa toimivaltainen antamaan 2 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitetun todistuksen, pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että todistusta on pyydettävä rahoitustarkastukselta, jonka on annettava päätös asiassa viipymättä. Osuuksien markkinomisessa ETA-alueella on noudatettava isäntävaltion voimassa olevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä. Isäntävaltion toimivaltaa kuitenkin rajoittaa sijoitusrahastodirektiivin 47 artiklan säännös, jonka mukaan rahastoyhtiön on julkistettava isäntävaltiossa yksinomaan ne asiakirjat ja tiedot, jotka se on velvollinen julkistamaan kotivaltiossaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että julkistamisvelvollisuus saattaa eräissä tapauksissa olla laajempi ja toisissa suppeampi kuin isäntävaltiossa toimiluvan saaneiden yhteissijoitusyritysten vastaava velvollisuus.

2 b §. Yhteissijoitusyrityksen markkinointiin sovellettavasta kielivaatimuksesta on nykyisin säännökset 2 §:n 4 momentissa. Niiden mukaan markkinoinnissa on käytettävä suomen tai ruotsin kieltä. Sijoitusrahastodirektiivin mukaan yhteissijoitusyrityksen on noudatettava isäntävaltion voimassa olevia markkinointia ja mainostamista koskevia säännöksiä. Näitä säännöksiä on direktiivin mukaan sovellettava ketään syrjimättä (44 art.). Sijoitusrahaston ja yhteissijoitusyrityksen osuuksia markkinoitaessa käytettävästä kielestä ehdotetaan otettavaksi säännökset uuteen *2 b §:än*. Ehdotuksen mukaan markkinoinnissa on käytettävä suomen tai ruotsin kieltä, jos rahoitustarkastus sitä vaatii.

5 §. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka perustuu valtioneuvoston 13 päivänä joulukuuta 1995 tekemään periaatepäätökseen ministeriöiden toi-

mialamuutosten ja toimialasäännösten valmistelusta. Sen mukaan laissa ei tule olla tarpeettomia määrättyyn ministeriöön viittaavia säännöksiä. Tämän vuoksi valtiovarainministeriö korvataan tässä yhteydessä sanalla valtioneuvosto.

6 §. Pykälään ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastuslain (503/93) perusteella rahoitustarkastus. Lisäksi *1 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että rahoitustarkastuksen valvottavien luetteloon lisätään säilytysyhteisö rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston rinnalle. Käytännössä ilmenneiden tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi lainkohdassa ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi, että sijoitusrahaston toiminnan valvomisella tarkoitetaan muun ohella myös sitä, että rahoitustarkastuksella on toimivalta valvoa sitä, että sijoitusrahastotoiminta on sijoitusrahaston sääntöjen mukaista.

Uuden 1 §:n 6 kohdan yhteissijoitusyritystä koskevan määritelmän seurauksena yhteissijoitusyritys on aina ulkomainen. Tämän vuoksi sana ulkomainen ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi pykälän *2 momentista.*

2 luku. **Rahastoyhtiön perustaminen**

7 §. Pykälän 1 momentin nykyisen sanamuodon mukaan rahastoyhtiön perustajien hakiessa valtiovarainministeriöltä toimilupaa valtiovarainministeriön on hankittava hakemuksesta pankkitarkastusviraston lausunto. Pykälään ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka perustuu siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastuslain perusteella rahoitustarkastus. Vastaavasti valtioneuvoston 13 päivänä joulukuuta 1995 tekemän periaatepäätöksen perusteella valtiovarainministeriö korvataan sanalla valtioneuvosto. Lisäksi, koska lausuntomenettely ei saa tarpeettomasti hidastaa tai kirjaimellisesti tulkittuna estää toimilupahakemuksen käsittelyä, säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvostolle asetetaan ainoastaan velvollisuus pyytää rahoitustarkastuksen lausunto. Jollei rahoitustarkastus valtioneuvoston määrittämässä ajassa lausu hakemuksesta, voi valtioneuvosto tehdä päätöksen ilman lausuntoa. Lausunnon saaminen ei siten ole toimiluvan myöntämisen edellytys.

8 §. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen lain 7 §:n 2 momentin säännökset. Samalla säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksille ei enää tarvitse hakea vahvistusta valtioneuvostolta. Sen sijaan rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta on viipymättä tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten kaupparekisterilaissa (129/79) säädettyä menettelyä noudattaen. Valtioneuvosto vahvistaisi käytännössä rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen myöntäessään rahastoyhtiölle toimiluvan, sillä yhtiöjärjestyksen esittäminen on edelleen 7 §:n mukaan yksi toimiluvan myöntämisen ehdoista. Tämän vuoksi yhtiöjärjestyksen vahvistamisesta ei olisi enää tarpeen ottaa erillistä mainintaa.

Rahastoyhtiön yhtiöjärjestys on olennainen tekijä myönnettäessä rahastoyhtiölle toimilupaa. Tästä syystä yhtiöjärjestyksen muutosten vaikutusta on voitava vastaavasti arvioida suhteessa siihen, täyttääkö rahastoyhtiö edelleen muutoksen tultua voimaan toimiluvan myöntämistä koskevat vaatimukset. Hankalien ja päällekkäisten menettelyjen välttämiseksi varsinainen yhtiöjärjestyksen muutosten vahvistaminen ehdotetaan kuitenkin siirrettäväksi yksiomaan patentti- ja rekisterihallitukselle. Selkeyden vuoksi ehdotetaan viitattavaksi osakeyhtiölain (734/78) 9 luvun 14 §:n 2 momenttiin sekä kaupparekisterilakiin. Samassa yhteydessä ehdotetaan kaupparekisterilain 14 §:än uutta 3 momenttia, jossa rekisteriviranomainen velvoitetaan pyytämään muutoshakemuksesta sekä valtioneuvoston että rahoitustarkastuksen lausunto. Näin valtioneuvosto voisi toimilupaviranomaisena ottaa kantaa yhtiöjärjestyksen muutoksen mahdollisiin vaikutuksiin rahastoyhtiön toimilupaan. Toisaalta kaupparekisteri voisi jättää osittain tai kokonaan hyväksymättä sellaisen yhtiöjärjestyksen muutosehdotuksen, joka annettujen lausuntojen perusteella johtaisi ilmeisesti toimiluvan peruuttamismenettelyyn.

Jotta valtioneuvostolla ja rahoitustarkastuksella olisi mahdollisuus hoitaa sijoitusrahastolain mukaisia tehtäviään, niillä on aina oltava ajantasaiset tiedot muun muassa rahastoyhtiön voimassa olevasta yhtiöjärjestyksestä. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiön on viipymättä toimitettava rekisteröity yhtiöjärjestyksen muutos tiedoksi sekä valtioneuvostolle että rahoitustarkastukselle. Tiedonannon mahdollinen viivästyminen ei kuitenkaan estä uuden rekisteröidyn yhtiöjärjestyksen soveltamista,

sillä kaupparekisterimerkinnän julkinen luotettavuus edellyttää, että kaupparekisteriin merkitty yhtiöjärjestys on asianomaisen osakeyhtiön voimassa oleva ja sovellettava yhtiöjärjestys. Koska rahastoyhtiön yhtiöjärjestys on valvonnan kannalta merkityksellinen asiakirja, sen toimittamattajättäminen saattaa johtaa lääninhallituksen rahoitustarkastuksen esityksestä asettamaan sakon uhkaan, jolla rahastoyhtiö velvoitetaan täyttämään velvollisuutensa. Viime kädessä rahastoyhtiön niskuroinnista voi seurata 54 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimiluvan peruuttaminen.

9 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että rahastoyhtiön pääomavaatimusta rajoitetaan niin, että rahastoyhtiön osakepääoman saavutettua kymmenen miljoonan markan rajan yhden prosentin pääomavaatimusta ei enää ehdottomasti sovelleta. Osakepääomavaatimus voi siten olla sellaisilla rahastoyhtiöillä, joiden hallinnoitavana olevien rahastojen yhteenlaskettu sijoituspääoma on yli miljardi markkaa, pienempi kuin prosentti sen hallinnoimien sijoitusrahastojen yhteenlasketusta pääomasta, mikäli rahastoyhtiön yhtiöjärjestykseen on otettu määräys tällaisesta rahastoyhtiön enimmäispääomasta. Kymmenen miljoonan markan vaatimuksen katsotaan takaavan riittävän vakavaraisuuden. Toisaalta lainkohdassa ei ole tarkoituksenmukaista säätää ehdotonta rahastoyhtiön osakepääoman enimmäismäärää, sillä rajoitus saattaisi osoittautua tietynlaisten rahastojen, erityisesti korkorahastojen, kasvun ja kehityksen esteeksi.

Ehdotus vastaa Ranskassa omaksuttua mallia. Se mahdollistaa käytännössä osakeyhtiölain 2 luvun 3 §:ssä säädettyjen osakepääomamallien soveltamisen rahastoyhtiöihin nykyisen lain 9 §:n 1 momentin kuvaaman menettelyn ohella. Rahastoyhtiön osakepääoma voidaan näin ollen ilmaista yhtiöjärjestyksessä käytännössä neljällä eri tavalla. Se voi olla osakeyhtiölain mukaisesti joko kiinteämääräinen tai määritetty enimmäis- ja vähimmäispääomana, jolloin vähimmäispääoman on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäispääomasta. Viimeksi mainitussa tapauksessa yhtiöjärjestyksen määräys ilmaisee ainoastaan sen liikkuma-alueen, jolla osakepääoman tulee olla, ja jolla osakepääomaa voidaan yhtiöjärjestystä muuttamatta alentaa tai korottaa. Voimassa oleva 9 §:n 1 momentti määrittää vähimmäispääoman miljoonaksi markaksi ja edellyttää, että osakepääomaa on jatkuvasti korotettava siten, että se on vähintään prosentti rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen yhteenlasketusta pääomasta. Korotukselle ei ole kattosääntöä, mikä rahastojen koon kasvaessa saattaa muodostua kestämättömäksi. Momentin muutosehdotus mahdollistaisikin vielä neljännen tavan ilmaista rahastoyhtiön osakepääoman määrä. Sen mukaan se voisi alkuaan olla vähintään miljoona markkaa ja yhtiöjärjestyksen määräyksen mukaan rahastoyhtiön yhtiökokous voisi pääoman tultua korotetuksi 10 miljoonaan markkaan päättää, ettei osakepääoman määrää enää nosteta.

Pykälään ehdotetaan uutta *3 momenttia*, jonka mukaan rahastoyhtiö voi hakemuksesta saada oikeuden poiketa 1 momentin mukaisesta 10 miljoonan markan enimmäispääomavaatimuksesta. Luvan myöntää valtioneuvosto erityisestä syystä. Tällaisena erityisenä syynä voitaisiin pitää esimerkiksi tilannetta, jossa rahastojen kasvukehitys on ollut poikkeuksellinen. Lupa voitaisiin myöntää, mikäli rahastoyhtiön oma pääoma on vähintään kulloinkin vaaditun osakepääoman suuruinen. Menettelyllä voidaan luoda joustavuutta, sillä säännöksen tarkoituksena on ainoastaan taata rahastoyhtiöiden tietyntasoinen vakavaraisuus.

10 §. Koska sijoitusrahastolailla ei ole tarkoitus rajoittaa yksityistä oikeutta liiketoiminnan harjoittamiseen, pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiön toimiluvan myöntämisperusteissa luovutaan vaatimasta hakijan toiminnan yleisen edun mukaisuutta. Toimilupaharkintaa ei siten voida suorittaa markkinatilanteen tai taloudellisen tarpeen perusteella, vaan toimilupa on myönnettävä, jos 2 luvun mukaisten selvitysten perusteella on voitu varmistua siitä, että rahastoyhtiön taloudelliset edellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset ja että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaisesti.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastus. Lainkohdassa tarkoitetun hyvämaineisuuden käsitteen tulkintaa ehdotetaan lisäksi selvennettäväksi säännöksen sisällön täsmentämiseksi. Rahoitusmarkkinoilla toimivan yhteisön johdon hyvämaineisuuden määritelmää on tarkasteltu muun muassa sijoituspalveluyrityksistä säädettävän lain yksityiskoh-

taisissa perusteluissa, jossa sijoituspalveluyrityksen johdon hyvämaineisuutta pidetään ehdottomana edellytyksenä yrityksen toiminnan ja viime kädessä koko markkinoiden luotettavuuden kannalta. Tämän voidaan perustelujen mukaan katsoa vaarantuvan, jos yrityksen perustaja, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai muu johtoon kuuluva henkilö on liiketoimintakiellossa, konkurssissa tai tuomittu arvopaperimarkkinarikoksesta, törkeästä omaisuusrikoksesta tai konkurssirikoksesta. Hyvämaineisuuden käsitteen määrittämiseksi sijoituspalveluyrityksistä säädettävän lain yksityiskohtaisissa perusteluissa on siis päädytty luettelemaan ne tilanteet, joissa henkilön maine on ainakin joutunut kyseenalaiseksi lain tarkoittamassa mielessä. Luettelo ei kuitenkaan voi olla tyhjentävä. Hyvämaineisuutta on vaikea määrittää yksiselitteisesti. Siitä huolimatta edellytysten tulkinta ei saisi johtaa mielivaltaisiin ratkaisuihin, joihin vaikuttaa erityisesti se, mitä tietoja arvioinnissa käytetään ja mistä nämä tiedot ovat saatavissa. Käytännön esimerkkinä voidaan pitää rahoitustarkastuksen saamaa hakijaa koskevaa rahanpesuepäilyilmoitusta. Kysymyksessä olevan tietojärjestelmän käyttötarkoitus huomioon ottaen on muistettava, ettei epäilyä koskevaa tietoa saa käyttää muussa tarkoituksessa, ellei siitä ole nimenomaisesti toisin säädetty. Toisaalta ei ole yksiselitteistä, mikä on riittävän hyvämaineisuuden raja silloin kun hakijalla on esimerkiksi rikollinen menneisyys tai hän on epäonnistunut aikaisemmassa yritystoiminnassa. Käytännössä ongelmia voi aiheutua siitä, miten tällainen tiettyä henkilöä koskeva seikka tuodaan esille ja voiko edustajaehdokkaista saada etukäteen tällaisen arvion. Muun muassa näihin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota arviota tehtäessä.

11 §. Pykälään ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastus.

3 luku. **Rahastoyhtiön hallinto**

13 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka perustuu valtioneuvoston 13 päivänä joulukuuta 1995 tekemään periaatepäätökseen ministeriöiden toimialamuutosten ja toimialasäännösten valmistelusta. Valtiovarainministeriö korvataan tässä yhteydessä sanalla valtioneuvosto.

Pykälän uuteen 5 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevan lain 15 §:n 10 momentissa oleva säännös siitä, ettei rahasto-osuudenomistajien valitsema rahastoyhtiön hallituksen jäsen saa olla rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa, eikä hän saa olla muun rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen tai johtokunnan jäsen.

15 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että muut säätiöt kuin eläkesäätiölaissa tarkoitetut eläkesäätiöt sekä muut yhteisöt kuin vakuutuskassalaissa tarkoitetut eläkekassat rinnastetaan rahastoyhtiön tai sen osakkeenomistajan määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön, joita nykyisen lain mukaan kielletään omistamasta rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia. Määräysvalta puolestaan ehdotetaan määritettäväksi kirjanpitolain (655/73) 22 b §:n tarkoittamalla tavalla. Eläkevarojen suuntautumista rahoitusmarkkinoille ei ole tarkoituksenmukaista estää. Sen vuoksi eläkesäätiö ja -kassat ehdotetaan rajattavaksi lainkohdan soveltamisalan ulkopuolelle. Toisaalta säännöksellä ei haluta tosiasiallisesti estää rahastoyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan luottolaitoksen eläkesäätiön varojen sijoittamista sijoitusrahastoihin esimerkiksi säätämällä siten, että niiden eläkesäätiöt joutuisivat sijoittamaan varansa muiden pankkien kanssa samaan konserniin kuuluvan rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen osuuksiin. Koska 1 momentin sääntelyn tarkoituksena on alun perin ollut niin sanottujen institutionaalisten omistajien vaikutusvallan vähentäminen sijoitusrahaston päätöksenteossa, täydellisen omistuskiellon sijaan vastaavaan lopputulokseen voidaan pyrkiä estämällä rahastoyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien eläkesäätiöiden ja -kassojen äänivallan käyttö osuudenomistajien kokouksessa.

Arvopaperimarkkinalain ja sijoitusrahastolain sisäpiirisäännösten yhdenmukaistamiseksi soveltuvin osin siten, että säännösten täytäntöönpanossa voitaisiin mahdollisuuksien mukaan menetellä samojen periaatteiden mukaisesti, pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainkohdan tarkoittamasta kaupankäyntirajoituksesta luovutaan muuttamalla säännöksessä tarkoitettujen ryhmien omistukset tietyn sijoitusrahaston rahasto-osuuksissa julkisiksi. Samassa yhteydessä voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen lainkohdan tarkoittamat henkilö- ja yhteisöryhmät ehdotetaan jaettavaksi neljään

ryhmään sen perusteella, aiheuttaako tiettyyn ryhmään kuuluminen suoraan ilmoitusvelvollisuuden vai edellyttääkö ilmoitusvelvollisuuden syntyminen myös jonkin muun ehdon täyttymistä. Ensimmäiseen, momentin 1 kohdassa lueteltuun ryhmään kuuluvat rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen varsinainen ja varajäsen, sen toimitusjohtaja ja tämän varamies sekä sen tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön toimihenkilö, jolla on päävastuu rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön tilintarkastuksesta. Toiseen ryhmään kuuluvat momentin 2 kohdassa luetellut muut sellaiset rahastoyhtiön palveluksessa olevat henkilöt, joilla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen. Nämä henkilöryhmät tulevat ilmoitusvelvollisuuden piiriin vasta, kun voidaan osoittaa, että henkilön aseman lisäksi hänellä on tosiasiallinen vaikutusmahdollisuus. Voimassa olevassa laissa on sisäpiiriläisyys määritetty siten, että se on johtanut sisäpiirin laajenemiseen esimerkiksi sellaisiin säilytysyhteisön palveluksessa oleviin henkilöihin, joilla ei työssään ole mitään tekemistä rahastojen liiketoiminnan kanssa, ja joilla ei ole edes teoreettista mahdollisuutta käyttää hyväkseen rahastojen sisäpiirintietoa. Tämän vuoksi myös säilytysyhteisön sisäpiiriläiset ehdotetaan jaettavaksi kahteen ryhmään. Siten momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi säilytysyhteisön palveluksessa oleva henkilö ilmoitusvelvolliseksi lainkohdan tarkoittamalla tavalla siinä tapauksessa, että hänellä on valvontatehtävässään tosiasiallinen mahdollisuus saada tietoja sijoitusrahaston sijoitustoiminnasta. Säännöksen rakenteellisen johdonmukaisuuden vuoksi momentin 4 kohtaan ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevan pykälän 3 momentissa tarkoitetut yhteisöt ja säätiöt. Myös niihin sovelletaan siten jatkossa kaupankäyntirajoituksen sijaan ilmoitusvelvollisuutta. Lisäksi määräysvalta ehdotetaan ymmärrettäväksi kirjanpitolain 22 b §:n tarkoittamalla tavalla.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi ilmoitusvelvollisten velvollisuudesta hakea rahoitustarkastukselta lupa ostaa, myydä tai muutoin vastikkeellisesti hankkia tai luovuttaa arvopapereita sijoitusrahastolle. Pääsääntönä pidetään edelleen, että sijoitusrahasto harjoittaa arvopaperien kauppaa vain julkisilla markkinoilla, ja toisaalta, että 2 momentissa tarkoitetut rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön luottamus- ja toimihenkilöt sekä muut ilmoitusvelvolliset olisivat toisena osapuolena sijoitusrahaston arvopaperikaupassa ainoastaan sattumalta eli silloin, kun ne toimivat julkisilla markkinoilla. Lisäksi vastaavaa rajoitusta ehdotetaan sovellettavaksi ilmoitusvelvollisten ja sijoitusrahaston välisessä johdannaissopimuksia koskevassa vastikkeellisessa luovutuksessa. Viimeksi mainitussa tapauksessa rahoitustarkastuksen lupaa edellytetään aina, kun johdannaissopimuksen hankintaa tai luovutusta ei toteuteta kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä tarkoitetun optioyhteisön välityksellä.

Pykälän *4 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastus. Lisäksi osakkeisiin oikeuttavien arvopapereiden kohdalla ehdotetaan viitattavaksi osakeyhtiölakiin.

Pykälän *5 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi nykyisin pykälän 6 momentissa säädetystä kaupankäyntirajoitettua henkilöä koskevan ilmoitusvelvollisuuden ulottamisesta tämän holhottaviin sekä sellaisiin yhteisöihin ja säätiöihin, joissa hänellä on huomattava vaikutusvalta. Pykälän 2 momenttiin ehdotettavan muutoksen vuoksi lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi ilmoitusvelvollisista.

Pykälän 7 momentissa todetaan, että rahastoyhtiön tehtävänä on pitää 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten omistamia arvopapereita koskevaa rekisteriä. Koska rahastoyhtiö pitää 31 §:n perusteella rekisteriä hallinnoimiensa sijoitusrahastojen kaikista rahasto-osuuksista, sen tulisi suoraan asemansa puolesta siirtää 2 momentissa tarkoitetut tiedot 7 momentissa tarkoitettuun sisäpiirin omistusta koskevaan rekisteriin. Käytännössä on kuitenkin mahdollista, ettei rahasto-osuudenomistaja ilmoita saantoaan rahastoyhtiölle 28 §:n tarkoittamalla tavalla. Jotta ilmoitusvelvollisuutta koskevaa 2 momentin säännöstä ei voitaisi kiertää, ilmoitusvelvollisuus tulee asettaa sisäpiiriläiselle. Pykälän *6 momentissa* säädettyä ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan kuitenkin kavennettavaksi tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat arvopaperit on liitetty arvo-osuusjärjestelmään. Lisäksi, jotta tiedot saataisiin mainitun tietojärjestelmän välityksellä, edellytetään, että ilmoitusten vastaanottaja, tässä tapauksessa rahastoyhtiö, on järjestänyt menettelyn, jossa vastaavat tiedot saadaan arvo-osuusjärjestelmästä. Vastaava

menettely on omaksuttu myös arvopaperimarkkinalaissa. Lainkohdassa ehdotetaan 5 momentin lisäksi viitattavan myös 2 ja 4 momenttiin.

Pykälän voimassa oleva *9 momentti* ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi kaupankäyntirajoituksen muututtua ilmoitusvelvollisuudeksi.

Rahasto-osuudenomistajien valitsemille rahastoyhtiön hallituksen jäsenille *10 momentissa* asetetusta kiellosta toimia rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa taikka muun rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen tai johtokunnan jäsenenä ehdotetaan säädettäväksi 13 §:n 5 momentissa.

4 luku. **Sijoitusrahasto**

16 a §. Uudessa *16 a §:ssä* ehdotetaan sijoitusrahaston hallinnoimien varojen vähimmäispääomaksi kymmenen miljoonaa markkaa. Lisäksi rahastolla tulee aina olla vähintään 50 eri osuudenomistajaa. Alkupääoma sekä osuudenomistajien vähimmäismäärä on saavutettava kuuden kuukauden kuluessa sijoitusrahaston toiminnan aloittamisesta. Ehdotetulla määräajalla pyritään estämään niin sanottujen haamurahastojen synty ja olemassaolo. Ehdotus vastaa Luxemburgissa omaksuttua menettelyä. Osuudenomistajien vähimmäismäärää koskevan säännöksen tarkoituksena on ilmaista, että kysymyksessä on yhteissijoittamisen muoto. Sijoitusrahastolain tarkoituksena ei ole edistää sellaista sijoittamista, joka näyttäisi täyttävän yhteissijoitustoiminnalta edellytettävät kriteerit, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena olisi muu kuin yhteissijoittaminen ja joka käytännössä johtaisi siihen, että sijoitusrahastotoimintaan voisi osallistua ainoastaan rajattu henkilöiden, yhteisöjen tai säätiöiden piiri. Tästä syystä samaan konserniin kuuluvia yhteisöjä ja säätiöitä pidetään osuudenomistajien lukumäärää laskettaessa yhtenä kokonaisuutena.Määräysvallan ehdotetaan määräytyvän kirjanpitolain 22 b §:n mukaisesti.

Pykälän *1 momentti*, jota on sovellettava pääsääntönä, voi eräissä tilanteissa osoittautua joustamattomaksi ja estää erilaisten erikoisrahastojen perustamisen. Toisaalta 1 momentin säännös saattaa johtaa kohtuuttomuuksiin tilanteissa, joissa rahastolle on kerätty riittävä osuudenomistajien määrä, mutta vaadittava vähimmäisalkupääoma on kuuden kuukauden määräajan päätyttyä edelleen saavuttamatta. Koska 1 momentin tarkoituksena on estää niin sanottujen pöytälaatikkorahastojen syntyminen ja olemassaolo, ehdotettavasta vähimmäispääoman määrästä ei voida myöntää poikkeusta. Lainkohta edellyttää kuitenkin joustavuutta, joka voidaan toteuttaa säätämällä valtioneuvostolle oikeus lieventää 1 momentin määräaikasäännöstä myöntämällä rahastolle hakemuksesta lyhyt jatkoaika tilanteissa, joissa saavutetun alkupääoman määrän voidaan katsoa olevan riittävän lähellä 1 momentissa säädettyä tai rahaston säännöissä määrättyä vaatimusta. Poikkeuslupaa myönnettäessä huomiota tulisi kiinnittää siihen, miten todennäköisenä voidaan pitää sitä, että lainmukainen tai rahaston säännöissä määrätty vähimmäispääoman määrä saadaan kerätyksi jatkoajan kuluessa. Tietylle erikoisalalle sijoittaviin rahastoihin saattaa lisäksi olla käytännössä vaikeata koota 50 eri sijoittajaa Suomen kokoisessa valtiossa. Eräissä tapauksissa sisääntulohinta on tarkoituksenmukaisuussyistä saatettu määrittää korkeaksi. Koska osuudenomistajien määrää koskevan vaatimuksen tarkoituksena on ainoastaan varmistaa se, että lain tarkoittama rahastosijoittaminen on luonteeltaan yleisöltä kerättyjen varojen yhteistä sijoittamista, pykälään ehdotetaan *2 momenttia*, jonka mukaan valtioneuvosto voi hakemuksesta ja erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 1 momentin vaatimuksesta, joka koskee osuudenomistajien vähimmäismäärää. Lupa voidaan siten myöntää esimerkiksi sellaiselle rahastolle, jonka sääntöjen voidaan kohtuullisesti ja järkevästi arvioiden katsoa täyttävän rahastosijoittamisen edellytykset. Rahaston säännöissä ei lisäksi voida 20 §:n mukaan asettaa eri sijoittajaryhmiä eriarvoiseen asemaan. Tämä ei kuitenkaan estä toiminnan painottamista tiettyyn kohderyhmään. Olennaista on, että jokainen, joka esittää vaatimuksen saada hankkia itselleen rahaston osuuden, on oikeutettu sen saamaan maksamalla vaaditun sisääntulohinnan mahdollisine maksuineen ja palkkioineen. Sisääntulovaatimuksilla ei saa tosiasiallisesti syrjiä varsinaisen kohderyhmän ulkopuolelle kuuluvia sijoittajia. Päinvastaisessa tapauksessa rahastoa on pidettävä suljettuna rahastona, johon ei sovelleta sijoitusrahastolakia. Todistustaakka rahastosijoittamisen luonteesta on vakiintuneen tulkinnan mukaisesti poikkeusluvan hakijalla.

17 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan uutta 11 kohtaa. Sen mukaan sijoitusrahaston säännöissä määrätään siitä, missä, mil-

loin ja miten rahasto-osuuden arvo julkistetaan. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisäksi uutta 12 kohtaa, jonka mukaan säännöistä on ilmettävä se, miten ja toisaalta millä perusteella rahasto-osuuden omistajien valitsemat rahastoyhtiön hallituksen jäsenet valitaan. Voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentin mukaan osuudenomistajien edustajat rahastoyhtiön hallituksessa valitaan siten kuin rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksessä määrätään. Käytännössä on esiintynyt tilanteita, joissa rahastoyhtiön hallitukseen valittavien rahasto-osuuden omistajien edustajien määrä on pienempi kuin rahastoyhtiön hallinnoitavana olevien sijoitusrahastojen määrä. Rahastoyhtiöiden yhtiöjärjestyksissä ongelma on ratkaistu eri tavoin. Eräissä tapauksissa rahasto-osuuden omistajien valitsemat rahastoyhtiön hallituksen jäsenet valitsee rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen rahasto-osuudenomistajien kokouksien valitsema edustajisto. Toisissa tapauksissa edustajat valitsevat markkina-arvoltaan suurimmat rahastoyhtiön hallinnoimat sijoitusrahastot, kukin yhden edustajan. Olennaista on, että osuudenomistajat ja sellaisiksi aikovat tietävät sen, millä tavoin ja millä perusteella osuudenomistajien edustajat valitaan rahastoyhtiön hallitukseen.

Pykälään ehdotetaan uutta *2 momenttia*, jossa luetellaan ne seikat, jotka on mainittava sijoitusrahaston säännöissä siinä tapauksessa, että jokin lain sallima mahdollisuus on otettu rahastossa käyttöön. Säännöksellä on tarkoitus selkeyttää lain rakennetta ja helpottaa sen tulkitsemista. Momentin 1 kohdassa mainitaan rahastoyhtiön alkupääoman määrä. Uudessa 16 a §:ssä ehdotetaan sijoitusrahastolle vähimmäispääomaa, joka tulisi saavuttaa kuuden kuukauden määräajassa siitä, kun rahoitustarkastus on hyväksynyt rahaston säännöt. Koska sijoitusrahasto voisi 16 a §:ssä mainituin rajoituksin määrittää rahaston alkupääoman määrän, sen ilmoittaminen rahaston säännöissä on tarpeen, jotta rahoitustarkastus voisi valvoa sitä, onko alkupääoma saavutettu säädetyn määräajan puitteissa ja toisaalta, että pääoma ei laske alle säännöissä määrätyn rajan ja voisi tarvittaessa ryhtyä tehtäviensä edellyttämiin toimenpiteisiin. Momentin 2 kohdassa puolestaan mainitaan rahasto-osuudenomistajien vähimmäismäärä. Rahaston osuudenomistajien vähimmäismäärän ilmoittaminen rahaston säännöissä on tarpeen vastaavista syistä kuin rahaston vähimmäispääoman kohdalla. Momentin 3 kohdan mukaan, mikäli rahasto-osuudet on tarkoitus jakaa 20 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla murto-osiin, tästä on otettava maininta rahaston sääntöihin. Vastaavasti murto-osaosuuden jakaja on ilmoitettava. Koska 22 §:n 1 momentin mukaan sijoitusrahaston rahasto-osuudet ovat joko tuotto- tai kasvuosuuksia, mikä ei kuitenkaan estä määräämästä sijoitusrahaston säännöissä, että rahastolla on samanaikaisesti sekä kasvu- että tuotto-osuuksia, momentin 4 kohdan mukaan jälkimmäisen vaihtoehdon soveltaminen edellyttää mainintaa sijoitusrahaston säännöissä. Momentin 5 kohdassa edellytetään, että säännöissä on eriteltävä se, millaista menettelyä noudatetaan voitto-osuuksien kohdentamisessa toisaalta tuottoja toisaalta kasvuosuuksille sellaisessa rahastossa, jonka sääntömääräyksen perusteella rahastossa on tai voi samanaikaisesti olla molemmanlaatuisia osuuksia. Momentin 6 kohdan tarkoituksena on täydentää 1 momentin 2 kohdan sääntelyä. Siinä todetaan, että rahaston säännöissä on mainittava 36 a §:n 4 momentissa edellytetyt tiedot, mikäli rahastoyhtiön tarkoituksena on sijoittaa sijoitusrahaston varoja lain tarkoittamalla tavalla johdannaissopimuksiin. Momentin 7 kohdalla pyritään vastaavasti 6 kohdan tarkoittamiin tavoitteisiin. Se koskee tiedonantoa sijoitusrahaston säännöissä, milloin rahastoyhtiön tarkoituksena on tehdä sijoitusrahaston varoista lainaus- tai takaisinostosopimuksia. Momentin 8 kohdassa sijoitusrahaston säännöissä edellytetään ilmoitettavaksi rahastoyhtiön mahdollisuudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja sellaisen sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksiin, jota hallinnoi sama rahastoyhtiö tai sellainen toinen rahastoyhtiö, jonka kanssa kysymyksessä olevan rahaston varoja hallinnoivalla rahastoyhtiöllä on yhteinen liikkeenjohto tai joissa molemmissa sama taho käyttää määräysvaltaa taikka joita yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde. Samassa yhteydessä on mainittava tarkemmin siitä, millä tavoin sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys on erikoistunut. Momentin 9 kohdassa viitataan rahastoyhtiön mahdollisuuteen perustaa 37 §:n 7 momentissa tarkoitettua sijoituspolitiikkaa noudattava sijoitusrahasto. Tällaisen sijoitusrahaston säännöissä edellytetään lainkohdan mukaan ilmoitettavan ne valtiot, paikalliset julkisyhteisöt tai luonteeltaan julkisoikeudelliset kansainväliset yhteisöt, joiden liikkeeseen laske-

miin tai takaamiiin arvopapereihin rahastoyhtiö aikoo sijoittaa yli 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista. Uuden 54 d §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytetään, että rahastoyhtiön on lakkautettava sijoitusrahasto tai sen on ryhdyttävä toimenpiteisiin sijoitusrahaston sulautumiseksi 8 a luvun tarkoittamalla tavalla, jos jokin muu kuin lainkohdan 1 tai 2 momentissa tarkoitettu sijoitusrahaston säännöissä määrätty purkuperuste täyttyy. Mikäli rahasto on tarkoitus purkaa jonkin edellytyksen vallitessa, tästä on 10 kohdan mukaan otettava maininta sijoitusrahaston sääntöihin. Voimassa olevan lain 33 a §:n 1 momentin mukaan sijoitusrahaston sääntöihin voidaan ottaa määräys, jonka mukaan rahasto-osuudet liitetään arvo-osuusjärjestelmään. Yhtenäisyyden vuoksi tästä ehdotetaan otettavaksi maininta momentin 11 kohtaan. Momentin 12 kohdassa viitataan 27 §:n edellyttämään tiedonantovelvollisuuteen, jota on noudatettava silloin, kun rahastoyhtiö aikoo käyttää toiminnassaan ulkopuolisia hallinnointi- ja neuvontapalveluja. Tällaisten palvelujen luonteesta ja niiden käyttölaajuudesta on otettava määräys sijoitusrahaston sääntöihin.

18 §. Pykälän *1 ja 3 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastus. Kun 38 a §:ssä ehdotetaan sallittavaksi tietyntyyppisten erikoisrahastojen perustaminen valtioneuvoston luvalla, tällaisten sijoitusrahastojen säännöt ja niiden muutosten vahvistaminen ehdotetaan tapahtuvaksi myös valtioneuvostossa.

19 §. Pykälän uudessa *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiön on ilmoitettava rahaston toiminnan alkamisajankohdasta rahoitustarkastukselle. Rahaston toiminnan alkamisajankohtana pidettäisiin sitä hetkeä, jolloin rahasto-osuuksia ryhdytään markkinoimaan yleisölle. Säännös täydentää 6 §:n 1 momenttia ja sen tarkoituksena on vahvistaa rahoitustarkastuksen valvontamahdollisuuksia.

20 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen lain 22 §:n 1 momentissa säädetty sijoitusrahastoon varojaan sijoittaneen oikeus rahasto-osuuteen. Lisäksi rahasto-osuus määritetään oikeuttamaan jakamattomaan osuuteen sijoitusrahaston varoista.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan siirrettäväksi 22 §:n 2 momentin säännökset rahasto-osuuksien yhtäläisistä oikeuksista sekä siitä, että pääsäännön mukaan sijoitusrahaston kaikki rahasto-osuudet ovat samansuuruisia.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksesta 2 momentin vaatimukseen siitä, että rahasto-osuudet ovat yhdessä sijoitusrahastossa aina samansuuruisia. Itse pääperiaatteesta ei luovuta, mutta lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että rahasto-osuus voidaan jakaa murto-osiin, mikäli tällaisesta menettelystä on otettu määräys sijoitusrahaston sääntöihin. Siten kokonainen osuus oikeuttaa samansuuruiseen jakamattomaan osuuteen, mutta murto-osuus vastaavasti vain osuuden murto-osan määrittämässä suhteessa. Laissa ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista säätää siitä, kuinka moneen yhtäsuureen osaan kukin murto-osiin jaettava osuus voidaan korkeintaan jakaa. Tällaista sääntelyä esiintyy esimerkiksi Isossa-Britanniassa, jossa valvontaviranomainen on määrännyt, että kukin trustiosuus voidaan jakaa korkeintaan neljään yhtäsuureen osaan. Ehdotuksessa lähdetään sitä vastoin siitä, että rahasto-osuudenjakaja määritetään rahaston säännöissä. Rahasto-osuudenomistajien yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi rahasto-osuuksilla voi olla ainoastaan yksi jakaja.

Äänioikeus rahasto-osuudenomistajien kokouksessa määräytyy 26 §:n 1 momentin äänestyssäännöksen perusteella. Sen mukaan äänioikeus osuudenomistajien kokouksessa määräytyy osuuksien lukumäärän mukaan. Siten yksi osuus tuottaa yhden äänen ja kolme osuutta kolme ääntä. Tietojärjestelmien kehityttyä ei ole estettä sille, että osuudenomistajien kokouksessa äänestettäisiin murto-osaäänillä. Äänimäärä on kuitenkin aina vain suhdeluku. Jos rahasto-osuuden jakaja on sata ja osuudenomistaja on hankkinut ennen äänestystapahtumaa kolmeen otteeseen 99 sadasosaosuutta rekisteröiden ne asianmukaisesti, suhteelliseksi äänimääräksi muodostuu 3 x 0,99 = 2,97. Laskentamalli kohtelee kaikkia osuudenomistajia yhdenvertaisesti.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi osuudenomistajien tasavertaisesta kohtelusta.

21 §. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi vaatimuksella, jonka mukaan sen lisäksi, että rahaston varat on pidettävä erillään rahastoyhtiön omaisuudesta, ne on pidettävä erillään myös muihin saman rahas-

toyhtiön hallinnoimiin sijoitusrahastoihin kuuluvista varoista. Vaikka sijoitusrahasto ei ole oikeushenkilö, siihen kuuluvat varat muodostavat erillisen kokonaisuuden, erityisen yhteisomistussuhteen. Osuudenomistajien omistusoikeus on luonteeltaan jakamatonta. Rahastoyhtiö hallinnoi varoja rahaston sääntöihin perustuvan erityisen valtuutuksen mukaan. Eräistä eurooppalaisista valtioista, kuten Iso-Britannia ja Saksa, poiketen varojen sijoittaminen sijoitusrahastoon ei johda niiden siirtymiseen rahastoyhtiön omistusoikeuden piiriin, jolloin osuudenomistaja jää nauttimaan ainoastaan sijoituksensa eduista (englanniksi *beneficial ownership*), kunnes päättää lunastaa osuutensa. Sijoitusrahastolain mukaan omistusoikeus ei siirry, minkä vuoksi vaatimus rahaston ja rahastoyhtiön varojen pitämisestä erillään toteutuu periaatteen tasolla. Koska rahastolla, siis yhteisomistajilla, on varoja, sillä voi vastaavasti myös olla 39 §:n tarkoittamia velkoja, joista rahaston varat vastaavat.

22 §. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että vaikka sijoitusrahastolla pääsääntöisesti on yhdentyyppisiä rahasto-osuuksia, sillä voi rahaston sääntömääräyksen perusteella olla samanaikaisesti kahdentyyppisiä osuuksia. Rahasto-osuustyypit ovat tuotto- ja kasvuosuudet. Tuotto-osuudelle maksetaan sijoitusrahaston säännöissä määrätty määrä tuottoa rahaston säännöissä määrättyinä ajankohtina. Kasvuosuuksiin sitä vastoin pääomitetaan rahaston säännöissä määrätty tuotto säännöissä määrättyinä ajankohtina.Osuuden luonnetta ei voida muuttaa ilman osuudenomistajan suostumusta.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi nykyisin 23 §:ssä säädetystä sijoitusrahaston voitonjaosta. Ehdotuksen mukaan rahaston voitonjaosta määrättäisiin rahaston säännöissä. Nykyisin rahaston on jaettava vuotuista voittoa yli puolet määrästä, joka saadaan taseen mukaisen voiton ja rahaston muun vapaan oman pääoman yhteismäärästä vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla. Erityisestä syystä valtiovarainministeriö voi myöntää poikkeuksen lainkohdan tarkoittamasta vaatimuksesta. Tällaisia poikkeuksia on toistaiseksi myönnetty varsin vähän. Vaihtoehtoisesti rahasto voi olla niin sanottu kasvurahasto, joka ei jaa vuotuista voittoa, vaan pääomittaa sen.

Voitonjaon sääntelyn siirtäminen rahastojen sääntöjen tasolle saa aikaan joustavuutta ja luo mahdollisuuksia rahastojen pitkäjänteiselle toiminnalle. Tarvittaessa voitonjakoon tai vastaavan osuuden pääomittamiseen käytettävä laskentaperuste voidaan määrittää hyvin väljäksi, mikä tulee kuitenkin osoittaa selkeästi rahaston säännöissä sekä sen markkinointiaineistossa. Voitonjako voitaisiin ilmaista esimerkiksi voimassa olevassa laissa omaksutun perusteen mukaisesti osuutena rahaston voiton ja muun vapaan oman pääoman yhteismäärästä tai tiettynä rahasto-osuuden arvoon suhteutettuna prosenttiosuutena. Jälkimmäinen menettely mahdollistaisi vakaan voitonjaon, mikä antaisi osuudenomistajille mahdollisuuden suunnitella tulovirtaansa kohtuullisella varmuudella. Momentin tarkoituksena on täydentää 17 §:n 5 kohdan säännöstä.

23 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen lain 22 §:n 3 momentissa oleva rahasto-osuuden arvonmääritystä ja sen tapahtumisajankohtaa koskeva säännös. Säännökseen ehdotetaan kuitenkin terminologista täsmennystä.

Momenttiin otetaan rahasto-osuuden arvon määritelmä, jonka mukaan rahasto-osuden arvo on sijoitusrahaston arvo vähennettynä sitä koskevilla veloilla ja jaettuna liikkeessä olevien rahasto-osuuksien lukumäärällä.

Pykälän *2 momentissa* on säännökset sijoitusrahaston arvon laskentaperusteista. Niiden mukaan sijoitusrahaston varoihin kuuluville arvopapereille ja johdannaissopimuksille määrätään arvo niiden markkina-arvojen mukaan. Saataviin talletuspankeilta tai ulkomaisten luottolaitosten sivukonttoreilta on puolestaan lisättävä niille laskentakuukautta edeltäneen kuukauden loppuun mennessä kertynyt kosko. Rahasto-osuuden arvo on tällä tavoin määritettävä jokaisena arkipäivänä.

Rahasto-osuuden arvonmäärityksen toistumistiheyttä on arvosteltu esimerkiksi sen vuoksi, että toimenpide aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia, kun osuuden arvo on laskettava päivittäin riippumatta siitä, onko tuolloin laskettu liikkeeseen tai lunastettu osuuksia. Säännös on kuitenkin edelleen perusteltu sen vuoksi, että rahaston varojen arvo, ja samalla rahasto-osuuden arvo, muuttuu päivittäin. Rahaston varojen rakenteen lainmukaisuuden toteamiseksi rahasto-osuuden arvo tulee myös laskea jokaisena arkipäivänä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan rahoitustarkastukselle oikeutta antaa tarkempia määräyksiä rahasto-osuuden arvon laskemi-

sesta.

26 §. Pykälän 2 *momentissa* ehdotetaan säädettäväksi 15 §:n 1 momentin perusteluissa mainitusta rahastoyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvaa eläkesäätiötä ja -kassoja koskevasta äänivallanrajoituksesta. Lainkohdassa mainittu äänivalta ehdotetaan rajattavaksi kokonaisuudessaan. Säännöksellä on tarkoitus rajoittaa niin sanottujen institutionaalisten omistajien osuutta sijoitusrahastojen päätöksenteossa. Rahastoyhtiön konsernin edut tulevat riittävällä tavalla otetuksi huomioon jo sillä perusteella, että rahastoyhtiön hallituksen jäsenistä kaksi kolmasosaa on rahastoyhtiön nimeämiä. Mikäli rahastoyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvat eläkesäätiöt tai -kassat haluavat käyttää äänioikeutta osuudenomistajien kokouksessa, tämä on mahdollista sijoittamalla varat toisten rahastoyhtiöiden hallinnoimiin sijoitusrahastoihin.

Pykälän uudessa *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi poikkeus 1 momentissa mainitusta pääsäännöstä, jonka mukaan rahasto-osuudenomistajien kokouksessa äänivaltaa käytetään omistuksen suhteessa. Koska osuudenomistajien kokouksen pääasiallisena tehtävänä on valita osuudenomistajien edustajat rahastoyhtiön hallitukseen, jonka puolestaan on 34 §:n mukaan huolehdittava siitä, että rahastoyhtiön hallinnoitavana olevia sijoitusrahastoja hoidetaan yksiomaan osuudenomistajien etua silmällä pitäen, eri osuudenomistajaryhmien edut voidaan parhaiten ottaa huomioon siten, ettei mikään yksittäinen taho voi omistuksensa nojalla käyttää määräämisvaltaa osuudenomistajien kokouksessa. Äänestysrajoitusta sovellettaessa yhtenä kokonaisuutena on pidettävä kirjanpitovelvollisia, joilla on kirjanpitolain 22 b §:n tarkoittamalla tavalla määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä.

Selvyyden vuoksi pykälään ehdotetaan uutta *4 momenttia*, jossa säädetään äänivallan käyttörajoituksen vaikutuksesta määräenemmistöpäätösten ääntenlaskennassa. Säännöksen mukaan päätöstä voidaan pitää pätevänä, kun määräenemmistö on laskettu 2 momentin mukaan lasketuista äänistä.

27 §. Uuden 27 §:n *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön oikeudesta käyttää sijoitusrahastotoiminnassaan ulkopuolisia hallinnointi- ja neuvontapalveluja. Säännöksessä ei kuitenkaan katsota tarkoituksenmukaiseksi rajoittaa käytettävien palvelujen laatua tai laajuutta. Lainkohdassa tarkoitettujen palvelujen käyttöaikomuksesta ehdotetaan sitä vastoin otettavaksi määräykset sijoitusrahaston sääntöihin. Sijoitusrahastotoiminnan johtavana periaatteena on osuudenomistajien edun toteutuminen kaikissa tilanteissa. Koska sijoitusrahasto on tarpeen jatkossakin pitää sijoittajan kannalta yksinkertaisena sijoitusvälineenä, myös palvelujen hankkimisesta aiheutuvat mahdolliset vastuukysymykset on hoidettava siten, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa osuudenomistajalle. Sen vuoksi ehdotetaan, että suhteessa osuudenomistajaan rahastoyhtiö ei voisi hankkimalla hallinnointi- tai neuvontapalveluja siirtää vastuutaan sijoitusrahaston hallinnoimisesta kolmannelle.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että 1 momentissa tarkoitetun hallinnointi- tai neuvontapalvelun tarjoaja on velvollinen pitämään salassa, mitä se on tehtävässään saanut tietää palvelemansa rahastoyhtiön asiakkaan tai jonkun muun taloudellisesta asemasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta. Lainkohdassa viitataan ainoastaan 58 §:n 1 momenttiin, joten palveluntarjoaja ei ole oikeutettu antamaan tällaisia tietoja 58 §:n 2 momentissa tarkoitetuille viranomaisille. Lainkohdassa tarkoitettujen viranomaisten on siitä syystä käännyttävä rahastoyhtiön puoleen saadakseen tarvitsemansa tiedot.

29 §. Pykälän *1 momentin* mukaan rahastoyhtiö on velvollinen antamaan osuustodistuksen sijoitusrahaston osuudenomistajalle. Osuustodistus voidaan ehdotuksen mukaan luovuttaa kuitenkin vasta, kun rahasto-osuuden merkintähinta on kokonaisuudessaan rahassa maksettu. *E contrario* säännös merkitsee sitä, ettei osuutta voida merkitä apporttia vastaan. Toisaalta osuudenomistajan omistusoikeus osuuteen syntyy koko merkintähintaa vastaan.

Nykyisen lain mukaan osuustodistus voi koskea yhtä tai useampaa osuutta. Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että tämän lisäksi ja 1 §:n 9 kohdan määritelmän mukaisesti osuustodistus voi koskea myös murto-osaosuutta. Osuustodistus voidaan edelleen asettaa ainoastaan nimetylle osuusrekisteriin merkitylle osuudenomistajalle. Sen sijaan osuudenomistajan määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan luonnollisten ja juridisten henkilöiden rinnalla myös säätiöitä. Tältä osin ehdotus seuraa muualla esityksessä omaksuttua linjaa.

31 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että osuusrekisteriin ei tarvitse merkitä osuudenomistajan kansalaisuutta, sillä kansalaisuudella ei ole enää entisenkaltaista merkitystä, koska rahasto-osuuksia voidaan myydä vapaasti ulkomaalaisille. Lainkohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että osuustodistuksen järjestysnumeron sijasta osuusrekisteriin voidaan merkitä myös osuusmerkinnän järjestysnumero. Olennaista on, että jokainen liikkeeseen laskettu osuus voidaan tunnistaa tehtyjen merkintöjen perusteella. Lisäksi momentin jakamisesta useampaan alakohtaan ehdotetaan luovuttavaksi.

Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että jokaisen oikeudesta tutustua osuusrekisteriin sekä saada siitä kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä luovutaan. Koska uuden 57 c §:n perusteella liikkeessä olevien rahasto-osuuksien määrä on julkistettava aina, kun rahastoyhtiö laskee liikkeeseen tai lunastaa rahaston osuuksia ja joka tapauksessa vähintään kaksi kertaa kuukaudessa, rekisterin julkisuutta ei voida enää perustella siten, että se palvelee rahasto-osuuksien omistajien vähemmistöoikeuksien käyttämistä. Vastaava lopputulos saavutetaan osuudenomistajien kokouksessa sillä, että momenttiin otetaan määräys, jonka mukaan osuusrekisteri on pidettävä osuudenomistajien kokouksen nähtävänä. Osuusrekisterin julkisuutta ei voida perustella osakkeiden pakkorekisteröintiin ja julkisiin osakeomistuksiin liittyvillä lainsäädännöllisillä tavoitteilla, sillä rahaston toiminnalle on ominaista, että sen omistuksessa olevien osakkeiden tuottamaa äänioikeutta ei lähtökohtaisesti ole tarkoitus käyttää. Sen vuoksi rekisterin julkisuutta ei voida perustella osakeyhtiölain julkisuusperiaatteella. Myöskään arvopaperimarkkinalain 5 luvun 5 §:n 2 momentin säännöstä sisäpiirin omistusta koskevasta rekisteristä ei voida asettaa pohjaksi osuusrekisterin julkisuusvaatimukselle, sillä sijoitusrahastolain 15 §:n sisäpiirisäännöksen vastainen toiminta on säädetty rangaistavaksi.

Edellä mainitut arviot koskevat julkisuuden funktiota lainsäädännön tavoitteiden ja kyseisen toiminnan kannalta. Kun tiedot kuvaavat lähinnä yksityishenkilöiden ja kotitalouksien taloudellista asemaa, julkisuuden merkitystä on perusteltua arvioida tästä näkökulmasta, sillä julkisuus merkitsee aina henkilön tiedollisen itsemääräämisvallan poissulkemista. Suhteessa muihin yksityisen henkilön tavallisimmin käyttämiin säästö- ja sijoituskeinoihin, erityisesti pankkitalletuksiin, ero on huomattava, koska asiakastiedot ovat näissä sijoitusmuodoissa erikseen säädetty salassapidettäviksi. Lopputulos voi olla sijoittajan kannalta ennalta-arvaamaton erityisesti silloin, kun talletuspankkiin talletettuja varoja ohjataan samaan konserniin kuuluvan rahastoyhtiön hallinnoimaan sijoitusrahastoon, jossa omaisuutta koskeva tieto on julkinen. Tämän vuoksi ehdotusta voidaan perustella tietosuojasäännösten yhtenäistämisellä tavallisimpien yksityisen sijoittajan käytössä olevien sijoitusmuotojen osalta.

Rahoitustarkastuksella, jolla on velvollisuus yleisesti valvoa sijoitusrahastolain mukaista toimintaa, on rahoitustarkastuslain 11 §:n 1 momentin perusteella oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan toimipaikassa tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeelliseksi katsomansa valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet, joten rahoitustarkastuksella on lain nojalla oikeus saada myös osuusrekisterin sisältöä koskevat tiedot käyttöönsä. Voimassa olevan verotuslain (482/58) 46—48 §:n perusteella viranomaisella on oikeus saada verotusta, verotarkastusta ja verotusta koskevaa muutoksenhakua varten sellaisia välttämättömiä tietoja, jotka selviävät toisen hallussa olevista asiakirjoista. Vaikka osuusrekisteri ei ole julkinen, eräille muillekin viranomaisille on tarpeen antaa oikeus tutustua osuusrekisteriin, jotta ne pystyvät hoitamaan niille laissa määrätyt tehtävät. Koska syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisia koskevissa säädöksissä ei ole toistaiseksi säännöksiä kyseisten viranomaisten oikeudesta saada tässä pykälässä mainittuja tietoja, siitä on otettava nimenomainen maininta 3 momenttiin. Lisäksi osuudenomistajalla on oikeus tarkistaa itseään koskevat rekisterimerkinnät siten kuin siitä on henkilörekisterilaissa (471/87) säädetty.

33 §. Voimassa olevan lain mukaan rahasto-osuuden omistajalla on oikeus saada rahastoyhtiöltä lunastus rahasto-osuudestaan luovuttamalla osuustodistuksensa rahastoyhtiölle. Lunastuksella on kirjaimellisesti tarkoitettu osuuden takaisinostamista käteissuoritusta vastaan. Lunastuksen edellytyksenä on osuustodistuksen luovuttaminen rahastoyhtiölle. Lunastusvelvollisuuden sisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että rahaston sääntömääräyksen perusteella lunastami-

sen käsite kattaa myös tapaukset, joissa rahasto-osuus palautuu sijoitusrahaston hallintaan siten, että rahasto-osuus vaihdetaan sijoitusrahaston varallisuuteen kuuluvaan arvopaperiin tai arvopaperiin ja käteiseen. Yksinomaan käteissuoritukseen perustuvaa osuuden lunastamista pidetään kuitenkin edelleen lähtökohtana, sillä se ei edellytä osapuolilta, osuudenomistajalta ja rahastoyhtiöltä, yksimielisyyttä. Osuuden vaihtaminen arvopaperiin tai arvopaperiin ja käteiseen sen sijaan edellyttää toisen osapuolen tekemää lunastusehdotusta, jonka vastakkainen osapuoli hyväksyy. Ehdotuksen voivat tehdä sekä osuudenomistaja että rahastoyhtiö sen jälkeen kun osuudenomistaja on esittänyt vaatimuksen osuudestaan luopumisesta. Rahastoyhtiön on huolehdittava lunastussopimusta tehdessään siitä, että toimenpide ei vaaranna muiden osuudenomistajien etuja. Arvopaperiin tai arvopaperiin ja käteiseen perustuva lunastus on toimenpiteenä nopea ja toisaalta siitä aiheutuu kustannussäästöjä, jotka ovat seurausta siitä, että rahastoyhtiön ei tarvitse ryhtyä muuttamaan rahaksi rahaston varallisuutta. Toisaalta rahastoyhtiöllä saattaa olla tavoitteena päästä eroon tietystä arvopaperista, jota osuudenomistaja tavoittelee. Ehdotuksen tarkoituksena on lisätä säännöksen joustavuutta.

Lainkohdassa ehdotetaan tarkennettavaksi osuuden lunastushinnan määräytymisperustetta. Voimassa olevan lain mukaan lunastuksen tulee tapahtua rahasto-osuuden lunastuspäivän arvoon. Selkeyden vuoksi säännöksessä ehdotetaan kuitenkin viitattavaksi 23 §:n mukaiseen laskentatapaan. Lisäksi osuudenomistajien yhdenvertainen kohtelu edellyttää, että lunastukset toteutetaan kaikissa olosuhteissa lunastusvaatimusten esittämisjärjestyksessä.

Lainkohdan välittömän lunastuksen käsitettä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että lunastuksen välittömyydellä tarkoitetaan sitä, että lunastushinta on lunastusvaatimuksen esittämispäivän mukainen rahasto-osuuden arvo. Lähtökohtaisesti myös lunastushinta maksetaan osuudenomistajalle samana tai viimeistään seuraavana päivänä riippuen siitä, minkä ajankohdan mukaan osuuden arvo lasketaan ja onko tuolloin vielä mahdollista suorittaa maksu säilytysyhteisön välityksellä samana päivänä. Lunastushinta voidaan kuitenkin eräissä tilanteissa maksaa osuudenomistajalle tietyn kohtuullisen ajan kuluessa. Tällainen menettely edellyttää, että siitä on otettu maininta rahaston sääntöihin, jolloin osuudenomistajalla on ollut sijoituspäätöstä tehdessään tieto siitä, millaisella viipeellä maksu suoritetaan. Käytännössä maksuaikaa ei voida asettaa muutamaa päivää pidemmäksi ja sen on oltava sidoksissa johonkin toiseen objektiivisesti määriteltävään perusteeseen, kuten esimerkiksi rahamarkkinoiden tavanomaiseen selvitysaikaan. Siitä huolimatta lunastuksen on tapahduttava lunastuspäivän arvoon ja rahastoyhtiön on muutettava esimerkkitapauksessa tarvittavat rahamarkkinavelkakirjat lunastusvaatimuksen esittämispäivänä käteiseksi.

Pykälän 2 *momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastus.

Pykälään ehdotetaan *uutta 3 momenttia*, jossa rahastoyhtiö velvoitetaan ilmoittamaan sellaisten ETA-alueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joiden toimivallan piirissä takaisinostovelvollisen sijoitusrahaston osuuksia on markkinoitu, että se on kysymyksessä olevassa yksittäistapauksessa saanut rahoitustarkastukselta poikkeusluvan ylittää arvopapereiden myymiselle annetun määräajan, mistä syystä osuuksien takaisinosto on käytännössä toistaiseksi keskeytetty. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (37 art. 3 kohta).

5 luku. **Rahastoyhtiön sijoitustoiminta**

35 §. Pykälään ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka perustuu valtioneuvoston 13 joulukuuta 1995 tekemään ministeriöiden toimialamuutosten ja toimialasäännösten valmistelusta. Valtiovarainministeriö korvataan sanalla valtioneuvosto.

Pykälän sisältöä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että sijoitusrahastotoimintaan olennaisesti liittyvä toiminta arvostellaan tapauskohtaisesti valtioneuvostossa lupahakemuksen yhteydessä. Mitään yleistä lupaa kaikkeen sijoitusrahastotoimintaan olennaisesti liittyvään toimintaan ei myönnetä, vaan valtioneuvosto harkitsee, kuten tähänkin asti, mikä toiminta kussakin yksittäistapauksessa liittyy olennaisesti sijoitusrahastotoimintaan. Lupa voidaan myöntää, mikäli rahastoyhtiön yhtiöjärjestys ja lähinnä sen mukainen toimiala kattaa lupahakemuksessa kulloinkin mainitun toiminnan. Koska valtioneuvosto ei enää vahvista 8 §:n nojalla rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksia, lupahakemukseen

on liitettävä yhtiön voimassa oleva yhtiöjärjestys toimialamääritelmän tarkastamiseksi. Sijoitusrahastotoimintaan olennaisesti liittyvänä toimintana voitaisiin edelleen pitää esimerkiksi sellaisen rahaston hallinnoimista, joka ei kuulu lain soveltamisalaan. Tällainen lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä rahasto voi olla esimerkiksi jalometalleihin sijoittava rahasto. Mahdollista olisi myös harjoittaa yhteistyötä ulkomaisten yhteissijoitusyritysten kanssa esimerkiksi niiden osuuksien markkinoinnin järkeistämiseksi. Lisäksi lupa voitaisiin myöntää sellaiseen sijoitusten arvonlaskentaa koskevaan toimintaan, joka perustuu rahastoyhtiön ja ulkopuolisen tahon väliseen palvelusopimukseen. Tällaisena sijoitusrahastotoimintaan olennaisesti liittyvänä toimintana ei edelleenkään pidettäisi esimerkiksi kiinteistösijoittamista, toimitilojen vuokraamista tai tietokoneohjelmien myyntiä. Rahastoyhtiö voisi kuitenkin, kuten tähänkin asti, omistaa käyttämänsä huoneiston. Rahastoyhtiö ei saa vyöryttää tällaisesta muusta toiminnasta aiheutuvia kustannuksia sijoitusrahastoilta perittäviin hallinnointipalkkioihin, koska tällöin osuudenomistajien mahdollisuus arvioida sijoitusrahastotoimintaan liittyviä riskejä voi merkittävästi vaikeutua. Rahastoyhtiön harjoittama sijoitusrahastotoimintaan olennaisesti liittyvä tehtävä ei saa muutoinkaan olla omiaan häiritsemään luvanhakijan päätehtävää.

36 §. Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastus. Pykälän *5 momentti* ehdotetaan kumottavaksi. Tehokkaasta omaisuudenhoidon edistämisestä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 36 a ja 36 b §:ssä.

36 a §. *Uudessa 36 a §:ssä* ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön oikeudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin. Tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisestä säädetään nykyisin 36 §:n 5 momentissa. Sen mukaan sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/88) tarkoitettuihin vakioituihin johdannaissopimuksiin rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin. Rahoitustarkastus on 27 päivänä joulukuuta 1995 antanut määräyksen sijoitusrahaston varojen sijoittamisesta vakioituihin ja muihin johdannaissopimuksiin. Rahoitustarkastus valvoo määräämiensä ehtojen toteutumista vahvistaessaan sijoitusrahaston säännöt sekä jatkuvasti tarkkaillessaan sijoitusrahaston sijoitustoiminnan lainmukaisuutta. Rahoitustarkastuksen erillistä lupaa edellytetään, jos rahastoyhtiö aikoo sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin, jotka koskevat 36 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita tai tällaisiin arvopapereihin kohdistuvia indeksejä, 36 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita, tai joiden tarkoituksena on suojata sijoitusrahaston varoja valuuttojen kurssivaihtelun ja korkoriskin varalta muilla kuin vakioiduilla valuutta- ja korkojohdannaissopimuksilla. Rahoitustarkastuksen antaman määräyksen perusteella erillinen lupa myönnetään määräajaksi koskemaan tietyntyyppisiä johdannaissopimuksia.

Lainsäädännön täsmentämiseksi ja rahoitustarkastuksen harkintavallan selventämiseksi rahastoyhtiön oikeudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin ehdotetaan otettavaksi nykyistä tarkemmat säännökset sijoitusrahastolakiin.

Sijoitusrahastodirektiivin 21 artiklaa, jossa säännellään rahastoyhtiöiden oikeudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin, on tulkittu siten, että sen nojalla tehdyt sijoitukset voivat olla luonteeltaan kahdenlaisia. Yhtäältä tällaisia sijoituksia voidaan tehdä sijoitustoimintaan sekä valuuttakurssien vaihteluihin sisältyvien riskien torjumiseksi ja toisaalta johdannaissopimuksilla voidaan pyrkiä edistämään tehokasta omaisuudenhoitoa. Tästä johdannaissopimuksen käyttöluonnetta kuvaavasta direktiivin periaatteesta ehdotetaan säädettäväksi sijoitusrahastolaissa. Tehokkaan omaisuudenhoidon edistäminen on ymmärretty direktiivissä sekä passiiviseksi että aktiiviseksi. Tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisen tarkoitus ei ole kuitenkaan se, että riskin hajauttamisen periaatteesta voitaisiin luopua kasvattamalla esimerkiksi tiettyä liikkeeseenlaskijakohtaista riskiä yli normaalien rajoitussäännösten.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sijoitusrahastojen varoja voidaan sijoitustoimintaan sisältyvien riskien torjumiseksi sijoittaa vakioituihin johdannaissopimuksiin. Ne voivat koskea sekä kotimaisia että ulkomaisia arvopapereita tai sellaisiin arvopapereihin kohdistuvia indeksejä, jotka ovat arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:n tarkoittamalla tavalla julkisen kaupankäynnin kohteena. Rahastoyhtiö voi myös tehdä sijoitusrahaston puolesta korko-

johdannaissopimuksia suojatakseen sijoitusrahaston varoja korkoriskin varalta. Vastaavasti valuuttakurssien vaihteluihin liittyvän tappiovaaran välttämiseksi rahastoyhtiö voi tehdä sijoitusrahaston varoilla vakioituja johdannaissopimuksia. Valuuttoja koskeviin johdannaissopimuksiin rahaston varoja voidaan sijoittaa vain silloin, kun sijoitusrahaston varoja on sijoitettu ulkomaan valuutan määräisiin arvopapereihin ja kun tarkoituksena on suojautua valuuttakurssien vaihteluilta. Milloin johdannaissopimuksia tehdään ulkomailla, kaupankäynnin on tapahduttava kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitetussa ulkomaisessa optioyhteisössä. Johdannaissopimuksiin liittyvän riskin vähentämiseksi vakioidut johdannaissopimukset asetetaan etusijalle, koska ne ovat valvonnan ja sääntelyn piirissä.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että rahastoyhtiö voisi sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin myös tehokkaan omaisuudenhoidon edistämistarkoituksessa. Esimerkki tällaisesta tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisestä liittyy tilanteeseen, jossa niin sanottu yhdistelmärahasto, jonka varat ovat pääosin markkinatilanteen vuoksi olleet sijoitettuna korkomarkkinoilla, muuttaa sijoituspolitiikkansa luonnetta sääntöjensä mukaisella tavalla ja päättää siirtyä osakemarkkinoille. Koska joissain tapauksissa saattaa olla epätarkoituksenmukaista muuttaa erääntymättömiä saatavia rahaksi, siirtyminen aikaisempana ajankohtana saattaa olla osuudenomistajien edun näkökulmasta järkevää toteuttaa johdannaissopimusten avulla. Koska tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisen periaate saattaa avata mahdollisuuden liian pitkälle menevään tulkintaan siitä, mitkä toimenpiteet kuuluvat sen piiriin, rahaston varojen sijoittaminen tehokkaan omaisuudenhoidon edistämistarkoituksessa ehdotetaan tapahtuvan rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin. Olennaista on, ettei sijoituksella pyritä vipuvaikutuksen aikaansaamiseen. Säännöksen tarkoituksena onkin pyrkiä varmistamaan se, ettei pelkkää spekulaatiota pidetä tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisenä.

Ehdotuksen mukaan sijoitusrahaston varoja voitaisiin tietyissä tilanteissa sijoittaa suppeammin määritellyn johdannaissopimuksen mukaisella tavalla. Varoja voitaisiin siten sijoittaa muihin 1 momentissa tarkoitettuihin vakioituihin johdannaissopimuksiin kuin valuuttoja koskeviin johdannaissopimuksiin. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (21 art.) Toisaalta tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi sijoitusrahaston varoja voitaisiin sijoittaa vakioimattomiin johdannaissopimuksiin. Laissa ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista määrätä 2 momentissa tarkoitettuihin johdannaissopimuksiin sijoittamiseen liittyvistä yksityiskohtaisista edellytyksistä, minkä vuoksi ehdotetaan, että rahoitustarkastus antaa asiasta tarpeelliset määräykset.

Lisäksi 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset rahastoyhtiön oikeudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin muissa kuin ETA-valtioissa. Edellytyksenä on, että sopimukset tehdään laissa kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä tarkoitettuun optioyhteisöön rinnastettavan ulkomaisen optioyhteisön välityksellä. Valittaessa tällaisia ulkomaisia selvitys- ja optioyhteisöjä huomiota on erityisesti kiinnitettävä siihen, miten niiden valvonta on järjestetty ja millaisia varmuusvaatimuksia niiden toiminnalle asetetaan sekä millaista tietoa osuudenomistajille ja sellaisiksi aikoville on tarkoituksenmukaista antaa.

Sekä riskien torjumisen että tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisen tarkoituksena on hallita riskiä. Sen vuoksi pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että johdannaissopimusta tarkoittava liiketoimi on katettava oletettuun enimmäisriskiin saakka. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että sijoitusrahaston kaikki varat olisi sijoitettu johdannaissopimuksiin tai asetettu niiden vakuudeksi. Lisäksi 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahoitustarkastus määrittelee edellytykset sille, milloin liiketoimesta mahdollisesti aiheutuva riski on katettu lain tarkoittamalla tavalla.

Sijoitusrahaston säännöissä on 17 §:n 2 kohdan mukaan mainittava tarkemmat perusteet, joiden mukaan sijoitusrahastotoimintaa harjoitetaan. Perusteiden tulee olla sellaiset, että ne antavat osuudenomistajalle ja sijoittamista sijoitusrahastoon harkitsevalle sijoittajalle mahdollisuuden arvioida rahaston arvon muodostumista ja rahasto-osuuksiin sijoittamiseen sisältyviä riskejä. Vaikka johdannaissopimuksiin sijoittaminen on osa sijoitusrahaston sijoitustoimintaa, siihen liittyvien riskien vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi 17 §:n 2 kohtaa täydentävä *4 momentti,* jonka mukaan rahaston on pystyttävä säännöis-

sään esittämään sijoitusstrategiansa niin tarkasti, että niistä käy ilmi, miten rahaston sijoitustoiminnassa suhtaudutaan johdannaissopimuksiin sijoittamiseen. Säännöissä on selkeästi mainittava, sijoittaako rahasto varojaan johdannaissopimuksiin vai ei. Mikäli rahaston varoja on tarkoitus käyttää 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin liiketoimiin, 4 momentin 1 kohdan perusteella rahaston säännöissä on mainittava ne johdannaissopimuslajit, joihin sijoitusrahaston varoja on tarkoitus sijoittaa sekä niiden käyttötarkoitus. Säännöissä on lisäksi mainittava se enimmäisosuus rahaston varallisuuden määrästä, joka voi samanaikaisesti olla sijoitettuna johdannaissopimuksiin. Rahaston säännöissä on myös mainittava, kuinka suuri osuus sijoitusrahaston varoista voi olla ostettujen tai myytyjen johdannaissopimusten muodossa, esimerkiksi preemioiden markkinahintaan arvostettuna, ja kuinka suuri osuus varoista voi olla vakuuksiin sitoutuneena.

Momentin 2 kohdan mukaan rahaston säännöissä on mainittava ne markkinat, joilla johdannaissopimuksia on tarkoitus tehdä, sekä 3 kohdan mukaan ne sekä kotimaiset että ulkomaiset optioyhteisöt, joiden palveluksia rahastoyhtiö aikoo käyttää. Lainkohdassa viitataan lakiin kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä, jonka tarkoittama optioyhteisö, suomalainen tai ulkomainen, on aina ETA-alueella toimiluvan saanut yhteisö. Lisäksi 3 kohdan mukaan säännöissä on mainittava myös muut kuin sanotussa laissa tarkoitetut ulkomaiset optioyhteisöt, joiden palveluksia rahastoyhtiön on tarkoitus käyttää.

Momentin 4 kohdan mukaan rahaston säännöissä on lisäksi kuvattava riittävästi rahaston suhtautumista johdannaissopimuksista aiheutuviin riskeihin määrittämällä rahastoyhtiön soveltamat riskinarvioimismenetelmät. Siten säännöissä on mainittava muun muassa ne menetelmät, joiden avulla rahasto määrittelee kokonaissijoituksensa riskiaseman ja seuraa rahaston arvon päivittäisiä muutoksia. Lisäksi säännöissä on mainittava se, miten rahasto aikoo toimia, kun johdannaissijoitus muuttuu huomattavan tappiolliseksi, miten tappio suhteutetaan käteissalkun samanaikaisiin arvonmuutoksiin ja onko rahasto määritellyt rajat sille, kuinka suuri johdannaissijoitusten tappio saa olla ennen kuin tiliasema on suljettava. Nämä perusteet rahastoyhtiö voi määritellä halutessaan väljiksikin, mikä seikka on kuitenkin tuotava esille rahastoesitteessä ja kaikessa markkinoinnissa.

36 b §. *Uudessa 36 b §:ssä* ehdotetaan rahastoyhtiölle oikeutta tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi tehdä lainaus- ja takaisinostosopimuksia hallinnoimansa sijoitusrahaston varallisuuteen kuuluvista arvopapereista. Sijoitusrahastojen varat on luonteenomaisesti sijoitettu pitkäaikaisesti arvopapereihin. Osallistumalla arvopapereiden lainaustoimintaan rahasto voi saada arvopapereilleen lisätuottoa. Samanaikaisesti markkinoiden toiminta vakautuu, likviditeetti paranee ja luottamus niitä kohtaan lisääntyy. Toisaalta takaisinostosopimukset antavat sijoitusrahastoille mahdollisuuden vapauttaa väliaikaisesti pääomaa, joka on sitoutuneena arvopapereihin. Tällainen tarve saattaa ilmetä esimerkiksi tilanteessa, jossa rahastolle on esitetty lunastusvaatimuksia, joiden täyttämiseen rahaston käteisvarat eivät riittäisi ilman sen arvopaperivarallisuuden rahaksimuuttamista. Takaisinostosopimuksia voidaan siten käyttää rahaston lyhytaikaisen rahoitustarpeen tyydyttämiseen. Koska rahoittajan riski on takaisinostosopimuksessa pienempi kuin perinteisessä rahaluottosuhteessa, myös rahastolle aiheutuvat rahoituskustannukset jäävät tavallista luottokorkoa pienemmiksi. Sen vuoksi, että takaisinostosopimukset voidaan rinnastaa rahaluottosuhteisiin, niihin on sovellettava 39 §:n säännöksiä soveltuvin osin. Sekä edellä tarkoitettujen sopimusten laatua että niiden käyttölaajuutta ehdotetaan rajoitettavaksi.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan määritettäväksi lainaus- ja takaisinostosopimuksia koskevat laatuvaatimukset. Sopimukset määritellään valmisteltavana olevassa arvopaperimarkkinalain 4 luvun 5 a §:n 3 momentissa. Hallituksen esitys, joka koskee arvopaperimarkkinalain muuttamista sekä muuta arvopaperikaupan selvitystoimintaa koskevan lainsäädännön säätämistä, on tarkoitus antaa eduskunnalle kuluvan vuoden syysistuntokauden aikana.

Oikeudellisesti lainaus- ja takaisinostosopimusta voidaan pitää luovutusoikeustoimena, johon liittyy luovutuksensaajan velvollisuus tai oikeus tehdä luovuttajalle samanlainen arvopaperitoimitus. Toimituksen on määrältään ja ominaisuuksiltaan vastattava täsmälleen alkuperäistä luovutusta. Palautusvelvollisuus, joka samanaikaisesti sisältää oikeuden palauttaa lainaussopimuksen kohteena

olevat arvopaperit, ei kuitenkaan ole esinekohtainen. Luovutusoikeustoimi ja palautusvelvollisuus ovat erillisiä oikeustoimia, eikä kysymyksessä ole purkavaehtoinen kauppa.

Lainaussopimuksessa arvopapereiden omistaja luovuttaa tilapäisesti ja korvausta vastaan arvopapereita lainan tarvitsijalle. Lainansaaja saa rajoittamattoman omistusoikeuden arvopapereihin, mutta hän sitoutuu palauttamaan täysin samanlaiset arvopaperit lainanantajalle laina-ajan päätyttyä. Rajoittamattoman omistusoikeuden periaatteesta johtuu, että lainansaaja voi käyttää sopimuksen kohteena oleviin arvopapereihin liittyviä hallinnoimisoikeuksia ja luovuttaa arvopaperit edelleen. Periaatteesta poiketen lainaussopimukselle on ominaista se, että lainaksiottajan on korvattava lainanantajalle arvopapereiden tuotto. Lainaussopimus voi olla määräaikainen tai voimassa toistaiseksi. Sopimuksia tehtäessä on kuitenkin muistettava, että tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiselle on ominaista toimenpiteiden väliaikaisuus. Sijoitusrahastodirektiivin 41 artikla ei estä tekemästä lainaussopimuksia sijoitusrahaston varoihin kuuluvilla arvopapereilla. Sitä vastoin tällainen toiminta on esimerkki 21 artiklan tarkoittamasta tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisestä.

Takaisinosto- eli niin sanotulle repo-sopimukselle on ominaista, että arvopapereiden omistaja, tässä tapauksessa rahastoyhtiö sijoitusrahaston lukuun, myy arvopapereitaan sitoutuen ostamaan vastaavat arvopaperit takaisin määräajan kuluttua. Sopimuksessa liiketoimen kohteena olevalle arvopaperille määrätään kiinteä takaisinostohinta. Takaisinostosopimus sisältää kaksi pätevää, vastakkaissuuntaista arvopaperikauppaa, jotka on sidottu toisiinsa erityisellä sopimusjärjestelyllä.

Sijoitusrahasto voi olla ainoastaan sellaisen vakioidun lainaus- tai takaisinostosopimuksen osapuolena, joka selvitetään selvitys- tai optioyhteisössä. Vaatimuksen tarkoituksena on parantaa osapuolten ja sitä kautta myös sijoittajien suojaa. Koska takaisinostosopimukset voidaan rinnastaa rahaluottosuhteisiin, eikä rahastoyhtiö saa sijoitusrahastodirektiivin (36 art.) mukaan ottaa luottoa sijoitusrahaston lukuun muutoin kuin silloin, jos jäsenvaltio myöntää sijoitusrahastolle siihen luvan ja jos luotto otetaan väliaikaisesti, sijoitusrahaston lukuun tehtyjä takaisinostosopimuksia koskee soveltuvin osin, mitä 39 §:ssä säädetään.

Lainaussopimuksessa lainanantajan ja takaisinostosopimuksessa arvopaperit luovuttaneen omistajan suoja on riippuvainen sekä vakuuden luonteesta että sen valvonnasta. Suoja on täydellinen, kun vakuuden arvo riittää kattamaan oletetun tappion ja kun vakuutta valvotaan tehokkaasti siten, että se voidaan ilman vakuudenomistajan väliintuloa muuttaa rahaksi silloin, kun vakuudenomistaja on epäonnistunut toimituksessaan tai joutunut maksukyvyttömäksi. Tämän vuoksi pykälän 2 *momentissa* ehdotetaan, että rahaston varallisuuteen kuuluvista arvopapereista voitaisiin tehdä lainaus- ja takaisinostosopimuksia ainoastaan turvaavaa vakuutta vastaan. Vakuutta pidetään turvaavana, kun sen arvo on lainaussopimuksen tekohetkellä vähintään sama kuin lainatun arvopaperin. Takaisinostosopimukseen liittyvä vakuus on turvaava ollessaan sopimuksen kohteena olevan arvopaperin markkina-arvon ja sopimuksessa sovitun kiinteän takaisinostohinnan erotuksen suuruinen. Rahastoyhtiön tehtävänä on laskea vaadittavan vakuuden arvo päivittäin ja valvoa sitä, että vakuus on jatkuvasti turvaava. Sopimusten osapuolten suojaamiseksi on tarpeen, että lainanottaja luovuttaa vakuuden selvitys- tai optioyhteisön säilytettäväksi pantinhaltijan lukuun lainaussopimuksen päättymiseen saakka.

Ehdotetun 5 momentin 3 kohdasta ilmenee, että rahaston varallisuuteen kuuluvista arvopapereista voidaan tehdä lainaus- ja takaisinostosopimuksia myös ulkomailla. Yleisten lainvalintasäännösten perusteella sopimuksia sääntelee sopimuksen tekopaikan lainsäädäntö. Useissa valtioissa lainsäädäntö antaa kuitenkin osapuolille mahdollisuuden sopia sopimukseen sovellettavasta lainsäädännöstä. Sopimuksia tehtäessä on huomattava, ettei arvopaperilainausta ja takaisinostoa koskevia oikeudellisia kysymyksiä usein ole lainkaan ratkaistu eräissä valtioissa. Myös vakuuksia koskeva sääntely vaihtelee valtiosta toiseen. Toisaalta selvitys- tai optioyhteisöt saattavat tarjota palveluita, joihin ei liity vakuuden säilytystä osapuolen lukuun. Tehdessään lainaus- ja takaisinostosopimuksia ulkomailla rahastoyhtiön onkin varmistuttava siitä, että sopimukset takaavat osapuolelle vähintään vastaavan suojan kuin kotimaiset sopimukset. Tämä tarkoittaa sitä, että rahasto sopimuksen osapuolena saa vakuuteen perustuvan vahvan suojan vastapuolen tullessa maksukyvyttömäksi tai muutoin epäonnistuessa toimituksessaan ja että rahas-

toyhtiöllä on todellinen mahdollisuus huolehtia siitä, että vakuuden arvo on turvaava koko sopimuksen voimassaoloajan.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista voidaan tehdä lainaussopimuksia yhteensä enintään määrä, joka vastaa yhtä neljäsosaa sijoitusrahaston arvopaperisijoitusten arvosta. Rajoitusta ei kuitenkaan ole tarpeen soveltaa, jos lainaussopimuksen ehtojen mukaan rahastoyhtiö voi irtisanoa lainaussopimuksen milloin tahansa, minkä seurauksena lainauksen kohteena olevat arvopaperit palautuvat välittömästi takaisin.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi siitä, kuinka suuri osuus rahaston varojen määrästä voi samanaikaisesti olla takaisinostosopimusten kohteena. Koska takaisinostosopimukset voidaan rinnastaa rahaluottosuhteeseen, sijoitusrahaston luotot ja takaisinostosopimukset on laskettava yhteen. Näin laskettu sopimusten yhteismäärä ei saa sijoitusrahastodirektiivin mukaan ylittää määrää, joka vastaa kymmenesosaa sijoitusrahaston varojen arvosta.

Lainaus- ja takaisinostosopimusten tekeminen on osa sijoitusrahaston sijoitustoimintaa. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan 17 §:n 2 kohtaa täydentävää *5 momenttia*. Momentin 1 kohdan mukaan rahaston säännöissä on mainittava rahastoyhtiön aikomuksesta tehdä hallinnoimansa sijoitusrahaston varallisuuteen kuuluvista arvopapereista lainaus- tai takaisinostosopimuksia tai molempia. Momentin 2 kohta edellyttää lisäksi, että rahaston säännöissä mainitaan siitä enimmäisosuudesta, joka rahaston arvopaperisijoitusten tai varojen määrästä voi samanaikaisesti olla edellä 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusjärjestelyjen kohteena. Momentin 3 kohdan mukaan säännöissä on vielä mainittava se kotimainen tai ulkomainen selvitys- tai optioyhteisö, jonka palveluksia rahastoyhtiö aikoo käyttää.

Sijoitusrahasto ei voi toimia lainaussopimuksessa lainanottajana. Menettely olisi vastoin 39 §:n 1 momentissa omaksuttua periaatetta, jonka mukaan sijoitusrahaston varoja ei voida asettaa vakuudeksi muutoin kuin lainkohdan erikseen mainitsemissa tapauksissa. Siinä ei kuitenkaan luetella lainaussopimuksia sellaisiksi oikeustoimiksi, joiden vakuudeksi rahaston varoja voitaisiin pantata. Vastaavasta syystä rahasto ei voi tehdä sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista niin sanottuja takaisinmyyntisopimuksia (englanniksi *reverse repo*).

Sijoitusrahastodirektiivin perusteella arvopapereiden ylimyynti on kiellettyä (42 art.). Ylimyynnissä myyjä tekee kaupan arvopaperista, jota hän ei kaupantekohetkellä omista ja johon hänellä ei muutenkaan ole määräysvaltaa.

Pykälän *6 momentissa* ehdotetaan rahoitustarkastukselle määräyksenanto-oikeutta sijoitusrahaston ETA-alueen ulkopuolella tehtävistä lainaus- ja takaisinostosopimuksista. Koska 1—5 momenteissa säännellään sopimusten laadusta ja laajuudesta, rahoitustarkastuksen tehtäväksi jää määrätä niistä edellytyksistä sekä niistä valtioista ja niissä toimivista selvitys- ja optioyhteisöistä, joissa lain tarkoittamia lainaus- ja takaisinostosopimuksia voidaan tehdä. Valittaessa tällaisia ulkomaisia selvitys- ja optioyhteisöjä huomiota on erityisesti kiinnitettävä siihen, miten niiden valvonta on järjestetty ja millaisia varmuusvaatimuksia niiden toiminnalle asetetaan sekä millaista tietoa osuudenomistajille ja sellaisiksi aikoville on tarkoituksenmukaista antaa.

37 §. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan voimassa olevan sääntelyn lisäksi säädettävän sijoitusrahaston varojen sijoittamisesta niin sanottujen suljettujen sijoitusrahastojen tai yhteissijoitusyritysten (englanniksi *closed end*) osuuksiin. Suljetulle sijoitusrahastolle on ominaista erityisesti se, ettei rahastoyhtiö tai yhteissijoitusyritys lunasta takaisin osuuksia joko suoraan tai välillisesti. On kuitenkin huomattava, että esimerkiksi Isossa-Britanniassa takaisinostoon rinnastetaan rahastoyhtiön antama vakuutus siitä, että osuudenomistajilla on mahdollisuus myydä osuutensa markkinapaikalla hintaan, joka ei merkittävästi poikkea rahaston varojen nettoarvon mukaan laskettavasta takaisinostohinnasta. Suljettu sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys on usein oikeudelliselta luonteeltaan osakeyhtiöön verrattava kokonaisuus.

Sijoitusrahastodirektiivin mukaan sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys ei saa hankkia toisten yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten osuuksia, elleivät nämä ole sijoitusrahastodirektiivin 1 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa tarkoitettuja yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (24 art. 1 kohta). Tällainen sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys määritetään siten, että sen tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen, se

toimii riskin hajauttamisen periaatteella ja että sen osuudet lunastetaan takaisin hakijan vaatimuksesta joko suoraan tai välillisesti rahaston tai yrityksen varoilla (1 art. 2 kohta). Sijoitusrahastodirektiivi ei sen sijaan muutoin aseta mitään vaatimuksia tällaisen sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen harjoittamalle sijoituspolitiikalle. Siten sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen varat voisivat olla sijoitettuina pääasiassa myös muihin kohteisiin kuin arvopapereihin. Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan tarkennettavaksi edellä mainitulla tavoin, millaisten avointa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien sijoitusrahastojen tai yhteissijoitusyritysten osuuksiin sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan lisäksi täydennettäväksi rajoittamalla rahastoyhtiön oikeutta sijoittaa sijoitusrahaston varoja saman sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksiin. Ehdotuksen mukaan sijoitusrahastolle voidaan hankkia enintään yksi kymmenesosa saman sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksista. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (25 art. 2 kohta).

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjalainoihin liittyvästä sijoitusrajoituksesta. Sen perusteella sijoitusrahaston varallisuuteen voi sisältyä korkeintaan yksi kymmenesosa saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjalainoista. Rajoitukset ovat tarpeen, jotta 36 §:n 1 momentin edellyttämä riskin hajauttaminen toteutuisi sijoitusrahastodirektiivin edellyttämällä tavalla. Pelkästään se seikka, että sijoittaminen saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin on rajoitettu enintään määrään, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varoista, ei ole riittävää, sillä teoriassa on mahdollista, että suurta varallisuusmassaa hallinnoivalla sijoitusrahastolla on tosiasiassa mahdollisuus hankkia kaikki tietyn liikkeeseenlaskijan arvopaperit ja pysyä siitä huolimatta 37 §:n 2 momentin edellyttämissä rajoissa.

Voimassa olevan lain 4 momentissa säädetään, että sijoitusrahaston varoista voitaisiin enimmillään 35 prosenttia sijoittaa lainkohdan tarkoittamiin arvopapereihin. Säännökset ehdotetaan siirrettäväksi pykälän *5 momenttiin* ja samalla niitä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että ne täsmällisemmin vastaisivat sijoitusrahastodirektiivin 22 artiklan 3 kohdassa säänneltyä. Ehdotuksessa todetaan, että periaatteessa kaikki sijoitusrahaston varat voidaan sijoittaa edellä mainittuihin arvopapereihin kuitenkin sillä rajoituksella, että enintään 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista voidaan sijoittaa yhden yksittäisen luettelossa mainitun liikkeeseenlaskijan tai takaajan arvopapereihin. Lainkohtaa ehdotetaan edelleen muutettavaksi siten, että niiden valtioiden sekä kyseisten valtioiden osavaltioiden tai muiden paikallisten julkisyhteisöjen, joiden liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin rahastoyhtiö voi sijoittaa aiemmin mainitun osuuden sijoitusrahaston varoista, piiriä laajennetaan. Lainkohdassa lueteltujen suomalaisten ja ETA-valtioiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemien tai takaamien arvopapereiden rinnalla sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa myös muiden Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n jäsenvaltioiden, niiden osavaltioiden tai muiden alueellisten julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin. Voimassa olevan lain mukaan vastaava määrä sijoitusrahaston varoista voidaan sijoittaa sellaisen kansainvälisen julkisyhteisön liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin, jossa on jäsenenä vähintään kaksi ETA-valtiota. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että jäsenyysvaatimusta lievennetään säätämällä, että yhden ETA-valtion jäsenyyttä kysymyksessä olevassa kansainvälisessä julkisyhteisössä pidetään riittävänä.

Pykälän *6 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi nykyisin pykälän 5 momentissa säädetystä laajennetusta rajoituksesta sellaisiin joukkovelkakirjoihin, joiden liikkeeseenlaskija on velkakirjojen haltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen luottolaitos, jolla on kotipaikka ETA-valtiossa. Lainkohdan sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että se täsmällisemmin vastaisi sijoitusrahastodirektiivin 22 artiklan 4 kohtaa. Ehdotuksessa todetaan, että periaatteessa kaikki sijoitusrahaston varat voidaan sijoittaa edellä mainittuihin arvopapereihin kuitenkin sillä rajoituksella, että enintään yksi neljäsosa sijoitusrahaston varoista voidaan sijoittaa saman liikkeeseenlaskijan edellä kuvatunkaltaisiin joukkovelkakirjoihin. Lisärajoituksen mukaan sijoituksia, jotka ylittävät yhtä kahdeskymmenesosaa sijoitusrahaston varoista vastaavan määrän, ei saa olla yhteensä enempää kuin neljä viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Pykälän *7 momentissa* ehdotetaan säädet-

täväksi, että rahastoyhtiö voi perustaa valtioneuvoston luvalla sellaisen sijoitusrahaston, jonka sääntöjen mukaan rahaston varat on tarkoitus sijoittaa kokonaisuudessaan julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin. Voimassa olevan lain 37 §:n 7 momentin mukaan rahoitustarkastus voi myöntää rahastoyhtiölle tällaisen luvan. Lupa on kuitenkin voitu myöntää ainoastaan määräajaksi ja sen saaminen on edellyttänyt erityistä syytä. Ehdotetussa 7 momentissa lupa ei ole määräaikainen, vaan lainkohdan tarkoituksena on mahdollistaa yksinomaan julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin sijoittavien sijoitusrahastojen pysyvä olemassaolo. Lupa on myönnettävä, mikäli sijoitusrahasto täyttää sille asetetut vaatimukset. Ensinnäkin rahaston varat on sijoitettava julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin. Arvopapereiden on oltava 5 momentin tarkoittamia arvopapereita ja niiden on oltava ainakin kuudesta eri liikkeeseenlaskusta, eikä yhteen liikkeeseenlaskuun saada sijoittaa enempää kuin 30 prosenttia sijoitusrahaston varoista. Käytännön ääritapauksessa kaikki sijoitusrahaston varat voidaan sijoittaa yksittäisen julkisyhteisön liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin edellyttäen, että arvopaperit ovat, kuten edellä todetaan, peräisin kuudesta eri liikkeeseenlaskusta. Rahaston säännöissä on lisäksi mainittava ne valtiot sekä paikalliset tai kansainväliset julkisyhteisöt, joiden liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin rahaston arvopapereista aiotaan sijoittaa yli 35 prosenttia. Toiseksi lupaa myönnettäessä on varmistettava, että tällaisen kaikki varansa julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin sijoittavan rahaston osuudenomistajat saavat saman suojan kuin 2, 4 ja 5 momenttien rajoituksia noudattavien sijoitusrahastojen osuudenomistajat.

Uudessa *8 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että laskettaessa 2 momentissa tarkoitettuja yhden kahdeskymmenesosan ylittäviä sijoituksia saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin, jotka eivät yhteensä saa ylittää kahta viidesosaa rahaston varallisuuden arvosta, kysymyksessä olevaan 40 prosentin osuuteen ei lasketa 5 momentissa tarkoitettuja julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin tehtyjä sijoituksia tai 6 momentissa tarkoitettuja julkisen tarkastuksen alaisen luottolaitoksen liikkeeseen laskemiin joukkovelkakirjoihin tehtyjä sijoituksia. Riskin hajauttamisen toteuttamiseksi ehdotetaan edelleen säädettäväksi, että 2, 5 ja 6 momentissa tarkoitetut sijoitukset saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin eivät saa ylittää 35 prosenttia sijoitusrahaston varallisuuden arvosta. Rajoituksen tarkoitus käy ilmi esimerkiksi siitä, että ilman 8 momentin säännöstä sijoitusrahaston varoja voitaisiin samanaikaisesti sijoittaa 2 momentin mukaan tietyn pankin osakkeisiin (enintään yksi kymmenesosa), 5 momentin mukaan sellaisiin saman pankin liikkeeseen laskemiin arvopapereihin, jotka esimerkiksi jokin ETA-valtio on taannut (35 prosenttia) sekä pankin liikkeeseenlaskemiin 6 momentin tarkoittamiin joukkovelkakirjalainoihin (yksi neljäsosa), jolloin rahaston varoja voitaisiin enimmillään sijoittaa seitsemän kymmenesosaa kysymyksessä olevan yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereihin. Ehdotettu 8 momentti rajaa tämän mahdollisuuden eri yhdistelmillä toteutettuna enintään 35 prosenttiin sijoitusrahaston varojen määrästä. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (22 art. 5 kohta).

37 a §. Lakiin ehdotetaan uutta 37 a §:ä, johon siirretään nykyisen lain 37 §:n 6 ja 7 momentin säännökset tarpeellisine muutoksineen ja täydennyksineen. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi nykyisin 37 §:n 6 momentissa rahastoyhtiölle säädetystä kiellosta sijoittaa sijoitusrahaston varoja sellaisen toisen sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksiin, jota mainittu rahastoyhtiö hallinnoi. Kiellosta on säädetty poikkeus, jonka mukaan tällaiset sijoitukset ovat kuitenkin sallittuja, mikäli sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys, jonka osuuksiin toisen saman rahastoyhtiön hallinnoitavana olevan sijoitusrahaston varoja sijoitetaan, on niin sanottu erikoisrahasto. Lisäksi sijoituksista tällaisen erikoisrahaston osuuksiin on oltava maininta sijoittavan rahaston säännöissä. Erikoisrahastolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaista sijoitusrahastoa, jonka varat sijoitetaan sen sääntöjen mukaan tietylle maantieteelliselle alueelle tai tietylle toimialalle. Säännös perustuu ajatukselle, jonka mukaan on tarkoituksenmukaista sallia sijoitukset sellaisiin sijoitusrahastoihin, jotka ovat toiminnassaan erikoistuneet tiettyihin sijoituskohteisiin. Näin on mahdollista saavuttaa säästöjä esimerkiksi sijoitustutkimuksista aiheutuvissa kustannuksissa.

Edellä mainittua säännöstä edellytetään täydennettäväksi siten, että siinä laajennetaan

niiden rahastoyhtiöiden piiriä, joiden hallinnoimien rahastojen osuuksiin sijoitusrahaston varojen sijoittaminen on lähtökohtaisesti kiellettyä. Samaan rahastoyhtiöön eli rahastoyhtiöön, jonka hallinnoimien rahastojen varoja sijoitetaan toistensa osuuksiin, rinnastetaan sellainen toinen rahastoyhtiö, jonka kanssa rahastoa hallinnoivalla rahastoyhtiöllä on yhteinen liikkeenjohto, joissa molemmissa sama taho käyttää määräysvaltaa tai joita yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde. Tarkoituksena on edelleen, että niin sanottu yleinen rahasto sijoittaa erikoistuneiden rahastojen osuuksiin eikä päinvastoin. Toisaalta lainkohdan säännöksiä on sovellettava myös silloin, kun sijoitusrahaston varoja sijoitetaan saman rahastoyhtiön tai siihen rinnastettavan rahastoyhtiön hallinnoiman yhteissijoitusyrityksen osuuksiin. Säännökset on tarpeen ulottaa koskemaan myös yhteissijoitusyrityksiä, jotta niiden vaihdannan kohteena oleviin osuuksiin sovelletaan yhdenmukaisia säännöksiä, eikä niitä voida kiertää perustamalla yhteissijoitusyritys toiseen valtioon ja markkinoimalla sieltä osuuksia Suomessa tai ulkomailla siten, että niitä voitaisiin hankkia suomalaisen sijoitusrahaston omistukseen. Rahastoyhtiön velvollisuus pidättäytyä veloittamasta palkkioita tai korvausta silloin, kun sen hallinnoimien rahastojen varoja sijoitetaan toistensa rahasto-osuuksiin, ei koske ainoastaan osuuksien lunastukseen ja liikkeeseenlaskuun liittyviä palkkioita ja kuluja, vaan myös hallinnointi- ja konsultointipalveluita. Ehdotukset perustuvat sijoitusrahastodirektiiviin (24 art. 3 kohdan 1 alakohta ja 4 kohdan 2 alakohta).

Voimassa olevan lain 37 §:n 7 momentissa säädetään sijoitusrahastojen mahdollisuudesta hakea rahoitustarkastukselta lupaa poiketa 37 §:n 1—6 momentissa säädetyistä rahaston sijoitustoimintaa koskevista velvollisuuksista tai kielloista. Lupa voidaan myöntää erityisestä syystä määräajaksi. Lainkohdan perusteluissa esimerkkinä tällaisesta erityisestä syystä mainitaan tilanne, jossa rahaston sijoitusrajoitukset on ylitetty rahastosta riippumattomasta syystä tai merkintäoikeuksien käyttämisen takia. Lisäksi yksinomaan julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sijoittavien sijoitusrahastojen säännöt on voitu hyväksyä mainitun lainkohdan nojalla. Varansa julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sijoittavien sijoitusrahastojen sijoituspolitiikasta ehdotetaan säädettäväksi muutetussa 37 §:n 7 momentissa. Tämän seurauksena poikkeuslupamenettely ei enää ole tarpeen.

Sijoitusrahastodirektiivin (26 art. 1 kohdan 1 alakohta) mukaan sijoitusrahaston ei tarvitse noudattaa sijoituspolitiikkaansa koskevia rajoituksia käyttäessään varoihinsa kuuluviin arvopapereihin liittyviä merkintäoikeuksia. Säännös luo jäsenvaltioiden oikeussubjekteille suoraan oikeuksia, eikä se anna viranomaisille mahdollisuutta rajoittaa mainittua oikeutta lupamenettelyllä määräaikaiseksi. Sijoitusrahastoilta edellytetään ainoastaan, että ne pitävät myyntitoimintansa ensisijaisena tavoitteena tilanteen korjaamista osuudenomistajien edun mukaisella tavalla (26 art. 2 kohta). Vastaavaan tavoitteeseen on direktiivin mukaan pyrittävä, kun sijoitusrajoitukset on ylitetty rahastosta riippumattomasta syystä. Tämän vuoksi pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi sijoitusrahaston oikeudesta olla noudattamatta 37 §:n 1—6 momentissa säädettyjä vaatimuksia, kun se käyttää mainittuja merkintäoikeuksia tai kun sijoitusrajoitukset on ylitetty sijoitusrahastosta riippumattoman seikan vuoksi.

Lainkohtaan ehdotetaan edelleen säännöstä, jonka mukaan 37 §:n 4 momentin rajoituksia ei tarvitse noudattaa hankittaessa kyseisessä momentissa mainittuja saman liikkeeseenlaskijan velkasitoumuksia tai arvopapereita, mikäli hankintahetkellä ei ole mahdollista laskea velkasitoumuksien yhteismäärää tai arvopapereiden nettomäärää. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (25 art. 2 kohdan 2 alakohta).

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että juuri toimintansa aloittaneen sijoitusrahaston ei tarvitse sijoitustoiminnassaan noudattaa 37 §:n 2, 5, 6, 7 ja 8 momentissa säädettyjä rajoituksia toimintansa ensimmäisten kuuden kuukauden aikana, mikäli rahoitustarkastus myöntää rahastolle tätä koskevan luvan. Sijoitusrahaston varat on poikkeusluvasta huolimatta sijoitettava riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen. Uuden 16 a §:n mukaan rahaston on voidakseen toimia kyettävä hankkimaan vähintään 10 miljoonan markan sijoituspääoma kuuden kuukauden kuluessa rahaston sääntöjen vahvistamisesta. Koska pienen rahaston saattaa olla vaikeaa hajauttaa sijoituksiaan eri varallisuuskohteisiin säännösten edellyttämässä laajuudessa, sille voidaan myöntää sanottu helpotus ylimenokauden ajaksi. Ehdotus pe-

rustuu sijoitusrahastodirektiiviin (26 art. 1 kohdan 2 alakohta).

37 b §. Lakiin ehdotetaan uutta 37 b §:ä, jossa määritetään 37 §:n 2 momentin tarkoittama liikkeeseenlaskija. Säännöstä perustellaan riskin hajauttamisen periaatteella siten, ettei riskiä katsota riittävällä tavalla hajautetuksi silloin, kun varoja sijoitetaan sinänsä erillisten liikkeeseenlaskijoiden arvopapereihin, mutta keskittäen sijoitukset yhteen konserniin. Ehdotuksessa yhtenä kokonaisuutena, jonka arvopapereihin sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa enintään määrä, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varoista, pidetään kirjanpitovelvollisia, jotka ovat kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitetulla tavalla toisen kirjanpitovelvollisen tai siihen verrattavan ulkomaisen yrityksen määräysvallassa.

38 a §. Lakiin ehdotetaan uutta 38 a §:ä, jonka 1 momentissa valtioneuvostolle säädetään oikeus vahvistaa sellaisen sijoitusrahaston säännöt, jotka poikkeavat siitä, mitä 23 §:n 2 momentissa, 33 §:ssä, 36 §:n 2—5 momentissa, 37 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 57 c §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Tällainen sijoitusrahasto sijoittaisi varansa 1 §:n 1 kohdan määritelmän mukaisesti pääasiassa arvopapereihin. Osa rahaston varoista voitaisiin kuitenkin 36 §:ssä säädetystä poiketen sijoittaa esimerkiksi kiinteistöihin tai asuntoosakeyhtiön osakkeisiin. Lisäksi pienten ja keskisuurten yritysten rahoitustilanteen helpottamiseksi sijoitusrahastolle voitaisiin 37 §:n 1 ja 2 momentista sekä 36 §:n 2 momentin 4 kohdasta poiketen vahvistaa lainkohdan perusteella säännöt. Vastaavasti voitaisiin kannustaa vapaaehtoista eläkesäästämistä.

Sijoitusrahaston varojen koostuessa osittain esimerkiksi kiinteistöistä tai arvopapereista, jotka eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena, on sijoitusrahaston ja rahasto-osuuden arvonmääritysmenettelyn voitava sijoituskohteiden erityisen luonteen vuoksi poiketa siitä, mitä voimassa olevassa laissa säädetään. Ehdotetun 23 §:n 2 momentin mukaan sijoitusrahastoon kuuluville arvopapereille määrätään arvo niiden markkina-arvon mukaan. Sijoitusrahaston varoja ei voimassa olevan lain mukaan voida sijoittaa kiinteistöihin. Kiinteistömarkkinoiden luonteesta johtuu, ettei kiinteistöille ole löydettävissä todellista markkinahintaa, vaan kiinteistön arvo perustuu aina asiantuntijoiden tekemään arvioon. Tämän vuoksi 23 §:n 2 momentin säännöstä ei voida analogisesti soveltaa rahaston kiinteistövaroihin. Vastaava arvonmääritysongelma koskee rahaston varoja, jotka koostuvat julkisen kaupankäynnin ulkopuolisista arvopapereista.

Ehdotetun uuden rahastotyypin ongelmana saattaa myös olla sen likviditeetin turvaaminen. Tästä syystä eräissä tilanteissa rahaston jatkuvan olemassaolon varmistamiseksi sekä kilpailunvääristymien ehkäisemiseksi saattaa olla tarkoituksenmukaista joustaa sijoitusrahaston 33 §:ssä tarkoitetun lunastusvelvollisuuden vaatimuksesta. Lunastukset voisivat ehdotuksen mukaan tapahtua esimerkiksi erityisten säännöissä määrättyjen väliaikojen kuluttua. Rahaston velvollisuudesta laskea jatkuvasti liikkeeseen uusia osuuksia ei sitä vastoin ehdoteta luovuttavaksi. Edellä mainituista syistä myös 57 c §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista osuuden arvon sekä liikkeessä olevien rahasto-osuuksien määrän julkistamisesta olisi tarvittaessa joustettava.

Jotta säännöt ja niiden muutokset voitaisiin lainkohdan perusteella vahvistaa, ne eivät saisi olla yleisen edun ja osuudenomistajien edun vastaisia. Toisaalta valtioneuvosto voisi hakijaa kuultuaan asettaa tällaisen sijoitusrahaston toiminnalle erityisiä ehtoja ja rajoituksia. Rahaston sääntöjen muutokset tulisivat voimaan kuukauden kuluessa niiden vahvistamisesta, jollei valtioneuvosto toisin määrää.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että asianomainen ministeriö voi tarvittaessa antaa tarkemmat määräykset siitä, mitä 1 momentissa tarkoitettujen erityyppisten sijoitusrahastojen sääntöjen on vähintään sisällettävä. Vastaavasti asianomainen ministeriö voi tarkemmin määrätä siitä, miten rahaston varat on arvostettava sekä arvion suorittajan kelpoisuusvaatimuksista. Lisäksi se voi myös määrätä siitä, mitä erityistietoja lainkohdan tarkoittamasta sijoitusrahastosta on julkistettava.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että 1 momentissa tarkoitetun sijoitusrahaston nimestä on ilmettävä se, millä tavoin se poikkeaa voimassa olevan lain mukaisista sijoitusrahastoista. Nimenvalinnassa on huomiota kiinnitettävä siihen, ettei se ole omiaan johtamaan sijoittajia harhaan sijoitusrahaston luonteesta.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sen lisäksi, mitä 3 momentissa on säädetty 1 momentin tarkoittaman sijoitusrahaston nimestä, sijoitusrahaston koske-

vassa markkinointiaineistossa on aina korostettava sijoitusrahaston erityistä luonnetta.

Sijoitusrahastot, joiden säännöt on vahvistettu 38 a §:n perusteella, eivät saa oikeutta markkinoida osuuksiaan ETA-alueella sijoitusrahastodirektiivin perusteella.

39 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiö voi rahoitustarkastuksen luvalla ottaa sijoitusrahaston lukuun rahaluottoa väliaikaiseen tarkoitukseen sijoitusrahastotoimintaa varten. Tällaisena tarkoituksena voidaan pitää esimerkiksi luotonottoa riittävien käteisvarojen turvaamiseksi sellaisessa tilanteessa, jossa olemassaolevat käteisvarat eivät ole riittävät lunastusvelvollisuuden täyttämiseksi, eikä tilanne markkinoilla ole muiden osuudenomistajien edut huomioon ottaen erityisen suosiollinen rahaston varojen realisoimiselle. Luottoa voitaisiin käyttää myös käteisvarojen puutteen tai vähäisyyden vuoksi päätettäessä käyttää rahaston varallisuuteen kuuluvia merkintäoikeuksia. Olemassaolevien luottojen määrä ei saa ylittää yhtä kymmenesosaa rahaston varallisuuden arvosta. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (36 art. 2 kohta). Rahaston mahdollisuudesta ottaa luottoa rahastotoimintaa varten on 17 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan otettava maininta rahaston sääntöihin.

Ehdotuksen mukaan rahastoyhtiö saa lisäksi hankkia ulkomaista valuuttaa niin sanottuna *back-to-back* -luottona luotonvälityksen avulla. Tällaisella vastakkaislainalla tarkoitetaan ulkomaisessa valuutassa olevaa luottoa, jonka sijoitusrahasto saa ostaessaan ja pitäessään hallussaan ulkomaisia arvopapereita. Samanaikaisesti rahaston varoista olisi talletettava vähintään lainattu määrä rahaston kirjanpidon mukaista valuuttaa lainanantajan tai tämän nimeämän hallintaan. Kurssiriskien välttämiseksi otettuihin lainoihin, vaikkakin ne vastaavat ominaisuuksiltaan vastakkaislainoja, ei kuitenkaan sovellettaisi tämän momentin säännöksiä. Ehdotukset vastaavat sijoitusrahastodirektiiviä (36 art. 1 kohdan 2 alakohta).

Kielto myöntää luottoa rahaston varoista sekä antaa vakuus tai muutoin taata kolmannen sitoumuksia sijoitusrahaston lukuun, joka ehdotetaan siirrettäväksi uuteen *4 momenttiin*, vastaa sisällöltään nykyistä lakia. Lisäksi ehdotetaan, että pääsäännön mukainen yleiskielto antaa sijoitusrahastoon kuuluvia varoja pantiksi ei rajoittaisi rahaston oikeutta hankkia arvopapereita, joita ei ole täysin maksettu. Tällaisen arvopaperin hankkiminen saa aikaan velvoitteen maksaa jäljellä oleva osuus arvopaperin liikkeeseenlaskijalle vaadittaessa.

Rahastoyhtiön oikeutta pantata rahaston varoja on laajennettava, jotta sijoitusrahaston lukuun voitaisiin tosiasiallisesti ottaa momentin ensimmäisessä lauseessa mainittua väliaikaista luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten. Voimassa olevassa laissa rahastoyhtiölle myönnetään oikeus antaa sijoitusrahaston varoja vakuudeksi rahastolle vakioidusta johdannaissopimuksesta johtuvasta vastuusta. Lainkohdan 2 momentti ehdotetaan muutettuna siirrettäväksi pykälän *3 momentiksi* ja voimassa olevan lain 1 momentin mukaista panttausoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi kahdella tavoin. Ensinnäkin sijoitusrahaston varoja voidaan antaa vakuudeksi myös muusta kuin vakioidusta johdannaissopimuksesta johtuvasta vastuusta. Toiseksi rahaston varallisuutta voidaan antaa sijoitusrahastotoimintaa varten otetun 1 momentissa tarkoitetun lainan vakuudeksi.

Pykälän uudessa *3 momentissa* ehdotettu rahoitustarkastuksen oikeus antaa luotonottoa ja sijoitusrahaston varojen kayttämistä luoton vakuutena koskevia määräyksiä vastaa nykyistä lakia.

6 luku. **Säilytysyhteisö**

40 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan 1 §:n 4 kohdan muutosta. Lisäksi lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi säilytysyhteisön kotipaikkaa koskevat vaatimukset. Sijoitusrahastodirektiivi edellyttää, että direktiivin mukaisen yhteissijoitusyrityksen säilytysyhteisön sääntömääräinen kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa kuin rahastoyhtiön tai että se on ainakin sijoittautunut kysymyksessä olevaan jäsenvaltioon, mikäli sen sääntömääräinen kotipaikka on jossain toisessa ETA-valtiossa (8 art.).

Lisäksi pykälän *5 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastus.

41 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena, toimii rahoitustarkastuslain perusteella rahoitustarkastus.

Pykälään ehdotetaan uutta *4 momenttia*,

jonka mukaan rahastoyhtiön on pyydettäessä esitettävä osuudenomistajalle tai sellaiseksi aikovalle säilytysyhteisön kanssa tekemänsä sopimus tai sen jäljennös.

42 §. Pykälään ehdotetaan uutta *2 momenttia*, jonka mukaan osuudenomistaja voi kohdistaa vahingonkorvausvaatimuksensa joko suoraan säilytysyhteisöön tai välillisesti rahastoyhtiön kautta, jolloin rahastoyhtiöllä on velvollisuus reagoida ja toimia osuudenomistajan lukuun. Käytännössä säilytysyhteisön puoleen voidaan helposti kääntyä suoraan, kun osuudenomistajan ja säilytysyhteisön välillä on suora oikeussuhde. Muulloin asia on mahdollista rahastoyhtiön välityksellä. Rahastoyhtiö on puolestaan velvollinen korvaamaan toimintavelvollisuuden laiminlyönnistä osuudenomistajalle aiheutuneen vahingon 60 §:n mukaisesti tilanteessa, jossa säilytysyhteisön katsotaan aiheuttaneen vahinkoa osuudenomistajalle. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (9 art.)

7 luku. Tilintarkastus ja tilinpäätös

47 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaatimusta, jonka mukaan tilintarkastajan on tarkastettava vähintään kerran kuukaudessa rahasto-osuuden arvonlaskennan oikeellisuus ja se, että rahastoa hoidetaan sääntöjen mukaisesti, muutetaan siten, että tarkastusten vähimmäismääräksi vuosikertomuksen ja puolivuotiskatsauksen välillä säädetään kolme kertaa, joista yhden on tapahduttava sopivasti juuri ennen sanotun kertomuksen tai katsauksen julkistamista. Sinänsä vaatimuksesta, jonka mukaan tilintarkastajan on hoidettava edellä mainitut tarkastustehtävät jatkuvasti, ei luovuta. Tilintarkastajat voivat siten hyvän tilintarkastustavan edellyttämissä puitteissa aikaisempaa vapaammin päättää siitä, milloin tarkastus on tarkoituksenmukaista suorittaa ja kuinka usein se on tarpeellista. Siirtyminen kolmeen ajallisesti vapaammin määritettävään tarkastuskertaan on perusteltua tarkastuksen tarkoituksenmukaisen suorittamisen kannalta tarkastuksen tehon silti kärsimättä.

Pycälään ehdotetaan *uutta 2 momenttia*, jonka mukaan 1 momentissa kuvatusta tarkastuksesta on laadittava kirjallinen tarkastuskertomus, joka tilintarkastajan on toimitettava tiedoksi rahastoyhtiölle. Rahastoyhtiölle asetetaan puolestaan velvollisuus viipymättä toimittaa jäljennös tarkastuskertomuksesta rahoitustarkastukselle tiedoksi. Kertomusten laadintavelvoite mahdollistaa tarkastusten suorittamisen ajoituksen ja sisällön valvonnan ja on omiaan varmentamaan lain edellyttämien tarkastusten oikea-aikaisen ja riittävän suorittamisen. Samalla se lisää tarkastuksen ja katsauksissa ilmoitetun tiedon luotettavuutta ja sitä kautta sijoittajansuojaa. Säännös selventää lisäksi sijoitusrahastolain suhdetta muun muassa tilintarkastuslain 25 §:n yleiseen salassapitovelvollisuuteen.

49 §. Pykälään ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena, toimii rahoitustarkastuslain perusteella rahoitustarkastus.

Pykälän nykyisen sanamuodon mukaan rahastoyhtiön on lähetettävä rahoitustarkastukselle rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätösasiakirjat, tilintarkastuskertomukset sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston hoitoa koskevat asiakirjat, jotka tilintarkastajat ovat antaneet rahastoyhtiön hallitukselle. Kun pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rahoitustarkastukselle jäljennöksinä lähetettävistä asiakirjoista, tarkoitus ei ole, että ensiksi mainitut asiakirjat on lähetettävä rahoitustarkastukselle alkuperäisinä. Sitä vastoin rahastoyhtiö säilyttää itse rahastoyhtiötä ja sen hallinnoimaa sijoitusrahastoa koskevat alkuperäiset tilinpäätös- ja tilintarkastusasiakirjat. Tämän vuoksi pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikista siinä luetelluista asiakirjoista edellytetään toimitettavaksi jäljennökset.

50 §. Pykälän *2 ja 3 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena, toimii rahoitustarkastuslain perusteella rahoitustarkastus.

8 luku. Sijoitusrahastohallinnon luovuttaminen

Nykyisen lain 8 lukua ehdotetaan täydennettäväksi ottamalla siihen tarkemmat säännökset sijoitusrahastohallinnon luovuttamisesta, jolla tarkoitetaan sijoitusrahaston hallinnoinnin siirtämistä rahastoyhtiöltä toiselle. Poikkeustapauksessa, toisin sanoen silloin, kun sijoitusrahaston hallinnointi on väliaikaisesti siirtynyt säilytysyhteisön tehtäväksi, sijoitusrahastohallinnon luovuttaminen tapahtuu säilytysyhteisöltä rahastoyhtiölle. Sijoitusrahastohallinnon luovuttaminen voi, kuten nykyisinkin, tapahtua joko vapaaeh-

toisesti sopimusoikeudellisin järjestelyin tai sillä perusteella, ettei rahastoyhtiöllä ole lain mukaan oikeutta jatkaa toimintaansa. Nykyisen lain 8 lukuun sijoitetut säännökset, jotka koskevat sijoitusrahaston lakkauttamista, ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 8 c lukuun, jossa säädetään myös rahastoyhtiön lakkauttamisesta. Samassa yhteydessä määritellään ne tapaukset, joissa säilytysyhteisö voi toimia osapuolena sijoitusrahastohallinnon luovuttamista koskevassa oikeustoimessa. Tämä johtuu siitä, että säilytysyhteisön sijoitusrahastojen hallinnoimisella on elimellinen yhteys rahastoyhtiön olemassaoloon.

51 §. Pykälä koskee sijoitusrahastohallinnon vapaaehtoista luovuttamista. Sijoitusrahastohallinnon aikana saattaa syntyä tilanteita, joissa rahastoyhtiö katsoo tarpeelliseksi luovuttaa yhden tai useamman sijoitusrahaston hallinnoinnin toisen rahastoyhtiön hoidettavaksi. Myös osuudenomistajien etu voi olla perusteena toimenpiteen suorittamiselle. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan, että sijoitusrahaston hallinnointi voitaisiin siirtää toisen rahastoyhtiön hoidettavaksi. Lainkohdassa lausutaan pääperiaate, jonka mukaan *luovuttava rahastoyhtiö* luovuttaa kysymyksessä olevan vähintään yhden sijoitusrahaston hallinnon *vastaanottavan rahastoyhtiön* hoidettavaksi. Koska viranomaisilla on oltava mahdollisuus rahasto-osuudenomistajien edun vuoksi puuttua tällaisiin luovutustoimiin, sijoitusrahastohallinnon luovuttamisen tulisi olla, kuten nykyisinkin, mahdollista vain rahoitustarkastuksen luvalla.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että sijoitusrahastohallinnon luovuttamiseen osallistuvien rahastoyhtiöiden on laadittava kirjallinen luovutussuunnitelma. Se on päivättävä, allekirjoitettava ja hyväksyttävä sekä luovuttavan että vastaanottavan rahastoyhtiön hallituksissa. Hallitukset tekevät päätökset 14 §:n mukaista menettelyä noudattaen, mikä merkitsee sitä, ettei yksittäistä päätöstä pidetä muodollisesti oikeana, elleivät rahasto-osuudenomistajien valitsemat rahastoyhtiön hallituksen jäsenet yhdy siihen.

Lainkohtaan ehdotetaan lisäksi otettavaksi luovutussuunnitelman sisältöä koskevat vähimmäisvaatimukset, jotta sekä rahastoyhtiöiden hallituksille että rahoitustarkastukselle varmistettaisiin mahdollisuus saada riittävästi tietoa päätöksen tekemiseksi. Siten momentin 1 kohdassa edellytetään, että luovutussuunnitelmassa on mainittava niiden rahastoyhtiöiden toiminimet, kaupparekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat, jotka osallistuvat luovutustoimeen. Osoitetietona on ilmoitettava postiosoitteen lisäksi myös käyntiosoite, jos ne poikkeavat toisistaan. Momentin 2 kohdan mukaan luovutettavan sijoitusrahaston nimi on mainittava luovutussuunnitelmassa. Lisäksi momentin 3 kohdassa edellytetään, että luovutussuunnitelmassa perustellaan luovutustoimeen johtaneet syyt sekä momentin 4 kohdan mukaan luovutussuunnitelmassa on mainittava sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisesta rahastoyhtiölle maksettava vastike. Momentin 5 kohdassa edellytetään, että luovutussuunnitelmassa esitetään lisäksi selvitys siitä, ettei luovutettavalla rahastolla ole 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja ja 6 kohdassa se, milloin luovutustoimi on tarkoitus panna täytäntöön.

51 a §. *Uudessa 51 a §:ssä* ehdotetaan säädettäväksi sijoitusrahastohallinnon luovuttamiseen liittyvän täytäntöönpanoluvan hakemisesta. Pykälän mukaan rahoitustarkastus käsittelee lupahakemukset. Menettelyn tarkoituksena on suojata luovutustoimen kohteena olevan rahaston tai rahastojen osuudenomistajia ja velkojia.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että täytäntöönpanolupaa on haettava kuukauden kuluessa luovutussuunnitelman hyväksymisestä. Sijoitusrahastotoiminnan luovuttaminen raukeaa, jos hakemusta ei toimiteta rahoitustarkastukselle määräajassa. Selkeillä ja lyhyillä määräaikasäännöksillä pyritään ehkäisemään osuudenomistajien keskuudessa syntyvää epävarmuutta siitä, onko luovutustoimi tarkoitus lopulta panna täytäntöön ja millä viipeellä. Lainkohdan mukaan hakemuksen tekevät luovuttava ja vastaanottava rahastoyhtiö yhdessä. Luovuttavan rahastoyhtiön tilalla voi 54 a §:n tarkoittamassa tapauksessa olla myös säilytysyhteisö. Käytännössä riittää, että toinen sopimuksen osapuolista jättää lupahakemuksen ennen määräajan päättymistä. Lupahakemukseen on liitettävä luovutussuunnitelma mahdollisine liitteineen sekä luovutuspäätökset. Luovutuspäätösten perusteella rahoitustarkastus voi varmistua siitä, että luovutussuunnitelma on hyväksytty oikeassa järjestyksessä ja että lupahakemus on tehty määräajan kuluessa.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että rahoitustarkastuksen on kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta päätettävä täytäntöönpanoluvasta. Tässä ajassa rahoitustarkastuksen tehtävänä on varmistua

siitä, että sijoitusrahastohallinnon luovuttaminen ei ole omiaan vahingoittamaan osuudenomistajien etuja. Jos rahoitustarkastus ei myönnä täytäntöönpanolupaa, luovutustoimi raukeaa.

Sijoitusrahastohallinnon luovuttamisen ei katsota edellyttävän julkista kuuluttamista, sillä sijoitusrahastolla ei ehdotuksen mukaan saisi olla 39 §:n tarkoittamia velkoja silloin, kun hallinnon luovuttaminen tapahtuu. Velkojen maksaminen ennen luovutuksen toteuttamista on perusteltua sen vuoksi, että lainkohdan tarkoittamia luottoja voidaan ottaa ainoastaan väliaikaiseen tarkoitukseen, mikä tarkoittaa sitä, että ne ovat luonteeltaan lyhytaikaisia.

51 b §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sijoitusrahastohallinnon luovuttamista koskevan täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta. Jotta osuudenomistajilla olisi mahdollisuus reagoida siihen, että sijoitusrahaston varallisuutta ryhtyy hallinnoimaan toinen rahastoyhtiö kuin se, jonka rahastoon sijoittaja on alun perin uskonut varansa hallinnoitavaksi, pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sijoitusrahastohallinnon luovuttamiseen osallistuvien rahastoyhtiöiden on kuulutettava rahoitustarkastukselta saamastaan täytäntöönpanoluvasta Virallisessa lehdessä sekä ilmoitettava siitä erikseen kirjallisesti osuudenomistajille. Kuuluttamisen ja ilmoituksen lähettämisen on tapahduttava välittömästi täytäntöönpanoluvan saamisen jälkeen ja viimeistään kuukautta ennen sijoitusrahastohallinnon luovuttamisen täytäntöönpanemista. Sekä kuulutuksessa että ilmoituksessa on mainittava täytäntöönpanoluvan ja luovutussuunnitelman sisältö.

Jotta osuudenomistajien piirissä ei vallitsisi pitkään epävarmuutta siitä, tullaanko sijoitusrahastohallinnon luovuttaminen toteuttamaan siten kuin siitä on luovutussuunnitelmassa sovittu, pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että luovutustoimi on suoritettava viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun rahoitustarkastus on myöntänyt sitä tarkoittavan luvan. Muussa tapauksessa sijoitusrahastohallinnon luovuttaminen raukeaa. Lainkohdassa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että luovutustointa pidetään pätevänä, mikäli se on suoritettu kahden kuukauden määräajan päätyttyä, mutta luovutussuunnitelmassa määritetyn luovuttamisen voimaantuloajan kuluessa. Rahoitustarkastuksen tehtävänä on arvioida, milloin luovutussuunnitelmassa määritettyä luovuttamisen voimaantuloaikaa, mikäli se on laissa määrätystä pääsäännöstä poikkeava, voidaan pitää osuudenomistajien etujen mukaisena. Lainkohdan tarkoituksena ei sinänsä ole rajoittaa sopimusvapauden periaatetta.

Sijoitusrahaston hallinnon luovuttamiseen liittyy luovuttavan rahastoyhtiön velvollisuuksien päättyminen ja vastaanottavan rahastoyhtiön velvollisuuksien alkaminen. Voidaan esittää kysymys siitä, voivatko nämä velvollisuudet olla voimassa osittain samanaikaisesti& Osuudenomistajan näkökulmasta merkitystä on esimerkiksi sillä, kuka huolehtii ja mistä ajankohdasta lukien maksujen suorittamisesta osuudenomistajille, osuuksien lunastamisesta sekä erääntyneiden tuottojen tilittämisestä. Mainitut toimenpiteet pannaan täytäntöön suoraan sijoitusrahaston varoista, jotka ovat säilytysyhteisön hallinnassa. Siten esimerkiksi lunastushintaa ei lähtökohtaisesti siirretä ensin rahastoyhtiön hallintaan, joka siirtää sen edelleen osuudenomistajalle, vaan maksu tapahtuu suoraan sijoitusrahaston tililtä osuudenomistajan tilille. Päinvastaisessa tilanteessa luovuttava rahastoyhtiö on luonnollisesti velvollinen luovuttamaan osuudenomistajalle hallinnassaan olevat osuudenomistajan varat. Koska varojen luovuttaminen rahastoyhtiön hallintaan on tapahtunut ennen luovutussopimuksen täytäntöönpanohetkeä, rahastoyhtiön velvoitteet määräytyvät myös täytäntöönpanon tultua saatetuksi päätökseen sitä edeltäneenä ajanjaksona käynnistettyjen toimenpiteiden osalta rahastoyhtiötä koskevien säännösten perusteella.

Luovuttavan rahastoyhtiön velvollisuutena on siirtää vastaanottavalle rahastoyhtiölle kaikki sellaiset tiedot, joiden perusteella vastaanottava rahastoyhtiö kykenee automaattisesti jatkamaan sijoitusrahaston hallinnoimista siten, ettei osuudenomistajien asema ja etu häiriinny. Esimerkiksi esitetyt lunastusvaatimukset, mikäli niitä ei ole voitu toteuttaa ennen toimeenpanohetkeä, siirtyvät vastaanottavan rahastoyhtiön hoidettavaksi. Ajatus on yhdenmukainen sen periaatteen kanssa, että sijoitusrahaston hallinnoimisesta voi samanaikaisesti huolehtia ainoastaan yksi rahastoyhtiö. Näin säilytysyhteisölle ei synny tulkintaongelmaa siitä, miltä rahastoyhtiöltä se voi missäkin tilanteessa ottaa vastaan sijoitusrahastoa koskevan toimeksiannon. Täytäntöönpanohetki on ratkaiseva.

8 a luku. Sijoitusrahaston sulautuminen

Luvussa säädetään sijoitusrahastojen sulautumisesta. Nykyisessä laissa ei ole säännöksiä siitä, millä tavoin sijoitusrahastot voivat sulautua, ja tätä on pidetty puutteena. Rahoitustarkastus onkin tulkinnut lakia siten, että sijoitusrahastot eivät voi sulautua. *Uuteen 8 a lukuun* ehdotetaan otettavaksi sulautumismenettelyä koskevat säännökset. Ne vastaavat soveltuvin osin osakeyhtiölaissa omaksuttuja ja siihen ehdotettuja periaatteita. Siten rahastoyhtiöiden ja sijoitusrahastojen sulautumiseen sovelletaan pitkälti samankaltaisia säännöksiä.

Ehdotuksessa sulautumismenettely käynnistyy sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden yhteisesti laatimalla sulautumissuunnitelmalla. Tämän jälkeen mainittujen rahastoyhtiöiden hallitukset hyväksyvät sulautumissuunnitelman. Sulautumispäätös on pätevä ainoastaan silloin, kun varsinaiseen päätöksentekoon osallistuneet osuudenomistajien valitsemat hallituksen jäsenet eivät vastusta sulautumissuunnitelman mukaista sulautumista. Molempien hallitusten on hyväksyttävä sulautumissuunnitelma sellaisenaan uhalla, että se raukeaa. Käytännössä raukeaminen saattaa johtaa uusiin neuvotteluihin ja uuden sulautumissuunnitelman laatimiseen, sillä rahastoyhtiöiden hallitukset ovat vaivattomasti kokoonkutsuttavissa, toisin kuin osakeyhtiöiden yhtiökokoukset.

Jos sulautumissuunnitelma hyväksytään, toimenpiteeseen osallistuvien rahastoyhtiöiden hallitusten on haettava kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin viimeinen rahastoyhtiön hallituksen kokous hyväksyi suunnitelman, rahoitustarkastukselta lupaa sulautumisen täytäntöönpanoon. Rahoitustarkastus ilmoittaa kirjallisesti sekä sulautuvan että vastaanottavan rahaston osuudenomistajille aiotusta toimenpiteestä sekä julkaisee sitä koskevan kuulutuksen Virallisessa lehdessä. Kahden kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta rahoitustarkastus päättää täytäntöönpanoluvasta.

Hakemus on hylättävä, jollei sitä ole tehty määräajassa, kun sulautumismenettelyssä on ilmennyt virheellisyys, kun vastaanottavaa rahastoa ei voida pitää lainmukaisena tai kun sulautumista voidaan pitää osuudenomistajien edun vastaisena. Täytäntöönpanolupaa ei voida myöskään myöntää, jos sulautuvalla rahastolla on 39 §:ssä tarkoitettua luottoa.

Rahastoyhtiöiden on ilmoitettava sulautuminen rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa täytäntöönpanoluvan saamisesta. Ilmoitus tehdään rahoitustarkastukselle ja sen seurauksena sulautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät vastaanottavalle rahastolle, sulautuva rahasto purkautuu ja sen osuudenomistajille syntyy oikeus sulautumisvastikkeeseen. Täytäntöönpanoa ei kuitenkaan voida toteuttaa ennen kuin kuukausi on kulunut siitä, kun täytäntöönpanoluvasta on ilmoitettu kirjallisesti osuudenomistajille ja kuulutettu Virallisessa lehdessä.

52 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumiseen liittyvistä määritelmistä. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan, että ainoastaan sellaiset sijoitusrahastot, jotka sijoitustoiminnassaan noudattavat samanlaisia periaatteita, voivat sulautua toisiinsa. Siten osakerahasto voi sulautua yhden tai useamman osakerahaston, korkorahasto yhden tai useamman korkorahaston ja yhdistelmärahasto yhden tai useamman yhdistelmärahaston kanssa. Koska edellytykseksi on asetettu sijoitusrahastojen sijoitustoiminnan periaatteiden vastaavuus, pelkästään tuotto-osuuksia sisältävä sijoitusrahasto voi sulautua pelkästään kasvuosuuksia sisältävään rahastoon, jos sen sääntöjä muutetaan tarpeellisessa määrin.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten sulautuminen voi tapahtua. Absorptiosulautumiseksi kutsutussa menettelyssä vähintään yksi sijoitusrahasto sulautuu vastaanottavaan rahastoon. Kombinaatiosulautumisella sitä vastoin ymmärretään kahden tai useamman rahaston sulautumista siten, että niistä perustetaan vastaanottava rahasto. Absorptio- ja kombinaatiosulautuminen ovat osakeyhtiölaissa vakiintuneita ilmauksia, joiden käyttäminen selkeyttää sääntelyä.

Ehdotetun pykälän *3 momentin* mukaan rahasto sulautuu toiseen rahastoon siten, että sulautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle rahastolle. Sulautuvan rahaston osuudenomistajat saavat vastikkeeksi vastaanottavan rahaston osuuksia. Osuudenomistajalla on oikeus koko sulautumismenettelyn ajan saada osuutensa lunastetuksi normaalia menettelyä noudattaen. Poikkeuksen muodostaa kuitenkin 54 d §:n tarkoittamat tilanteet.

52 a §. Pykälässä säädetään sulautumissuunnitelmasta, jossa luetellaan sulautumi-

seen liittyvät seikat, selvitykset ja sulautumisen täytäntöönpanoa koskevat ehdotukset. Lainkohdassa määritetään sulautumissuunnitelmalta edellytettävät sisällölliset vähimmäisvaatimukset. Ehdotuksen mukaan sulautuvien rahastojen taloudellista tilaa viimeisen tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen jälkeiseltä ajalta kuvaavat tiedot sekä niitä koskevat lausunnot on liitettävä sulautumissuunnitelmaan.

Pykälän *1 momentin* mukaan sulautumiseen osallistuvien sijoitusrahastojen hallinnoimisesta vastaavien rahastoyhtiöiden hallitusten on laadittava ja allekirjoitettava sulautumissuunnitelma, joka mainittujen rahastoyhtiöiden hallitusten on hyväksyttävä siten kuin 14 §:ssä säädetään. Edellytyksenä on, etteivät rahasto-osuudenomistajien valitsemat hallituksen jäsenet vastusta sulautumissuunnitelmaa.

Momentin 1 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on mainittava sulautumisesta päättävien rahastoyhtiöiden toiminimet, kaupparekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat. Osoitetietona on ilmoitettava postiosoitteen lisäksi käyntiosoite, jos ne poikkeavat toisistaan. Käyntiosoitetta voivat tarvita ainakin sulautumissuunnitelmasta ja sen liitteistä kiinnostuneet osuudenomistajat. Lisäksi osuudenomistajalle saattaa olla merkitystä sillä, minkä rahastoyhtiön hallinnoitavaksi hänen varansa siirtyvät.

Momentin 2 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on mainittava vastaanottavan ja sulautuvan sijoitusrahaston nimi. Mikäli sulautuvia sijoitusrahastoja on useampia, kuten kombinaatiosulautumisessa, sulautumissuunnitelmassa on mainittava niiden kaikkien nimet.

Momentin 3 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus sulautumiseen liittyvistä vastaanottavan rahaston sääntöjen muutoksista, mikäli absorptiosulautuminen on omiaan johtamaan siihen, että vastaanottavan sijoitusrahaston säännöt eivät ole yhdenmukaiset sulautumisella muodostettavan rahaston varojen rakenteen tai muun seikan vuoksi. Säännös johtaa siihen, että sulautumissuunnitelman hyväksyminen merkitsee myös tarvittavien sääntömuutosten hyväksymistä, eikä niistä päätetä enää erikseen. Tämä johtuu siitä, että vastaanottavan rahaston säännöillä on elimellinen yhteys koko sulautumismenettelyn toteutumiseen. Kombinaatiosulautumisessa on kysymys uuden sijoitusrahaston perustamisesta, joten vastaanottavan rahaston säännöistä on oltava ehdotus sulautumissuunnitelmassa.

Momentin 4 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus vastikkeesta sulautuvan rahaston osuudenomistajille. Vastikkeena ovat pääsäännön mukaan vastaanottavan rahaston osuudet. Sulautumissuunnitelmassa on 54 d §:n tarkoittamassa tapauksessa oltava ehdotus rahana suoritettavan lunastuksen markkamäärän määräytymistavasta. Jos sulautuvassa rahastossa on sekä tuotto- että kasvuosuuksia, vastike on ilmoitettava osuuslajeittain. Suunnitelmassa on mainittava vastikkeen arvon määräytymispäivä.

Momentin 5 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus vastikkeen jakoajankohdasta ja jaon muista ehdoista. Suunnitelmassa on siis mainittava vastikkeen jaon toteuttamistapa, toisin sanoen se, missä ja milloin osuudenomistajat voivat vaihtaa sulautuvan rahaston osuudet vastaanottavan rahaston osuuksiin ja miten 54 d §:n tarkoittamassa tilanteessa lunastusvaatimus esitetään. Ehdotuksen 52 c §:n mukaan sulautuvan rahaston osuudenomistajalle syntyy oikeus vastikkeeseen, kun sulautumisen täytäntöönpanosta tehdään ilmoitus rahoitustarkastukselle, jolloin sulautuva rahasto purkautuu.

Momentin 6 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava selvitys sulautumisen syystä ja sulautumisvastikkeen määrittelyn ja jaon perusteista sekä niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista. Selvitys on tarkoitettu sulautumiseen osallistuvien rahastojen osuudenomistajille. Tarkoituksena on, että osuudenomistajat saavat sulautumissuunnitelmasta selvityksen sekä oman rahastonsa että sulautumiseen osallistuvien muiden rahastojen arvonmääritykseen ja vastikkeen jakoperusteeseen vaikuttavista seikoista sekä sulautumisen syistä. Selvityksen perusteella osuudenomistajilla on käytettävissään perusteltu arvio kaikkien sulautumiseen osallistuvien rahastojen arvosta. Lisäksi rahoitustarkastus tarvitsee mainitut tiedot päättäessään täytäntöönpanoluvasta. Selvityksestä on myös ilmettävä, millä perusteella koko sulautuvasta rahastosta suoritettava vastike jaetaan sulautuvan rahaston osuudenomistajien kesken. Jos sulautuvassa ja vastaanottavassa rahastossa on sekä tuotto- että kasvuosuuksia, selvityksessä on esitettävä myös perusteet, joita on käytetty eri osuuslajien keskinäisessä arvonmäärityksessä. Taloudellisten

seikkojen lisäksi selvityksessä on mainittava sellaiset oikeudelliset perusteet, jotka vaikuttavat sulautumisen ja sulautumisvastikkeen arviointiin.

Momentin 7 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on mainittava, mistä ajankohdasta lukien sulautumiseen osallistuvien sijoitusrahastojen rahasto-osuuksien arvonlaskemisessa ryhdytään noudattamaan yhdenmukaista menetelmää. Yhdenmukaisen arvonlaskemismenetelmän noudattaminen on edellytys, jotta lunastusvastike saadaan määritettyä oikeudenmukaisesti sulautumiseen osallistuvien sijoitusrahastojen osuudenomistajien edun näkökulmasta. Siten vastike on määritettävä vasta sen jälkeen, kun yhdenmukaiset laskentamenetelmät on otettu käyttöön.

Momentin 8 kohdassa edellytetään, ettei sulautuvalla rahastolla saa olla 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja. Säännöstä perustellaan sillä, että velkojien etujen turvaaminen ennen täytäntöönpanoluvan myöntämistä johtaisi monimutkaiseen menettelyyn, joka viivästyttäisi tarpeettomasti toimenpiteen suorittamista. Viivästymistä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena siitä näkökulmasta, että lainkohdassa mainitut luotot ovat luonteeltaan väliaikaisia, minkä vuoksi ne ovat lyhytaikaisia. Tämän vuoksi luotot vaaditaan maksettavaksi ennen täytäntöönpanoluvan myöntämistä.

Momentin 9 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus sulautumisen suunnitelluksi voimaantuloajankohdaksi. Arviota sulautumisen voimaantuloajankohdasta tarvitsevat sulautumiseen osallistuvia rahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden lisäksi myös rahasto-osuudenomistajat ja rahoitustarkastus tehdessään 52 b §:n mukaista täytäntöönpanolupapäätöstä.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että sulautumissuunnitelmaan on liitettävä sulautumiseen osallistuvien rahastojen taloudellista kehitystä koskeva rahastoyhtiöiden hallitusten laatima selostus sellaisista tapahtumista, jotka ovat sattuneet viimeisen tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen jälkeen ja joilla voidaan katsoa olleen olennaista vaikutusta rahaston taloudelliseen asemaan. Rahaston tilintarkastajien on liitettävä oma lausuntonsa hallituksen selostuksesta sulautumissuunnitelman oheen.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niin sanotusta asiantuntijamenettelystä, jossa hyväksytty tilintarkastaja antaa riippumattomana asiantuntijana arvion sulautumissuunnitelmassa annettujen lain edellyttämien seikkojen oikeellisuudesta ja riittävyydestä. Lausunnossaan asiantuntijana toimivan tilintarkastajan on kiinnitettävä huomiota siihen, onko sulautumissuunnitelmassa annettu kaikki sellaiset tiedot, jotka ovat olennaisia arvioitaessa sulautumisen syitä, vastaanottavalle rahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden arvoa sekä vastikkeen arvoa ja sen jakoa. Menettelyllä pyritään suojelemaan osuudenomistajia.

Riippumattoman asiantuntijan palkkio ehdotetaan *4 momentin* mukaan määräytyväksi osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:än ehdotetun periaatteen mukaisesti. Koska osakeyhtiölain muuttamista koskeva valmistelu on toistaiseksi kesken, voimaantulosäännöksissä ehdotetaan säädettäväksi 4 momentin voimaantulosta erikseen asetuksella.

Velkojain suojelemiseksi pykälän *5 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sulautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö on laillisen takauksen periaatteita soveltaen vastuussa sellaisista sulautuvan rahaston vastuista, jotka ovat syntyneet ennen sulautumisen täytäntöönpanoa ja jotka ovat edelleen tuona ajankohtana maksamatta. Sulautumisen täytäntöönpanohetkenä pidetään 52 b §:n 4 momentissa tarkoitettua ajankohtaa. Käytännössä sijoitusrahaston mahdollinen velkojapiiri on hyvin rajallinen, sillä sijoitusrahastolla ei voi 39 §:n perusteella olla luottoa kuin ainoastaan väliaikaiseen tarkoitukseen. Kun 52 a §:n 1 momentin 8 kohdassa edellytetään, ettei sijoitusrahastoilla sulautuessaan saisi olla edellä tarkoitettua luottoa lainkaan, esimerkiksi kuulutusmenettelyä ei voida näillä perusteilla pitää tarkoituksenmukaisena. Sijoitusrahasto saattaa kuitenkin sulautumisen tapahtumahetkellä olla osapuolena sopimuksessa, jonka osapuolen asema on verrattavissa velallisen asemaan sijoitusrahaston näkökulmasta tarkasteltuna. Tyypillisesti tällainen sopimus voisi olla esimerkiksi johdannaissopimus- tai arvopaperin lainaus- taikka takaisinostosopimus. Koska esimerkiksi johdannaissopimuksia selvittävä optioyhteisö vakiintuneen käytännön mukaan vaatii periatteessa turvaavat vakuudet sopimusosapuolilta, sopimusosapuolille on yhdentekevää, minkälaiset edellytykset sopimuskumppanilla on vastata sitoumuksistaan sulautumisen toteuduttua. Vastaava edellytys asetetaan 36 a §:n mukaisen arvopapereiden lainaus- ja takaisinos-

totoiminnan ehdoksi. Käytännössä 5 momentissa tarkoitetut vastuut saattavat liittyä esimerkiksi arvopaperinvälittäjälle suorittamatta oleviin välityspalkkioihin tai säilytysyhteisön säilytyspalkkioon.

52 b §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi täytäntöönpanolupa- eli osuudenomistajainsuojamenettelystä, toisin sanoen täytäntöönpanoluvan hakemisesta, luvan myöntämisen edellytyksistä, hakemuksen liitteistä sekä osuudenomistajille annettavasta kuulutuksesta, sen julkaisemisesta Virallisessa lehdessä ja lähettämisestä kirjallisesti osuudenomistajille osuudenomistajien rekisterissä mainittuun osoitteeseen. Ehdotuksen mukaan hakijat vastaavat lupamenettelyn kustannuksista siten kuin siitä on rahoitustarkastuslaissa säädetty.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan, että sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden on haettava lupaa sulautumisen täytäntöönpanoon rahoitustarkastukselta. Täytäntöönpanolupaa on haettava kuukauden kuluessa viimeksi sulautumisesta päättäneen rahastoyhtiön hallituksen kokouksesta. Sulautuminen raukeaa, mikäli hakemusta ei toimiteta rahoitustarkastukselle määräajassa. Hakemukseen on liitettävä sulautumissuunnitelma, sen mahdolliset liitteet sekä rahastoyhtiöiden hallitusten tekemiä sulautumispäätöksiä koskevat hallituksen kokouksen pöytäkirjanotteet tai -jäljennökset. Hallintomenettelylain (598/82) periaatteita noudattaen rahoitustarkastuksen on tarvittaessa varattava hakijoille mahdollisuus hakemuksen täydentämiseen.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että rahoitustarkastuksen tehtävänä on ilmoittaa sulautumiseen osallistuvien sijoitusrahastojen osuudenomistajille lupahakemuksessa mainittujen rahastojen sulautumisaikomuksesta. Ilmoituksen on tapahduttava kirjallisesti, minkä lisäksi sulautumishakemuksesta on annettava kuulutus Virallisessa lehdessä. Ilmoituksessa ja kuulutuksessa on mainittava sulautumissuunnitelman sisältö siten kuin siitä on 52 a §:n 1—9 kohdassa säädetty. Rahasto-osuudenomistajalla on 33 §:n nojalla oikeus milloin tahansa vaatia omistamansa rahasto-osuuden lunastamista. Sen vuoksi lakiin ei ole tarpeen ottaa säännöksiä erillisestä lunastusvaatimusten esittämismenettelystä.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi täytäntöönpanoluvan edellytyksistä. Rahoitustarkastuksen on toimivaltaisena valvontaviranomaisena varmistuttava siitä, että sulautumissuunnitelma täyttää lainmukaiset edellytykset siinä annettujen tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden kannalta. Rahoitustarkastus saa täytäntöönpanolupahakemuksen liitteenä riippumattoman asiantuntijan lausunnon edellä mainituista perusteista.

Kombinaatiosulautumisessa, jossa on kysymys uuden sijoitusrahaston perustamisesta, rahoitustarkastuksen tehtävänä on lisäksi vahvistaa sijoitusrahaston säännöt. Absorptiosulautuminen sitä vastoin saattaa johtaa rahaston sääntöjen muuttamista koskevaan menettelyyn. Siten täytäntöönpanoluvan edellytyksenä on, että rahaston säännöt tai niitä koskevat muutokset ovat sijoitusrahastolain ja sen perusteella annettujen määräysten mukaiset.

Rahoitustarkastuksen on annettava täytäntöönpanolupaa koskevasta hakemuksesta päätös viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun se on vastaanottanut sanotun hakemuksen. Milloin rahoitustarkastus hallintomenettelylain perusteella pyytää hakijaa täydentämään hakemustaan, määräaika lasketaan siitä päivästä, jona hakija toimittaa vaaditut tiedot rahoitustarkastukselle. Hakemus katsotaan hylätyksi ja sulautuminen rauenneeksi, jollei hakemusta ratkaista määräajassa.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi täytäntöönpanoluvan tiedoksiantamisesta. Rahoitustarkastuksen antamasta sulautumisluvasta on tiedotettava osuudenomistajille kirjallisesti ja siitä on lisäksi julkaistava kuulutus Virallisessa lehdessä. Ilmoitus- ja kuulutusvelvollisuus on sulautumisesta päättäneillä rahastoyhtiöillä. Ilmoitus ja kuulutus on toimitettava välittömästi ja viimeistään kuukautta ennen sulautumisen täytäntöönpanoa.

52 c §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumisen täytäntöönpanon ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle sekä täytäntöönpanon oikeusvaikutuksista. Jotta osuudenomistajien keskuudessa ei vallitsisi pitkään epävarmuutta siitä, toteutetaanko sulautuminen sulautumissuunnitelman mukaisesti, pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sulautuminen on saatettava loppuun viimeistään kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan täytäntöönpanoluvan myöntämisestä. Muussa tapauksessa sulautuminen raukeaa. Täytäntöönpanon toteuttamista valvoo rahoitustarkastus, jolle on ilmoitettava sulautumisen loppuunsaattamisesta mainitun määrä-

ajan kuluessa. Ilmoitusvelvollisia ovat sulautuvia sijoitusrahastoja hallinnoivat rahastoyhtiöt. Lainkohdassa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että sulautumista pidetään pätevänä, mikäli se saatetaan loppuun sulautumissuunnitelmassa päätetyn sulautumisen voimaantuloajan puitteissa. Rahoitustarkastuksen tehtävänä on arvioida, milloin sulautumissuunnitelmassa ehdotettua sulautumisen voimaantuloaikaa, kun se poikkeaa laissa määritetystä kahden kuukauden pääsäännöstä, voidaan pitää osuudenomistajien etujen mukaisena.

Pykälän *2 momentin* mukaan sulautuva rahasto purkautuu ja sen varat ja vastuut siirtyvät sulautumissuunnitelman mukaisesti vastaanottavalle rahastolle rahoitustarkastukselle tehtävällä täytäntöönpanoilmoituksella. Varat ja vastuut siirtyvät selvitysmenettelyttä.

Pykälän *3 momentin* mukaan sulautuvan rahaston purkautuessa sen osuudenomistajille syntyy heti oikeus vastikkeeseen. Mikäli osuudenomistaja on päättänyt ryhtyä absorptio- tai kombinaatiosulautumisella muodostuvan rahaston osuudenomistajaksi, täytäntöönpanoilmoituksen tekemisen seurauksena hänestä tulee vastaanottavan rahaston osuudenomistaja sulautumissuunnitelman mukaisesti. Vastikkeenjako voidaan toteuttaa siten, että sulautuvaa rahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö viimeisenä tehtävänään jakaa vastikkeen. Käytännössä jaon toteutuksesta vastaa vastaanottava rahasto. Sulautuvan rahaston osuudenomistajien oikeusturva edellyttää, että sitä hallinnoiva rahastoyhtiö valvoo sulautuvan rahaston osuudenomistajien edustajana vastikkeen jaon toteutumista.

Sijoitusrahaston sulautuminen toisen sijoitusrahaston kanssa merkitsee pääsäännön mukaan sitä, että sulautuvaan sijoitusrahastoon kuuluvia varoja ryhtyy hallinnoimaan toinen rahastoyhtiö. Rahastoyhtiön velvollisuuksien siirtymisessä noudatetaan sijoitusrahaston hallinnoinnin siirtämisen yhteydessä kuvattua periaatetta, toisin sanoen toimeenpanohetkeä pidetään ratkaisevana.

8 b luku. **Sijoitusrahaston jakautuminen**

Uudessa 8 b luvussa ehdotetaan säädettäväksi sijoitusrahaston jakautumisesta. Jakautumista koskeva sääntely vastaa tiettyjä poikkeuksia lukuunottamatta sulautumista. Yhtiöoikeudessa jakautumista kuvataan pelkistäen kombinaatiosulautumisen peilikuvaksi.

Sijoitusrahastojen jakautuminen saattaisi soveltua esimerkiksi sellaisiin sijoitusrahastoihin, joiden koolle voidaan määrittää tietty optimaalisena pidettävä enimmäissuuruus. Siten esimerkiksi Suomessa sopimusmarkkina-arvopapereihin sijoittavalle rahastolle saattaa muuttua kestämättömäksi sellainen tilanne, jossa sen osuuksia haluttaisiin ostaa enemmän kuin rahaston taloudellisiin laskelmiin ja riskin hajauttamiseen perustuvat päätelmät sallisivat. Tällöin sijoitushalukkuutta on pyritty rajoittamaan suurehkoilla merkintäpalkkioilla.

Ehdotuksen mukainen jakautumismenettely käynnistyy jakautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön laatimasta jakautumissuunnitelmasta. Jakautumispäätös, joka käytännössä tarkoittaa jakautumissuunnitelman hyväksymistä, tehdään 14 §:ssä säädetyn menettelyn mukaisesti.

Jakautumissuunnitelman tultua hyväksytyksi jakautuvaa rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön on haettava jakautumissuunnitelmalle täytäntöönpanolupaa rahoitustarkastukselta. Lupahakemus on jakautumisen raukeamisen uhalla tehtävä kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman hyväksymisestä. Tämän jälkeen rahoitustarkastus ilmoittaa kirjallisesti jakautuvan sijoitusrahaston osuudenomistajille aiotusta menettelystä sekä julkaisee sitä koskevan kuulutuksen Virallisessa lehdessä. Osuudenomistajalla on oikeus koko jakautumismenettelyn ajan saada osuutensa lunastetuksi normaalia menettelyä noudattaen. Sen vuoksi lakiin ei tarvitse ottaa erityisiä säännöksiä lunastusvaatimuksen esittämisestä. Kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta rahoitustarkastus päättää täytäntöönpanoluvasta. Hakemus on hylättävä jakautumismenettelyssä ilmenneen virhellisyyden vuoksi tai siinä tapauksessa, ettei vastaanottavaa rahastoa voida pitää lainmukaisena.

Rahastoyhtiön on ilmoitettava sulautuminen rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa täytäntöönpanoluvan saamisesta. Ilmoitus tehdään rahoitustarkastukselle ja sen seurauksena jakautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät kohderahastolle, jakautuva rahasto purkautuu, mikäli kysymyksessä on niin sanottu kokonaisjakautuminen ja jakautuvan rahaston osuudenomistajille syntyy oikeus jakautumisvastikkeeseen. Täytäntöönpanoa ei voida kuitenkaan toteuttaa ennen kuin kuukausi on kulunut siitä, kun toimeen-

panoluvasta on ilmoitettu kirjallisesti osuudenomistajille ja siitä on kuulutettu Virallisessa lehdessä.

53 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumisen määritelmistä. Pykälän *1 momentin* määritelmän mukaan sijoitusrahasto (*jakautuva rahasto*) voi jakautua siten, että jakautuvan rahaston varat ja vastuut osittain tai kokonaan siirtyvät selvitysmenettelyttä yhdelle tai useammalle rahastoyhtiön perustamalle sijoitusrahastolle (*kohderahasto*) yleisseuraantona. Kun kaikki jakautuvan rahaston varat ja vastuut ovat siirtyneet kohderahastolle, jakautuva rahasto purkautuu. Ehdotuksen mukaan jakautuvan rahaston osuudenomistajat saavat jakautumisvastikkeena kohderahaston rahasto-osuuksia. Osuudenomistajalla on kuitenkin aina oikeus saada osuutensa lunastetuksi jakautuvasta rahastosta jakautumisen täytäntöönpanoon asti ja sen jälkeen normaalisti kohderahastosta.

53 a §. Pykälässä säädetään jakautumissuunnitelmasta, johon on otettava jakautumiseen liittyvät seikat, selvitykset ja jakautumisen täytäntöönpanoa koskevat ehdotukset. Lainkohdassa määritetään jakautumissuunnitelmalta edellytettävät sisällölliset vähimmäisvaatimukset. Ehdotuksen mukaan jakautuvan rahaston taloudellista tilaa viimeisen tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen jälkeiseltä ajalta kuvaavat tiedot sekä niitä koskevat lausunnot liitetään jakautumissuunnitelmaan.

Pykälän *1 momentin* mukaan jakautuvaa rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön hallituksen on laadittava, päivättävä ja allekirjoitettava jakautumissuunnitelma ja hyväksyttävä se 14 §:ssä säädetyn menettelyn mukaisesti. Jakautuminen raukeaa, kun vähintään yksi rahasto-osuudenomistajien valitsema hallituksen jäsen vastustaa jakautumissuunnitelmaa.

Momentin 1 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmassa on mainittava jakautuvaa rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön toiminimi, kaupparekisterinumero, osoite ja kotipaikka. Osoitetietona on ilmoitettava postiosoitteen lisäksi käyntiosoite, mikäli ne poikkeavat toisistaan. Käyntiosoitetta voivat tarvita ainakin jakautumissuunnitelmasta kiinnostuneet osuudenomistajat.

Momentin 2 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmassa on mainittava jakautuvan rahaston nimi ja kohderahaston nimiehdotus. Mikäli kohderahastoja on useampia kuin yksi, jakautumissuunnitelmassa on mainittava niiden kaikkien nimiehdotukset.

Momentin 3 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus kohderahaston säännöiksi. Mikäli kohderahastoja on useampia kuin yksi, jakautumissuunnitelmaan on otettava niiden kaikkien sääntöehdotukset. Jos jakautuva rahasto ei purkaudu jakautumismenettelyn seuraamuksena, vaan jää toimimaan, ja jakautuminen on omiaan johtamaan siihen, että jakautuvan rahaston säännöt eivät ole yhdenmukaiset jakautumisen jälkeen vallitsevien olosuhteiden kanssa, jakautumissuunnitelmaan on otettava myös ehdotus jakautuvan rahaston sääntömuutokseksi. Ehdotus johtaa siihen, että jakautumissuunnitelman hyväksyminen merkitsee myös vähintään yhden kohderahaston sääntöjen tai jakautuvan rahaston sääntömuutoksen vahvistamista, eikä niistä päätetä erikseen. Tämä johtuu siitä, ettei jakautumista voida toteuttaa jakautumissuunnitelman mukaisesti, ellei siinä mainittua kohderahastoa ole olemassa.

Momentin 4 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus jakautumisvastikkeesta jakautuvan rahaston osuudenomistajille. Vastikkeena on pääsäännön mukaan kohderahaston osuudet. Jos jakautuvassa rahastossa on sekä tuotto- että kasvuosuuksia, vastike on ilmoitettava osuuslajeittain.

Momentin 5 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus jakautumisvastikkeen jakoajankohdasta ja jaon muista ehdoista. Suunnitelmassa on siis mainittava vastikkeenjaon toteuttamistapa, toisin sanoen se, missä ja milloin osuudenomistajat voivat vaihtaa jakautuvan rahaston osuudet kohderahaston osuuksiin. Ehdotuksen 53 a §:n mukaan jakautuvan rahaston osuudenomistajalle syntyy oikeus vastikkeeseen, kun jakautumisen täytäntöönpanosta tehdään ilmoitus rahoitustarkastukselle.

Momentin 6 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmaan on otettava selvitys jakautumisen syistä ja vastikkeen määrittelyn perusteista sekä niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista. Selvitys on tarkoitettu jakautuvan rahaston osuudenomistajille sekä rahoitustarkastukselle sen päättäessä 53 b §:n 3 momentin mukaisesti täytäntöönpanoluvasta. Selvityksestä on ilmettävä, millä perusteella jakautuvasta rahastosta suoritettava vastike jaetaan jakautuvan rahaston osuudenomistajien kesken. Jos jakautuvassa rahastossa on sekä tuotto- että kasvuosuuksia, selvityksessä on esitettävä myös

perusteet, joita on käytetty eri osuuslajien keskinäisessä arvonmäärityksessä. Taloudellisten seikkojen lisäksi selvityksessä on mainittava sellaiset oikeudelliset perusteet, jotka vaikuttavat jakautumisen ja jakautumisvastikkeen arviointiin.

Momentin 7 kohdassa edellytetään, että jakautuvalla rahastolla ei saa olla 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja. Vaatimus helpottaa sen arvioimista, voidaanko jakautumista pitää osuudenomistajien edun mukaisena, ja toisaalta johtaa yksinkertaisempaan menettelyyn, kun mahdollisten velkojien kuulemisesta voidaan luopua. Lisäksi, koska lainkohdan tarkoittamat luotot ovat luonteeltaan väliaikaisia, niiden takaisin maksaminen ei johda rahaston kannalta kohtuuttomuuteen. Vaihtoehtoisesti voidaan odottaa, kunnes luotot on maksettu ajallaan takaisin, jolloin odotusaika muodostuu joka tapauksessa lyhyeksi.

Momentin 8 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus jakautumisessa siirtyvien varojen ja vastuiden jakamisesta kullekin kohderahastolle. Ehdotusta laadittaessa erityistä huomiota on kiinnitettävä rahastojen osuudenomistajien tasavertaiseen kohteluun. Lisäksi on muistettava, että osuudenomistajien omistusoikeus sijoitusrahaston varoihin on jakamatonta.

Momentin 9 kohdan mukaan jakautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus jakautumisen suunnitelluksi voimaantuloajankohdaksi. Arviota sulautumisen voimaantuloajankohdasta tarvitsevat jakautuvan rahaston osuudenomistajat ja säilytysyhteisö sekä rahoitustarkastus sen tehdessä 53 b §:n mukaista täytäntöönpanolupapäätöstä.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että jakautumissuunnitelmaan on liitettävä jakautuvan rahaston taloudellista kehitystä koskeva rahastoyhtiön hallituksen laatima selostus sellaisista tapahtumista, jotka ovat sattuneet viimeisen tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen jälkeen ja joilla voidaan katsoa olleen olennaista vaikutusta rahaston taloudelliseen asemaan. Rahaston tilintarkastajien on liitettävä oma lausuntonsa hallituksen selostuksesta jakautumissuunnitelmaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sijoitusrahaston sulautumisen yhteydessä toimitettavaksi edellytetystä asiantuntijamenettelystä. Siinä tilintarkastaja antaa riippumattomana asiantintijana arvion jakautumissuunnitelmassa annettujen lain edellyttämien seikkojen oikeellisuudesta ja riittävyydestä. Lausunnossaan, asiantuntijana toimivan tilintarkastajan on kiinnitettävä huomiota siihen, onko jakautumissuunnitelmassa annettu kaikki sellaiset tiedot, jotka ovat olennaisia arvioitaessa jakautumisen syitä, kohderahastolle siirtyvän varojen ja vastuiden arvoa sekä vastikkeen arvoa ja sen jakoa. Menettelyllä pyritään suojelemaan osuudenomistajia.

Riippumattoman asiantuntijan palkkio ehdotetaan *4 momentin mukaan* määräytyväksi osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:än ehdotetun periaatteen mukaisesti. Koska osakeyhtiölain muuttamista koskeva valmistelu on toistaiseksi kesken, 4 momentin voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erikseen asetuksella.

Velkojain suojelemiseksi pykälän *5 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että jakautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö on laillisen takauksen periaatteita soveltaen vastuussa sellaisista jakautuvan rahaston vastuista, jotka ovat syntyneet ennen jakautumisen täytäntöönpanoa ja jotka ovat edelleen tuona ajankohtana maksamatta. Jakautumisen täytäntöönpanohetkenä pidetään 53 c §:n 1 momentissa tarkoitettua ajankohtaa. Muilta osin jakautuvan sijoitusrahaston velkojia koskevat perustelut vastaavat soveltuvin osin 52 a §:n 5 momentin perusteluja.

53 b §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi osuudenomistajain- ja velkojainsuojamenettelystä, toisin sanoen täytäntöönpanoluvan hakemisesta, luvan myöntämisen edellytyksistä, hakemuksen liitteistä sekä jakautuvan rahaston osuudenomistajille tehtävästä ilmoituksesta ja annettavasta kuulutuksesta, sen julkaisemisesta Virallisessa lehdessä ja lähettämisestä kirjallisesti osuudenomistajille osuudenomistajien rekisterissä mainittuun osoitteeseen. Ehdotuksen mukaan hakija vastaa lupamenettelyn kustannuksista siten kuin siitä on rahoitustarkastuslaissa säädetty.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan, että jakautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön on haettava lupaa jakautumisen täytäntöönpanolle rahoitustarkastukselta. Täytäntöönpanolupaa on haettava kuukauden kuluessa jakautumispäätöksen tekemisestä. Jakautuminen raukeaa, mikäli hakemusta ei toimiteta rahoitustarkastukselle määräajassa. Hakemukseen on liitettävä jakautumissuunnitelma, sen mahdolliset liitteet sekä jakautumispäätöstä koskevan hallituksen kokouksen pöytäkirjanote tai -jäljennös. Hallinto-

menettelylain periaatteita noudattaen rahoitustarkastuksen on tarvittaessa varattava hakijalle mahdollisuus hakemuksen täydentämiseen.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että rahoitustarkastuksen tehtävänä on ilmoittaa jakautuvan rahaston osuudenomistajille rahaston jakautumisaikomuksesta. Ilmoituksen on tapahduttava kirjallisesti, minkä lisäksi jakautumishakemuksesta on annettava kuulutus Virallisessa lehdessä. Ilmoituksessa ja kuulutuksessa on mainittava jakautumissuunnitelman sisältö siten kuin siitä on 53 a §:n 1—9 kohdassa säädetty. Kuten sulautumismenettelyssä, rahoitustarkastus lupahakemusviranomaisen ominaisuudessa on velvollinen tekemään ilmoitukset ja kuulutukset.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi täytäntöönpanoluvan edellytyksistä. Rahoitustarkastuksen on toimivaltaisena valvontaviranomaisena varmistuttava siitä, että jakautumissuunnitelma täyttää lainmukaiset edellytykset siinä annettujen tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden kannalta. Rahoitustarkastuksen tehtävänä on jakautumista koskevaa täytäntöönpanolupaa myöntäessään lisäksi arvioida sitä, kohdellaanko rahaston osuudenomistajia jakautumissuunnitelmassa yhdenvertaisesti. Kaikessa arvioinnissaan rahoitustarkastuksen on pidettävä johtoajatuksena osuudenomistajien edun toteutumista.

Jakautumismenettelyssä perustetaan aina vähintään yksi uusi sijoitusrahasto. Jakautumiseen tarvittavan täytäntöönpanoluvan myöntämisellä rahoitustarkastus käytännössä vahvistaa myös uuden sijoitusrahaston säännöt. Toisaalta tilanteessa, jossa jakautuva rahasto ei purkaudu, vaan jatkaa toimintaansa, jakautuminen saattaa johtaa sen sääntöjen muuttamiseen. Sen vuoksi täytäntöönpanoluvan edellytyksenä on, että rahaston säännöt tai niitä koskevat muutokset ovat sijoitusrahastolain ja sen perusteella annettujen määräysten mukaiset.

Rahoitustarkastuksen on annettava täytäntöönpanolupa-asiassa päätös viimeistään silloin, kun kaksi kuukautta on kulunut hakemuksen vastaanottamisesta. Jos rahoitustarkastus hallintomenettelylain perusteella pyytää hakijaa täydentämään hakemustaan, määräaika lasketaan siitä päivästä, jona hakija toimittaa vaaditut tiedot rahoitustarkastukselle. Hakemus katsotaan hylätyksi ja jakautuminen rauenneeksi, jollei hakemusta ratkaista määräajassa.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi täytäntöönpanoluvan tiedoksiantamisesta. Rahoitustarkastuksen antamasta jakautumisluvasta on tiedotettava osuudenomistajille kirjallisesti ja siitä on lisäksi julkaistava kuulutus Virallisessa lehdessä. Ilmoitus- ja kuulutusvelvollisuus on jakautuvaa rahastoa hallinnoivalla rahastoyhtiöllä. Ilmoitus ja kuulutus on toimitettava välittömästi ja viimeistään kuukautta ennen jakautumisen täytääntöönpanoa.

53 c §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumisen täytäntöönpanon ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle sekä täytäntöönpanon oikeusvaikutuksista. Jotta osuudenomistajien keskuudessa ei vallitsisi pitkäaikaista epävarmuutta siitä, toteutetaanko jakautuminen jakautumissuunnitelman mukaisesti, pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että menettely on saatettava loppuun viimeistään kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan täytäntöönpanoluvan myöntämisestä. Muussa tapauksessa jakautuminen raukeaa. Täytäntöönpanon toteuttamista valvoo rahoitustarkastus, jolle on tehtävä jakautumisen loppuunsaattamista koskeva ilmoitus mainitun määräajan kuluessa. Ilmoitusvelvollinen on jakautuvaa rahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö. Lainkohdassa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että jakautumista pidetään pätevänä, mikäli sen loppuunsaattaminen on tapahtunut jakautumissuunnitelmassa sovitun voimaantuloajan puitteissa. Rahoitustarkastuksen tehtävänä on arvioida, milloin suunnitelmassa sovittua voimaantuloaikaa, kun se poikkeaa laissa määritetystä kahden kuukauden pääsäännöstä, voidaan pitää osuudenomistajien etujen mukaisena. Jakautumisen voimaantuloajankohtaa määritettäessä ja sen seuraamuksia arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota edellä 52 c §:n 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittuihin seikkoihin.

Pykälän *2 momentin* mukaan jakautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät jakautumissuunnitelman mukaisesti vähintään yhdelle kohderahastolle rahoitustarkastukselle tehtävällä täytäntöönpanoilmoituksella. Varat ja vastuut siirtyvät selvitysmenettelyttä. Samanaikaisesti jakautuva rahasto purkautuu, mikäli kysymyksessä ei ole jakautuvan rahaston osajakautuminen, minkä seurauksena se jatkaa toimintaansa.

Pykälän *3 momentin* mukaan jakautuvan rahaston osuudenomistajille syntyy heti jakautumisilmoituksella oikeus vastikkeeseen.

Mikäli osuudenomistaja on päättänyt ryhtyä muodostettavan rahaston osuudenomistajaksi, täytäntöönpanoilmoituksen tekemisen seurauksena hänestä tulee kohderahaston osuudenomistaja jakautumissuunnitelman mukaisesti. Vastikkeenjaon toteuttaa jakautuvaa rahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö, joka hallinnoi myös kohderahastoa. Vastike suoritetaan kohderahaston osuuksina.

8 c luku. **Rahastoyhtiön toimiluvan peruuttaminen sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston lakkauttaminen**

Uuden 8 c luvun säännökset koskevat rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamista sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston lakkauttamista. Rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston lakkauttamisesta säädetään voimassa olevan lain 8 luvussa, jossa toimenpidettä kutsutaan sijoitusrahastotoiminnan lopettamiseksi. Rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamisesta on voimassa olevan lain 8 §:ssä yleissäännös, jonka mukaan valtiovarainministeriö voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan, jos rahastoyhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden nojalla antamia määräyksiä, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, toimiluvan ehtoja tai rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen sääntöjä taikka jos rahastoyhtiö ei täytä toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia. Tämä yleissäännös ehdotetaan siirrettäväksi 8 c lukuun.

Sääntelyn rakenne ehdotetaan toteutettavaksi siten, että luvun alussa säännellään rahastoyhtiön toimiluvan yleisistä peruuttamisperusteista sekä rahastoyhtiön velvollisuudesta omasta aloitteestaan eräissä tilanteissa hakea toimiluvan peruuttamista. Tämän jälkeen säädetään rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston viranomaisaloitteisesta lakkauttamisesta.

Luvun muut säännökset koskevat sijoitusrahaston vapaaehtoista ja sen pakollista lakkauttamista. Sijoitusrahastotoiminnan, toisin sanoen rahaston lakkauttaminen säännellään asteittaiseksi siten, että rahastoyhtiölle annetaan eräissä tapauksissa mahdollisuus korjata rahaston taloudellinen tilanne sellaiseksi, että lakkauttamistoimenpiteeseen ei tarvitse ryhtyä. Toisaalta rahoitusmarkkinoiden vakauden ylläpitämiseksi on perusteltua, että lakkauttamisuhan alla oleva rahasto voisi sulautua toisen rahaston kanssa. Jollei rahastoyhtiö onnistu yrityksessään pelastaa sijoitusrahastotoimintaa määräajan kuluessa tai jos sulautuminen ei osoittaudu toteuttamiskelpoiseksi vaihtoehdoksi, rahasto on lakkautettava. Rahastotoiminnan pelastaminen tulee kysymykseen lähinnä sellaisissa tapauksissa, joissa sijoitusrahaston pääoma tai osuudenomistajien määrä on laskenut alle laissa säädetyn tai rahaston säännöissä määrätyn vähimmäisrajan. Rahaston lakkauttaminen tai sen sulautuminen lakkauttamista lievempänä vaihtoehtona on automaattinen seuraus silloin, kun on kysymys sijoitusrahastotoiminnan aloittamisesta ja uudelle rahastolle ei onnistuta kokoamaan laissa säädettyä tai rahaston säännöissä määrättyä vähimmäispääomaa tai osuudenomistajien vähimmäismäärää. Sulautuminen edellyttää aina sellaisen toisen sulautumishaluisen rahaston löytämistä, joka noudattaa yhtäläisiä sijoitustoiminnan periaatteita. Yhtäläisten sijoitustoiminnan periaatteiden käsitettä on käsitelty tarkemmin 52 §:n 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

54 §. Pykälä koskee rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamista joko siten, että rahastoyhtiö asetetaan selvitystilaan tai siten, että yhtiö jatkaa toimintaansa tavallisena osakeyhtiönä. Lainkohdassa tarkoitetun perusteen olemassaolo johtaa joko siihen, että rahastoyhtiö huolehtii toimiluvan peruuttamis- tai yhtiön lakkauttamistoimenpiteestä itse tai, mikäli se ei ryhdy lain edellyttämiin toimenpiteisiin, rahoitustarkastuksen on käynnistettävä lakkauttamismenettely esittämällä valtioneuvostolle rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamista. Olennaista on, että rahastoyhtiöllä on mahdollisuus huolehtia lainkohdassa tarkoitetusta menettelystä tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Mikäli se ei ryhdy toimenpiteisiin kohtuullisessa ajassa, rahoitustarkastuksen on käynnistettävä menettely, jolloin rahastoyhtiö menettää mahdollisuutensa vaikuttaa toimenpiteen kulkuun.

Rahoitustarkastuksen käynnistämä menettely johtaa yhtiön selvitystilan kautta sen purkamista koskevaan kaupparekisterimerkintään. Rahastoyhtiön lakkauttamiseen sovelletaan 5 §:n nojalla osakeyhtiöistä voimassa olevaa lainsäädäntöä, mikäli tässä laissa ei ole toisin säädetty. Viranomaisaloitteisessa menettelyssä korostuu siten sen sanktionomainen luonne yhtiön purkamisen muodossa.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevan lain 8 §:n yleissään-

nös rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamisperusteista. Sen mukaan valtioneuvosto voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan, jos yhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden perusteella antamia määräyksiä, yhtiöjärjestystä, toimiluvan ehtoja tai yhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen sääntöjä taika jos yhtiö ei täytä toimiluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä. Toimiluvan peruuttaminen tulee yleensä esille valvontaviranomaisen esityksestä ja edellyttää olennaista rikkomusta rahastoyhtiön taholta. Estettä ei luonnollisestikaan ole sille, että toimilupa peruutetaan muulla tavoin toimilupaviranomaisen tietoon tulleen lainkohdan tarkoittaman seikan perusteella. Koska rahastoyhtiön lakkauttaminen on äärimmäinen toimenpide, josta voi aiheutua vahinkoa osuudenomistajille, lievissä rikkomustapauksissa etusijalle tulisi asettaa muut pakotteet. Lainkohdan tarkoittamaa toimiluvan peruuttamista pidetään tässä yhteydessä riittävänä sanktiona. Sen vuoksi rahastoyhtiöllä on oikeus jatkaa toimintaansa tavallisena osakeyhtiönä.

Sijoitusrahaston valvonnan kannalta rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamista ei voida pitää ongelmallisena, sillä voimassa olevan lain 52 §:n, jonka säännökset ehdotetaan siirrettäväksi uuden 54 a §:n 1 momenttiin, mukaan säilytysyhteisön on välittömästi ryhdyttävä hoitamaan toimilupansa menettäneen rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja. Näkemys perustuu siihen, että muutettavaksi ehdotetun 6 §:n 1 momentin mukaan rahoitusrahastus valvoo myös säilytysyhteisön toimintaa. Tilanteissa, joissa rahastoyhtiön voidaan epäillä niskuroivan hallinnon luovuttamisen yhteydessä, toimiluvan peruuttamista koskeva päätös voidaan laatia ehdollisena siten, että toimilupa ja samalla rahoitustarkastuksen valvonta- ja tiedonsaantioikeus päättyvät vasta sijoitusrahastojen hallinnon tultua kokonaisuudessaan luovutetuksi säilytysyhteisölle.

Pykälän 2 *momentissa* ehdotetaan säädettäväksi siitä tapauksesta, jolloin rahastoyhtiö voi itse hakea tai milloin se on velvoitettu hakemaan toimiluvan peruuttamista. Rahastoyhtiön toimilupa on peruutettava, mikäli sen tarkoituksena ei enää ole harjoittaa sijoitusrahastotoimintaa tai siihen olennaisesti liittyvää sellaista toimintaa, johon se on yksittäistapauksessa saanut valtioneuvostolta luvan 35 §:n perusteella. Tarkoituksena on ehkäistä toimiluvan saaneiden niin sanottujen haamurahastoyhtiöiden olemassaolo. Rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamista hakee lainkohdan tarkoittamassa tapauksessa rahastoyhtiö itse. Hakemukseen on liitettävä rahastoyhtiön yhtiökokouksen toimiluvan peruuttamista koskeva päätös sekä selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin rahastoyhtiö on ryhtynyt hallinnoimissaan sijoitusrahastoissa. Mikäli rahastoyhtiö on hakemuksessaan ilmoittanut, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt hallinnoimissaan sijoitusrahastoissa, mutta valtioneuvosto ei pidä selvitystä riittävän yksityiskohtaisena ja osuudenomistajien etujen mukaisena, valtioneuvosto voi asettaa toimiluvan peruuttamisen edellytykseksi, että rahastoyhtiö ryhtyy tiettyihin päätöksessä mainittuihin toimenpiteisiin. Toimiluvan tultua peruutetuksi ja rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen tultua asianmukaisesti muutetuksi yhtiö voi jatkaa toimintaansa tavallisen osakeyhtiön tavoin. Menettelyä voidaan pitää perusteltuna, sillä toimiluvan peruuttamisen ei tulisi johtaa sanktiotyyppisiin seuraamuksiin tilanteissa, joissa yhtiö täyttää realistiset taloudelliset elinmahdollisuudet.

Rahastoyhtiön purkaminen edellyttää aina ensin rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamista. Vasta toimiluvan tultua peruutetuksi osakeyhtiölain mukainen menettely voidaan käynnistää yhtiössä ja yhtiön selvitystila alkaa yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti. Menettely on sama riippumatta siitä, onko kysymys osakeyhtiölain mukaisesta yhtiön purkamispakosta vai siitä, että osakkeenomistajat syystä tai toisesta ilman laillista pakkoa haluavat lopettaa yhtiön toiminnan.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön viranomaisaloitteisesta purkamisesta. Lainkohdan tarkoittamien tilanteiden voidaan katsoa jo sellaisenaan sisältyvän 1 momentin sääntelyn piiriin. Pykälän 3 momentissa tarkoitettuja rikkomuksia voidaan kuitenkin pitää luonteeltaan sellaisina, että yksinomaan toimiluvan peruuttamista ei voida pitää riittävänä sanktiona.

Rahoitustarkastuksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin niin sanottujen haamurahastoyhtiöiden olemassaolon ehkäisemiseksi, jos se havaitsee, että rahastoyhtiöllä ei enää ole hallinnoitavana sijoitusrahastolain mukaisia sijoitusrahastoja, eikä se harjoita valtioneuvoston luvalla 35 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Koska asiantila saattaa olla väliaikainen, rahastoyhtiöllä on todistustaakka siitä, että sen tarkoituksena on edelleen harjoittaa sijoitusrahastotoimintaa tai siihen olennaisesti

liittyvää toimintaa. Arvion siitä, voidaanko 35 §:ssä tarkoitetun toiminnan katsoa olevan väliaikaisesti keskeytyneenä, tekee valtioneuvosto antaessaan toimiluvan peruuttamista koskevan päätöksen.

Rahoitustarkastus on velvollinen ryhtymään toimiluvan peruuttamista koskevan hakemuksen tekemiseen myös siinä tapauksessa, että rahastoyhtiön yhtiökokous ei ole tehnyt päätöstä yhtiön asettamisesta selvitystilaan osakeyhtiölain edellyttämässä tilanteessa, eikä rahastoyhtiön hallitus ole hakenut selvitystilaan asettamista tuomioistuimelta. Teoriassa yhtiö saattaa täysin täyttää rahastoyhtiön osakepääomaa koskevan toimilupaehdon, joka on vähintään miljoona markkaa, kuitenkin aina vähintään yksi sadasosa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varojen määrästä. Koska sijoitusrahastolain 10 §:n 3 momentin mukaan rahastoyhtiön hallinnon edellytetään täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavat vaatimukset, tällaisena vaatimuksena pidetään 1 momentin mukaan sitä, että rahastoyhtiön hallitus toimii pakottavan lainsäädännön mukaisesti. Osakeyhtiölain 13 luvun 2 §:n 1 momentin vastaista menettelyä voidaan pitää 1 momentin mukaisena olennaisena lainrikkomuksena.

Rahastoyhtiön osakkeenomistajalla ja tilintarkastajalla ehdotetaan säilytettäväksi osakeyhtiölain 13 luvun 2 §:n 1 momentin mukainen oikeus reagoida yhtiökokouksen päätökseen hakemalla selvitystilaan asettamista koskevaa päätöstä tuomioistuimelta. Toimivaltaristiriidan välttämiseksi johtavana periaatteena sovelletaan aikaprioriteettisääntöä, jonka mukaan osakkeenomistajan tai tilintarkastajan yleisessä alioikeudessa käynnistämä menettely rahastoyhtiön asettamisesta selvitystilaan estää rahoitustarkastusta käynnistämästä toimiluvan peruuttamista koskevaa menettelyä, kunnes tuomioistuin on antanut asiassa lainvoimaisen päätöksen. Vireilletulohetkeä pidetään ratkaisevana. Yleisessä alioikeudessa käynnistettävään selvitystilamenettelyyn sovelletaan osakeyhtiölain säännöksiä. Valvonnallisista syistä rahoitustarkastuksella saattaa kuitenkin olla tarve osallistua selvitysmenettelyyn. Rahoitustarkastuslain 15 §:n 1 momentin mukaan rahoitustarkastus voi aina erityisestä syystä asettaa asiamiehen valvomaan rahastoyhtiön toimintaa. Tällainen asiamies voidaan asettaa toimimaan selvitysmiesten rinnalla. Rahoitustarkastuslaki takaa hänelle mahdollisuuden tietojen saantiin, mutta hän ei voi osallistua varsinaiseen päätöksentekoon. Siitä huolimatta asiamiehellä on mahdollisuus ja toisaalta velvollisuus saattaa rahoitustarkastuksen tietoon sellaiset selvitysmiesten tekemät päätökset, joille rahoitustarkastus rahoitustarkastuslain 13 §:n mukaan määrää toimenpanokiellon. Toimilupa on kuitenkin aina peruutettava ennen kuin rahastoyhtiön varsinaiseen purkamis- eli varojen rahaksimuuttamismenettelyyn ryhdytään. Jäljempänä ehdotettavasta 54 a §:stä ilmenee, että yhtiön selvitystilaan asettamisen seurauksena säilytysyhteisön on ryhdyttävä hoitamaan rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen hallintoa.

Rahoitustarkastuksen on lisäksi ryhdyttävä toimenpiteisiin rahastoyhtiön lakkauttamiseksi, jos rahastoyhtiö on rikkonut 9 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa aloittaa rahastoyhtiön toiminta ennen kuin sen osakepääoma on kokonaisuudessaan maksettu. Toisin kuin tavallisen osakeyhtiön, rahastoyhtiön rekisteröimisen edellytys on, että yhtiön osakepääoma on kokonaisuudessaan maksettu.

Rahoitustarkastuksen on ryhdyttävä lainkohdan tarkoittamiin toimenpiteisiin myös, milloin rahastoyhtiön 9 §:n 1 momentin tarkoittama osakepääomavaatimus ei enää täyty. Jotta rahoitustarkastus voisi käynnistää menettelyn, sen on tullut ensin kehottaa rahastoyhtiötä korottamaan osakepääomansa vastaamaan pakottavaa lainsäädäntöä. Vasta kun voidaan pitää todennäköisenä, ettei rahastoyhtiö ryhdy sanottuun toimenpiteeseen, rahoitustarkastus reagoi.

Lainkohdan tarkoittamana rahastoyhtiön purkamiseen johtavana viranomaismenettelyn perusteena ehdotetaan myös pidettäväksi rahastoyhtiön epärehellisyyttä toimiluvan hakemismenettelyn yhteydessä. Milloin toimilupa edellä mainitun seikan vuoksi myönnetty virheellisin perustein, seurauksena on toimiluvan peruuttamien, yhtiön asettaminen selvitystilaan ja lopulta sen purkaminen.

Lainkirjainta ei tulisi voida toistuvasti pyrkiä venyttämään kulloinkin tarkoituksenmukaiseksi katsottavalla tavalla. Sen vuoksi tällainen menettely ehdotetaan sanktioitavaksi 3 momentin yhteydessä. Lainkohdan tarkoittamaan menettelyyn tulee kuitenkin, aivan kuin 1 momentissa, ryhtyä toissijaisesti ja ainoastaan äärimmäisissä tapauksissa. Toisin kuin 1 momentissa, rikkomuksilta ei edellytetä olennaisuutta, vaan toistuvuutta,

joka ilmentää jatkuvaa piittaamattomuutta pakottavasta lainsäädännöstä.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvoston on ennen toimiluvan peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä varattava rahastoyhtiölle mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu.

Pykälän *5 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että mikäli valtioneuvosto peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan rahoitustarkastuksen esityksestä, sen on samalla päätöksellä asetettava rahastoyhtiö selvitystilaan ja määrättävä selvitysmiehet, joista ainakin yhden on oltava rahoitustarkastuksen esittämä henkilö. Valtioneuvosto päättää selvitysmiesten lukumäärän rahastoyhtiön toiminnan laadun ja laajuuden perusteella. Selvitysmiehen erottaa sama taho, joka on hänet asettanut ja sen on samalla asetettava uusi selvitysmies. Osakeyhtiölain 13 luvun 6 §:ää on tulkittu siten, että yhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja voidaan valita selvitysmieheksi. Koska rahoitustarkastuksen toimiluvan peruuttamista koskeva hakemus perustuu yhtiön hallituksen laiminlyöntiin ryhtyä yhtiön lakkauttamista koskevaan menettelyyn lainkohdan mainitsemissa tapauksissa, hallituksen jäseniä ei tulisi määrätä selvitysmiehiksi kuin poikkeustapauksissa. Päätöstä ja selvitysmiehen määräämistä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, mikäli muutoksenhakuviranomainen ei toisin määrää.

Pykälän *6 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että selvitysmiesten laatima lopputilitys on sen lisäksi, että se esitetään rahastoyhtiön yhtiökokoukselle ja ilmoitetaan kaupparekisteriin, annettava tiedoksi myös valtioneuvostolle.

Pykälän *7 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvoston tehtävänä on ilmoittaa rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamisesta kaikkien niiden ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa kysymyksessä olevan rahastoyhtiön hallinnoimien rahastojen osuuksia on markkinoitu. Toimiluvan peruuttaminen johtaa eräissä tilanteissa ehdotetun 54 a §:n mukaan siihen, että rahastoyhtiön sijoitusrahastotoiminta siirtyy säilytysyhteisön tehtäväksi, mistä seuraa, että rahastojen osuuksien liikkeeseenlasku ja lunastaminen keskeytyvät automaattisesti. Sen vuoksi valtioneuvoston on, mikäli sen päätös johtaa 54 a §:ssä kuvattuun tilanteeseen, ilmoitettava samassa yhteydessä rahastoosuuksien lunastamisen väliaikaisesta keskeytymisestä. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (52 art. 3 kohta), jonka mukaan jäsenvaltion viranomaisen tehtävänä on mainitun ilmoituksen tekeminen.

54 a §. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen lain 52-54 §:n säännökset, joissa säännellään tilanteista, joissa sijoitusrahaston hallinnoiminen siirtyy automaattisesti säilytysyhteisön tehtäväksi sekä säilytysyhteisöön sovellettavista säännöksistä sen hallinnoidessa rahastoa. Periaate, jonka mukaan säilytysyhteisö hallinnoi rahastoa ainoastaan väliaikaisesti, ehdotetaan pysytettäväksi.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa säilytysyhteisön tulee välittömästi ryhtyä hoitamaan rahaston hallintoa. Lainkohdan mukaan rahaston hallinnointi siirtyy säilytysyhteisölle, kun rahastoyhtiön toimilupa peruutetaan, rahastoyhtiö asetetaan selvitystilaan tai konkurssiin tai kun rahastoyhtiö muutoin lopettaa toimintansa. Edellytyksenä on, ettei rahastoyhtiö ole jo ryhtynyt sellaisiin rahoitustarkastuksen hyväksymiin 8 tai 8 a luvun tarkoittamiin toimenpiteisiin, jotka pannaan täytäntöön sillä hetkellä, kun jokin tässä momentissa mainituista edellytyksistä täyttyy. Ehdotetun 54 §:n 2 momentin mukaan rahastoyhtiön on hakiessaan toimiluvan peruuttamista valtioneuvostolta esitettävä hakemuksen ohessa selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt hallinnoimissaan sijoitusrahastoissa. Mikäli selvitystä ei esitetä, rahastojen hallinnointi siirtyy automaattisesti säilytysyhteisölle.

Lakiehdotuksen *2 momentissa* todetaan, että säilytysyhteisöön sovelletaan silloin, kun se hoitaa 1 momentin perusteella sijoitusrahaston hallintoa, mitä rahastoyhtiön oikeuksista ja velvollisuuksista sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisessa on säädetty. Säännökset koskevat siten ainoastaan säilytysyhteisön sijoitusrahastotoimintaa, eivät sen organisaatiota. Tämän vuoksi rahasto-osuudenomistajat eivät voi esimerkiksi valita edustajaansa säilytysyhteisön hallintoelimiin. Säilytysyhteisön on muutoin väliaikaisen hallinnon aikana toiminnassaan noudatettava samoja sääntöjä kuin rahaston ollessa rahastoyhtiön hallinnoitavana. Poikkeuksista tähän pääsääntöön säädetään 8 c luvussa.

Koska rahasto-osuudenomistajilla ei ole edustusta rahastoyhtiön tehtäviä väliaikaisesti hoitavassa säilytysyhteisössä, eivätkä ne siten pääse vaikuttamaan päätöksentekoon tapauksissa, joissa osuudenomistajien vastus-

tus johtaisi tehdyn ehdotuksen kumoamiseen, *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi poikkeus 2 momentissa mainittuun pääsääntöön. Sen mukaan säilytysyhteisö ei saa käyttää sijoitusrahaston varallisuuteen kuuluvien osakkeiden tuottamaa äänivaltaa lainkaan.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan, että rahasto-osuuksien lunastaminen ja liikkeeseenlasku keskeytyvät automaattisesti sillä hetkellä, kun rahaston hallinnointi siirtyy säilytysyhteisön tehtäväksi. Lunastus- ja liikkeeseenlaskukielto on voimassa toistaiseksi. Sillä on tarkoitus edistää osuudenomistajien yhdenvertaisuutta sitä loukkaavalta keinottelulta ja osuuksien arvonmenetykseltä.

Sijoitusrahastodirektiivin 37 artiklan mukaan osuuksien lunastamisen keskeyttäminen voi olla ainoastaan väliaikaista. Pykälän 4 momentin mukainen keskeyttäminen on aina voimassa toistaiseksi. Direktiivin vaatima väliaikaisuus toteutuu kuitenkin sillä, että säilytysyhteisön hallinnointivaihe, jonka aikana osuuksia ei saa lunastaa, on tarkoitettu väliaikaiseksi. Direktiivin mukaan osuuksien lunastuksen keskeyttämisestä on ilmoitettava kaikkien niiden ETA-alueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa sijoitusrahaston osuuksia on markkinoitu yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti. Ehdotuksen mukaan sanotun ilmoituksen tekee tässä tapauksessa säilytysyhteisö.

54 b §. Säilytysyhteisön tarkoituksena on hoitaa sijoitusrahaston hallinnointia ainoastaan väliaikaisesti. Sen vuoksi laissa on määritettävä ne toimintavaihtoehdot, joista sen on valittava ryhtyessään toimenpiteisiin sanotun hallinnointivaiheen päättämiseksi. Rahaston on ensisijaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston hallinnon luovuttamiseksi toiselle rahastoyhtiölle siten kuin siitä on ehdotettu säädettäväksi 8 luvussa. Jollei sopivaa vastaanottavaa rahastoyhtiötä löydy kohtuullisessa ajassa tai jos luovutukselle ei saada rahoitustarkastuksen hyväksymistä, säilytysyhteisön on lakkautettava rahasto. Kohtuullista aikaa on arvioitava osuudenomistajien edun näkökulmasta.

54 c §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tilanteesta, jossa rahastoyhtiön on välittömästi keskeytettävä rahasto-osuuksien lunastaminen. Tällainen poikkeuksellinen tilanne syntyy, kun sijoitusrahaston varallisuuden tai osuudenomistajien määrä vähenee laissa säädetyn tai rahaston säännöissä määrätyn rajan alle.

Lunastuskielto siihen liittyvine tiedonantovelvollisuuksineen on varsin radikaali toimenpide. Sen vuoksi siihen ei ole syytä ryhtyä, jos rahaston pääoma tai osuudenomistajien lukumäärä on ainoastaan tilapäisesti vähentynyt alle vähimmäisvaatimuksen. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan määräaikaa, jonka päätyttyä, mikäli tilanne ei ole korjaantunut, lunastuskielto tulee voimaan. Tällaiseksi määräajaksi ehdotetaan 30 vuorokautta. Lunastuskieltoa ei kuitenkaan sovelleta rahaston perustamisvaiheessa, vaan vasta 16 a §:ssä tarkoitetun määräajan päätyttyä.

Lunastuskiellon aikana rahastoyhtiö voi edelleen laskea liikkeeseen rahaston osuuksia, mutta sen on ilmoitettava kaikessa markkinointiaineistossa siitä, että sen osuuksia ei väliaikaisesti osteta takaisin sekä siitä, kuinka kauan sanottu keskeytys saattaa kestää ja mihin toimenpiteisiin se saattaa johtaa.

Lainkohdassa asetetaan edelleen rahastoyhtiölle velvollisuus ilmoittaa lunastusten keskeyttämistä koskevasta päätöksestä kaikkien niiden ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa rahaston osuuksia on markkinoitu. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (37 art. 3 kohta).

54 d §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa rahastoyhtiön on lakkautettava rahasto tai ryhdyttävä toimenpiteisiin sen sulautumiseksi ehdotetun 8 a luvun mukaisessa järjestyksessä. Pykälässä kuvataan lisäksi lakkauttamismenettely. Koska pykälän tarkoittamissa tapauksissa rahasto on lakkauttamispakon alla, lainkohdassa ehdotetaan, että tapauksessa, jossa rahastoyhtiö ei ryhdy toimenpiteisiin kohtuullisessa ajassa, rahoitustarkastuksen on huolehdittava rahaston lakkauttamisesta. Viimeksi mainitussa tapauksessa rahasto on lakkautettava, eikä sulautumismenettelyä voida soveltaa vaihtoehtona.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi rahaston lakkauttamisesta, jonka panee täytäntöön joko rahastoyhtiö tai säilytysyhteisö. Vaihtoehtoisesti rahastoyhtiön huolehtiessa toimenpiteestä lakkauttaminen voidaan estää sulautumistoimenpiteellä siten kuin siitä on ehdotettu säädettäväksi 8 a luvussa.

Lainkohdassa luetellaan ne tilanteet, joissa rahaston hallinnoinnista vastaavan rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön on lakkautettava rahasto tai ryhdyttävä valmistelemaan sen sulautumista. Tällainen tilanne on kysymyk-

sessä silloin, kun rahastoyhtiö ei ole kyennyt täyttämään 16 a §:ssä säädettyjä tai rahaston säännöissä mainittuja tiukempia vaatimuksia. Vastaaviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä myös silloin, kun 54 c §:n tarkoittamassa tapauksessa rahastoyhtiö ei ole kyennyt normalisoimaan rahaston tilaa viimeistään, kun 90 vuorokautta on kulunut siitä, kun osuuksien lunastaminen keskeytettiin. Rahasto on lakkautettava myös silloin, kun sen säännöissä mainittu purkuperuste täyttyy. Tällöin sulautuminen ei tule kysymykseen.

Pykälän *2 momentin* mukaan sijoitusrahaston lakkauttamisella tarkoitetaan rahaston varallisuuden rahaksimuuttamista sekä sen velkojen maksamista tai varojen varaamista niiden maksamiseksi. Velkojien tultua tyydytetyksi jäljelle jääneet varat jaetaan osuudenomistajille. Suhdelukuna jakamisessa käytetään rahasto-osuuksien suuruutta. Menettelyä on sovellettava aina, kun sijoitusrahasto lakkautetaan vapaaehtoisin täytäntöönpanotoimin, tapahtuipa se 1 momentin tarkoittamassa tapauksessa tai muutoin.

Ennen varsinaiseen lakkauttamistoimenpiteeseen ryhtymistä rahastoyhtiön on pyydettävä rahoitustarkastusta keskeyttämään lopullisesti rahaston osuuksien liikkeeseenlasku ja lunastaminen. Menettely on tarpeen sen vuoksi, että sijoitusrahastodirektiivin (37 art. 2 a kohta) mukaan rahastoyhtiön päätöksellä keskeytys voi olla ainoastaan väliaikainen. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (37 art. 2 b kohta).

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi viranomaisaloitteisesta rahaston lakkauttamisesta. Rahoitustarkastuksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston lakkauttamiseksi, kun joko rahastoyhtiö tai säilytysyhteisö ei ole käynnistänyt toimenpidettä 1 momentin tarkoittamissa tapauksissa. Jotta ei syntyisi epäselvyyttä siitä, milloin rahastoyhtiön ei voida katsoa vapaaehtoisesti ryhtyneen muuttamaan hallinnoimansa sijoitusrahaston varoja rahaksi ja toisaalta milloin rahoitustarkastuksen oikeus ja samalla velvollisuus reagoida sanotun kaltaisessa tilanteessa alkaa, lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi määräajasta, jonka päättyminen saa aikaan oletuksen rahastoyhtiön laiminlyönnistä. Aikarajaksi ehdotetaan yhtä kuukautta 1 momentissa tarkoitetun edellytyksen täyttymisestä.

Ensimmäisenä toimenpiteenään rahoitustarkastus keskeyttää rahasto-osuuksien liikkeeseenlaskun ja lunastamisen rahastossa. Sen on myös välittömästi asetettava rahoitustarkastuslain 14 §:n tarkoittama asiamies huolehtimaan 1 momentissa tarkoitetusta rahaston varojen rahaksimuuttamisesta, velkojen kattamisesta tai niiden maksamisesta sekä jako-osuuksien määrittämisestä ja luovuttamisesta osuudenomistajille.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan, että rahoitustarkastuksen on viipymättä ilmoitettava päätöksestään lakkauttaa sijoitusrahasto tai keskeyttää rahasto-osuuksien lunastaminen sijoitusrahaston lakkauttamismenettelyn vuoksi kaikkien niiden ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joiden toimivallan piirissä rahaston osuuksia on markkinoitu. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (52 art. 3 kohta).

55 §. Pykälässä ehdotetaan, että rahaston lakkauttamistoimenpiteen käynnistämisestä on viipymättä ilmoitettava kirjallisesti osuudenomistajille sekä toimitettava kuulutus Viralliseen lehteen. Kuulutuksessa ja ilmoituksessa on mainittava siitä, milloin, millä tavoin ja missä 54 d §:ssä mainitut varat ovat nostettavissa. Ilmoituksen tekee ja kuulutuksen laatii tilanteesta riippuen rahastoyhtiö, säilytysyhteisö tai rahoitustarkastuksen asettama asiamies.

55 a §. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan, että rahaston lakkauttamistoimenpiteestä on laadittava lopputilitys, joka on toimitettava liitteineen osuudenomistajille ja rahoitustarkastukselle. Käytännössä lopputilityksen liitteellä tarkoitetaan ainakin rahaston tilintarkastajien lausuntoa menettelystä. Lopputilityksen laatii tilanteesta riippuen joko rahastoyhtiö, säilytysyhteisö tai rahoitustarkastuksen asettama asiamies.

Pykälän *2 momentin* mukaan rahasto katsotaan lakkautetuksi vasta, kun rahaston varat on jaettu osuudenomistajille. Jakamisesta vastaa se, joka on laatinut jaon perustana olevan lopputilityksen. Jaon tultua toimitetuksi sen suorittajan on tehtävä rahoitustarkastukselle ilmoitus rahaston lakkauttamisesta.

56 §. Pykälään ehdotetaan terminologisia muutoksia sen sanamuodon modernisoimiseksi. Lainkohdan sisältöön puututaan siltä osin, kuin kysymyksessä ovat muualta 8 c luvusta johtuvat teknisluontoiset lisäykset. Lisäksi ulosotonhaltijajärjestelmän suunnitellun lakkauttamisen ennakoimiseksi pykälän *1 momentissa* ehdotetaan viitattavan yksinomaan rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan

maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti talletettuihin varoihin, mikä asiallisesti vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentissa tarkoitetut varat on talletettava talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttoriin, jollei niitä ole nostettu 14 vuorokauden kuluessa. Varat on talletettava sekä turvallisesti että tuottavasti. Lainkohdan tulkinnan täsmentämiseksi ehdotetaan todettavaksi, että talletettujen varojen korot kuuluvat osuudenomistajille, eivätkä rahastoyhtiölle. Johtopäätös on yhdenmukainen sen periaatteen kanssa, että pääoman tuotto kuuluu lähtökohtaisesti omistajalle. Mainitut korot maksetaan kullekin osuudenomistajalle lunastuspäivänä tuohon hetkeen kertyneistä koroista osuudenomistajan rahasto-osuuden osoittamana suhteellisena osuutena.

Pykälän *3 momentti* muutetaan vastaamaan 1 momentin muutosta.

57 §. Pykälien *3 momenttiin* ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka perustuu valtioneuvoston 13 päivänä joulukuuta 1995 tekemään periaatepäätökseen ministeriöiden toimialamuutosten ja toimialasäännösten valmistelusta. Sen mukaan säännöksissä ei tule olla tarpeettomia määrättyyn ministeriöön viittaavia säännöksiä. Tämän vuoksi valtiovarainministeriö korvataan tässä yhteydessä käsitteellä asianomainen ministeriö.

57 a §. Pykälän *3 momenttiin* ehdotettava muutos vastaa 57 §:n 3 momenttiin ehdotettavaa muutosta.

57 b §. Pykälän *3 momenttiin* ehdotettava muutos vastaa 57 §:n 3 momenttiin ehdotettavaa muutosta.

9 luku. **Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuus**

57 c §. *Uuden 57 c §:n 1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön velvollisuudesta julkistaa rahasto-osuuden arvo sekä liikkeessä olevien rahasto-osuuksien määrä aina, kun se laskee liikkeeseen tai lunastaa sijoitusrahaston osuuksia. Rahasto-osuuden arvo on 23 §:n 2 momentin mukaan laskettava jokaisena arkipäivänä. Tiedot on julkistettava vähintään kaksi kertaa kuukaudessa siinäkin tapauksessa, että yhtään liikkeeseenlasku- tai lunastustapahtumaa ei ole ollut. Rahasto-osuuksien arvoa sekä liikkeessä olevien rahasto-osuuksien määrää koskeva tieto voidaan julkistaa esimerkiksi sanomalehdessä tai muussa sellaisessa rahastoyhtiön sopivaksi katsomassa paikassa, johon yleisöllä on vapaa pääsy. Julkaisupaikka on mainittava rahaston säännöissä.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että rahasto-osuuden arvo voidaan julkistaa ainoastaan kerran kuukaudessa, mikäli rahoitustarkastus myöntää rahastoyhtiön hakemuksesta tähän tarkoitukseen poikkeusluvan. Menettely ei saa vaarantaa osuudenomistajien etua. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (34 art.)

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan, että rahastoyhtiön on huomattuaan, että rahaston säännöissä mainitulla tavalla tapahtuneessa julkistamisessa on tapahtunut olennainen virhe, pyrittävä viipymättä oikaisemaan se. Rahastoyhtiön on välittömästi tehtävä ilmoitus julkistamisessa tapahtuneesta virheellisyydestä rahoitustarkastukselle, joka ratkaisee sen olennaisuuden. Tarkoituksena on pyrkiä välttämään virheellisyyksiä rahasto-osuuksien markkinoinnissa, mitä voidaan pitää sekä rahaston että rahastoyhtiön ja sijoittajien edun mukaisena. Tämä ei kuitenkaan edellytä epäolennaisten ja vähäisten virheiden oikaisemista. Tyyppiesimerkkinä vähäisestä virheestä voidaan pitää 1000 markan osuudenarvossa tapahtunutta kolmen pennin poikkeamaa todelliseesta arvosta ja toisaalta olennaiseksi voidaan katsoa 10 markan poikkeama 120 markan arvoisessa osuudessa.

10 luku. **Erinäiset säännökset**

63 §. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastuslain perusteella rahoitustarkastus.

64 §. Pykälään ehdotetaan uutta *4 momenttia*, jossa säädetään siitä, ettei sijoitusrahaston 8 a luvun mukainen sulautuminen vaikuta sulautuneen rahaston vähemmistön kanneoikeuteen ajalta ennen sulautumistoimenpiteen täytäntöönpanoa. Vähemmistö lasketaan sulautumisen täytäntöönpanohetken osuuksien määrän perusteella.

67 §. Pykälään ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastuslain

perusteella rahoitustarkastus.

67 a §. Pykälässä säädetään ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen harjoittaman lainvastaisen markkinoinnin kieltämisestä. Voimassa oleva sääntely koskee kuitenkin ainoastaan 4 §:n 3 momentin vastaista menettelyä. Sen lisäksi, että ulkomainen yhteissijoitusyritys ei saa Suomessa markkinoinnissaan käyttää harhaanjohtavaa toiminimeä, 67 a §:n soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös 2 §:n 4 ja 5 momentin vastaista menettelyä. Voimassa olevan lain mukaan ennen 2 §:n 4 momentissa mainitun määräajan päättymistä tai 2 §:n 5 momentissa tarkoitetun luvan saamista aloitettua markkinointia, vaikka se sinänsä on lainvastaisena 69 §:n 5 kohdan mukaan sanktioitu, ei voida kieltää jatkamasta tai uusimasta. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on siten tehostaa 2 §:n 4 ja 5 momentin noudattamista. Myös 2 b §:n vastainen toiminta ehdotetaan saatettavaksi 67 a §:n soveltamisalan piiriin.

11 luku. **Rangaistussäännökset**

69 §. Pykälän viittauksia ehdotetaan tarkistettavaksi. Säännöksen *1 kohdasta* ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomat viittaukset 20 §:n 3 momenttiin ja 39 §:n 1 momenttiin. Niiden sijasta ehdotetaan viitattavaksi 19 §:än ja 39 §:n 4 momenttiin. Lisäksi *2 kohdasta* ehdotetaan poistettavaksi viittaukset 22 §:n 2 momenttiin sekä 54 §:än. Lainkohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaukset 20 §:n 2 ja 4 momenttiin, 54 a §:än 4 momenttiin sekä 57 a, 57 b ja 57 c §:än.

71—72 §. Pykäliin ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat siihen, että pankkitarkastusviraston sijasta toimivaltaisena viranomaisena toimii rahoitustarkastuslain perusteella rahoitustarkastus.

Voimaantulosäännös. Lain voimaantulosäännöksen *2 momentissa* ehdotetaan, että sellaisten yhteissijoitusyritysten, joilla ei sijoitusrahastodirektiivin perusteella ole oikeutta markkinoida osuuksiaan ETA-alueella, mutta joiden osuuksia markkinoidaan Suomessa ilman valtioneuvoston lupaa sillä perusteella, että osuuksia markkinoidaan yksilöidylle ja rajatulle sijoittajapiirille tai että yleisölle suunnattu markkinointi on aloitettu ennen 1 päivänä tammikuuta 1994, on haettava valtioneuvoston lupaa sanottua toimintaa varten kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Mikäli lupahakemusta ei tehdä tai sitä ei ole tarkoituskaan tehdä kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, sanottu toiminta on lopetettava Suomessa.

Käytännössä on kiinnitetty huomiota siihen, että rahastoyhtiöiden toiminimissä esiintyy epäyhtenäisyyttä 4 §:n 1 momentin säännöksen kanssa. Lainkohta edellyttää, että rahastoyhtiön toiminimestä ilmenee sana rahastoyhtiö joko sellaisenaan tai yhdysosana. Säännöksellä pyritään estämään rahastoyhtiöiden sekoittaminen niiden hallinnoimiin sijoitusrahastoihin. Tämän vuoksi rahastoyhtiön toiminimeä, joka on esimerkiksi X Rahasto Oy, ei voida pitää 4 §:n 1 momentin edellytysten mukaisena. Sitä vastoin toiminimen X Rahastoyhtiö Oy voidaan katsoa täyttävän mainitut vaatimukset. Harhaanjohdettavuuden välttämiseksi voimaantulosäännösten *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiöiden, joiden toiminimi ei vastaa 4 §:n 1 momentin vaatimuksia, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta muutettava toiminimensä vastaamaan sanotun lainkohdan säännöstä.

Lain 16 a §:ään ehdotetut vaatimukset merkitsevät, että sellainen sijoitusrahasto, jonka varat eivät ennen ehdotettavan lain voimaantuloa ole lainkohdan edellyttämällä tasolla tai jonka osuudenomistajien määrä on pienempi 50, voisi ilman siirtymäsäännöstä toimia välittämättä lain voimaantulosta. Koska säännöksen tarkoituksena on torjua niin sanottujen haamurahastojen olemassaolo, voimaantulosäännökseen ehdotetaan otettavaksi *4 momentti,* jossa säädetään, että kaikkien olemassaolevien sijoitusrahastojen on täytettävä 16 a §:n 1 momentissa säädetyt vaatimukset kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Milloin 16 a §:n 2 momentissa mainitut edellytykset täyttyvät, rahastoyhtiö voi vaihtoehtoisesti hakea mainitun määräajan kuluessa valtioneuvostolta lainkohdassa tarkoitettua poikkeuslupaa.

Ehdotetuissa 52 a §:n 4 momentissa ja 53 a §:n 4 momentissa viitataan osakeyhtiölakiin ehdotettavaan uuteen 2 luvun 4 a §:än. Voimaantulosäännöksen *5 momentissa* ehdotetaan, että 52 a §:n 4 momentin ja 53 a §:n 4 momentin voimaantulosta säädetään asetuksella osakeyhtiölain muutoksen tultua voimaan.

1.2. Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

1 luku. **Yleisiä säännöksiä**

2 §. Pykälän *1 momentin 4 kohtaa* ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että lain soveltamisalaan kuuluviksi arvopapereiksi katsotaan sijoitusrahasto-osuuksien rinnalla myös sijoitusrahasto-osuuksiin rinnastettavat ulkomaisten yhteissijoitusyritysten osuudet. Lain esitöiden (HE 157/88, s. 23) mukaan rahasto-osuudella tarkoitetaan sijoitusrahastolain mukaista rahasto-osuutta. Sijoitusrahastolain 22 §:n 2 momentin mukaan rahasto-osuudella puolestaan tarkoitetaan oikeutta jakamattomaan samansuuruiseen osuuteen rahaston varallisuudesta. Sijoitusrahastolain esitöiden (HE 309/92, s. 23) mukaan arvopaperimarkkinalain 1 luvun 1 §:n 3 momentin viittaus siihen, että toiminnasta, jolla yleisölle tarjotaan mahdollisuus osallistua yhteisiin arvopaperisijoituksiin, säädetään sijoitusrahastolaissa, tarkoittaa sitä, että tällaista toimintaa saadaan harjoittaa ainoastaan sijoitusrahastotoimintana. Sitä vastoin lainkohdan tarkoituksena ei ole sulkea sijoitusrahastotoimintaa arvopaperimarkkinalain soveltamisalan ulkopuolelle. Arvopaperimarkkinalaki on yleislaki, jota sijoitusrahastolaki erityislakina täydentää. Siten esimerkiksi arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:n mukaisten todistusten markkinoimisesta säädetään arvopaperimarkkinalaissa, jollei erityissääntelystä muuta johdu. Käytännössä sijoitusrahastolain 2 §:n mukaisten yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinointiin sovelletaan arvopaperimarkkinalakia. Kysymykset viranomaisvalvonnasta sekä sovellettavista sanktioista ratkeavat sijoitusrahastolain perusteella.

1.3. Laki kaupparekisterilain 14 §:n muuttamisesta

14 §. Pykälään ehdotetaan *uutta 3 momenttia*, jonka perusteella rekisteriviranomainen velvoitetaan varaamaan valtioneuvostolle ja rahoitustarkastukselle mahdollisuus lausua rahastoyhtiötä koskevan yhtiöjärjestyksen muutoksesta ennen varsinaisen päätöksen tekemistä. Lausunnonantajille on varattava vähintään 30 vuorokautta aikaa antaa lausuntonsa. Säännöksen tarkoituksena on täydentää sijoitusrahastolain 7 §:n muutosehdotusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä toukokuuta 1987 annetun sijoitusrahastolain (480/87) 7 §:n 2 momentti, 15 §:n 7 ja 9 momentti sekä 36 §:n 5 momentti, näistä 15 § ja 36 § sellaisena kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (748/93),

muutetaan 1 §:n 1—6 kohta, 2 §:n 2—5 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §, 7 §, 8 §, 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 ja 3 momentti, 11 §, 13 §:n 1 momentti, 15 §:n 1—6 sekä 10 momentti, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 21 §:n 2 momentti, 22 §, 23 §, 29 §:n 1 momentti, 31 §:n 1 ja 3 momentti, 33 §:n 1 ja 2 momentti, 35 §, 36 §:n 3 momentti, 37 §:n 1 ja 3—7 momentti, 39 §:n 1 ja 2 momentti, 40 §:n 1 ja 5 momentti, 41 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti, 49 §, 50 §:n 2—3 momentti, 8 luvun otsikko, 51 §, 57 §:n 3 momentti, 57 a §:n 3 momentti, 57 b §:n 3 momentti, 63 §:n 2 momentti, 67 §, 67 a §, 69 §:n 1 ja 2 kohta, 71 §:n 2 momentti ja 72 §, näistä 2 §:n 2—5 momentti sekä 6 §, 8 §, 10 § :n 1 ja 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 15 §:n 1—6 momentti, 18 §:n 3 momentti, 31 §:n 3 momentti, 35 §, 36 §:n 3 momentti, 37 §:n 1 ja 3—7 momentti, 39 §, 40 §:n 1 ja 5 momentti, 41 §:n 1 momentti, 49 §, 57 §, 57 a §, 57 b §, 67 a § sekä 69 §:n 2 kohta sellaisena kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (748/93) ja 1 §, 17 §, 23 §, 33 §, 50 § ja 56 § osittain muutettuna viimeksi mainitussa laissa sekä 47 § osittain muutettuna viimeksi mainitussa laissa ja 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (943/94),

lisätään lakiin uusi 2 a §, 2 b §, 4 a §, 16 a §, 20 §, 27 §, 36 a §, 36 b §, 37 a §, 37 b §, 38 a §, 51 a §, 51 b §, 8 a luku otsikoineen sekä siirretään siihen muutettu 52 §, 52 a §, 52 b §, 52 c §, 8 b luku otsikoineen sekä siirretään siihen muutettu 53 §, 53 a §, 53 b §, 53 c §, 8 c luku otsikoineen sekä siirretään siihen muutettu 54—56 §, 54 a §, 54 b §, 54 c §, 54 d §, 55 a §, 57 c § ja 1 §:än uusi 7—10 kohta, 2 §:än uusi 6 momentti, 9 §:än uusi 3 momentti, 13 §:än uusi 5 momentti, 17 §:än uusi 1 momentin 11 ja 12 kohta sekä 2 momentti, 19 §:än uusi 2 momentti, 26 §:än uusi 3—5 momentti, 29 §:än uusi 2 momentti, 33 §:än uusi 3 momentti, 37 §:än uusi 8 momentti, 39 §:än uusi 3 ja 4 momentti, 41 §:än uusi 4 momentti, 42 §:än uusi 2 momentti, 47 §:än uusi 2 momentti sekä 64 §:än uusi 4 momentti, näistä 2 §, 19 §, 37 §, 39 §, 41 § 42 §, 47 § ja 51—55 § sellaisena kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (748/93) ja 1 §, 13 §, 17 § sekä 56 § osittain muutettuna edellä mainitussa laissa seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *sijoitusrahastolla* pääasiallisesti arvopapereista koostuvaa rahastoa, jonka omistavat siihen sijoittaneet henkilöt, yhteisöt ja säätiöt;

2) *sijoitusrahastotoiminnalla* varojen hankkimista yleisöltä sijoitusrahastoon ja näiden varojen sijoittamista edelleen pääasiallisesti arvopapereihin sekä sijoitusrahaston hallintoa;

3) *rahastoyhtiöllä* sijoitusrahastotoimintaa harjoittavaa suomalaista osakeyhtiötä;

4) *säilytysyhteisöllä* arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 4 §:ssä määriteltyä arvopaperinvälittäjää, joka säilyttää sijoitusrahaston varat sekä ottaa vastaan ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut;

5) *rahasto-osuudenomistajalla* henkilöä, yhteisöä tai säätiötä, joka omistaa yhden tai useamman osuuden tai osuuden murto-osan sijoitusrahaston varoista;

6) *yhteissijoitusyrityksellä* ulkomaista sijoitusrahastoa ja siihen rinnastettavaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa ulkomaista yritystä;

7) *arvopaperilla* arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:ssä määriteltyä todistusta, ei kuitenkaan sijoitusrahaston ja yhteissijoitusyrityksen osuudesta annettua todistusta;

8) *johdannaissopimuksella* kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/88) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua vakioitua optiota tai termiiniä taikka muuta sopimusta, jonka kohde-etuutena on arvopaperi, valuutta, korko, hyödyke, johdannaissopimus tai tällaisen kohde-etuuden hinnan kehitystä kuvaava tunnusluku;

9) *rahasto-osuudella* samansuuruista osuutta tai vähintään yhtä osuuden murto-osaa sijoitusrahaston varoista, jollei jäljempänä toisin säädetä; sekä

10) *kotivaltiolla* valtiota, jossa ulkomainen yhteissijoitusyritys on saanut toimiluvan.

2 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut yhteissijoitusyritys, joka kotivaltionsa lainsäädännön perusteella täyttää neuvoston direktiivissä arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (85/611/ETY) sekä neuvoston direktiivissä direktiivin 85/611/ETY tiettyjen yhteissijoitusyritysten sijoituspolitiikkaa koskevien säännösten muuttamisesta (88/220/ETY) asetetut edellytykset, saa 1 momentin estämättä markkinoida osuuksiaan Suomessa. Tällaisen yhteissijoitusyrityksen on noudatettava, mitä 2 b §:ssä, 4 §:n 3 momentissa 67 a §:ssä ja 69 §:n 5 kohdassa säädetään osuuksien tarjoamisesta Suomessa. Muutoin siihen ei ole sovellettava, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään rahastoyhtiöstä ja sijoitusrahastosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun yhteisijoitusyrityksen on ennen kuin se aloittaa osuuksiensa markkinoinnin Suomessa toimitettava rahoitustarkastukselle

1) rahoitustarkastusta vastaavan kotivaltionsa toimivaltaisen viranomaisen antama todistus siitä, että yhteissijoitusyritys täyttää edellä 2 momentissa säädetyt vaatimukset;

2) sääntönsä tai yhtiöjärjestyksensä;

3) rahastoesitteensä, uusimman vuosikertomuksensa, sen jälkeen julkistetun puolivuotiskatsauksensa ja muut asiakirjat ja tiedot, jotka sen on julkistettava kotivaltiossaan;

4) tiedot järjestelyistä yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimiseksi Suomessa;

5) tiedot järjestelyistä maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille;

6) tiedot osuuksien lunastamistavasta Suomessa; sekä

7) tiedot siitä, miten ja missä pidetään saatavilla asiakirjat ja tiedot, jotka yhteissijoitusyritys on velvollinen julkistamaan; sekä

8) muu markkinointiaineisto.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä edellä 3 momentin 4—8 kohdassa tarkoitettujen tietojen sisällöstä. Edellä 3 momentin 2—8 kohdassa mainituissa tiedoissa tapahtuneet muutokset on viipymättä toimitettava rahoitustarkastukselle tiedoksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu yhteissijoitusyritys saa aloittaa osuuksiensa markkinoinnin kahden kuukauden kuluttua 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä, jollei rahoitustarkastus sinä aikana erityisestä syystä kiellä markkinoinnin aloittamista. Edellä 3 momentin 2—3 kohdassa tarkoitetut tiedot on julkistettava suomen tai ruotsin kielellä.

Muun kuin edellä 2 momentissa tarkoitetun yhteissijoitusyrityksen osuuksia voidaan valtioneuvoston luvalla markkinoida Suomessa. Mitä edellä 3—5 momentissa sekä jäljempänä 2 b §:ssä säädetään yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimisesta, koskee myös tässä momentissa tarkoitettua yhteissijoitusyritystä, jollei valtioneuvosto erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

2 a §

Sijoitusrahaston osuuksia saadaan markkinoida yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa, mikäli sijoitusrahasto täyttää edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuissa neuvoston direktiiveissä asetetut edellytykset.

Ennen kuin rahastoyhtiö aloittaa 1 momentissa tarkoitetun markkinoinnin, sen on ilmoitettava aikomuksestaan kysymyksessä olevan isäntävaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä hankittava rahoitustarkastukselta todistus siitä, että sijoitusrahasto täyttää 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuissa neuvoston direktiiveissä asetetut edellytykset. Rahoitustarkastuksen on annettava päätös asiassa viipymättä.

2 b §

Sijoitusrahaston ja yhteissijoitusyrityksen osuuksia markkinoitaessa on rahoitustarkastuksen sitä vaatiessa käytettävä suomen tai ruotsin kieltä.

5 §

— — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön osalta osakeyhtiölain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan antaa valtioneuvosto.

6 §

Tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten niiden nojalla antamien määräysten noudattamista sekä rahastoyhtiön, säilytysyhteisön ja sijoitusrahaston toimintaa ja yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinointia valvoo rahoitustarkastus.

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada 2 §:ssä tarkoitetulta yhteissijoitusyritykseltä valvonnan edellyttämät tiedot sekä saada siltä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeellisiksi katsomistaan asiakirjoista.

Rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa tietoja vastaavia tehtäviä hoitavalle ulkomaiselle valvontaviranomaiselle säädetään rahoitustarkastuslaissa (503/93).

2 luku

Rahastoyhtiön perustaminen

7 §

Rahastoyhtiön perustajien on haettava yhtiölle toimilupa valtioneuvostolta. Hakemukseen on liitettävä perustamiskirja ja yhtiöjärjestys. Valtioneuvostolla on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Ennen asian ratkaisemista valtioneuvoston on pyydettävä hakemuksesta rahoitustarkastuksen lausunto.

8 §

Rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta on viipymättä tehtävä osakeyhtiölain (734/78) 9 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus rekisteröimistä varten siten kuin siitä kaupparekisterilaissa (129/79) säädetään. Rahastoyhtiön on toimitettava rekisteröity yhtiöjärjestyksen muutos välittömästi valtioneuvostolle ja rahoitustarkastukselle tiedoksi.

9 §

Rahastoyhtiön osakepääoman on oltava vähintään miljoona markkaa, joka on kokonaan rahassa maksettava ennen kuin yhtiö aloittaa sijoitusrahastotoimintansa. Osakepääoman on kuitenkin aina oltava vähintään yksi sadasosa rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen yhteenlasketusta pääomasta. Rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että rahastoyhtiön osakepääomaa ei koroteta, kun se on vähintään kymmenen miljoonaa markkaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Valtioneuvosto voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetusta kymmenen miljoonan markan osakepääomavaatimuksesta.

10 §

Rahastoyhtiölle, jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, jos saadun selvityksen perusteella voidaan olettaa, että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön hallinnon ei ole katsottava täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavia vaatimuksia, elleivät rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ole riittävän hyvämaineisia tai ellei heillä ole tehtäviensä hoitamisessa tarvittavaa kokemusta. Tieto rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen kokoonpanon muuttumisesta tai toimitusjohtajan vaihtumisesta on välittömästi annettava rahoitustarkastukselle.

— — — — — — — — — — — — — —

11 §

Rahastoyhtiön on ilmoitettava rahoitustarkastukselle, milloin se aloittaa toimintansa.

3 luku

Rahastoyhtiön hallinto

13 §

Rahastoyhtiön hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä. Vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Suomessa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Valtioneuvosto voi erityisestä syystä myöntää yhtiölle luvan poiketa tässä säädetyistä vaatimuksista.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahasto-osuudenomistajien valitsema rahastoyhtiön hallituksen jäsen ei saa olla rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa. Hän ei myöskään saa olla muun rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen tai johtokunnan jäsen.

15 §

Rahastoyhtiö, sen osakkeenomistaja taikka muu yhteisö kuin vakuutuskassalaissa (1164/92) tarkoitettu eläkekassa tai muu säätiö kuin eläkesäätiölaissa (1774/95) tarkoitettu eläkesäätiö, joka on kirjanpitolain (655/73) 22 b §:ssä tarkoitetulla tavalla rahastoyhtiön tai sen osakkeenomistajan määräysvallassa, ei saa omistaa rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia.

Sijoitusrahaston rahasto-osuuksien omistus on julkista, jos osuudenomistaja (*ilmoitusvelvollinen*) on:

1) rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen jäsen ja varajäsen, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan varamies, tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön sellainen toimihenkilö, jolla on päävastuu rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön tilintarkastuksesta;

2) muu rahastoyhtiön palveluksessa oleva henkilö, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen;

3) muu säilytysyhteisön palveluksessa oleva henkilö, jolla tehtävässään on mahdollisuus saada tietoja sijoitusrahaston sijoitustoiminnasta; sekä

4) yhteisö tai säätiö, jossa tässä pykälässä tarkoitetulla henkilöllä yksin tai yhdessä perheenjäsentensä tai toisen tässä pykälässä tarkoitetun henkilön tai tämän perheenjäsenen kanssa on määräysvalta kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen ei saa ilman rahoitustarkastuksen lupaa vastikkeellisesti hankkia rahastoyhtiön hallinnoimalta sijoitusrahastolta arvopapereita tai johdannaissopimuksia eikä vastikkeellisesti luovuttaa tällaiselle sijoitusrahastolle arvopapereita tai johdannaissopimuksia, ellei hankintaa tai luovutusta toteuteta arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä määritellyn arvopapereiden julkisen kaupankäynnin tai laissa kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä tarkoitetun optioyhteisön välityksellä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on tehtävään tullessaan ilmoitettava rahastoyhtiölle omistuksessaan olevat osakkeet ja osakkeisiin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit, joihin rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa, tällaisten arvopapereiden hankkimista tai luovutusta koskevat sopimukset ja sitoumukset sekä tällaisten arvopapereiden omistuksessa tapahtuvat, vähintään rahoitustarkastuksen vahvistaman määrän suuruiset muutokset.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava rahastoyhtiölle holhouksessaan oleva henkilö, 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu yhteisö tai säätiö ja muu sellainen yhteisö ja säätiö, jossa ilmoitusvelvollisella on huomattava vaikutusvalta sekä edellä mainituissa tiedoissa tapahtuneet muutokset. Ilmoitusvelvollisella on yhteisössä tai säätiössä huomattava vaikutusvalta, jos hän on siinä 2 momentissa mainitussa tai siihen rinnastuvassa asemassa tai jos hän on avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies.

Edellä 2, 4 ja 5 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun ilmoitusvelvollinen otti vastaan 2 momentissa mainitun tehtävän taikka kun näissä olosuhteissa tapahtui muutos. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä, mikäli 4 momentissa tarkoitetut arvopaperit on liitetty arvo-osuusjärjestelmään ja jos ilmoitusten vastaanottaja on järjestänyt menettelyn, jossa vastaavat tiedot saadaan arvo-osuusjärjestelmästä.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahasto-osuuden omistajien valitsema rahastoyhtiön hallituksen jäsen ei saa omistaa rahastoyhtiön osakkeita.

4 luku

Sijoitusrahasto

16 a §

Sijoitusrahaston varojen (*alkupääoma*) on oltava vähintään kymmenen miljoonaa markkaa ja sijoitusrahastolla on oltava ainakin 50 osuudenomistajaa. Osuudenomistajien lukumäärää laskettaessa yhtenä kokonaisuutena on pidettävä kirjanpitovelvollisia, joilla on kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitettu määräysvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä. Sijoitusrahaston alkupääoman määrä sekä rahasto-osuudenomistajien vähimmäismäärä

on saavutettava kuuden kuukauden kuluessa sijoitusrahaston toiminnan aloittamisesta.

Valtioneuvosto voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetusta rahasto-osuudenomistajien vähimmäismäärää koskevasta vaatimuksesta ja määräajasta, jonka kuluessa sijoitusrahaston alkupääoman määrä sekä rahasto-osuudenomistajien vähimmäismäärä on saavutettava.

17 §

Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava ainakin:

— — — — — — — — — — — — — — —

10) missä ja miten rahasto-osuudet myydään ja lunastetaan;

11) missä, milloin ja miten rahasto-osuuden arvo julkistetaan; sekä

12) miten ja millä perusteella rahasto-osuuden omistajien valitsemat rahastoyhtiön hallituksen jäsenet valitaan.

Sijoitusrahaston säännöissä on lisäksi mainittava, jos sijoitusrahaston toiminnassa on tarkoitus soveltaa lain sallimaa mahdollisuutta:

1) sijoitusrahaston alkupääoman määrästä;

2) rahasto-osuudenomistajien vähimmäismäärästä;

3) siitä, että rahasto-osuudet voidaan jakaa murto-osiin sekä murto-osaosuuksien jakajasta;

4) siitä, että sijoitusrahastolla on sekä tuotto- että kasvuosuuksia;

5) tuotto-osuudelle maksettavasta ja kasvuosuudelle pääomitettavasta vuotuisesta voitto-osuudesta;

6) sen lisäksi, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, 36 a §:n 4 momentissa edellytetyistä tiedoista, jos rahastoyhtiön tarkoituksena on sijoittaa sijoitusrahaston varoja 36 a §:ssä tarkoitetulla tavalla johdannaissopimuksiin;

7) sen lisäksi, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, 36 b §:n 5 momentissa edellytetyistä tiedoista, jos rahastoyhtiön tarkoituksena on tehdä sijoitusrahaston varoista lainaus- tai takaisinostosopimuksia;

8) rahastoyhtiön mahdollisuudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja sellaisen sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksiin, jota hallinnoi sama rahastoyhtiö tai sellainen toinen rahastoyhtiö, jonka kanssa kysymyksessä olevan rahaston tai yhteissijoitusyrityksen varoja hallinnoivalla rahastoyhtiöllä on yhteinen liikkeenjohto tai joissa molemmissa sama taho käyttää määräysvaltaa taikka joita yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde. Samassa yhteydessä on mainittava tarkemmin siitä, että sijoitusrahasto on erikoistunut tietylle alalle;

9) 37 §:n 7 momentissa tarkoitetussa tapauksessa ne valtiot, paikalliset julkisyhteisöt tai luonteeltaan julkisoikeudelliset kansainväliset yhteisöt, joiden liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin rahastoyhtiö aikoo sijoittaa yli 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista;

10) sijoitusrahaston purkuperusteesta;

11) siitä, että rahasto-osuudet liitetään arvo-osuusjärjestelmään; sekä

12) rahastoyhtiön tarkoituksesta käyttää toiminnassaan hallinnointi- tai neuvontapalveluita sekä tällaisten palvelujen käyttölaadusta ja -laajuudesta.

18 §

Sijoitusrahaston säännöille ja niiden muutoksille on haettava rahoitustarkastuksen vahvistus, jollei 38 a §:ssä toisin säädetä.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sijoitusrahaston sääntöjen muutos tulee voimaan kuukauden kuluttua siitä, kun rahoitustarkastus on vahvistanut muutoksen, jollei rahoitustarkastus toisin määrää.

19 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön on ilmoitettava rahoitustarkastukselle, milloin se aloittaa sijoitusrahaston toiminnan.

20 §

Sijoitusrahastoon varoja sijoittaneella on oikeus rahasto-osuuteen, joka oikeuttaa jakamattomaan osuuteen rahaston varoista.

Rahasto-osuuksien tulee olla samassa sijoitusrahastossa keskenään samansuuruiset ja niiden tulee tuottaa yhtäläiset oikeudet rahaston varoihin.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, rahasto-osuudet voidaan, mikäli rahaston säännöissä on niin määrätty, jakaa murto-osiin. Rahaston säännöissä on mainittava siitä, kuinka moneen yhtäsuureen osaan kukin rahasto-osuus jaetaan.

Rahastoyhtiön on toiminnassaan kohdeltava rahasto-osuuden omistajia yhdenvertaisesti.

21 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Sijoitusrahaston varat on pidettävä erillään

rahastoyhtiön omaisuudesta ja muihin saman rahastoyhtiön hallinnoimiin sijoitusrahastoihin kuuluvista varoista. Sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta ei saa ulosmitata rahastoyhtiön velasta.

— — — — — — — — — — — — — —

22 §

Sijoitusrahaston rahasto-osuudet ovat joko tuotto- tai kasvuosuuksia. Sijoitusrahaston säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että rahastolla on sekä tuotto- että kasvuosuuksia.

Sijoitusrahaston säännöissä on määrättävä rahaston varoista tuotto-osuudelle maksettavasta ja kasvuosuudelle pääomitettavasta vuotuisesta voitto-osuudesta.

23 §

Rahasto-osuuden arvo on sijoitusrahaston arvo jaettuna liikkeessä olevien rahasto-osuuksien lukumäärällä. Sijoitusrahaston arvo lasketaan siten, että rahaston varoista vähennetään rahastoa koskevat velat.

Sijoitusrahastoon kuuluville arvopapereille ja johdannaissopimuksille määrätään arvo niiden markkina-arvojen mukaan. Saataviin talletuspankeilta tai laissa ulkomaisen luottoja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa (1608/93) tarkoitettujen ulkomaisten luottolaitosten sivukonttoreilta on lisättävä niille laskentakuukautta edeltävän kuukauden loppuun asti kertynyt korko. Rahastoyhtiön on kunakin arkipäivänä laskettava rahasto-osuuden arvo.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä rahasto-osuuden arvon laskemisesta.

26 §

— — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan eläkesäätiön tai -kassan omistamilla rahasto-osuuksilla ei voida äänestää osuudenomistajien kokouksessa.

Rahasto-osuuden omistajien kokouksessa ei kukaan saa äänestää yli yhdellä kahdeskymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä. Äänestysrajoitusta laskettaessa yhtenä kokonaisuutena on pidettävä kirjanpitovelvollisia, joilla on kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitettu määräysvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä.

Mikäli kokouksen päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että määräenemmistö äänistä on annettu päätöksen puolesta, määräenemmistö lasketaan 3 momentin mukaisesti lasketuista äänistä.

27 §

Rahastoyhtiöllä on oikeus käyttää ulkopuolisia hallinnointi- ja neuvontapalveluja, jos niiden laadusta ja laajuudesta on otettu riittävät määräykset sijoitusrahaston sääntöihin. Sopimus rahastoyhtiön vastuun siirtämisestä kolmannelle on mitätön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua palveluntarjoajaa koskee, mitä 58 §:n 1 momentissa säädetään.

29 §

Rahastoyhtiö on velvollinen antamaan rahasto-osuuden omistajalle osuustodistuksen. Osuustodistus voidaan luovuttaa vasta, kun rahasto-osuuden merkintähinta on kokonaisuudessaan rahassa maksettu.

Osuustodistus voi koskea useita osuuksia tai niiden murto-osia ja se voidaan asettaa vain nimetylle osuusrekisteriin merkitylle henkilölle, yhteisölle tai säätiölle.

31 §

Rahastoyhtiön on pidettävä rahasto-osuuksista rahasto-osuusrekisteriä, johon on merkittävä ainakin rahasto-osuudenomistajan nimi, kotipaikka ja postiosoite, kunkin rahasto-osuudenomistajan omistamien rahasto-osuuksien lukumäärä ja rekisteröintipäivämäärä sekä osuustodistuksen tai osuusmerkinnän järjestysnumero.

— — — — — — — — — — — — — —

Rekisterinpitäjällä on velvollisuus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja. Osuusrekisteri on pidettävä rahasto-osuudenomistajien kokouksen nähtävänä.

33 §

Rahastoyhtiön on rahasto-osuudenomistajan vaatimuksesta sijoitusrahaston säännöissä tarkemmin määrätyllä tavalla lunastettava hallinnoimansa sijoitusrahaston rahasto-osuus. Osuus on lunastettava välittömästi sijoitusrahaston varoista osuuden 23 §:n mukaan määräytyvästä lunastuspäivän arvosta. Lunastukset on toteutettava vaatimusten esittämisjärjestyksessä. Lunastuksen edellytyksenä on osuustodistuksen luovuttaminen rahastoyhtiölle.

Mikäli varat lunastukseen on hankittava

myymällä arvopapereita, arvopaperit on myytävä ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa lunastuksen vaatimisesta rahastoyhtiöltä. Osuus on lunastettava heti, kun varat arvopapereiden myymisestä on saatu. Rahoitustarkastus voi erityisestä syystä myöntää luvan ylittää arvopapereiden myymiselle asetetun määräajan.

Mikäli rahastoyhtiö on saanut rahoitustarkastukselta määräaikaisen luvan keskeyttää hallinnoimansa sijoitusrahaston osuuksien lunastamisen, sen on viipymättä ilmoitettava osuuksien lunastamisen keskeyttämisestä kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa kysymyksessä olevan sijoitusrahaston osuuksia on markkinoitu.

5 luku

Rahastoyhtiön sijoitustoiminta

35 §

Rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta toimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa, ellei valtioneuvosto myönnä lupaa siihen olennaisesti liittyvän toiminnan harjoittamiseen. Lupahakemukseen on liitettävä rahastoyhtiön voimassa oleva yhtiöjärjestys.

36 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahoitustarkastus voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 2 momentissa säädetystä velvollisuudesta.

— — — — — — — — — — — — — — —

36 a §

Sijoitustoimintaan sekä valuuttakurssien vaihteluihin sisältyvien riskien torjumiseksi rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettuihin vakioituihin johdannaissopimuksiin sekä 36 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita koskeviin vakioituihin johdannaissopimuksiin, jos niillä käydään kauppaa sanotussa laissa tarkoitetussa ulkomaisessa optioyhteisössä.

Rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin ja tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja 1 momentissa tarkoitettuihin sekä muihin kuin vakioituihin johdannaissopimuksiin myös muutoin kuin 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa. Tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisen tarkoituksessa sijoitusrahaston varoja ei voida sijoittaa valuuttoja koskeviin johdannaissopimuksiin. - Rahoitustarkastus voi antaa myös tarkempia määräyksiä rahastoyhtiön oikeudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimivan, kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettuun optioyhteisöön rinnastettavan ulkomaisen optioyhteisön välityksellä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu liiketoimi on katettava rahoitustarkastuksen määrittelemään oletettavaan enimmäisriskiin saakka.

Jos johdannaissopimuksia käytetään, sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

1) johdannaissopimusten laatu ja käyttölaajuus sekä -tarkoitus;

2) markkinat, joilla johdannaissopimuksilla on tarkoitus käydä kauppaa;

3) kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettu optioyhteisö ja muu ulkomainen optioyhteisö, jonka palveluksia rahastoyhtiön on tarkoitus käyttää; sekä

4) riskinarvioimismenetelmät, joita rahastoyhtiö aikoo soveltaa.

36 b §

Tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi rahastoyhtiö voi tehdä sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista lainaus- ja takaisinostosopimuksia, jos ne selvitetään arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetussa selvitysyhteisössä tai kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitetussa optioyhteisössä ja jos rahoitustarkastus tai sitä vastaava toisen valtion toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt niiden ehdot tai optioyhteisö on ne vakioinut.

Sijoitusrahaston varoihin kuuluvia arvopapereita voidaan luovuttaa velaksi ja niitä koskevia takaisinostosopimuksia voidaan tehdä ainoastaan turvaavaa vakuutta vastaan. Rahastoyhtiön tehtävänä on päivittäin huolehtia, että vakuuden arvo pysyy turvaavana koko lainaus- tai takaisinostosopimuksen voimassaoloajan. Selvitys- tai optioyhteisön on säilytettävä vakuutta rahaston lukuun lainaus- tai takaisinostosopimuksen päättymiseen saakka.

Sijoitusrahaston tekemien lainaussopimus-

ten yhteismäärä ei saa ylittää yhtä neljäsosaa rahaston arvopaperisijoitusten arvosta. Rajoitus ei koske lainaussopimuksia, jotka voidaan irtisanoa ja joiden tarkoittamat arvopaperit voidaan saada välittömästi vaadittaessa takaisin.

Sijoitusrahaston tekemien takaisinostosopimusten ja 39 §:ssä tarkoitettujen luottojen yhteismäärä ei saa ylittää yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varojen arvosta.

Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

1) rahastoyhtiön aikomuksesta tehdä lainaus- tai takaisinostosopimuksia sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista;

2) se enimmäisosuus rahaston arvopaperisijoitusten tai varallisuuden määrästä, joka voi samanaikaisesti olla 1 kohdassa mainittujen sopimusten kohteena; sekä

3) 1 momentissa tarkoitettu selvitys- tai optioyhteisö, jonka palveluksia rahastoyhtiön on tarkoitus käyttää.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä rahastoyhtiön oikeudesta tehdä lainaus- tai takaisinostosopimuksia sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista ulkomailla.

37 §

Rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisiin enintään määrän, joka vastaa yhtä kymmenesosaa yhtiön osakepääomasta ja yhtä kahdeskymmenesosaa kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Edellä mainittuja rajoituksia on sovellettava myös sijoitettaessa sijoitusrahaston varoja sellaisten sijoitusrahastojen tai yhteissijoitusyritysten osuuksiin, joita ei lunasteta takaisin suoraan tai välillisesti näiden yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten varoilla.

— — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiö ei saa omistaa toisen rahastoyhtiön osakkeita eikä sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja toisen rahastoyhtiön osakkeisiin. Rahastoyhtiö voi sijoittaa enintään yhden kahdeskymmenesosan hallinnoimansa sijoitusrahaston varoista toisen rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen tai yhteissijoitusyritysten osuuksiin, jos niiden tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen, jos ne toimivat riskin hajauttamisen periaatteella ja jos niiden osuudet lunastetaan takaisin suoraan tai välillisesti näiden yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten varoilla. Sijoitusrahastolle voidaan kuitenkin hankkia enintään yksi kymmenesosa saman sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksista.

Rahastoyhtiö saa hankkia sijoitusrahaston omistukseen enintään yhden kymmenesosan saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoista.

Sen estämättä, mitä 2 ja 4 momentissa säädetään, rahastoyhtiö saa sijoittaa enintään 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista saman liikkeeseenlaskijan tai takaajan arvopapereihin, kun liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, suomalainen kunta tai kuntayhtymä tai muu Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n jäsenvaltio, tällaisen valtion osavaltio tai muu paikallinen julkisyhteisö taikka kansainvälinen julkisyhteisö, jossa on jäsenenä on vähintään yksi Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, rahastoyhtiö saa sijoittaa enintään yhden neljäsosan sijoitusrahaston varoista saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoihin, kun liikkeeseenlaskija on velkakirjan haltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen luottolaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Sellaisia sijoituksia edellä mainittuihin saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoihin, jotka ylittävät yhden kahdeskymmenesosan sijoitusrahaston varoista, saa yhteensä olla enintään neljä viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Sen estämättä, mitä 2, 4 ja 5 momentissa sekä 36 §:n 2 momentissa säädetään, rahastoyhtiö voi valtioneuvoston luvalla ja riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen sijoittaa kaikki sijoitusrahaston varat arvopapereihin, joiden liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, suomalainen kunta tai kuntayhtymä tai muu Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n jäsenvaltio, tällaisen valtion osavaltio tai muu alueellinen julkisyhteisö taikka sellainen kansainvälinen julkisyhteisö, jonka jäsenenä on vähintään yksi Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio. Lupa on myönnettävä, mikäli rahaston sääntöjen mukaan arvopaperit ovat peräisin vähintään kuudesta eri liikkeeseenlaskusta, eikä samaan liikkeeseenlaskuun ole tarkoitus sijoittaa määrää, joka ylittää kolme kymmenesosaa rahaston varoista ja mikäli osuudenomistajien katsotaan saavan vastaavan suojan kuin sellaisen sijoitusrahaston osuudenomistajien, joka noudattaa 2, 4 ja 5 momentissa mainittuja rajoituksia. Rahaston

säännöissä on nimenomaisesti mainittava ne valtiot, paikalliset julkisyhteisöt tai luonteeltaan julkisoikeudelliset kansainväliset yhteisöt, joiden liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin rahastoyhtiö aikoo sijoittaa yli 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista.

Edellä 5 ja 6 momentissa tarkoitettuja arvopapereita ei tarvitse ottaa huomioon sovellettaessa 2 momentissa säädettyä kahden viidesosan rajoitusta. Edellä 2, 5 ja 6 momentissa tarkoitetut sijoitukset saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin eivät saa ylittää määrää, joka vastaa 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista.

37 a §

Sijoitusrahaston varoja ei saa sijoittaa sellaisen sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksiin, jota hallinnoi sama rahastoyhtiö tai sellainen toinen rahastoyhtiö, jonka kanssa kysymyksessä olevan rahaston varoja hallinnoivalla rahastoyhtiöllä on yhteinen liikkeenjohto tai joissa molemmissa sama taho käyttää määräysvaltaa taikka joita yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde, ellei viimeksi mainittu rahasto tai yhteissijoitusyritys ole erikoistunut tietylle maantieteelliselle alueelle tai tietylle toimialalle tehtäviin sijoituksiin ja ellei mahdollisuudesta tällaisiin sijoituksiin ole mainittu sijoitusrahaston säännöissä. Rahastoyhtiö ei saa veloittaa korvausta tai palkkiota tällaisista sijoituksista.

Edellä 37 §:n 1—6 momentissa säädettyjä vaatimuksia ei tarvitse noudattaa käytettäessä rahaston varoihin kuuluviin arvopapereihin liittyviä merkintäoikeuksia. Jos 37 §:n 1—6 momentissa tarkoitetut rajoitukset on ylitetty rahastosta riippumattomista syistä tai merkintäoikeuksien käyttämisen takia, rahaston on pidettävä myyntitoimintansa ensisijaisena tavoitteena tilanteen korjaamista osuudenomistajien edun mukaisella tavalla. Edellä 37 §:n 4 momentissa mainittuja rajoituksia ei lisäksi tarvitse noudattaa, ellei hankintahetkellä voida laskea joukkovelkakirjojen yhteismäärää tai liikkeeseen laskettujen arvopapereiden nettomäärää.

Rahoitustarkastuksen luvalla rahastoyhtiö voi sijoittaessaan sijoitusrahaston varoja riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen poiketa edellä 37 §:n 2, 5, 6 ja 7 momentissa säädetyistä rajoituksista enintään kuuden kuukauden ajan rahaston sääntöjen vahvistamisesta.

37 b §

Edellä 37 §:n 2 momentissa tarkoitettuun liikkeeseenlaskijaan, jonka arvopapereihin sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa enintään määrä, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varoista, rinnastetaan kirjanpitovelvolliset, jotka ovat kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitetulla tavalla toisen kirjanpitovelvollisen tai siihen verrattavan ulkomaisen yrityksen määräysvallassa.

38 a §

Rahastoyhtiö voi valtioneuvoston luvalla perustaa sijoitusrahaston, jonka säännöt poikkeavat siitä, mitä edellä 23 §:n 2 momentissa, 33 §:ssä, 36 §:n 2—5 momentissa, 37 §:n 1 ja 2 momentissa sekä jäljempänä 57 c §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Valtioneuvosto vahvistaa hakemuksesta tällaisen sijoitusrahaston säännöt ja niiden muutokset, jos ne ovat yleisen edun ja osuudenomistajien edun mukaiset. Vahvistaessaan sääntöjä valtioneuvostolla on hakijaa kuultuaan oikeus asettaa sijoitusrahaston toimintaa koskevia rajoituksia ja ehtoja. Sääntöjen muutoksen voimaantuloa koskee soveltuvin osin, mitä 18 §:n 3 momentissa säädetään.

Asianomainen ministeriö voi määrätä tarkemmin 1 momentissa tarkoitetun sijoitusrahaston sääntöjen sisällöstä, rahaston varojen arvonmäärityksestä sekä niistä sijoitusrahastoa koskevista erityistiedoista, jotka rahastoyhtiö on tämän lain mukaan velvollinen julkistamaan.

Sen lisäksi, mitä 16 §:n 2 momentissa säädetään, 1 momentissa tarkoitetun sijoitusrahaston nimestä on käytävä ilmi sen erityisluonne. Nimi ei saa olla omiaan johtamaan sijoittajia harhaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun sijoitusrahaston osuuksia koskevassa kaikessa markkinointiaineistossa on korostettava sijoitusrahaston erityistä luonnetta.

39 §

Rahoitustarkastuksen luvalla rahastoyhtiö saa ottaa sijoitusrahaston lukuun väliaikaiseen tarkoitukseen sijoitusrahastotoimintaa varten luottoa määrän, joka vastaa enintään yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varoista. Rahastoon saadaan hankkia ulkomaista valuuttaa luotonvälityksen avulla.

Rahastoyhtiö saa antaa sijoitusrahaston varallisuutta edellä 1 momentissa tarkoitetun luoton vakuudeksi sekä vakuudeksi

36 a §:ssä tarkoitetusta johdannaissopimuksesta johtuvasta vastuusta.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä luotonotosta ja sijoitusrahaston varojen käyttämisestä luoton vakuutena.

Rahastoyhtiö ei saa myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista eikä antaa takausta tai muuta vakuutta kolmannen sitoumuksista. Rahastoon voidaan kuitenkin hankkia arvopapereita, joita ei ole täysin maksettu.

6 luku

Säilytysyhteisö

40 §

Sijoitusrahastoon kuuluvat arvopaperit ja muut varat on säilytettävä yhdessä säilytysyhteisössä. Säilytysyhteisönä voi toimia 1 §:n 4 kohdassa tarkoitettu arvopaperinvälittäjä, jolla on kotipaikka Suomessa tai joka on sijoittautunut Suomeen ja jolla on sääntömääräinen kotipaikka toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Säilytysyhteisö voi käyttää ulkomaisia arvopapereita koskevien tehtävien hoitamisessa apunaan ulkomaisia luottolaitoksia tai kansallisia arvopaperikeskuksia.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos säilytysyhteisö päättää olla noudattamatta rahastoyhtiön määräystä, eikä yhtiö sitä peruuta, yhtiön on hankittava asiasta rahoitustarkastuksen lausunto.

41 §

Varojen säilyttämisestä ja hoitamisesta on rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön sovittava kirjallisesti. Sopimuksen tulee sisältää säilytysyhteisön vaihtamista koskevat määräykset. Sopimukselle ja sen muutoksille on saatava rahoitustarkastuksen hyväksyminen. Säilytysyhteisöä ei saa vaihtaa ilman rahoitustarkastuksen lupaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön on pyydettäessä esitettävä osuudenomistajalle tai osuudenomistajaksi aikovalle sijoitusrahaston varojen säilyttämistä ja hoitamista koskeva sopimus tai sen jäljennös.

42 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Osuudenomistajalla on oikeus vaatia korvausta säilytysyhteisöltä joko suoraan tai rahastoyhtiön välityksellä.

7 luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

47 §

Tilintarkastajan on jatkuvasti ja vähintään välittömästi ennen puolivuotiskatsauksen ja vuosikertomuksen julkistamista sekä kaksi kertaa sanotun kertomuksen ja katsauksen julkistamisen välisenä aikana tarkastettava rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus. Samalla tilintarkastajan on tarkastettava, että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti.

Tilintarkastajan on laadittava kirjallinen tarkastuskertomus ja toimitettava se rahastoyhtiölle. Rahastoyhtiön on viipymättä toimitettava jäljennös tarkastuskertomuksesta rahoitustarkastukselle tiedoksi.

49 §

Rahastoyhtiön on ilman aiheetonta viivytystä lähetettävä rahoitustarkastukselle rahaston puolivuotiskatsaukset sekä jäljennökset

1) rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätösasiakirjoista;

2) tilintarkastajien laatimista ja rahastoyhtiön hallitukselle luovuttamista rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilintarkastuskertomuksista sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston hoitoa koskevista asiakirjoista; sekä

3) yhtiön yhtiökokousten ja rahasto-osuudenomistajien kokousten pöytäkirjoista.

50 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita sijoitusrahaston tilinpäätöksestä sekä siitä, miten kirjanpitolakia on sovellettava sijoitusrahaston tilinpäätökseen ja sen laatimiseen.

Rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilikausi on kalenterivuosi, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

8 luku

Sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen

51 §

Rahastoyhtiö (*luovuttava rahastoyhtiö*) voi rahoitustarkastuksen luvalla luovuttaa sijoitusrahaston (*luovutettava sijoitusrahasto*) hallinnon toisen rahastoyhtiön (*vastaanottava rahastoyhtiö*) hoidettavaksi.

Sijoitusrahaston hallinnon luovuttamiseen osallistuvien rahastoyhtiöiden on laadittava kirjallinen luovutussuunnitelma, jonka luovuttavan ja vastaanottavan rahastoyhtiön hallitukset hyväksyvät 14 §:n mukaisesti. Päivätyssä ja allekirjoitetussa luovutussuunnitelmassa on oltava ainakin:

1) rahastoyhtiöiden toiminimet, kaupparekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat;

2) luovutettavan sijoitusrahaston nimi;

3) selvitys sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisen pääasiallisista syistä;

4) luovutuksesta rahastoyhtiölle maksettava vastike;

5) selvitys siitä, ettei luovutettavalla rahastolla ole 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja; sekä

6) ehdotus luovuttamisen suunnitellusta voimaantuloajasta.

51 a §

Sijoitusrahaston hallinnon luovuttamiseen osallistuvien rahastoyhtiöiden tai säilytysyhteisön on haettava luovuttamisen täytäntöönpanolle rahoitustarkastuksen lupa. Lupahakemukseen, joka on tehtävä kuukauden kuluessa luovutussuunnitelman hyväksymisestä, on liitettävä luovutussuunnitelma liitteineen sekä luovutuspäätökset. Jos hakemusta ei ole tehty määräajassa, sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen raukeaa.

Rahoitustarkastuksen on kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta päätettävä täytäntöönpanoluvasta. Täytäntöönpanolupaa ei voida myöntää, jos sijoitusrahastolla on 39 §:ssä tarkoitettuja velkoja. Jos lupaa ei myönnetä, sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen raukeaa.

51 b §

Jos rahoitustarkastus on myöntänyt rahastoyhtiöille luvan sijoitusrahaston hallinnon luovuttamiseen, rahastoyhtiöiden on välittömästi toimitettava tästä kuulutus Viralliseen lehteen ja ilmoitettava siitä erikseen kirjallisesti rahasto-osuudenomistajille viimeistään kuukautta ennen sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisen täytäntöönpanoa. Kuulutuksessa ja kirjallisessa ilmoituksessa on mainittava täytäntöönpanoluvan ja luovutussuunnitelman sisältö.

Rahastoyhtiöiden on tehtävä rahoitustarkastukselle ilmoitus sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisen täytäntöönpanosta kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä uhalla, että sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen raukeaa, jollei 51 §:n 2 momentin 6 kohdasta muuta johdu.

8 a luku

Sijoitusrahaston sulautuminen

52 §

Sijoitusrahasto (*sulautuva rahasto*) voi sulautua toisen sijoitusrahaston (*vastaanottava rahasto*) kanssa, jos ne sijoitustoiminnassaan noudattavat samoja periaatteita.

Sulautuminen voi tapahtua siten, että vastaanottava rahasto ja vähintään yksi sulautuva rahasto sulautuvat (*absorptiosulautuminen*) tai vähintään kaksi sulautuvaa rahastoa sulautuvat, jolloin niistä perustetaan vastaanottava rahasto (*kombinaatiosulautuminen*).

Sijoitusrahasto sulautuu toiseen sijoitusrahastoon siten, että sulautuvaan sijoitusrahastoon kuuluvat varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle rahastolle ja sulautuvan rahaston osuudenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan rahaston rahasto-osuuksia (*sulautumisvastike*). Osuudenomistajalla on kuitenkin aina oikeus saada vastike rahana.

52 a §

Rahastoyhtiöiden, jotka hallinnoivat sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja, on laadittava kirjallinen sulautumissuunnitelma, jonka rahastoyhtiöiden hallitukset hyväksyvät 14 §:n mukaisesti. Päivätyssä ja allekirjoitetussa sulautumissuunnitelmassa on oltava ainakin:

1) rahastoyhtiöiden toiminimet, kaupparekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat;

2) sulautuvan ja vastaanottavan rahaston nimi;

3) ehdotus vastaanottavan rahaston säännöiksi tai sääntömuutokseksi;

4) ehdotus vastikkeesta sulautuvan rahaston osuudenomistajille;

5) ehdotus vastikkeen jaon ajankohdasta ja muista ehdoista;

6) selvitys sulautumisen syistä ja sulautumisvastikkeen määrittelyn ja jaon perusteista sekä niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista;

7) selvitys siitä, mistä ajankohdasta lukien sulautuva ja vastaanottava rahasto noudattavat yhdenmukaista rahasto-osuuden arvonlaskemismenetelmää;

8) selvitys siitä, ettei sulautuvalla rahastolla ole 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja; sekä

9) ehdotus sulautumisen suunnitellusta

voimaantuloajasta.

Sulautumissuunnitelmaan on liitettävä kutakin sulautumiseen osallistuvaa sijoitusrahastoa koskeva, rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön hallituksen hyväksymä selostus viimeisen tilinpäätöksen tai puolivuotiskatsauksen jälkeen sattuneista sijoitusrahaston asemaan olennaisesti vaikuttaneista tapahtumista sekä tilintarkastajien lausunto hallituksen selostuksesta.

Sulautumissuunnitelmaan on lisäksi liitettävä riippumattomana asiantuntijana toimivan vähintään yhden tilintarkastajan lausunto siitä, onko sulautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syiden, vastaanottavalle rahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden sekä vastikkeen arvon ja sen jaon arviointiin.

Riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausuntoa sekä hänen oikeuttaan saada toiminnastaan palkkio koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Sulautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö vastaa kauppakaaren 10 luvun 8 §:n mukaisesti sulautuvan sijoitusrahaston vastuista, jotka ovat syntyneet 52 c §:n 1 momentissa tarkoitettuun sulautumisen täytäntöönpanoajankohtaan mennessä ja jotka tuona ajankohtana ovat edelleen maksamatta.

52 b §

Sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden on haettava sulautumisen täytäntöönpanoon rahoitustarkastuksen lupa kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman hyväksymisestä. Hakemukseen on liitettävä sulautumissuunnitelma liitteineen ja sulautumispäätökset. Jos hakemusta ei ole tehty määräajassa, sulautuminen raukeaa.

Rahoitustarkastuksen on kirjallisesti ilmoitettava sulautumisesta sulautuvien sijoitusrahastojen osuudenomistajille ja julkaistava sitä koskeva kuulutus Virallisessa lehdessä.

Rahoitustarkastuksen on ratkaistava täytäntöönpanolupaa koskeva hakemus kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Mikäli rahoitustarkastus tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta täydennystä, määräaika lasketaan siitä päivästä, jolloin rahoitustarkastus vastaanottaa täydennyksen. Hakemus katsotaan hylätyksi ja sulautuminen rauenneeksi, jollei hakemusta ratkaista määräajassa.

Jos rahoitustarkastus on myöntänyt luvan sulautumisen täytäntöönpanolle, sulautumisesta päättäneiden rahastoyhtiöiden on välittömästi toimitettava tästä kuulutus Virallisen lehteen ja ilmoitettava siitä erikseen kirjallisesti osuudenomistajille viimeistään kuukautta ennen sulautumisen täytäntöönpanoa.

52 c §

Sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden on tehtävä rahoitustarkastukselle ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä uhalla, että sulautuminen raukeaa, jollei 52 a §:n 9 kohdasta muuta johdu.

Sulautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät sulautumissuunnitelmassa määrätyllä tavalla vastaanottavalle rahastolle, kun sulautumisen täytäntöönpanosta on ilmoitettu rahoitustarkastukselle. Samanaikaisesti sulautuva rahasto purkautuu.

Sulautuvan rahaston osuudenomistajalle syntyy sulautumisen täytäntöönpanoilmoituksesta oikeus vastikkeeseen ja osuudenomistajasta tulee vastaanottavan rahaston osuudenomistaja sulautumissuunnitelman mukaisesti.

8 b luku

Sijoitusrahaston jakautuminen

53 §

Sijoitusrahasto (*jakautuva rahasto*) voi jakautua siten, että jakautuvan rahaston varat ja vastuut osittain tai kokonaan siirtyvät selvitysmenettelyttä vähintään yhdelle jakautuvaa rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön perustamalle sijoitusrahastolle (*kohderahasto*). Jakautuvan rahaston osuudenomistajat saavat vastikkeena kohderahaston rahasto-osuuksia.

53 a §

Rahastoyhtiön hallituksen on laadittava jakautumissuunnitelma ja hyväksyttävä se 14 §:n mukaisesti. Päivätyssä ja allekirjoitetussa jakautumissuunnitelmassa on oltava ainakin:

1) rahastoyhtiön toiminimi, kaupparekisterinumero, osoite ja kotipaikka;

2) jakautuvan vähintään yhden kohderahaston nimi;

3) ehdotus vähintään yhden kohderahaston säännöiksi;

4) ehdotus vastikkeesta jakautuvan rahaston osuudenomistajille;

5) ehdotus vastikkeen jaon ajankohdasta ja muista ehdoista;

6) selvitys jakautumisen syistä ja vastikkeen määrittelyn ja jaon perusteista sekä niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista;

7) selvitys siitä, ettei jakautuvalla rahastolla ole 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja;

8) ehdotus jakautumisessa siirtyvien varojen ja vastuiden jakamisesta kullekin kohderahastolle; sekä

9) ehdotus jakautumisen suunnitellusta voimaantuloajasta.

Jakautumissuunnitelmaan on liitettävä jakautuvaa rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön hallituksen hyväksymä selostus viimeisen tilinpäätöksen tai puolivuotiskatsauksen jälkeen sattuneista sijoitusrahaston asemaan olennaisesti vaikuttaneista tapahtumista sekä tilintarkastajien lausunto hallituksen selostuksesta.

Jakautumissuunnitelmaan on lisäksi liitettävä riippumattomana asiantuntijana toimivan vähintään yhden tilintarkastajan lausunto siitä, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan jakautumisen syiden, kohderahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden sekä vastikkeen arvon ja sen jaon arviointiin.

Riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausuntoa sekä hänen oikeuttaan saada toiminnastaan palkkio koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Jakautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö vastaa kauppakaaren 10 luvun 8 §:n mukaisesti jakautuvan sijoitusrahaston vastuista, jotka ovat syntyneet 53 c §:n 1 momentissa tarkoitettuun jakautumisen täytäntöönpanoajankohtaan mennessä ja jotka tuona ajankohtana ovat edelleen maksamatta.

53 b §

Rahastoyhtiön on haettava jakautumisen täytäntöönpanoon rahoitustarkastuksen lupa kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman hyväksymisestä. Hakemukseen on liitettävä jakautumissuunnitelma liitteineen sekä jakautumispäätökset. Jos hakemusta ei ole tehty määräajassa, jakautuminen raukeaa.

Rahoitustarkastuksen on kirjallisesti ilmoitettava jakautuvan rahaston osuudenomistajille jakautumisesta sekä julkaistava sitä koskeva kuulutus Virallisessa lehdessä.

Rahoitustarkastuksen on ratkaistava täytäntöönpanoluvan myöntämistä koskeva hakemus kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Mikäli rahoitustarkastus tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta täydennystä, määräaika lasketaan siitä päivästä, jolloin rahoitustarkastus vastaanottaa täydennyksen. Hakemus katsotaan hylätyksi ja jakautuminen rauenneeksi, jollei hakemusta ratkaista määräajassa.

Jos rahoitustarkastus on myöntänyt luvan jakautumisen täytäntöönpanolle, jakautumisesta päättäneen rahastoyhtiön on välittömästi toimitettava tästä kuulutus Viralliseen lehteen ja ilmoitettava siitä kirjallisesti osuudenomistajille viimeistään kuukautta ennen jakautumisen täytäntöönpanoa.

53 c §

Rahastoyhtiön on tehtävä rahoitustarkastukselle ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä uhalla, että jakautuminen raukeaa, jollei 53 a §:n 9 kohdasta muuta johdu.

Jakautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät jakautumissuunnitelmassa määrätyllä tavalla kohderahastolle, kun jakautumisen täytäntöönpanosta on ilmoitettu rahoitustarkastukselle.

Jakautuvan rahaston osuudenomistajalle syntyy jakautumisen täytäntöönpanoilmoituksesta oikeus vastikkeeseen ja osuudenomistajasta tulee kohderahaston osuudenomistaja jakautumissuunnitelman mukaisesti.

8 c luku

Rahastoyhtiön toimiluvan peruuttaminen sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston lakkauttaminen

54 §

Valtioneuvosto voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan kokonaan tai osittain, jos rahastoyhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden nojalla antamia määräyksiä, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, toimiluvan ehtoja tai rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston sääntöjä taikka jos rahastoyhtiö ei täytä toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia.

Rahastoyhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan peruuttamista, jos sen tarkoi-

tuksena ei enää ole harjoittaa sijoitusrahastotoimintaa tai siihen olennaisesti liittyvää, 35 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Hakemukseen on liitettävä rahastoyhtiön yhtiökokouksen päätös toimiluvan peruuttamista koskevan hakemuksen tekemisestä sekä selvitys siitä, miten rahastoyhtiö on järjestänyt hallinnoimiensa sijoitusrahastojen hallinnon.

Valtioneuvoston on rahoitustarkastuksen esityksestä peruutettava rahastoyhtiön toimilupa ja määrättävä rahastoyhtiö asetettavaksi selvitystilaan, jos:

1) rahastoyhtiö ei ole ryhtynyt 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toimenpiteisiin rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamiseksi,

2) rahastoyhtiön hallitus ei ole ryhtynyt osakeyhtiölain 13 luvun 2 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa tarpeellisiin toimenpiteisiin yhtiön asettamiseksi selvitystilaan;

3) rahastoyhtiö on aloittanut toimintansa ennen 9 §:ssä säädettyä osakepääoman maksamista;

4) rahastoyhtiön 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu osakepääomaa koskeva vaatimus ei täyty, eikä rahastoyhtiö ole rahoitustarkastuksen kehotuksesta huolimatta ryhtynyt toimenpiteisiin osakepääoman korottamiseksi;

5) toimilupaa haettaessa on annettu olennaisesti harhaanjohtavia tietoja; tai

6) rahastoyhtiö on toistuvasti rikkonut 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä myös muutoin kuin olennaisesti.

Ennen toimiluvan peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä valtioneuvoston on varattava rahastoyhtiölle mahdollisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu.

Kun valtioneuvosto päättää rahastoyhtiön selvitystilaan asettamisesta, sen on määrättävä samalla selvitysmiehet, joista ainakin yhden on oltava rahoitustarkastuksen ehdottama henkilö. Valtioneuvosto voi erottaa valitsemansa selvitysmiehen ja valita erotetun tilalle toisen. Päätöstä tai määräystä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Kun selvitysmiesten laatima lopputilitys on esitetty rahastoyhtiön yhtiökokoukselle ja rahastoyhtiö katsotaan puretuksi, selvitysmiesten on ilmoitettava asiasta valtioneuvostolle ja kaupparekisteriin.

Valtioneuvoston tehtävänä on ilmoittaa rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamisesta kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa rahastoyhtiön hallinnoimien rahastojen osuuksia on markkinoitu.

54 a §

Jos rahastoyhtiön toimilupa peruutetaan, yhtiö asetetaan selvitystilaan, yhtiön omaisuus luovutetaan konkurssiin taikka yhtiö muutoin lopettaa toimintansa, säilytysyhteisön on ryhdyttävä välittömästi hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa.

Säilytysyhteisön hoitaessa sijoitusrahaston hallintoa sen oikeuksista ja velvollisuuksista sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisessa on, jollei tässä luvussa toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä rahastoyhtiöstä säädetään.

Siitä riippumatta, mitä 14 §:ssä on säädetty, säilytysyhteisö ei saa käyttää sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottamaa äänioikeutta.

Hoitaessaan sijoitusrahaston hallintoa säilytysyhteisö ei saa ottaa vastaan sijoituksia sijoitusrahastoon eikä lunastaa rahasto-osuuksia. Säilytysyhteisön on viipymättä ilmoitettava rahasto-osuuksien lunastamisen keskeyttämisestä kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa sijoitusrahaston rahasto-osuuksia on markkinoitu.

54 b §

Säilytysyhteisön ryhdyttyä hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa sen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston hallinnon luovuttamiseksi toiselle rahastoyhtiölle tai rahaston lakkauttamiseksi.

54 c §

Rahastoyhtiön on keskeytettävä rahasto-osuuksien lunastaminen sijoitusrahaston varallisuuden arvon tai rahaston osuudenomistajien määrän laskettua alle laissa säädetyn tai rahaston säännöissä määrätyn vähimmäismäärän, mikäli tilannetta ei ole korjattu 30 vuorokauden kuluessa sen havaitsemisesta. Lunastuskieltoa ei kuitenkaan sovelleta ennen 16 a §:ssä tarkoitetun määräajan päättymistä. Rahastoyhtiön on viipymättä ilmoitettava päätöksestään keskeyttää osuuksien lunastaminen rahoitustarkastukselle sekä kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa sijoitusrahaston rahasto-osuuksia on markkinoitu. Kaikessa sijoitusrahaston markkinointiaineistossa on keskeytyksen

ajan mainittava rahaston poikkeuksellisesta tilasta.

54 d §

Rahastoyhtiön on lakkautettava sijoitusrahasto tai sen on ryhdyttävä toimenpiteisiin sijoitusrahaston sulautumiseksi 8 a luvussa tarkoitetulla tavalla, jos laissa tai rahaston säännöissä mainittua rahaston alkupääomaa tai osuudenomistajien vähimmäismäärää ei ole saavutettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rahoitustarkastus on vahvistanut rahaston säännöt, sijoitusrahaston varat tai osuudenomistajien lukumäärä ovat laskeneet alle laissa säädetyn tai rahaston säännöissä määrätyn vähimmäismäärän, eikä tilannetta ole kyetty korjaamaan 90 vuorokauden kuluessa 54 c §:ssä tarkoitetun määräajan päättymisestä, tai jos jokin muu rahaston säännöissä määrätty purkautumisperuste täyttyy.

Rahastoyhtiön on sijoitusrahaston lakkauttamiseksi viipymättä pyydettävä rahoitustarkastusta keskeyttämään rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku ja lunastaminen. Rahastoyhtiön on lisäksi muutettava rahaston varat rahaksi ja maksettava sen velat tai erotettava varat niiden suorittamista varten sekä jaettava jäljelle jääneet varat osuudenomistajille rahasto-osuuksien suuruuden mukaisessa suhteessa.

Mikäli rahastoyhtiö ei ryhdy toimenpiteisiin sijoitusrahaston lakkauttamiseksi tai valmistelemaan sijoitusrahastojen sulautumista kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetun edellytyksen täytyttyä, rahoitustarkastuksen on määrättävä sijoitusrahaston rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku ja lunastaminen keskeytettäväksi ja asetettava välittömästi rahoitustarkastuslain 15 §:ssä tarkoitettu asiamies hallinnoimaan sijoitusrahaston varoja, muuttamaan ne rahaksi, maksamaan sijoitusrahaston velat tai erottamaan varat niiden maksamiseksi sekä jakamaan jäljelle jääneet varat osuudenomistajille rahasto-osuuksien suuruuden mukaisessa suhteessa.

Rahoitustarkastuksen on viipymättä ilmoitettava päätöksestään keskeyttää rahasto-osuuksien lunastaminen 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa tai lakkauttaa sijoitusrahasto 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa sijoitusrahaston rahasto-osuuksia on markkinoitu.

55 §

Rahastoyhtiön ja 54 d §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa rahoitustarkastuksen asettaman asiamiehen on viipymättä toimitettava sijoitusrahaston lakkauttaeismenettelyn käynnistämisestä kuulutus Virallisen lehteen ja ilmoitettava siitä erikseen kirjallisesti sekä sijoitusrahaston osuudenomistajille että rahoitustarkastukselle. Kuulutuksessa ja ilmoituksessa on mainittava, milloin ja millä tavoin 54 d §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut varat ovat nostettavissa.

55 a §

Sijoitusrahaston lakkauttamistoimenpiteistä on laadittava lopputilitys, joka on liitteineen toimitettava tiedoksi osuudenomistajille ja rahoitustarkastukselle. Lopputilityksen laatii ja siihen perustuvan jaon toimittaa rahastoyhtiö tai 54 d §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa rahoitustarkastuksen asettama asiamies.

Sen jälkeen kun sijoitusrahaston varallisuus on jaettu ja sijoitusrahasto on lakkautettu, rahastoyhtiön tai 54 d §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa asiamiehen on viipymättä tehtävä lakkauttamisesta ilmoitus rahoitustarkastukselle.

56 §

Jollei rahasto-osuuden omistaja ole vuoden kuluessa siitä, kun 54 d §:ssä tarkoitetut varat olivat nostettavissa, ilmoittautunut nostamaan varoja, jotka hän on jaossa saanut, rahastoyhtiön tai rahoitustarkastuksen asettaman asiamiehen on viipymättä talletettava ne rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut varat on talletettava, jollei niitä nosteta neljäntoista vuorokauden kuluessa, talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttoriin turvallisesti ja tuottavasti.

Jollei varoja ole nostettu kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun ne talletettiin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, menetetään ne valtiolle.

9 luku

Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuus

57 §

— — — — — — — — — — — — — —

Rahastoesitteen sisällöstä määrätään tarkemmin asianomaisen ministeriön päätöksellä.

57 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Puolivuotiskatsauksen sisällöstä määrätään tarkemmin asianomaisen ministeriön päätöksellä.

57 b §

— — — — — — — — — — — — — —

Vuosikertomuksen sisällöstä määrätään tarkemmin asianomaisen ministeriön päätöksellä.

57 c §

Rahastoyhtiön on aina kun se laskee liikkeeseen, myy tai lunastaa rahaston osuuksia, ja vähintään kaksi kertaa kuukaudessa julkistettava rahasto-osuuksien arvo sekä liikkeessä olevien rahasto-osuuksien määrä.

Rahoitustarkastus voi hakemuksesta antaa rahastoyhtiölle luvan julkistaa tiedot ainoastaan kerran kuukaudessa, jos tällainen menettely ei vaaranna osuudenomistajien etuja.

Rahastoyhtiön on viipymättä oikaistava rahasto-osuuden arvon julkistamisessa tapahtunut olennainen virhe. Julkaisemisessa tapahtuneesta virheestä on välittömästi tehtävä ilmoitus rahoitustarkastukselle, joka ratkaisee virheen olennaisuuden.

10 luku

Erinäiset säännökset

63 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos korvauskanne päätetään nostaa, on kokouksessa valittava asiamies, jolla on oikeus edustaa rahasto-osuuden omistajia vahingonkorvausasiassa. Asiamiehelle on annettava toimintaohjeet. Asiasta aiheutuneet kulut ja asiamiehelle menevä palkkio suoritetaan sijoitusrahaston varoista rahoitustarkastuksen vahvistaman laskelman mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

64 §

— — — — — — — — — — — — — —

Sijoitusrahaston sulautuminen toiseen vastaavaa sijoituspolitiikkaa harjoittavaan sijoitusrahastoon ei vaikuta sulautuneen sijoitusrahaston osuudenomistajien vähemmistön kanneoikeuteen.

67 §

Rahoitustarkastuksella on oikeus, milloin se katsoo rahasto-osuuden omistajien edun sitä vaativan, rahasto-osuuden omistajien puolesta ajaa 59—61 §:ssä tarkoitettua korvauskannetta.

67 a §

Ulkomaista yhteissijoitusyritystä, joka markkinoi osuuksiaan 2 §:n 4, 5 ja 6 momentin, 2 b §:n tai 4 §:n 3 momentin vastaisesti, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tätä menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Kiellon määräämistä koskee muutoin soveltuvin osin, mitä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

11 luku

Rangaistussäännökset

69 §

Joka

1) rikkoo 15, 19 tai 35 §:ssä taikka 39 §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa;

2) laiminlyö rahastoyhtiölle tai säilytysyhteisölle 20 §:n 2 tai 4 momentin, 31 §, 33 §, 34 §, 36 §, 54 a §:n 4 momentissa, 57 §, 57 a, 57 b, taikka 57 c §:ssä säädettyjä velvollisuuksia;

— — — — — — — — — — — — — —

71 §

— — — — — — — — — — — — — —

Muuten virallinen syyttäjä saa 69 ja 70 §:n mukaan rangaistavasta rikkomuksesta tehdä syytteen vain, jos rahoitustarkastus on ilmoittanut sen syytteeseen pantavaksi.

72 §

Jos rahastoyhtiö, rahastoyhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, tilintarkastaja tai vastuullisessa asemassa oleva toimihenkilö ei ole toiminnassaan noudattanut tätä lakia, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, sijoitusrahaston sääntöjä tai rahoitustarkastuksen antamia määräyksiä, lääninhallitus voi rahoitustarkastuksen esityksestä velvoittaa hänet uhkasakolla täyttämään velvollisuutensa.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sellaisen ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen, jolla ei ole oikeutta 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla markkinoida osuuksiaan Euroopan talousalueella ja, jonka osuuksia markkinoidaan tämän lain voimaan tullessa Suomessa ilman valtioneuvoston lupaa, on kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta haettava valtioneuvostolta 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lupa tai kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta lopetettava sanottu toiminta.

Sellaisen rahastoyhtiön, jonka toiminimessä ei tämän lain voimaan tullessa ole sanaa rahastoyhtiö joko sellaisenaan tai yhdysosana, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta muutettava toiminimensä 4 §:n 1 momentin vaatimusten mukaiseksi.

Sellaisen rahastoyhtiön, jonka hallinnoiman sijoitusrahaston varojen määrä tai osuudenomistajien vähimmäismäärä ei tämän lain voimaantullessa täytä 16 a §:n 1 momentin vaatimuksia, on kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta huolehdittava siitä, että sanotut vaatimukset täyttyvät, tai mainitun ajan kuluessa haettava valtioneuvostolta 16 a §:n 2 momentin mukaista poikkeuslupaa.

Asetuksella säädetään erikseen 52 a §:n 4 momentin ja 53 a §:n 4 momentin voimaantulosta.

2.

Laki

arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

2 §

Tätä lakia sovelletaan todistukseen (*arvopaperi*), joka annetaan

— — — — — — — — — — — — — —

4) sijoitusrahasto-osuudesta tai siihen rinnastettavasta ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen osuudesta.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

3.

Laki

kaupparekisterilain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 2 helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/79) 14 §:än uusi 3 momentti seuraavasti:

14 §

— — — — — — — — — — — — — —

Rekisteriviranomaisen on ennen sijoitusrahastolaissa (480/87) mainittua rahastoyhtiötä koskevan yhtiöjärjestyksen muutoksen hyväksymistä varattava valtioneuvostolle ja rahoitustarkastukselle vähintään 30 vuorokautta aikaa lausua yhtiöjärjestyksen muutoshakemuksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 10 päivänä toukokuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Arja Alho

Liite

1.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä toukokuuta 1987 annetun sijoitusrahastolain (480/87) 7 §:n 2 momentti, 15 §:n 7 ja 9 momentti sekä 36 §:n 5 momentti, näistä 15 § ja 36 § sellaisena kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (748/93),

muutetaan 1 §:n 1—6 kohta, 2 §:n 2—5 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §, 7 §, 8 §, 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 ja 3 momentti, 11 §, 13 §:n 1 momentti, 15 §:n 1—6 sekä 10 momentti, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 21 §:n 2 momentti, 22 §, 23 §, 29 §:n 1 momentti, 31 §:n 1 ja 3 momentti, 33 §:n 1 ja 2 momentti, 35 §, 36 §:n 3 momentti, 37 §:n 1 ja 3—7 momentti, 39 §:n 1 ja 2 momentti, 40 §:n 1 ja 5 momentti, 41 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti, 49 §, 50 §:n 2—3 momentti, 8 luvun otsikko, 51 §, 57 §:n 3 momentti, 57 a §:n 3 momentti, 57 b §:n 3 momentti, 63 §:n 2 momentti, 67 §, 67 a §, 69 §:n 1 ja 2 kohta, 71 §:n 2 momentti ja 72 §, näistä 2 §:n 2—5 momentti sekä 6 §, 8 §, 10 § :n 1 ja 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 15 §:n 1—6 momentti, 18 §:n 3 momentti, 31 §:n 3 momentti, 35 §, 36 §:n 3 momentti, 37 §:n 1 ja 3—7 momentti, 39 §, 40 §:n 1 ja 5 momentti, 41 §:n 1 momentti, 49 §, 57 §, 57 a §, 57 b §, 67 a § sekä 69 §:n 2 kohta sellaisena kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (748/93) ja 1 §, 17 §, 23 §, 33 §, 50 § ja 56 § osittain muutettuna viimeksi mainitussa laissa sekä 47 § osittain muutettuna viimeksi mainitussa laissa ja 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (943/94),

lisätään lakiin uusi 2 a §, 2 b §, 4 a §, 16 a §, 20 §, 27 §, 36 a §, 36 b §, 37 a §, 37 b §, 38 a §, 51 a §, 51 b §, 8 a luku otsikoineen sekä siirretään siihen muutettu 52 §, 52 a §, 52 b §, 52 c §, 8 b luku otsikoineen sekä siirretään siihen muutettu 53 §, 53 a §, 53 b §, 53 c §, 8 c luku otsikoineen sekä siirretään siihen muutettu 54—56 §, 54 a §, 54 b §, 54 c §, 54 d §, 55 a §, 57 c § ja 1 §:än uusi 7—10 kohta, 2 §:än uusi 6 momentti, 9 §:än uusi 3 momentti, 13 §:än uusi 5 momentti, 17 §:än uusi 1 momentin 11 ja 12 kohta sekä 2 momentti, 19 §:än uusi 2 momentti, 26 §:än uusi 3—5 momentti, 29 §:än uusi 2 momentti, 33 §:än uusi 3 momentti, 37 §:än uusi 8 momentti, 39 §:än uusi 3 ja 4 momentti, 41 §:än uusi 4 momentti, 42 §:än uusi 2 momentti, 47 §:än uusi 2 momentti sekä 64 §:än uusi 4 momentti, näistä 2 §, 19 §, 37 §, 39 §, 41 § 42 §, 47 § ja 51—55 § sellaisena kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (748/93) ja 1 §, 13 §, 17 § sekä 56 § osittain muutettuna edellä mainitussa laissa seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) sijoitusrahastolla pääasiallisesti osakkeista ja muista arvopapereista koostuvaa rahastoa, jonka omistavat siihen sijoittaneet henkilöt ja yhteisöt;

2) sijoitusrahastotoiminnalla varojen hankkimista yleisöltä sijoitusrahastoon ja näiden varojen sijoittamista edelleen arvopapereihin sekä sijoitusrahaston hallintoa;

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) ***sijoitusrahastolla*** pääasiallisesti *arvopapereista* koostuvaa rahastoa, jonka omistavat siihen sijoittaneet henkilöt, *yhteisöt ja säätiöt*;

2) ***sijoitusrahastotoiminnalla*** varojen hankkimista yleisöltä sijoitusrahastoon ja näiden varojen sijoittamista edelleen *pääasiallisesti* arvopapereihin sekä sijoitusrahaston hallintoa;

Voimassa oleva laki

3) rahastoyhtiöllä sijoitusrahastotoimintaa harjoittavaa osakeyhtiötä;

4) säilytysyhteisöllä luottolaitosta, arvopaperinvälitysliikettä ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaa sivukonttoria, joka säilyttää sijoitusrahaston varat sekä ottaa vastaan ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut;

5) rahasto-osuuden omistajalla jokaista henkilöä tai yhteisöä, joka omistaa yhden tai useamman osuuden sijoitusrahastossa olevasta omaisuudesta; sekä

6) arvopaperilla arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:ssä määriteltyä todistusta, lukuun ottamatta sijoitusrahasto-osuudesta annettua todistusta.

2 §

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut sijoitusrahasto tai muu siihen rinnastettava yhteistä sijoitustoimintaa harjoittava yritys (*yhteissijoitusyritys*) saa 1 momentista poiketen kuitenkin markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa eikä siihen ole sovellettava, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään rahastoyhtiöstä ja sijoitusrahastosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun yhteissijoitusyrityksen on ennen osuuksiensa markkinoinnin aloittamista yleisölle Suomessa toimitettava pankkitarkastusvirastolle pankkitarkastusviraston sitä vaatiessa suomen tai ruotsin kielellä:

1) pankkitarkastusvirastoa vastaavan kotivaltionsa viranomaisen antama todistus siitä,

Ehdotus

3) ***rahastoyhtiöllä*** sijoitusrahastotoimintaa harjoittavaa *suomalaista* osakeyhtiötä;

4) ***säilytysyhteisöllä*** *arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 4 §:ssä määriteltyä arvopaperinvälittäjää,* joka säilyttää sijoitusrahaston varat sekä ottaa vastaan ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut;

5) ***rahasto-osuudenomistajalla*** *henkilöä, yhteisöä tai säätiötä,* joka omistaa yhden tai useamman osuuden *tai osuuden murto-osan sijoitusrahaston varoista;*

6) ***yhteissijoitusyrityksellä*** *ulkomaista sijoitusrahastoa ja siihen rinnastettavaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa ulkomaista yritystä;*

7) ***arvopaperilla*** *arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:ssä määriteltyä todistusta, ei kuitenkaan sijoitusrahaston ja yhteissijoitusyrityksen osuudesta annettua todistusta;*

8) ***johdannaissopimuksella*** *kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/88) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua vakioitua optiota tai termiiniä taikka muuta sopimusta, jonka kohde-etuutena on arvopaperi, valuutta, korko, hyödyke, johdannaissopimus tai tällaisen kohde-etuuden hinnan kehitystä kuvaava tunnusluku;*

9) ***rahasto-osuudella*** *samansuuruista osuutta tai vähintään yhtä osuuden murto-osaa sijoitusrahaston varoista, jollei jäljempänä toisin säädetä; sekä*

10) ***kotivaltiolla*** *valtiota, jossa ulkomainen yhteissijoitusyritys on saanut toimiluvan.*

2 §

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut *yhteissijoitusyritys, joka kotivaltionsa lainsäädännön perusteella täyttää neuvoston direktiivissä arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (85/611/ETY) sekä neuvoston direktiivissä direktiivin 85/611/ETY tiettyjen yhteissijoitusyritysten sijoituspolitiikkaa koskevien säännösten muuttamisesta (88/220/ETY) asetetut edellytykset, saa 1 momentin estämättä markkinoida osuuksiaan Suomessa. Tällaisen yhteissijoitusyrityksen on noudatettava, mitä 2 b §:ssä, 4 §:n 3 momentissa 67 a §:ssä ja 69 §:n 5 kohdassa säädetään osuuksien tar-*

Voimassa oleva laki

että yritys on saanut toimiluvan;

2) rahaston säännöt tai yhtiöjärjestyksensä;

3) rahastoesitteen, uusimman vuosikertomuksen ja sen jälkeen julkistetun puolivuotiskatsauksen; sekä

4) tiedot järjestelyistä yrityksen rahasto--osuuksien markkinoimiseksi Suomessa ja maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu yhteissijoitusyritys saa aloittaa osuuksiensa markkinoinnin yleisölle kahden kuukauden kuluttua 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä, jollei pankkitarkastusvirasto sinä aikana erityisestä syystä kiellä markkinoinnin aloittamista. Edellä 3 momentissa tarkoitetut tiedot on julkistettava suomen tai ruotsin kielellä ja pankkitarkastusviraston vaatimuksesta osuuksia markkinoitaessa on käytettävä suomen tai ruotsin kieltä.

Euroopan talousalueen ulkopuolisessa valtiossa toimiluvan saaneella yhteissijoitusyrityksellä on valtiovarainministeriön luvalla oikeus markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa.

Ehdotus

joamisesta Suomessa. Muutoin siihen ei ole sovellettava, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään rahastoyhtiöstä ja sijoitusrahastosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun yhteisijoitusyrityksen on ennen *kuin se aloittaa osuuksiensa markkinoinnin Suomessa toimitettava rahoitustarkastukselle*

1) *rahoitustarkastusta* vastaavan kotivaltionsa toimivaltaisen viranomaisen antama todistus siitä, että *yhteissijoitusyritys täyttää edellä 2 momentissa säädetyt vaatimukset*;

2) *sääntönsä* tai yhtiöjärjestyksensä;

3) *rahastoesitteensä, uusimman vuosikertomuksensa, sen jälkeen julkistetun puolivuotiskatsauksensa ja muut asiakirjat ja tiedot, jotka sen on julkistettava kotivaltiossaan;*

4) tiedot järjestelyistä yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimiseksi Suomessa;

5) tiedot järjestelyistä maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille;

6) tiedot osuuksien lunastamistavasta Suomessa; sekä

7) tiedot siitä, miten ja missä pidetään saatavilla asiakirjat ja tiedot, jotka yhteissijoitusyritys on velvollinen julkistamaan; sekä

8) muu markkinointiaineisto.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä edellä 3 momentin 4—8 kohdassa tarkoitettujen tietojen sisällöstä. Edellä 3 momentin 2—8 kohdassa mainituissa tiedoissa tapahtuneet muutokset on viipymättä toimitettava rahoitustarkastukselle tiedoksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu yhteissijoitusyritys saa aloittaa osuuksiensa markkinoinnin kahden kuukauden kuluttua 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä, jollei rahoitustarkastus sinä aikana erityisestä syystä kiellä markkinoinnin aloittamista. Edellä 3 momentin 2—3 kohdassa tarkoitetut tiedot on julkistettava suomen tai ruotsin kielellä.

Muun kuin edellä 2 momentissa tarkoitetun yhteissijoitusyrityksen osuuksia voidaan valtioneuvoston luvalla markkinoida Suomessa. Mitä edellä 3—5 momentissa sekä jäljempänä 2 b §:ssä säädetään yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimisesta, koskee myös tässä momentissa tarkoitettua yhteissijoitusyritystä, jollei valtioneuvosto erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

Voimassa oleva laki

5 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön osalta osakeyhtiölain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan antaa valtiovarainministeriö.

6 §

Tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten niiden nojalla antamien määräysten noudattamista sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston toimintaa ja yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinointia valvoo pankkitarkastusvirasto.

Pankkitarkastusvirastolla on oikeus saada 2 §:ssä tarkoitetulta ulkomaiselta yhteissijoitusyritykseltä valvonnan edellyttämät tiedot sekä saada siltä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeellisiksi katsomistaan asiakirjoista.

Pankkitarkastusviraston oikeudesta antaa tietoja vastaavia tehtäviä hoitavalle ulkomaiselle valvontaviranomaiselle säädetään pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa (1273/90).

Ehdotus

2 a §

Sijoitusrahaston osuuksia saadaan markkinoida yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa, mikäli sijoitusrahasto täyttää edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuissa neuvoston direktiiveissä asetetut edellytykset.

Ennen kuin rahastoyhtiö aloittaa 1 momentissa tarkoitetun markkinoinnin, sen on ilmoitettava aikomuksestaan kysymyksessä olevan isäntävaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä hankittava rahoitustarkastukselta todistus siitä, että sijoitusrahasto täyttää 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuissa neuvoston direktiiveissä asetetut edellytykset. Rahoitustarkastuksen on annettava päätös asiassa viipymättä.

2 b §

Sijoitusrahaston ja yhteissijoitusyrityksen osuuksia markkinoitaessa on rahoitustarkastuksen sitä vaatiessa käytettävä suomen tai ruotsin kieltä.

5 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön osalta osakeyhtiölain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan antaa *valtioneuvosto.*

6 §

Tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten niiden nojalla antamien määräysten noudattamista sekä rahastoyhtiön, säilytysyhteisön ja sijoitusrahaston toimintaa ja yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinointia valvoo *rahoitustarkastus.*

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada 2 §:ssä tarkoitetulta *yhteissijoitusyritykseltä* valvonnan edellyttämät tiedot sekä saada siltä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeellisiksi katsomistaan asiakirjoista.

Rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa tietoja vastaavia tehtäviä hoitavalle ulkomaiselle valvontaviranomaiselle säädetään *rahoitustarkastuslaissa (503/93).*

Voimassa oleva laki

2 luku

Rahastoyhtiön perustaminen

7 §

Rahastoyhtiön perustajien on valtiovarainministeriöltä haettava yhtiölle toimilupa. Hakemukseen on liitettävä perustamiskirja ja yhtiöjärjestys. Valtiovarainministeriöllä on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Ennen asian ratkaisemista valtiovarainministeriön on hankittava hakemuksesta pankkitarkastusviraston lausunto.

Rahastoyhtiön yhtiöjärjestykselle ja sen muutoksille on haettava valtiovarainministeriön vahvistus.

8 §

Valtiovarainministeriö voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan, jos rahastoyhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden nojalla antamia määräyksiä, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, toimiluvan ehtoja tai rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen sääntöjä taikka jos rahastoyhtiö ei täytä toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia.

9 §

Rahastoyhtiön osakepääoman on oltava vähintään miljoona markkaa, joka on kokonaan rahassa maksettava ennen kuin yhtiö aloittaa toimintansa. Osakepääoman on kuitenkin aina oltava vähintään yksi prosentti rahastoyhtiön hallinnassa olevien sijoitusrahastojen yhteenlasketusta pääomasta.

— — — — — — — — — — — — — — —

10 §

Rahastoyhtiölle, jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, jollei perustaminen ole yleisen edun vastaista.

Ehdotus

2 luku

Rahastoyhtiön perustaminen

7 §

Rahastoyhtiön perustajien on haettava yhtiölle toimilupa *valtioneuvostolta.* Hakemukseen on liitettävä perustamiskirja ja yhtiöjärjestys. *Valtioneuvostolla* on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Ennen asian ratkaisemista *valtioneuvoston* on pyydettävä hakemuksesta *rahoitustarkastuksen* lausunto.

(2 mom. kumotaan)

8 §

Rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta on viipymättä tehtävä osakeyhtiölain (734/78) 9 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus rekisteröimistä varten siten kuin siitä kaupparekisterilaissa (129/79) säädetään. Rahastoyhtiön on toimitettava rekisteröity yhtiöjärjestyksen muutos välittömästi valtioneuvostolle ja rahoitustarkastukselle tiedoksi.

9 §

Rahastoyhtiön osakepääoman on oltava vähintään miljoona markkaa, joka on kokonaan rahassa maksettava ennen kuin yhtiö aloittaa *sijoitusrahastotoimintansa.* Osakepääoman on kuitenkin aina oltava vähintään yksi *sadasosa* rahastoyhtiön *hallinnoimien* sijoitusrahastojen yhteenlasketusta pääomasta. *Rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että rahastoyhtiön osakepääomaa ei koroteta, kun se on vähintään kymmenen miljoonaa markkaa.*

— — — — — — — — — — — — — — —

Valtioneuvosto voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetusta kymmenen miljoonan markan osakepääomavaatimuksesta.

10 §

Rahastoyhtiölle, jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, *jos saadun selvityksen perusteella voidaan olettaa,*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	että rahastoyhtiötä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaisesti.
Rahastoyhtiön hallinnon ei katsota täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavia vaatimuksia, elleivät rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ole riittävän hyvämaineisia tai ellei heillä ole tehtäviensä hoitamisessa tarvittavaa kokemusta. Tieto rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen kokoonpanon muuttumisesta tai toimitusjohtajan vaihtumisesta on välittömästi annettava pankkitarkastusvirastolle.	Rahastoyhtiön hallinnon ei ole katsottava täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavia vaatimuksia, elleivät rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ole riittävän hyvämaineisia tai ellei heillä ole tehtäviensä hoitamisessa tarvittavaa kokemusta. Tieto rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen kokoonpanon muuttumisesta tai toimitusjohtajan vaihtumisesta on välittömästi annettava *rahoitustarkastukselle.*
11 §	11 §
Rahastoyhtiön on ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle, milloin se aloittaa toimintansa.	Rahastoyhtiön on ilmoitettava *rahoitustarkastukselle*, milloin se aloittaa toimintansa.
3 luku	3 luku
Rahastoyhtiön hallinto	**Rahastoyhtiön hallinto**
13 §	13 §
Rahastoyhtiön hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä. Vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Suomessa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Valtiovarainministeriö voi erityisestä syystä myöntää yhtiölle luvan poiketa tässä säädetyistä vaatimuksista.	Rahastoyhtiön hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä. Vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Suomessa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. *Valtioneuvosto* voi erityisestä syystä myöntää yhtiölle luvan poiketa tässä säädetyistä vaatimuksista.
	Rahasto-osuudenomistajien valitsema rahastoyhtiön hallituksen jäsen ei saa olla rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa. Hän ei myöskään saa olla muun rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen tai johtokunnan jäsen.
15 §	15 §
Rahastoyhtiö, sen osakkeenomistaja tai yhteisö, joka on rahastoyhtiön tai sen osakkeenomistajan määräysvallassa, ei saa omistaa rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia. Rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön 1) hallituksen jäsen, 2) toimitusjohtaja, 3) tilintarkastaja ja tilintarkastusyhteisön	Rahastoyhtiö, sen osakkeenomistaja *taikka muu* yhteisö *kuin vakuutuskassalaissa (1164/92) tarkoitettu eläkekassa tai muu säätiö kuin eläkesäätiölaissa (1774/95) tarkoitettu eläkesäätiö, joka on kirjanpitolain (655/73) 22 b §:ssä tarkoitetulla tavalla rahastoyhtiön tai sen osakkeenomistajan määräysvallassa,* ei saa omistaa rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia.

Voimassa oleva laki

sellainen toimihenkilö, jolla on päävastuu rahastoyhtiön tilintarkastuksesta sekä

4) muu rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa oleva henkilö, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen,

saa hankkia kyseisen rahastoyhtiön hallinnoiman ja kyseisen säilytysyhteisön säilytyksessä olevan sijoitusrahaston rahasto-osuuksia omaan lukuunsa vain pitkäaikaisiksi sijoituksiksi. Sijoitus on pitkäaikainen, kun rahasto-osuuden hankinnan ja vastikkeellisen luovutuksen ja vastaavasti vastikkeellisen luovutuksen ja hankinnan välinen aika on vähintään kuusi kuukautta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua kaupankäyntirajoitusta sovelletaan myös sellaiseen yhteisöön, jossa 2 momentissa tarkoitetulla henkilöllä yksin tai yhdessä perheenjäsentensä tai toisen 2 momentissa tarkoitetun henkilön tai tämän perheenjäsenten kanssa on määräysvalta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa ilman pankkitarkastusviraston lupaa vastikkeellisesti hankkia rahastoyhtiön hallinnoimalta sijoitusrahastolta arvopapereita eikä vastikkeellisesti luovuttaa tällaiselle sijoitusrahastolle arvopapereita, ellei hankintaa tai luovutusta toteuteta arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin välityksellä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun henkilön on tehtävään tullessaan ilmoitettava rahastoyhtiölle omistuksessaan olevat osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit, joihin rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa, tällaisten arvopaperien hankkimista tai luovutusta koskevat sopimukset ja sitoumukset sekä tällaisten arvopaperien omistuksessa tapahtuvat, vähintään pankkitarkastusviraston vahvistaman määrän suuruiset muutokset.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun henkilön on ilmoitettava rahastoyhtiölle holhouksessaan oleva henkilö sekä 3 momentissa tarkoitettu yhteisö ja muu sellainen yhteisö ja säätiö, jossa hänellä on huomattava vaikutusvalta. Henkilöllä on yhteisössä tai säätiössä huomattava vaikutusvalta, jos hän on siinä 2 momentissa mainitussa tai siihen rinnastuvassa asemassa tai jos hän on avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies.

Ehdotus

*Sijoitusrahaston rahasto-osuuksien omistus on julkista, jos osuudenomistaja (**ilmoitusvelvollinen**) on:*

1) rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen jäsen ja varajäsen, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan varamies, tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön sellainen toimihenkilö, jolla on päävastuu rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön tilintarkastuksesta;

2) muu rahastoyhtiön palveluksessa oleva henkilö, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen;

3) muu säilytysyhteisön palveluksessa oleva henkilö, jolla tehtävässään on mahdollisuus saada tietoja sijoitusrahaston sijoitustoiminnasta; sekä

4) yhteisö tai säätiö, jossa tässä pykälässä tarkoitetulla henkilöllä yksin tai yhdessä perheenjäsentensä tai toisen tässä pykälässä tarkoitetun henkilön tai tämän perheenjäsenen kanssa on määräysvalta kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen ei saa ilman rahoitustarkastuksen lupaa vastikkeellisesti hankkia rahastoyhtiön hallinnoimalta sijoitusrahastolta arvopapereita tai johdannaissopimuksia eikä vastikkeellisesti luovuttaa tällaiselle sijoitusrahastolle arvopapereita tai johdannaissopimuksia, ellei hankintaa tai luovutusta toteuteta arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä määritellyn arvopapereiden julkisen kaupankäynnin tai laissa kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä tarkoitetun optioyhteisön välityksellä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on tehtävään tullessaan ilmoitettava rahastoyhtiölle omistuksessaan olevat osakkeet ja osakkeisiin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit, joihin rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa, tällaisten arvopapereiden hankkimista tai luovutusta koskevat sopimukset ja sitoumukset sekä tällaisten arvopapereiden omistuksessa tapahtuvat, vähintään rahoitustarkastuksen vahvistaman määrän suuruiset muutokset.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava rahastoyhtiölle holhouksessaan oleva henkilö, 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu yhteisö tai säätiö ja muu

Voimassa oleva laki

Edellä 5 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun henkilö otti vastaan 2 momentissa mainitun tehtävän taikka kun 6 momentin tarkoittamissa olosuhteissa tapahtui muutos.

Ehdotus

sellainen yhteisö ja säätiö, jossa ilmoitusvelvollisella on huomattava vaikutusvalta sekä edellä mainituissa tiedoissa tapahtuneet muutokset. Ilmoitusvelvollisella on yhteisössä tai säätiössä huomattava vaikutusvalta, jos hän on siinä 2 momentissa mainitussa tai siihen rinnastuvassa asemassa tai jos hän on avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies.

Edellä 2, 4 ja 5 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun ilmoitusvelvollinen otti vastaan 2 momentissa mainitun tehtävän taikka kun näissä olosuhteissa tapahtui muutos. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä, mikäli 4 momentissa tarkoitetut arvopaperit on liitetty arvo-osuusjärjestelmään ja jos ilmoitusten vastaanottaja on järjestänyt menettelyn, jossa vastaavat tiedot saadaan arvo-osuusjärjestelmästä.

— — — —

Voimassa oleva laki

17 §
Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

— — — — — — — — — — — — — — — —

10) missä ja miten rahasto-osuudet myydään ja lunastetaan.

Ehdotus

määrää koskevasta vaatimuksesta ja määräajasta, jonka kuluessa sijoitusrahaston alkupääoman määrä sekä rahasto-osuudenomistajien vähimmäismäärä on saavutettava.

17 §
Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava *ainakin*:

— — — — — — — — — — — — — — — —

10) missä ja miten rahasto-osuudet myydään ja lunastetaan;

11) missä, milloin ja miten rahasto-osuuden arvo julkistetaan; sekä

12) miten ja millä perusteella rahasto-osuuden omistajien valitsemat rahastoyhtiön hallituksen jäsenet valitaan.

Sijoitusrahaston säännöissä on lisäksi mainittava, jos sijoitusrahaston toiminnassa on tarkoitus soveltaa lain sallimaa mahdollisuutta:

1) sijoitusrahaston alkupääoman määrästä;

2) rahasto-osuudenomistajien vähimmäismäärästä;

3) siitä, että rahasto-osuudet voidaan jakaa murto-osiin sekä murto-osaosuuksien jakajasta;

4) siitä, että sijoitusrahastolla on sekä tuotto- että kasvuosuuksia;

5) tuotto-osuudelle maksettavasta ja kasvuosuudelle pääomitettavasta vuotuisesta voitto-osuudesta;

6) sen lisäksi, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, 36 a §:n 4 momentissa edellytetyistä tiedoista, jos rahastoyhtiön tarkoituksena on sijoittaa sijoitusrahaston varoja 36 a §:ssä tarkoitetulla tavalla johdannaissopimuksiin;

7) sen lisäksi, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, 36 b §:n 5 momentissa edellytetyistä tiedoista, jos rahastoyhtiön tarkoituksena on tehdä sijoitusrahaston varoista lainaus- tai takaisinostosopimuksia;

8) rahastoyhtiön mahdollisuudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja sellaisen sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksiin, jota hallinnoi sama rahastoyhtiö tai sellainen toinen rahastoyhtiö, jonka kanssa kysymyksessä olevan rahaston tai yhteissijoitusyrityksen varoja hallinnoivalla rahastoyhtiöllä on yhteinen liikkeenjohto tai joissa molemmissa sama taho käyttää määräysvaltaa taikka joita yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde. Samassa yhteydessä

Voimassa oleva laki

18 §

Sijoitusrahaston säännöille ja niiden muutoksille on haettava pankkitarkastusviraston vahvistus.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sijoitusrahaston sääntöjen muutos tulee voimaan kuukauden kuluttua siitä, kun pankkitarkastusvirasto on vahvistanut muutoksen, jollei pankkitarkastusvirasto toisin määrää.

Ehdotus

on mainittava tarkemmin siitä, että sijoitusrahasto on erikoistunut tietylle alalle;

9) 37 §:n 7 momentissa tarkoitetussa tapauksessa ne valtiot, paikalliset julkisyhteisöt tai luonteeltaan julkisoikeudelliset kansainväliset yhteisöt, joiden liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin rahastoyhtiö aikoo sijoittaa yli 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista;

10) sijoitusrahaston purkuperusteesta;

11) siitä, että rahasto-osuudet liitetään arvo-osuusjärjestelmään; sekä

12) rahastoyhtiön tarkoituksesta käyttää toiminnassaan hallinnointi- tai neuvontapalveluita sekä tällaisten palvelujen käyttölaadusta ja -laajuudesta.

18 §

Sijoitusrahaston säännöille ja niiden muutoksille on haettava *rahoitustarkastuksen* vahvistus, *jollei 38 a §:ssä toisin säädetä.*

— — — — — — — — — — — — — — —

Sijoitusrahaston sääntöjen muutos tulee voimaan kuukauden kuluttua siitä, kun *rahoitustarkastus* on vahvistanut muutoksen, jollei *rahoitustarkastus* toisin määrää.

19 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön on ilmoitettava rahoitustarkastukselle, milloin se aloittaa sijoitusrahaston toiminnan.

20 §

Sijoitusrahastoon varoja sijoittaneella on oikeus rahasto-osuuteen, joka oikeuttaa jakamattomaan osuuteen rahaston varoista.

Rahasto-osuuksien tulee olla samassa sijoitusrahastossa keskenään samansuuruiset ja niiden tulee tuottaa yhtäläiset oikeudet rahaston varoihin.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, rahasto-osuudet voidaan, mikäli rahaston säännöissä on niin määrätty, jakaa murto-osiin. Rahaston säännöissä on mainittava siitä, kuinka moneen yhtäsuureen osaan kukin rahasto-osuus jaetaan.

Rahastoyhtiön on toiminnassaan kohdeltava rahasto-osuuden omistajia yhdenvertaisesti.

Voimassa oleva laki

21 §

Sijoitusrahastoon kuuluva omaisuus on pidettävä erillään rahastoyhtiön omaisuudesta. Sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta ei saa ulosmitata rahastoyhtiön velasta lukuun ottamatta 39 §:ssä tarkoitettua velkaa.

22 §

Sijoitusrahastoon varoja sijoittaneella on oikeus rahasto-osuuteen.

Rahasto-osuuksien tulee olla määrätyn sijoitusrahaston osalta keskenään samansuuruiset ja niiden tulee tuottaa yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Rahastoyhtiön on toiminnassaan kohdeltava rahasto-osuuden omistajia yhdenvertaisesti.

Rahasto-osuuden arvo on sijoitusrahaston arvo jaettuna liikkeellä olevien rahasto-osuuksien lukumäärällä. Sijoitusrahaston arvo lasketaan siten, että varoista vähennetään rahastoa koskevat velat. Sijoitusrahastoon kuuluville arvopapereille määrätään arvo niiden markkina-arvojen mukaan. Saataviin pankeilta on lisättävä niille nostokuukautta edeltävän kuukauden loppuun asti kertynyt korko. Rahastoyhtiön on kunakin arkipäivänä laskettava rahasto-osuuksien arvo.

23 §

Sijoitusrahaston viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja rahaston muun vapaan oman pääoman yhteismäärästä, vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla, on enemmän kuin puolet jaettava rahasto-osuuden omistajille siten kuin sijoitusrahaston säännöissä tarkemmin määrätään, jollei valtiovarainministeriö erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, sijoitusrahasto voi säännöissään määrätä, ettei rahaston varoista jaeta lainkaan voittoa osuudenomistajille.

Ehdotus

21 §

Sijoitusrahaston varat on pidettävä erillään rahastoyhtiön omaisuudesta *ja muihin saman rahastoyhtiön hallinnoimiin sijoitusrahastoihin kuuluvista varoista. Sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta ei saa ulosmitata rahastoyhtiön velasta.*

22 §

Sijoitusrahaston rahasto-osuudet ovat joko tuotto- tai kasvuosuuksia. Sijoitusrahaston säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että rahastolla on sekä tuotto- että kasvuosuuksia.

Sijoitusrahaston säännöissä on määrättävä rahaston varoista tuotto-osuudelle maksettavasta ja kasvuosuudelle pääomitettavasta vuotuisesta voitto-osuudesta.

23 §

Rahasto-osuuden arvo on sijoitusrahaston arvo jaettuna liikkeessä olevien rahasto-osuuksien lukumäärällä. Sijoitusrahaston arvo lasketaan siten, että rahaston varoista vähennetään rahastoa koskevat velat.

Sijoitusrahastoon kuuluville arvopapereille ja johdannaissopimuksille määrätään arvo niiden markkina-arvojen mukaan. Saataviin talletuspankeilta tai laissa ulkomaisen luottoja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa (1608/93) tarkoitettujen ulkomaisten luottolaitosten sivukonttoreilta on lisättävä niille laskentakuukautta edeltävän kuukauden loppuun asti kertynyt korko. Rahastoyhtiön on kunakin arkipäivänä laskettava rahasto-osuuden arvo.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä rahasto-osuuden arvon laskemisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

— — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan eläkesäätiön tai -kassan omistamilla rahasto-osuuksilla ei voida äänestää osuudenomistajien kokouksessa.

Rahasto-osuuden omistajien kokouksessa ei kukaan saa äänestää yli yhdellä kahdeskymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä. Äänestysrajoitusta laskettaessa yhtenä kokonaisuutena on pidettävä kirjanpitovelvollisia, joilla on kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitettu määräysvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä.

Mikäli kokouksen päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että määräenemmistö äänistä on annettu päätöksen puolesta, määräenemmistö lasketaan 3 momentin mukaisesti lasketuista äänistä.

27 §

Rahastoyhtiöllä on oikeus käyttää ulkopuolisia hallinnointi- ja neuvontapalveluja, jos niiden laadusta ja laajuudesta on otettu riittävät määräykset sijoitusrahaston sääntöihin. Sopimus rahastoyhtiön vastuun siirtämisestä kolmannelle on mitätön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua palveluntarjoajaa koskee, mitä 58 §:n 1 momentissa säädetään.

29 §

Rahastoyhtiö on velvollinen antamaan rahasto-osuuden omistajalle osuustodistuksen. Osuustodistus voi koskea useita osuuksia ja voidaan asettaa vain nimetylle henkilölle. Osuustodistus saadaan antaa vain rekisteriin merkitylle henkilölle.

29 §

Rahastoyhtiö on velvollinen antamaan rahasto-osuuden omistajalle osuustodistuksen. *Osuustodistus voidaan luovuttaa vasta, kun rahasto-osuuden merkintähinta on kokonaisuudessaan rahassa maksettu.*

Osuustodistus voi koskea useita osuuksia tai niiden murto-osia ja se voidaan asettaa vain nimetylle osuusrekisteriin merkitylle henkilölle, yhteisölle tai säätiölle.

31 §

Rahastoyhtiön on pidettävä rekisteriä kaikista rahasto-osuuksista. Rekisteriin on merkittävä:

1) rahasto-osuuden omistajan nimi, kansalaisuus, kotipaikka ja postiosoite;

2) kunkin rahasto-osuuden omistajan rahasto-osuuksien lukumäärä ja rekisteröintipäivämäärä; sekä

3) osuustodistusten järjestysnumero.

31 §

Rahastoyhtiön on pidettävä rahasto-osuuksista rahasto-osuusrekisteriä, johon on merkittävä ainakin rahasto-osuudenomistajan nimi, kotipaikka ja postiosoite, kunkin rahasto-osuudenomistajan omistamien rahasto-osuuksien lukumäärä ja rekisteröintipäivämäärä sekä osuustodistuksen tai osuusmerkinnän järjestysnumero.

Voimassa oleva laki

Jokaisella on oikeus tutustua rekisteriin ja saada siitä kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä.

33 §

Rahasto-osuuden omistajalla on oikeus saada rahastoyhtiöltä lunastus rahasto-osuudestaan sijoitusrahaston säännöissä tarkemmin määrätyllä tavalla luovuttamalla osuustodistuksensa rahastoyhtiölle. Lunastamisen tulee tapahtua välittömästi sijoitusrahaston varoista, jollei jäljempänä toisin säädetä. Lunastuksen tulee tapahtua rahasto-osuuden lunastuspäivän arvoon, josta voidaan vähentää sijoitusrahaston sääntöjen mukaiset lunastusvähennykset.

Mikäli varat lunastamiseen on hankittava myymällä arvopapereita, tulee myymisen tapahtua ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin aina kahden viikon kuluessa lunastuksen vaatimisesta rahastoyhtiöltä. Lunastamisen tulee tapahtua heti, kun varat arvopaperien myymisestä on saatu. Jollei sijoitusrahaston säännöissä toisin määrätä, lunastus tapahtuu 1 momentin mukaisesti rahasto-osuuden lunastuspäivän arvoon. Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää luvan ylittää arvopaperien myymiselle asetetun määräajan.

5 luku

Rahastoyhtiön sijoitustoiminta

35 §

Rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta toimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa, ellei valtiovarainministeriö myönnä lupaa siihen olennaisesti liittyvän toiminnan harjoittamiseen.

Ehdotus

Rekisterinpitäjällä on velvollisuus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja. Osuusrekisteri on pidettävä rahasto-osuudenomistajien kokouksen nähtävänä.

33 §

Rahastoyhtiön on rahasto-osuudenomistajan vaatimuksesta sijoitusrahaston säännöissä tarkemmin määrätyllä tavalla lunastettava hallinnoimansa sijoitusrahaston rahasto-osuus. Osuus on lunastettava välittömästi sijoitusrahaston varoista osuuden 23 §:n mukaan määräytyvästä lunastuspäivän arvosta. Lunastukset on toteutettava vaatimusten esittämisjärjestyksessä. Lunastuksen edellytyksenä on osuustodistuksen luovuttaminen rahastoyhtiölle.

Mikäli varat lunastukseen on hankittava myymällä arvopapereita, *arvopaperit on myytävä* ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin *viimeistään* kahden viikon kuluessa lunastuksen vaatimisesta rahastoyhtiöltä. *Osuus on lunastettava heti, kun varat arvopapereiden myymisestä on saatu. Rahoitustarkastus voi erityisestä syystä myöntää luvan ylittää arvopapereiden myymiselle asetetun määräajan.*

Mikäli rahastoyhtiö on saanut rahoitustarkastukselta määräaikaisen luvan keskeyttää hallinnoimansa sijoitusrahaston osuuksien lunastamisen, sen on viipymättä ilmoitettava osuuksien lunastamisen keskeyttämisestä kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa kysymyksessä olevan sijoitusrahaston osuuksia on markkinoitu.

5 luku

Rahastoyhtiön sijoitustoiminta

35 §

Rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta toimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa, ellei *valtioneuvosto* myönnä lupaa siihen olennaisesti liittyvän toiminnan harjoittamiseen. *Lupahakemukseen on liitettävä rahastoyhtiön voimassa oleva yhtiöjärjestys.*

Voimassa oleva laki

36 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 2 momentissa säädetystä velvollisuudesta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiö voi pankkitarkastusviraston määräämin ehdoin edistääkseen tehokasta omaisuudenhoitoa sijoittaa sijoitusrahaston varoja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/88) tarkoitettuihin vakioituihin johdannaissopimuksiin. Pankkitarkastusviraston luvalla rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita koskeviin sekä valuutta- ja korkoriskin suojaamista tarkoittaviin johdannaissopimuksiin.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

36 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahoitustarkastus voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 2 momentissa säädetystä velvollisuudesta.

— — — — — — — — — — — — — — —

(5 momentti kumotaan)

— — — — — — — — — — — — — — —

36 a §

Sijoitustoimintaan sekä valuuttakurssien vaihteluihin sisältyvien riskien torjumiseksi rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettuihin vakioituihin johdannaissopimuksiin sekä 36 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita koskeviin vakioituihin johdannaissopimuksiin, jos niillä käydään kauppaa sanotussa laissa tarkoitetussa ulkomaisessa optioyhteisössä.

Rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin ja tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja 1 momentissa tarkoitettuihin sekä muihin kuin vakioituihin johdannaissopimuksiin myös muutoin kuin 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa. Tehokkaan omaisuudenhoidon edistämisen tarkoituksessa sijoitusrahaston varoja ei voida sijoittaa valuuttoja koskeviin johdannaissopimuksiin. Rahoitustarkastus voi antaa myös tarkempia määräyksiä rahastoyhtiön oikeudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja johdannaissopimuksiin muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimivan, kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettuun optioyhteisöön rinnastettavan ulkomaisen optioyhteisön välityksellä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu liiketoimi on katettava rahoitustarkastuksen mää-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rittelemään oletettavaan enimmäisriskiin saakka.

Jos johdannaissopimuksia käytetään, sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

1) johdannaissopimusten laatu ja käyttölaajuus sekä -tarkoitus;

2) markkinat, joilla johdannaissopimuksilla on tarkoitus käydä kauppaa;

3) kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettu optioyhteisö ja muu ulkomainen optioyhteisö, jonka palveluksia rahastoyhtiön on tarkoitus käyttää; sekä

4) riskinarvioimismenetelmät, joita rahastoyhtiö aikoo soveltaa.

36 b §

Tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi rahastoyhtiö voi tehdä sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista lainaus- ja takaisinostosopimuksia, jos ne selvitetään arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetussa selvitysyhteisössä tai kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitetussa optioyhteisössä ja jos rahoitustarkastus tai sitä vastaava toisen valtion toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt niiden ehdot tai optioyhteisö on ne vakioinut.

Sijoitusrahaston varoihin kuuluvia arvopapereita voidaan luovuttaa velaksi ja niitä koskevia takaisinostosopimuksia voidaan tehdä ainoastaan turvaavaa vakuutta vastaan. Rahastoyhtiön tehtävänä on päivittäin huolehtia, että vakuuden arvo pysyy turvaavana koko lainaus- tai takaisinostosopimuksen voimassaoloajan. Selvitys- tai optioyhteisön on säilytettävä vakuutta rahaston lukuun lainaus- tai takaisinostosopimuksen päättymiseen saakka.

Sijoitusrahaston tekemien lainaussopimusten yhteismäärä ei saa ylittää yhtä neljäsosaa rahaston arvopaperisijoitusten arvosta. Rajoitus ei koske lainaussopimuksia, jotka voidaan irtisanoa ja joiden tarkoittamat arvopaperit voidaan saada välittömästi vaadittaessa takaisin.

Sijoitusrahaston tekemien takaisinostosopimusten ja 39 §:ssä tarkoitettujen luottojen yhteismäärä ei saa ylittää yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varojen arvosta.

Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

1) rahastoyhtiön aikomuksesta tehdä lai-

Voimassa oleva laki

37 §

Rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisin enintään määrän, joka vastaa yhtä kymmenesosaa yhtiön osakepääomasta ja yhtä kahdeskymmenesosaa kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Rahastoyhtiö ei saa omistaa toisen rahastoyhtiön osakkeita eikä sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja toisen rahastoyhtiön osakkeisiin. Rahastoyhtiö voi sijoittaa enintään yhden kahdeskymmenesosan hallinnoimansa sijoitusrahaston varoista toisen rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen osuuksiin.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, rahastoyhtiö saa sijoittaa 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista arvopapereihin, joiden liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, suomalainen kunta tai kuntayhtymä tai Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio, sen osavaltio tai muu alueellinen julkisyhteisö taikka kansainvälinen julkisyhteisö, jossa on jäsenenä vähintään kaksi Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, rahastoyhtiö saa sijoittaa enintään yhden neljäsosan sijoitusrahaston varoista joukkovelkakirjoihin, joiden liikkeeseenlaskija on velkakirjanhaltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen luottolaitos,

Ehdotus

naus- tai takaisinostosopimuksia sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista;

2) se enimmäisosuus rahaston arvopaperisijoitusten tai varallisuuden määrästä, joka voi samanaikaisesti olla 1 kohdassa mainittujen sopimusten kohteena; sekä

3) 1 momentissa tarkoitettu selvitys- tai optioyhteisö, jonka palveluksia rahastoyhtiön on tarkoitus käyttää.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä rahastoyhtiön oikeudesta tehdä lainaus- tai takaisinostosopimuksia sijoitusrahaston varoihin kuuluvista arvopapereista ulkomailla.

37 §

Rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisiin enintään määrän, joka vastaa yhtä kymmenesosaa yhtiön osakepääomasta ja yhtä kahdeskymmenesosaa kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. *Edellä mainittuja rajoituksia on sovellettava myös sijoitettaessa sijoitusrahaston varoja sellaisten sijoitusrahastojen tai yhteissijoitusyritysten osuuksiin, joita ei lunasteta takaisin suoraan tai välillisesti näiden yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten varoilla.*

Rahastoyhtiö ei saa omistaa toisen rahastoyhtiön osakkeita eikä sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja toisen rahastoyhtiön osakkeisiin. Rahastoyhtiö voi sijoittaa enintään yhden kahdeskymmenesosan hallinnoimansa sijoitusrahaston varoista toisen rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen *tai yhteissijoitusyritysten* osuuksiin, *jos niiden tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen, jos ne toimivat riskin hajauttamisen periaatteella ja jos niiden osuudet lunastetaan takaisin suoraan tai välillisesti näiden yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten varoilla. Sijoitusrahastolle voidaan kuitenkin hankkia enintään yksi kymmenesosa saman sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksista.*

Rahastoyhtiö saa hankkia sijoitusrahaston omistukseen enintään yhden kymmenesosan saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoista.

Sen estämättä, mitä 2 ja 4 momentissa säädetään, rahastoyhtiö saa sijoittaa enintään 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista saman

Voimassa oleva laki

jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Tällaisia tarjouksia saa yhteensä olla enintään neljä viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Sijoitusrahaston varoja ei saa sijoittaa saman rahastoyhtiön hallinnoimaan sijoitusrahastoon, ellei viimeksi mainittu sijoitusrahasto ole erikoistunut tietylle maantieteelliselle alueelle tai tietylle toimialalle tehtäviin sijoituksiin ja ellei mahdollisuudesta tällaisiin sijoituksiin ole mainittu sijoitusrahaston säännöissä. Rahastoyhtiö ei saa veloittaa korvausta tai palkkiota tällaisista sijoituksista.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 1—5 momentissa säädetystä velvollisuudesta ja 6 momentissa säädetystä kiellosta.

Ehdotus

liikkeeseenlaskijan tai takaajan arvopapereihin, kun liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, suomalainen kunta tai kuntayhtymä tai muu Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n jäsenvaltio, tällaisen valtion osavaltio tai muu paikallinen julkisyhteisö taikka kansainvälinen julkisyhteisö, jossa on jäsenenä on vähintään yksi Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, rahastoyhtiö saa sijoittaa enintään yhden neljäsosan sijoitusrahaston varoista saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoihin, kun liikkeeseenlaskija on velkakirjan haltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen luottolaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Sellaisia sijoituksia edellä mainittuihin saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoihin, jotka ylittävät yhden kahdeskymmenesosan sijoitusrahaston varoista, saa yhteensä olla enintään neljä viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Sen estämättä, mitä 2, 4 ja 5 momentissa sekä 36 §:n 2 momentissa säädetään, rahastoyhtiö voi valtioneuvoston luvalla ja riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen sijoittaa kaikki sijoitusrahaston varat arvopapereihin, joiden liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, suomalainen kunta tai kuntayhtymä tai muu Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n jäsenvaltio, tällaisen valtion osavaltio tai muu alueellinen julkisyhteisö taikka sellainen kansainvälinen julkisyhteisö, jonka jäsenenä on vähintään yksi Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio. Lupa on myönnettävä, mikäli rahaston sääntöjen mukaan arvopaperit ovat peräisin vähintään kuudesta eri liikkeeseenlaskusta, eikä samaan liikkeeseenlaskuun ole tarkoitus sijoittaa määrää, joka ylittää kolme kymmenesosaa rahaston varoista ja mikäli osuudenomistajien katsotaan saavan vastaavan suojan kuin sellaisen sijoitusrahaston osuudenomistajien, joka noudattaa 2, 4 ja 5 momentissa mainittuja rajoituksia. Rahaston säännöissä on nimenomaisesti mainittava ne valtiot, paikalliset julkisyhteisöt tai luonteeltaan julkisoikeudelliset kansainväliset yhteisöt, joiden liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin rahastoyhtiö aikoo sijoittaa yli 35 prosenttia sijoitusrahaston va-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

roista.

Edellä 5 ja 6 momentissa tarkoitettuja arvopapereita ei tarvitse ottaa huomioon sovellettaessa 2 momentissa säädettyä kahden viidesosan rajoitusta. Edellä 2, 5 ja 6 momentissa tarkoitetut sijoitukset saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin eivät saa ylittää määrää, joka vastaa 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista.

37 a §

Sijoitusrahaston varoja ei saa sijoittaa sellaisen sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen osuuksiin, jota hallinnoi sama rahastoyhtiö tai sellainen toinen rahastoyhtiö, jonka kanssa kysymyksessä olevan rahaston varoja hallinnoivalla rahastoyhtiöllä on yhteinen liikkeenjohto tai joissa molemmissa sama taho käyttää määräysvaltaa taikka joita yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde, ellei viimeksi mainittu rahasto tai yhteissijoitusyritys ole erikoistunut tietylle maantieteelliselle alueelle tai tietylle toimialalle tehtäviin sijoituksiin ja ellei mahdollisuudesta tällaisiin sijoituksiin ole mainittu sijoitusrahaston säännöissä. Rahastoyhtiö ei saa veloittaa korvausta tai palkkiota tällaisista sijoituksista.

Edellä 37 §:n 1—6 momentissa säädettyjä vaatimuksia ei tarvitse noudattaa käytettäessä rahaston varoihin kuuluviin arvopapereihin liittyviä merkintäoikeuksia. Jos 37 §:n 1—6 momentissa tarkoitetut rajoitukset on ylitetty rahastosta riippumattomista syistä tai merkintäoikeuksien käyttämisen takia, rahaston on pidettävä myyntitoimintansa ensisijaisena tavoitteena tilanteen korjaamista osuudenomistajien edun mukaisella tavalla. Edellä 37 §:n 4 momentissa mainittuja rajoituksia ei lisäksi tarvitse noudattaa, ellei hankintahetkellä voida laskea joukkovelkakirjojen yhteismäärää tai liikkeeseen laskettujen arvopapereiden nettomäärää.

Rahoitustarkastuksen luvalla rahastoyhtiö voi sijoittaessaan sijoitusrahaston varoja riskin hajauttamisen periaatetta noudattaen poiketa edellä 37 §:n 2, 5, 6 ja 7 momentissa säädetyistä rajoituksista enintään kuuden kuukauden ajan rahaston sääntöjen vahvistamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 b §

Edellä 37 §:n 2 momentissa tarkoitettuun liikkeeseenlaskijaan, jonka arvopapereihin sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa enintään määrä, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varoista, rinnastetaan kirjanpitovelvolliset, jotka ovat kirjanpitolain 22 b §:ssä tarkoitetulla tavalla toisen kirjanpitovelvollisen tai siihen verrattavan ulkomaisen yrityksen määräysvallassa.

38 a §

Rahastoyhtiö voi valtioneuvoston luvalla perustaa sijoitusrahaston, jonka säännöt poikkeavat siitä, mitä edellä 23 §:n 2 momentissa, 33 §:ssä, 36 §:n 2—5 momentissa, 37 §:n 1 ja 2 momentissa sekä jäljempänä - 57 c §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Valtioneuvosto vahvistaa hakemuksesta tällaisen sijoitusrahaston säännöt ja niiden muutokset, jos ne ovat yleisen edun ja osuudenomistajien edun mukaiset. Vahvistaessaan sääntöjä valtioneuvostolla on hakijaa kuultuaan oikeus asettaa sijoitusrahaston toimintaa koskevia rajoituksia ja ehtoja. Sääntöjen muutoksen voimaantuloa koskee soveltuvin osin, mitä 18 §:n 3 momentissa säädetään.

Asianomainen ministeriö voi määrätä tarkemmin 1 momentissa tarkoitetun sijoitusrahaston sääntöjen sisällöstä, rahaston varojen arvonmäärityksestä sekä niistä sijoitusrahastoa koskevista erityistiedoista, jotka rahastoyhtiö on tämän lain mukaan velvollinen julkistamaan.

Sen lisäksi, mitä 16 §:n 2 momentissa säädetään, 1 momentissa tarkoitetun sijoitusrahaston nimestä on käytävä ilmi sen erityisluonne. Nimi ei saa olla omiaan johtamaan sijoittajia harhaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun sijoitusrahaston osuuksia koskevassa kaikessa markkinointiaineistossa on korostettava sijoitusrahaston erityistä luonnetta.

39 §

Rahastoyhtiö ei saa ottaa luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten eikä myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista. Rahastoyhtiö ei saa antaa sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta pantiksi muutoin kuin vakuudeksi vakioidusta johdannaissopimuksesta johtuvasta vastuusta eikä muullakaan tavalla käyttää tällaista omaisuutta luoton vakuutena.

39 §

Rahoitustarkastuksen luvalla rahastoyhtiö saa ottaa sijoitusrahaston lukuun väliaikaiseen tarkoitukseen sijoitusrahastotoimintaa varten luottoa määrän, joka vastaa enintään yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston varoista. Rahastoon saadaan hankkia ulkomaista valuuttaa luotonvälityksen avulla.

Rahastoyhtiö saa antaa sijoitusrahaston

Voimassa oleva laki

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 1 momentin kiellosta. Pankkitarkastusvirastolla on oikeus antaa määräyksiä luotonotosta tai omaisuuden käyttämisestä luoton vakuutena.

6 luku

Säilytysyhteisö

40 §

Sijoitusrahastoon kuuluvat arvopaperit ja muut varat on säilytettävä yhdessä säilytysyhteisössä. Säilytysyhteisönä voi toimia luottolaitos, arvopaperinvälitysliike ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori. Säilytysyhteisö voi käyttää ulkomaisia arvopapereita koskevien tehtävien hoitamisessa apunaan ulkomaisia luottolaitoksia. Rahastoyhtiö ei voi olla säilytysyhteisö muutoin kuin jäljempänä 8 luvussa säädetyissä tapauksissa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos säilytysyhteisö päättää olla noudattamatta rahastoyhtiön määräystä ja jollei yhtiö sitä peruuta, yhtiön on pyydettävä asiasta pankkitarkastusviraston lausunto.

41 §

Varojen säilyttämisestä ja hoitamisesta on rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön sovittava kirjallisesti. Sopimuksen tulee sisältää säilytysyhteisön vaihtamista koskevat määräykset. Sopimukselle ja sen muutoksille on haettava pankkitarkastusviraston hyväksyminen. Säilytysyhteisöä ei saa vaihtaa ilman pankkitarkastusviraston lupaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

varallisuutta edellä 1 momentissa tarkoitetun luoton vakuudeksi sekä vakuudeksi 36 a §:ssä tarkoitetusta johdannaissopimuksesta johtuvasta vastuusta.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä luotonotosta ja sijoitusrahaston varojen käyttämisestä luoton vakuutena.

Rahastoyhtiö ei saa myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista eikä antaa takausta tai muuta vakuutta kolmannen sitoumuksista. Rahastoon voidaan kuitenkin hankkia arvopapereita, joita ei ole täysin maksettu.

6 luku

Säilytysyhteisö

40 §

Sijoitusrahastoon kuuluvat arvopaperit ja muut varat on säilytettävä yhdessä säilytysyhteisössä. Säilytysyhteisönä voi toimia *1 §:n 4 kohdassa tarkoitettu arvopaperinvälittäjä, jolla on kotipaikka Suomessa tai joka on sijoittautunut Suomeen ja jolla on sääntömääräinen kotipaikka toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.* Säilytysyhteisö voi käyttää ulkomaisia arvopapereita koskevien tehtävien hoitamisessa apunaan ulkomaisia luottolaitoksia *tai kansallisia arvopaperikeskuksia.*

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos säilytysyhteisö päättää olla noudattamatta rahastoyhtiön määräystä, *eikä* yhtiö sitä peruuta, yhtiön on *hankittava* asiasta *rahoitustarkastuksen* lausunto.

41 §

Varojen säilyttämisestä ja hoitamisesta on rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön sovittava kirjallisesti. Sopimuksen tulee sisältää säilytysyhteisön vaihtamista koskevat määräykset. Sopimukselle ja sen muutoksille on saatava *rahoitustarkastuksen* hyväksyminen. Säilytysyhteisöä ei saa vaihtaa ilman *rahoitustarkastuksen* lupaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoyhtiön on pyydettäessä esitettävä osuudenomistajalle tai osuudenomistajaksi aikovalle sijoitusrahaston varojen säilyttämistä ja hoitamista koskeva sopimus tai sen jäljennös.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

42 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Osuudenomistajalla on oikeus vaatia korvausta säilytysyhteisöltä joko suoraan tai rahastoyhtiön välityksellä.

7 luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

47 §

Tilintarkastajan on jatkuvasti, vähintään kerran kuukaudessa, tarkastettava rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus ja se, että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti.

7 luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

47 §

Tilintarkastajan on jatkuvasti ja vähintään *välittömästi ennen puolivuotiskatsauksen ja vuosikertomuksen julkistamista sekä kaksi kertaa sanotun kertomuksen ja katsauksen julkistamisen välisenä aikana tarkastettava rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus. Samalla tilintarkastajan on tarkastettava, että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti.*

Tilintarkastajan on laadittava kirjallinen tarkastuskertomus ja toimitettava se rahastoyhtiölle. Rahastoyhtiön on viipymättä toimitettava jäljennös tarkastuskertomuksesta rahoitustarkastukselle tiedoksi.

49 §

Rahastoyhtiön on ilman aiheetonta viivytystä lähetettävä pankkitarkastusvirastolle rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätösasiakirjat, tilintarkastuskertomukset sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston hoitoa koskevat asiakirjat, jotka tilintarkastajat ovat antaneet hallitukselle, ja jäljennökset yhtiön yhtiökokousten ja rahasto-osuuden omistajien kokousten pöytäkirjoista sekä rahaston puolivuotiskatsaukset.

49 §

Rahastoyhtiön on ilman aiheetonta viivytystä lähetettävä rahoitustarkastukselle rahaston puolivuotiskatsaukset sekä jäljennökset

1) rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätösasiakirjoista;

2) tilintarkastajien laatimista ja rahastoyhtiön hallitukselle luovuttamista rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilintarkastuskertomuksista sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston hoitoa koskevista asiakirjoista; sekä

3) yhtiön yhtiökokousten ja rahasto-osuudenomistajien kokousten pöytäkirjoista.

50 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Pankkitarkastusvirasto antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet sijoitusrahaston tilinpäätöksestä sekä siitä miten kirjanpitolakia (655/73) on sovellettava sijoitusrahaston tilinpäätökseen ja sen laatimiseen.

Rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilikausi on kalenterivuosi, jollei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

50 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia *määräyksiä ja ohjeita* sijoitusrahaston tilinpäätöksestä sekä siitä, miten kirjanpitolakia on sovellettava sijoitusrahaston tilinpäätökseen ja sen laatimiseen.

Rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilikausi on kalenterivuosi, jollei *rahoitustarkastus* erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

Voimassa oleva laki

8 luku

Sijoitusrahastotoiminnan luovuttaminen ja lopettaminen

51 §

Rahastoyhtiö voi pankkitarkastusviraston luvalla luovuttaa sijoitusrahaston hallinnon toisen rahastoyhtiön hoidettavaksi.

Ehdotus

8 luku

Sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen

51 §

*Rahastoyhtiö (**luovuttava rahastoyhtiö**) voi rahoitustarkastuksen luvalla luovuttaa sijoitusrahaston (**luovutettava sijoitusrahasto**) hallinnon toisen rahastoyhtiön (**vastaanottava rahastoyhtiö**) hoidettavaksi.*

Sijoitusrahaston hallinnon luovuttamiseen osallistuvien rahastoyhtiöiden on laadittava kirjallinen luovutussuunnitelma, jonka luovuttavan ja vastaanottavan rahastoyhtiön hallitukset hyväksyvät 14 §:n mukaisesti. Päivätyssä ja allekirjoitetussa luovutussuunnitelmassa on oltava ainakin:

1) rahastoyhtiöiden toiminimet, kaupparekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat;

2) luovutettavan sijoitusrahaston nimi;

3) selvitys sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisen pääasiallisista syistä;

4) luovutuksesta rahastoyhtiölle maksettava vastike;

5) selvitys siitä, ettei luovutettavalla rahastolla ole 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja; sekä

6) ehdotus luovuttamisen suunnitellusta voimaantuloajasta.

51 a §

Sijoitusrahaston hallinnon luovuttamiseen osallistuvien rahastoyhtiöiden tai säilytysyhteisön on haettava luovuttamisen täytäntöönpanolle rahoitustarkastuksen lupa. Lupahakemukseen, joka on tehtävä kuukauden kuluessa luovutussuunnitelman hyväksymisestä, on liitettävä luovutussuunnitelma liitteineen sekä luovutuspäätökset. Jos hakemusta ei ole tehty määräajassa, sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen raukeaa.

Rahoitustarkastuksen on kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta päätettävä täytäntöönpanoluvasta. Täytäntöönpanolupaa ei voida myöntää, jos sijoitusrahastolla on 39 §:ssä tarkoitettuja velkoja. Jos lupaa ei myönnetä, sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen raukeaa.

51 b §

Jos rahoitustarkastus on myöntänyt rahastoyhtiöille luvan sijoitusrahaston hallinnon luovuttamiseen, rahastoyhtiöiden on välittö-

Voimassa oleva laki

52 §

Jos rahastoyhtiön toimilupa peruutetaan tai yhtiö asetetaan selvitystilaan taikka yhtiön omaisuus luovutetaan konkurssiin taikka yhtiö muutoin lopettaa toimintansa, tulee säilytysyhteisön välittömästi ryhtyä hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa.

Ehdotus

mästi toimitettava tästä kuulutus Virallisseen lehteen ja ilmoitettava siitä erikseen kirjallisesti rahasto-osuudenomistajille viimeistään kuukautta ennen sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisen täytäntöönpanoa. Kuulutuksessa ja kirjallisessa ilmoituksessa on mainittava täytäntöönpanoluvan ja luovutussuunnitelman sisältö.

Rahastoyhtiöiden on tehtävä rahoitustarkastukselle ilmoitus sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisen täytäntöönpanosta kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä uhalla, että sijoitusrahaston hallinnon luovuttaminen raukeaa, jollei 51 §:n 2 momentin 6 kohdasta muuta johdu.

8 a luku

Sijoitusrahaston sulautuminen

52 §

*Sijoitusrahasto (**sulautuva rahasto**) voi sulautua toisen sijoitusrahaston (**vastaanottava rahasto**) kanssa, jos ne sijoitustoiminnassaan noudattavat samoja periaatteita.*

*Sulautuminen voi tapahtua siten, että vastaanottava rahasto ja vähintään yksi sulautuva rahasto sulautuvat (**absorptiosulautuminen**) tai vähintään kaksi sulautuvaa rahastoa sulautuvat, jolloin niistä perustetaan vastaanottava rahasto (**kombinaatiosulautuminen**).*

*Sijoitusrahasto sulautuu toiseen sijoitusrahastoon siten, että sulautuvaan sijoitusrahastoon kuuluvat varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle rahastolle ja sulautuvan rahaston osuudenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan rahaston rahastoosuuksia (**sulautumisvastike**). Osuudenomistajalla on kuitenkin aina oikeus saada vastike rahana.*

52 a §

Rahastoyhtiöiden, jotka hallinnoivat sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja, on laadittava kirjallinen sulautumissuunnitelma, jonka rahastoyhtiöiden hallitukset hyväksyvät 14 §:n mukaisesti. Päivätyssä ja allekirjoitetussa sulautumissuunnitelmassa on oltava ainakin:

1) rahastoyhtiöiden toiminimet, kaupparekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat;

2) sulautuvan ja vastaanottavan rahaston nimi;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) ehdotus vastaanottavan rahaston säännöiksi tai sääntömuutokseksi;

4) ehdotus vastikkeesta sulautuvan rahaston osuudenomistajille;

5) ehdotus vastikkeen jaon ajankohdasta ja muista ehdoista;

6) selvitys sulautumisen syistä ja sulautumisvastikkeen määrittelyn ja jaon perusteista sekä niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista;

7) selvitys siitä, mistä ajankohdasta lukien sulautuva ja vastaanottava rahasto noudattavat yhdenmukaista rahasto-osuuden arvonlaskemismenetelmää;

8) selvitys siitä, ettei sulautuvalla rahastolla ole 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja; sekä

9) ehdotus sulautumisen suunnitellusta voimaantuloajasta.

Sulautumissuunnitelmaan on liitettävä kutakin sulautumiseen osallistuvaa sijoitusrahastoa koskeva, rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön hallituksen hyväksymä selostus viimeisen tilinpäätöksen tai puolivuotiskatsauksen jälkeen sattuneista sijoitusrahaston asemaan olennaisesti vaikuttaneista tapahtumista sekä tilintarkastajien lausunto hallituksen selostuksesta.

Sulautumissuunnitelmaan on lisäksi liitettävä riippumattomana asiantuntijana toimivan vähintään yhden tilintarkastajan lausunto siitä, onko sulautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syiden, vastaanottavalle rahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden sekä vastikkeen arvon ja sen jaon arviointiin.

Riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausuntoa sekä hänen oikeuttaan saada toiminnastaan palkkio koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Sulautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö vastaa kauppakaaren 10 luvun 8 §:n mukaisesti sulautuvan sijoitusrahaston vastuista, jotka ovat syntyneet 52 c §:n 1 momentissa tarkoitettuun sulautumisen täytäntöönpanoajankohtaan mennessä ja jotka tuona ajankohtana ovat edelleen maksamatta.

52 b §

Sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden on haettava sulautumisen täytäntöönpanoon rahoitustar-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kastuksen lupa kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman hyväksymisestä. Hakemukseen on liitettävä sulautumissuunnitelma liitteineen ja sulautumispäätökset. Jos hakemusta ei ole tehty määräajassa, sulautuminen raukeaa.

Rahoitustarkastuksen on kirjallisesti ilmoitettava sulautumisesta sulautuvien sijoitusrahastojen osuudenomistajille ja julkaistava sitä koskeva kuulutus Virallisessa lehdessä.

Rahoitustarkastuksen on ratkaistava täytäntöönpanolupaa koskeva hakemus kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Mikäli rahoitustarkastus tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta täydennystä, määräaika lasketaan siitä päivästä, jolloin rahoitustarkastus vastaanottaa täydennyksen. Hakemus katsotaan hylätyksi ja sulautuminen rauenneeksi, jollei hakemusta ratkaista määräajassa.

Jos rahoitustarkastus on myöntänyt luvan sulautumisen täytäntöönpanolle, sulautumisesta päättäneiden rahastoyhtiöiden on välittömästi toimitettava tästä kuulutus Virallisen lehteen ja ilmoitettava siitä erikseen kirjallisesti osuudenomistajille viimeistään kuukautta ennen sulautumisen täytäntöönpanoa.

52 c §

Sulautumiseen osallistuvia sijoitusrahastoja hallinnoivien rahastoyhtiöiden on tehtävä rahoitustarkastukselle ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä uhalla, että sulautuminen raukeaa, jollei 52 a §:n 9 kohdasta muuta johdu.

Sulautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät sulautumissuunnitelmassa määrätyllä tavalla vastaanottavalle rahastolle, kun sulautumisen täytäntöönpanosta on ilmoitettu rahoitustarkastukselle. Samanaikaisesti sulautuva rahasto purkautuu.

Sulautuvan rahaston osuudenomistajalle syntyy sulautumisen täytäntöönpanoilmoituksesta oikeus vastikkeeseen ja osuudenomistajasta tulee vastaanottavan rahaston osuudenomistaja sulautumissuunnitelman mukaisesti.

Voimassa oleva laki

53 §

Säilytysyhteisön hoitaessa sijoitusrahaston hallintoa on sen oikeuksista ja velvollisuuksista sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisessa, jollei tässä luvussa toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä rahastoyhtiöstä on säädetty.

Siitä riippumatta, mitä 14 §:ssä on säädetty, säilytysyhteisö ei saa käyttää äänioikeutta niiden osakkeiden osalta, jotka kuuluvat sijoitusrahastoon.

Ehdotus

8 b luku

Sijoitusrahaston jakautuminen

53 §

*Sijoitusrahasto (**jakautuva rahasto**) voi jakautua siten, että jakautuvan rahaston varat ja vastuut osittain tai kokonaan siirtyvät selvitysmenettelyttä vähintään yhdelle jakautuvaa rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön perustamalle sijoitusrahastolle (**kohderahasto**). Jakautuvan rahaston osuudenomistajat saavat vastikkeena kohderahaston rahasto-osuuksia.*

53 a §

Rahastoyhtiön hallituksen on laadittava jakautumissuunnitelma ja hyväksyttävä se 14 §:n mukaisesti. Päivätyssä ja allekirjoitetussa jakautumissuunnitelmassa on oltava ainakin:

1) rahastoyhtiön toiminimi, kaupparekisterinumero, osoite ja kotipaikka;

2) jakautuvan vähintään yhden kohderahaston nimi;

3) ehdotus vähintään yhden kohderahaston säännöiksi;

4) ehdotus vastikkeesta jakautuvan rahaston osuudenomistajille;

5) ehdotus vastikkeen jaon ajankohdasta ja muista ehdoista;

6) selvitys jakautumisen syistä ja vastikkeen määrittelyn ja jaon perusteista sekä niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista;

7) selvitys siitä, ettei jakautuvalla rahastolla ole 39 §:ssä tarkoitettuja luottoja;

8) ehdotus jakautumisessa siirtyvien varojen ja vastuiden jakamisesta kullekin kohderahastolle; sekä

9) ehdotus jakautumisen suunnitellusta voimaantuloajasta.

Jakautumissuunnitelmaan on liitettävä jakautuvaa rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön hallituksen hyväksymä selostus viimeisen tilinpäätöksen tai puolivuotiskatsauksen jälkeen sattuneista sijoitusrahaston asemaan olennaisesti vaikuttaneista tapahtumista sekä tilintarkastajien lausunto hallituksen selostuksesta.

Jakautumissuunnitelmaan on lisäksi liitettävä riippumattomana asiantuntijana toimi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

van vähintään yhden tilintarkastajan lausunto siitä, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan jakautumisen syiden, kohderahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden sekä vastikkeen arvon ja sen jaon arviointiin.

Riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausuntoa sekä hänen oikeuttaan saada toiminnastaan palkkio koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Jakautuvaa sijoitusrahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö vastaa kauppakaaren 10 luvun 8 §:n mukaisesti jakautuvan sijoitusrahaston vastuista, jotka ovat syntyneet 53 c §:n 1 momentissa tarkoitettuun jakautumisen täytäntöönpanoajankohtaan mennessä ja jotka tuona ajankohtana ovat edelleen maksamatta.

53 b §

Rahastoyhtiön on haettava jakautumisen täytäntöönpanoon rahoitustarkastuksen lupa kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman hyväksymisestä. Hakemukseen on liitettävä jakautumissuunnitelma liitteineen sekä jakautumispäätökset. Jos hakemusta ei ole tehty määräajassa, jakautuminen raukeaa.

Rahoitustarkastuksen on kirjallisesti ilmoitettava jakautuvan rahaston osuudenomistajille jakautumisesta sekä julkaistava sitä koskeva kuulutus Virallisessa lehdessä.

Rahoitustarkastuksen on ratkaistava täytäntöönpanoluvan myöntämistä koskeva hakemus kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Mikäli rahoitustarkastus tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta täydennystä, määräaika lasketaan siitä päivästä, jolloin rahoitustarkastus vastaanottaa täydennyksen. Hakemus katsotaan hylätyksi ja jakautuminen rauenneeksi, jollei hakemusta ratkaista määräajassa.

Jos rahoitustarkastus on myöntänyt luvan jakautumisen täytäntöönpanolle, jakautumisesta päättäneen rahastoyhtiön on välittömästi toimitettava tästä kuulutus Viralliseen lehteen ja ilmoitettava siitä kirjallisesti osuudenomistajille viimeistään kuukautta ennen jakautumisen täytäntöönpanoa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 c §

Rahastoyhtiön on tehtävä rahoitustarkastukselle ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta kahden kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä uhalla, että jakautuminen raukeaa, jollei 53 a §:n 9 kohdasta muuta johdu.

Jakautuvan rahaston varat ja vastuut siirtyvät jakautumissuunnitelmassa määrätyllä tavalla kohderahastolle, kun jakautumisen täytäntöönpanosta on ilmoitettu rahoitustarkastukselle.

Jakautuvan rahaston osuudenomistajalle syntyy jakautumisen täytäntöönpanoilmoituksesta oikeus vastikkeeseen ja osuudenomistajasta tulee kohderahaston osuudenomistaja jakautumissuunnitelman mukaisesti.

8 c luku

Rahastoyhtiön toimiluvan peruuttaminen sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston lakkauttaminen

54 §

Hoitaessaan sijoitusrahaston hallintoa säilytysyhteisö ei saa ottaa vastaan sijoituksia sijoitusrahastoon eikä lunastaa rahastoosuuksia.

54 §

Valtioneuvosto voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan kokonaan tai osittain, jos rahastoyhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden nojalla antamia määräyksiä, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, toimiluvan ehtoja tai rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston sääntöjä taikka jos rahastoyhtiö ei täytä toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia.

Rahastoyhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan peruuttamista, jos sen tarkoituksena ei enää ole harjoittaa sijoitusrahastotoimintaa tai siihen olennaisesti liittyvää, 35 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Hakemukseen on liitettävä rahastoyhtiön yhtiökokouksen päätös toimiluvan peruuttamista koskevan hakemuksen tekemisestä sekä selvitys siitä, miten rahastoyhtiö on järjestänyt hallinnoimiensa sijoitusrahastojen hallinnon.

Valtioneuvoston on rahoitustarkastuksen esityksestä peruutettava rahastoyhtiön toimilupa ja määrättävä rahastoyhtiö asetettavaksi selvitystilaan, jos:

1) rahastoyhtiö ei ole ryhtynyt 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toimenpiteisiin rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamiseksi,

2) rahastoyhtiön hallitus ei ole ryhtynyt

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osakeyhtiölain 13 luvun 2 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa tarpeellisiin toimenpiteisiin yhtiön asettamiseksi selvitystilaan;

3) rahastoyhtiö on aloittanut toimintansa ennen 9 §:ssä säädettyä osakepääoman maksamista;

4) rahastoyhtiön 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu osakepääomaa koskeva vaatimus ei täyty, eikä rahastoyhtiö ole rahoitustarkastuksen kehotuksesta huolimatta ryhtynyt toimenpiteisiin osakepääoman korottamiseksi;

5) toimilupaa haettaessa on annettu olennaisesti harhaanjohtavia tietoja; tai

6) rahastoyhtiö on toistuvasti rikkonut 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä myös muutoin kuin olennaisesti.

Ennen toimiluvan peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä valtioneuvoston on varattava rahastoyhtiölle mahdollisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu.

Kun valtioneuvosto päättää rahastoyhtiön selvitystilaan asettamisesta, sen on määrättävä samalla selvitysmiehet, joista ainakin yhden on oltava rahoitustarkastuksen ehdottama henkilö. Valtioneuvosto voi erottaa valitsemansa selvitysmiehen ja valita erotetun tilalle toisen. Päätöstä tai määräystä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Kun selvitysmiesten laatima lopputilitys on esitetty rahastoyhtiön yhtiökokoukselle ja rahastoyhtiö katsotaan puretuksi, selvitysmiesten on ilmoitettava asiasta valtioneuvostolle ja kaupparekisteriin.

Valtioneuvoston tehtävänä on ilmoittaa rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamisesta kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa rahastoyhtiön hallinnoimien rahastojen osuuksia on markkinoitu.

54 a §

Jos rahastoyhtiön toimilupa peruutetaan, yhtiö asetetaan selvitystilaan, yhtiön omaisuus luovutetaan konkurssiin taikka yhtiö muutoin lopettaa toimintansa, säilytysyhteisön on ryhdyttävä välittömästi hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa.

Säilytysyhteisön hoitaessa sijoitusrahaston hallintoa sen oikeuksista ja velvollisuuksista sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisessa on, jollei tässä luvussa toisin säädetä, soveltuvin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osin voimassa, mitä rahastoyhtiöstä säädetään.

Siitä riippumatta, mitä 14 §:ssä on säädetty, säilytysyhteisö ei saa käyttää sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottamaa äänioikeutta.

Hoitaessaan sijoitusrahaston hallintoa säilytysyhteisö ei saa ottaa vastaan sijoituksia sijoitusrahastoon eikä lunastaa rahasto-osuuksia. Säilytysyhteisön on viipymättä ilmoitettava rahasto-osuuksien lunastamisen keskeyttämisestä kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa sijoitusrahaston rahasto-osuuksia on markkinoitu.

54 b §

Säilytysyhteisön ryhdyttyä hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa sen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston hallinnon luovuttamiseksi toiselle rahastoyhtiölle tai rahaston lakkauttamiseksi.

54 c §

Rahastoyhtiön on keskeytettävä rahasto-osuuksien lunastaminen sijoitusrahaston varallisuuden arvon tai rahaston osuudenomistajien määrän laskettua alle laissa säädetyn tai rahaston säännöissä määrätyn vähimmäismäärän, mikäli tilannetta ei ole korjattu 30 vuorokauden kuluessa sen havaitsemisesta. Lunastuskieltoa ei kuitenkaan sovelleta ennen 16 a §:ssä tarkoitetun määräajan päättymistä. Rahastoyhtiön on viipymättä ilmoitettava päätöksestään keskeyttää osuuksien lunastaminen rahoitustarkastukselle sekä kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa sijoitusrahaston rahasto-osuuksia on markkinoitu. Kaikessa sijoitusrahaston markkinointiaineistossa on keskeytyksen ajan mainittava rahaston poikkeuksellisesta tilasta.

54 d §

Rahastoyhtiön on lakkautettava sijoitusrahasto tai sen on ryhdyttävä toimenpiteisiin sijoitusrahaston sulautumiseksi 8 a luvussa tarkoitetulla tavalla, jos laissa tai rahaston säännöissä mainittua rahaston alkupääomaa tai osuudenomistajien vähimmäismäärää ei ole saavutettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rahoitustarkastus on vahvistanut

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rahaston säännöt, sijoitusrahaston varat tai osuudenomistajien lukumäärä ovat laskeneet alle laissa säädetyn tai rahaston säännöissä määrätyn vähimmäismäärän, eikä tilannetta ole kyetty korjaamaan 90 vuorokauden kuluessa 54 c §:ssä tarkoitetun määräajan päättymisestä, tai jos jokin muu rahaston säännöissä määrätty purkautumisperuste täyttyy.

Rahastoyhtiön on sijoitusrahaston lakkauttamiseksi viipymättä pyydettävä rahoitustarkastusta keskeyttämään rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku ja lunastaminen. Rahastoyhtiön on lisäksi muutettava rahaston varat rahaksi ja maksettava sen velat tai erotettava varat niiden suorittamista varten sekä jaettava jäljelle jääneet varat osuudenomistajille rahasto-osuuksien suuruuden mukaisessa suhteessa.

Mikäli rahastoyhtiö ei ryhdy toimenpiteisiin sijoitusrahaston lakkauttamiseksi tai valmistelemaan sijoitusrahastojen sulautumista kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetun edellytyksen täytyttyä, rahoitustarkastuksen on määrättävä sijoitusrahaston rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku ja lunastaminen keskeytettäväksi ja asetettava välittömästi rahoitustarkastuslain 15 §:ssä tarkoitettu asiamies hallinnoimaan sijoitusrahaston varoja, muuttamaan ne rahaksi, maksamaan sijoitusrahaston velat tai erottamaan varat niiden maksamiseksi sekä jakamaan jäljelle jääneet varat osuudenomistajille rahasto-osuuksien suuruuden mukaisessa suhteessa.

Rahoitustarkastuksen on viipymättä ilmoitettava päätöksestään keskeyttää rahasto-osuuksien lunastaminen 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa tai lakkauttaa sijoitusrahasto 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa kaikkien niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa sijoitusrahaston rahasto-osuuksia on markkinoitu.

55 §

Kun säilytysyhteisö on ryhtynyt hoitamaan rahaston hallintoa, tulee säilytysyhteisön viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin rahaston hallinnon luovuttamiseksi toiselle rahastoyhtiölle tai rahaston purkamiseksi. Luovutuksen, johon tarvitaan pankkitarkastusviraston lupa, on tapahduttava niin pian kuin rahasto-osuuden omistajien edut huomioon ottaen se on mahdollista. Jollei luovutusta voida tehdä,

55 §

Rahastoyhtiön ja 54 d §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa rahoitustarkastuksen asettaman asiamiehen on viipymättä toimitettava sijoitusrahaston lakkauttaeismenettelyn käynnistämisestä kuulutus Virallisen lehteen ja ilmoitettava siitä erikseen kirjallisesti sekä sijoitusrahaston osuudenomistajille että rahoitustarkastukselle. Kuulutuksessa ja ilmoituksessa on mainittava,

Voimassa oleva laki

säilytysyhteisön on ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston purkamiseksi.

Jos säilytysyhteisö päättää purkaa rahaston, tulee sen viipymättä myydä rahastoon kuuluvat arvopaperit. Kun arvopaperit on myyty ja rahaston velat on maksettu tai varat niihin on erotettu, tulee säilytysyhteisön jakaa jäljellä olevat varat rahasto-osuuden omistajille.

Jos säilytysyhteisö on sopinut sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisesta toiselle rahastoyhtiölle ja saanut siihen pankkitarkastusviraston luvan tai on päättänyt purkaa rahaston, on säilytysyhteisön välittömästi toimitettava tästä kuulutus Viralliseen lehteen ja ilmoitettava erikseen rahasto-osuuden omistajille. Jos rahasto puretaan, tulee kuulutuksessa ilmoittaa, milloin ja millä tavoin 2 momentissa tarkoitetut varat ovat nostettavissa.

56 §

Jollei rahasto-osuuden omistaja ole vuoden kuluessa siitä, kun 55 §:n 2 momentissa tarkoitetut varat olivat nostettavissa, ilmoittautunut nostamaan varoja, jotka hän on jaossa saanut, on säilytysyhteisön viipymättä talletettava ne rahan, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti ulosotonhaltijan huostaan.

Ulosotonhaltijan huostaan tämän lain nojalla talletetut varat on pantava, ellei niitä nosteta neljäntoista päivän kuluessa, rahalaitokseen korkoa kasvamaan.

Jollei varoja ole nostettu kymmenen vuo-

Ehdotus

milloin ja millä tavoin 54 d §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut varat ovat nostettavissa.

55 a §

Sijoitusrahaston lakkauttamistoimenpiteistä on laadittava lopputilitys, joka on liitteineen toimitettava tiedoksi osuudenomistajille ja rahoitustarkastukselle. Lopputilityksen laatii ja siihen perustuvan jaon toimittaa rahastoyhtiö tai 54 d §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa rahoitustarkastuksen asettama asiamies.

Sen jälkeen kun sijoitusrahaston varallisuus on jaettu ja sijoitusrahasto on lakkautettu, rahastoyhtiön tai 54 d §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa asiamiehen on viipymättä tehtävä lakkauttamisesta ilmoitus rahoitustarkastukselle.

56 §

Jollei rahasto-osuuden omistaja ole vuoden kuluessa siitä, kun *54 d §:ssä* tarkoitetut varat olivat nostettavissa, ilmoittautunut nostamaan varoja, jotka hän on jaossa saanut, *rahastoyhtiön tai rahoitustarkastuksen asettaman asiamiehen on* viipymättä talletettava ne rahan, *arvo-osuuksien,* arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) *mukaisesti.*

Edellä 1 momentissa tarkoitetut varat on talletettava, jollei niitä nosteta neljäntoista *vuorokauden* kuluessa, *talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttoriin turvallisesti ja tuottavasti.*

Voimassa oleva laki

den kuluessa siitä, kun ne talletettiinulosotonhaltijan huostaan, menetetään ne valtiolle.

9 luku

Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuus

57 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoesitteen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

57 a §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Puolivuotiskatsauksen sisällöstä määrätään valtiovarainministeriön päätöksellä.

57 b §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Vuosikertomuksen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

63 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos korvauskanne päätetään nostaa on kokouksessa valittava asiamies, jolla on oikeus edustaa rahasto-osuuden omistajia vahingon-

Ehdotus

Jollei varoja ole nostettu kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun ne talletettiin *1 momentissa tarkoitetulla tavalla*, menetetään ne valtiolle.

9 luku

Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuus

57 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Rahastoesitteen sisällöstä määrätään tarkemmin *asianomaisen ministeriön* päätöksellä.

57 a §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Puolivuotiskatsauksen sisällöstä määrätään tarkemmin *asianomaisen ministeriön* päätöksellä.

57 b §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Vuosikertomuksen sisällöstä määrätään tarkemmin *asianomaisen ministeriön* päätöksellä.

57 c §

Rahastoyhtiön on aina kun se laskee liikkeeseen, myy tai lunastaa rahaston osuuksia, ja vähintään kaksi kertaa kuukaudessa julkistettava rahasto-osuuksien arvo sekä liikkeessä olevien rahasto-osuuksien määrä.

Rahoitustarkastus voi hakemuksesta antaa rahastoyhtiölle luvan julkistaa tiedot ainoastaan kerran kuukaudessa, jos tällainen menettely ei vaaranna osuudenomistajien etuja.

Rahastoyhtiön on viipymättä oikaistava rahasto-osuuden arvon julkistamisessa tapahtunut olennainen virhe. Julkaisemisessa tapahtuneesta virheestä on välittömästi tehtävä ilmoitus rahoitustarkastukselle, joka ratkaisee virheen olennaisuuden.

10 luku

Erinäiset säännökset

63 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos korvauskanne päätetään nostaa, on kokouksessa valittava asiamies, jolla on oikeus edustaa rahasto-osuuden omistajia vahingon-

Voimassa oleva laki

korvausasiassa. Asiamiehelle on annettava toimiohjeet. Asiasta aiheutuneet kulut ja asiamiehelle menevä palkkio suoritetaan sijoitusrahaston varoista pankkitarkastusviraston vahvistaman laskelman mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

67 §

Pankkitarkastusvirastolla on oikeus, milloin se katsoo rahasto-osuuden omistajien edun sitä vaativan, rahasto-osuuden omistajien puolesta ajaa 59—61 §:ssä tarkoitettua korvauskannetta.

67 a §

Ulkomaista yhteissijoitusyritystä, joka markkinoi osuuksiaan 4 §:n 3 momentin vastaisesti, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tätä menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Kiellon määräämistä koskee muutoin soveltuvin osin, mitä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty.

11 luku

Rangaistussäännökset

69 §

Joka

1) rikkoo 15 §:ssä, 20 §:n 3 momentissa, 23 tai 35 §:ssä taikka 39 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa;

2) laiminlyö rahastoyhtiölle tai säilytysyhteisölle 22 §:n 2 momentissa, 31, 33, 34, 36, 54 tai 57 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia;

— — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

korvausasiassa. Asiamiehelle on annettava toimintaohjeet. Asiasta aiheutuneet kulut ja asiamiehelle menevä palkkio suoritetaan sijoitusrahaston varoista *rahoitustarkastuksen* vahvistaman laskelman mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

64 §

— — — — — — — — — — — — — —

Sijoitusrahaston sulautuminen toiseen vastaavaa sijoituspolitiikkaa harjoittavaan sijoitusrahastoon ei vaikuta sulautuneen sijoitusrahaston osuudenomistajien vähemmistön kanneoikeuteen.

67 §

Rahoitustarkastuksella on oikeus, milloin se katsoo rahasto-osuuden omistajien edun sitä vaativan, rahasto-osuuden omistajien puolesta ajaa 59—61 §:ssä tarkoitettua korvauskannetta.

67 a §

Ulkomaista yhteissijoitusyritystä, joka markkinoi osuuksiaan *2 §:n 4, 5 ja 6 momentin, 2 b §:n tai* 4 §:n 3 momentin vastaisesti, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tätä menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Kiellon määräämistä koskee muutoin soveltuvin osin, mitä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

11 luku

Rangaistussäännökset

69 §

Joka

1) rikkoo 15, *19 tai* 35 §:ssä taikka 39 §:n *4* momentissa säädettyä kieltoa;

2) laiminlyö rahastoyhtiölle tai säilytysyhteisölle *20 §:n 2 tai 4 momentin*, 31 §, 33 §, 34 §, 36 §, *54 a §:n 4 momentissa*, 57 §, *57 a, 57 b, taikka 57 c §:ssä* säädettyjä velvollisuuksia;

— — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

71 §

Muuten saa 69 ja 70 §:n mukaan rangaistavasta rikkomuksesta virallinen syyttäjä tehdä syytteen vain, jos pankkitarkastusvirasto on ilmoittanut sen syytteeseen pantavaksi.

72 §

Jos rahastoyhtiö, rahastoyhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, tilintarkastaja taikka vastuullisessa asemassa oleva toimihenkilö ei ole toiminnassaan noudattanut tätä lakia, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, sijoitusrahaston sääntöjä tai pankkitarkastusviraston antamia määräyksiä, lääninhallitus voi pankkitarkastusviraston esityksestä velvoittaa hänet uhkasakolla täyttämään velvollisuutensa.

Ehdotus

71 §

Muuten virallinen syyttäjä saa 69 ja 70 §:n mukaan rangaistavasta rikkomuksesta tehdä syytteen vain, jos *rahoitustarkastus* on ilmoittanut sen syytteeseen pantavaksi.

72 §

Jos rahastoyhtiö, rahastoyhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, tilintarkastaja tai vastuullisessa asemassa oleva toimihenkilö ei ole toiminnassaan noudattanut tätä lakia, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, sijoitusrahaston sääntöjä tai *rahoitustarkastuksen* antamia määräyksiä, lääninhallitus voi *rahoitustarkastuksen* esityksestä velvoittaa hänet uhkasakolla täyttämään velvollisuutensa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sellaisen ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen, jolla ei ole oikeutta 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla markkinoida osuuksiaan Euroopan talousalueella ja, jonka osuuksia markkinoidaan tämän lain voimaan tullessa Suomessa ilman valtioneuvoston lupaa, on kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta haettava valtioneuvostolta 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lupa tai kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta lopetettava sanottu toiminta.

Sellaisen rahastoyhtiön, jonka toiminimessä ei tämän lain voimaan tullessa ole sanaa rahastoyhtiö joko sellaisenaan tai yhdysosana, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta muutettava toiminimensä 4 §:n 1 momentin vaatimusten mukaiseksi.

Sellaisen rahastoyhtiön, jonka hallinnoiman sijoitusrahaston varojen määrä tai osuudenomistajien vähimmäismäärä ei tämän lain voimaantullessa täytä 16 a §:n 1 momentin vaatimuksia, on kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta huolehdittava siitä, että sanotut vaatimukset täyttyvät, tai mainitun ajan kuluessa haettava valtioneuvostolta 16 a §:n 2 momentin mukaista poikkeuslupaa.

Asetuksella säädetään erikseen 52 a §:n 4 momentin ja 53 a §:n 4 momentin voimaantulosta.

2.

Laki

arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 luku	1 luku
Yleisiä säännöksiä	**Yleisiä säännöksiä**
2 §	2 §
Tätä lakia sovelletaan todistukseen (*arvopaperi*), joka annetaan	Tätä lakia sovelletaan todistukseen (*arvopaperi*), joka annetaan
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
4) sijoitusrahasto-osuudesta.	4) sijoitusrahasto-osuudesta *tai siihen rinnastettavasta ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen osuudesta.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

3.

Laki

kaupparekisterilain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 2 helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/79) 14 §:än uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
14 §	14 §
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Rekisteriviranomaisen on ennen sijoitusrahastolaissa (480/87) mainittua rahastoyhtiötä koskevan yhtiöjärjestyksen muutoksen hyväksymistä varattava valtioneuvostolle ja rahoitustarkastukselle vähintään 30 vuorokautta aikaa lausua yhtiöjärjestyksen muutoshakemuksesta.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .